

Διπλωματική Εργασία

**Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

του

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Δρ Βαλεντίνη Καμπατζά

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, ΙΟΥΝΙΟΣ 2019

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια
άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- **Μοιραστείτε:** αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- **Προσαρμόστε:** αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- **Αναφορά Δημιουργού:** Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- **Μη Εμπορική Χρήση:** Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- **Παρόμοια Διανομή:** Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommons όπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 07-Ιουνίου-2019

Ο Δηλών: Πολυχρόνης Θεοφάνους

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αναφέρεται στη μελέτη των μεθόδων και πρακτικών που εφαρμόζονται στα πλαίσια του δημοτικού σχολείου, ως προς τους παράγοντες που επηρεάζουν τη γονική συμμετοχή και ειδικότερα, τη διερεύνηση της στάσης και συμπεριφοράς που επιλέγουν και εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αφετηρία για την επιλογή του θέματος στάθηκε αφενός η σπουδαιότητα και η χρησιμότητα αυτού και αφετέρου η διαφαινόμενη ανάγκη για «επικαιροποίηση» και περαιτέρω ανάλυσή του.

Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν: α) να διαφανεί η αντίληψη και επαγγελματική στάση των εκπαιδευτικών ως προς τη συνεργασία με τους γονείς, β) να αναδειχθεί η μορφή συνεργασίας και οι τρόποι που χρησιμοποιούν για τη συμμετοχή των γονιών στο σχολείο, γ) να μελετηθεί το περιεχόμενο συνεργασίας και οι τρόποι ενημέρωσης των γονέων, δ) να διερευνηθεί το είδος και ο τρόπος συνεργασίας όταν υπάρχουν προβλήματα με τα παιδιά και ε) να αναζητηθούν στοιχεία συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών για διεύρυνση και προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 10 εκπαιδευτικοί οι οποίοι υπηρετούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ειδικότερα σε σχολεία τριών δήμων στην ευρύτερη περιοχή της πόλεως της Θεσσαλονίκης και συγκεκριμένα στους δήμους των συνοικιών: Νεάπολης-Συκεών, Παύλου Μελά και Κορδελιού-Ευόσμου. Για την υλοποίηση της έρευνας επιλέχθηκε η μέθοδος της ποιοτικής προσέγγισης και το εργαλείο για τη συλλογή των δεδομένων είναι η ημικατευθυνόμενη συνέντευξη. Για την επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που συλλέχτηκαν εφαρμόστηκαν οι αρχές της μεθόδου της ανάλυσης περιεχομένου.

Από την ανάλυση των απαντήσεων που δόθηκαν προκύπτει ότι: Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση και θεωρείται παράγοντας που κάνει τη διαφορά, καθώς συμβάλλει καθοριστικά στη διαμόρφωση ενός καλού σχολικού κλίματος και δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να παρέχουν με τρόπο ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό τις υπηρεσίες τους. Η ποιότητα του αποτελέσματος της παρεχόμενης εκπαίδευσης, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα επικοινωνίας, σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Οι γονείς συζητούν ουσιαστικά με τους εκπαιδευτικούς αναλόγως με την προσωπικότητά τους, ενώ οι εκπαιδευτικοί απαιτείται να διαθέτουν δεξιότητες και ικανότητες που να εμπνέουν και να παρακινούν τους γονείς.

ABSTRACT

This diploma thesis refers to the study of the methods and practices applied in the elementary school, to the factors influencing parental participation and, in particular, to the investigation of attitudes and behavior chosen and applied by teachers in public primary education. The starting point for the selection of the subject was the importance and the usefulness of the subject and, on the other hand, the emerging need for "updating" and its further analysis.

The objectives were: a) to show the perception and professional attitude of the teachers regarding the cooperation with the parents; b) to show the form of cooperation and the ways they use for the participation of the parents in the school; c) to study the cooperative content and ways of informing parents; d) to explore the type and the way of cooperation when there are problems with children; and e) to look for teachers' behavioral elements for enlargement and to promote quality co-operation.

The sample of the survey consisted of 10 teachers serving in primary education and in particular in schools of three municipalities in the wider area of the city of Thessaloniki and specifically in the municipalities of Neapolis-Sykeon, Pavlos Melas and Kordelio-Evosmos. For the implementation of the survey, the method of quality approach was chosen and the tool for data collection is the semi-direct interview. In order to process and analyze the data collected, the principles of the content analysis method were applied.

From the analysis of the answers given, it follows that: School-family cooperation is a prerequisite and is considered a factor that makes a difference as it contributes decisively to the formation of a good school climate and enables teachers to provide services in an integrated and effective manner their. The quality of the outcome of the education provided depends to a large extent on the quality of communication, relationships and cooperation between teachers and parents. Parents essentially talk to teachers with their personality, and teachers need to have skills and abilities to inspire and motivate parents.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	- 4 -
ABSTRACT	- 5 -
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	- 9 -
ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	- 10 -
Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	
1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΟΡΙΣΜΟΙ	- 14 -
1.1 Το ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	- 14 -
1.2 Το ΣΧΟΛΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	- 16 -
1.3 ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	- 18 -
1.4 ΣΧΕΣΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	- 20 -
1.5 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	- 21 -
1.5.1 Αλληλεπίδραση και συνεργασία των δύο πλαισίων.....	- 23 -
1.5.2 Γονική εμπλοκή στο σχολείο	- 24 -
1.5.3 Γονική συμμετοχή στο σχολείο	- 26 -
1.5.4 Συμμάχια-συνεταιρισμός σχολείου - οικογένειας.....	- 26 -
2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	- 27 -
3. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	- 29 -
4. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΛΑΙΣΙΩΝ	- 32 -
4.1 ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ (ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ).....	- 32 -
4.1.1 Το σχολείο-κεντρικό μοντέλο	- 32 -
4.1.2 Το μοντέλο επικουρικής εμπλοκής γονέων (συνεργατικό).....	- 32 -
4.1.3 Το διαπραγματευτικό μοντέλο	- 33 -
4.1.4 Το οικογενειο-κεντρικό μοντέλο.....	- 33 -
4.2 Το ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΜΥΛΩΝΑΚΟΥ-ΚΕΚΕ)	- 33 -
4.3 ΓΟΝΙΚΟΙ ΡΟΛΟΙ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (GREENWOOD ΚΑΙ HICKMAN).....	- 34 -
4.4 Το ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ – ΣΧΟΛΕΙΟΥ (MARTIN, RANSON ΚΑΙ TALL).....	- 36 -
4.5 Το ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΩΝ ΣΦΑΙΡΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ – ΣΧΟΛΕΙΟΥ (EPSTEIN)	- 37 -
4.6 Το ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΩΝ ΕΠΙΡΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ECCLES ΚΑΙ HAROLD)	- 38 -
5. ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	- 40 -

<u>6. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....</u>	<u>- 42 -</u>
6.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ	- 42 -
6.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ.....	- 42 -
6.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ	- 44 -
<u>7. ΤΟ ΠΛΕΓΜΑ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ</u>	<u>- 45 -</u>
7.1 ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ	- 46 -
7.2 ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	- 47 -
<u>8. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ.....</u>	<u>- 51 -</u>
<u>9. ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ</u>	<u>- 53 -</u>
<u>10. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....</u>	<u>- 55 -</u>
<u>11. Ο ΛΟΓΟΣ «ΠΕΡΙ Δ.Ο.Π. ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ».....</u>	<u>- 58 -</u>
<u>12. ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ</u>	<u>- 60 -</u>
12.1 ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ	- 62 -
12.2 ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ.....	- 62 -
12.3 ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	- 63 -
<u>13. ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΕΥΝΩΝ</u>	<u>- 65 -</u>
<u>Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ</u>	
<u>1. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΦΟΡΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ</u>	<u>- 67 -</u>
<u>2. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....</u>	<u>- 69 -</u>
<u>3. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ</u>	<u>- 70 -</u>
<u>4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....</u>	<u>- 73 -</u>
4.1 ΠΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	- 75 -
4.2 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	- 76 -
4.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	- 79 -
4.4 Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ.....	- 81 -
4.5 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	- 83 -
<u>5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....</u>	<u>- 85 -</u>
5.1 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	- 85 -
5.2 ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	- 88 -
5.3 ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	- 89 -
5.4 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	- 91 -

5.5 ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ ΟΤΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ	- 92 -
5.6 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΜΙΑΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ-	94 -

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - 96 -

6.1 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ 2 ^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	- 96 -
6.2 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ 3 ^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	- 97 -
6.3 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ 4 ^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	- 98 -
6.4 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ 5 ^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	- 99 -
6.5 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ 6 ^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	- 100 -
6.6 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	- 102 -
6.7 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	- 104 -
6.8 ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	- 105 -

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ - 106 -

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	- 106 -
<i>Οδηγός συνέντευξης</i>	- 106 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	- 114 -
<i>Πίνακας βιογραφικών-δημογραφικών στοιχείων - 1^ο ερευνητικό πεδίο</i>	- 114 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	- 115 -
<i>Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 2^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο</i>	- 115 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ	- 120 -
<i>Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 3^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο</i>	- 120 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε	- 125 -
<i>Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 4^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο</i>	- 125 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ	- 129 -
<i>Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 5^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο</i>	- 129 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ	- 138 -
<i>Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 6^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο</i>	- 138 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η	- 143 -
<i>Συνεντεύξεις εκπαιδευτικών</i>	- 143 -

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ - 256 -

Ευχαριστίες

Η εκπόνηση και ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί προϊόν επίπονης και κοπιαστικής προσπάθειας, αλλά ταυτόχρονα δημιουργικής και εποικοδομητικής διαδικασίας και ενασχόλησης.

Πρώτα απ' όλους, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα της Διπλωματικής μου Εργασίας, Δρα Βαλεντίνη Καμπατζά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΔΕΠ του ΔΙ.ΠΑ.Ε., για τη βοήθεια, την καθοδήγηση και την υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια προετοιμασίας και συγγραφής της εργασίας.

Οφείλω να ευχαριστήσω τους καθηγητές του ΠΜΣ στη ΔΟΕΜ με τους οποίους έτυχε να συνεργαστώ, για τη σημαντική και απαραίτητη συνεισφορά τους ως προς την αποκόμιση εξειδικευμένων γνώσεων και την παρακίνηση που μου παρείχαν.

Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω όλους όσους σεβάστηκαν τις φοβίες και τις ανησυχίες μου και στάθηκαν δίπλα μου με την παρουσία ή και τη σκέψη τους. Ειδικές ευχαριστίες στη μητέρα και την αδερφή μου, για την ψυχολογική υποκίνηση και τη δύναμη που μου έδωσαν σε δύσκολες στιγμές.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στη σύζυγο και τα δύο μου παιδιά που υπέμεναν, ανέχτηκαν και «σήκωσαν» μαζί μου, όλο το βάρος των απαιτήσεων και των στερήσεων που ανέκυψαν.

Η παρούσα διπλωματική εργασία είναι (αμελλητί) αφιερωμένη στη σύζυγο μου και Παρασκευή Τριπολιτσιώτου.

Εισαγωγή

Η εποχή στην οποία ζούμε χαρακτηρίζεται από αστάθεια και αλλαγές σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Τα πάντα μεταβάλλονται με γρήγορους ρυθμούς. Δεδομένων αυτών των συνθηκών, όπως σημειώνουν οι Tsiakkios and Pashardis (2002), υπάρχει αβεβαιότητα όσον αφορά στο μέλλον. Από την άλλη, υπάρχει η πεποίθηση ότι η πρόβλεψη του μέλλοντος δίνει τη δυνατότητα στον άνθρωπο για αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του (Στυλιανίδης και Πασιαρδής, 2006).

Οι συνθήκες οξύτατου ανταγωνισμού και συνεχών αλλαγών που επιφέρουν η παγκοσμιοποίηση, ο εκσυγχρονισμός και η οικονομική κρίση, απαιτούν εργαζόμενους που να λαμβάνουν πρωτοβουλίες, να είναι δημιουργικοί και να συνεργάζονται σε ομάδες και δίκτυα. Η ανάπτυξη ικανοτήτων κοινωνικού χαρακτήρα, διαπροσωπικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων, κλπ, μοιάζει να αποτελεί αναγκαία και απαραίτητη συνθήκη για την πρόοδο και την εξέλιξη ατόμων, εργαζομένων, οργανισμών και κοινωνιών.

Ειδικές έρευνες έχουν δείξει ότι ορισμένα ψυχογραφικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων, ειδικότερα άτομα τα οποία ενδιαφέρονται και δίνουν σημασία σε θέματα ενός «καλού» τρόπου ζωής, τόσο για τον εαυτό τους όσο και την οικογένειά τους, που προσέχουν και φροντίζουν τον τρόπο ζωής τους, θεωρούνται άτομα με υψηλή αυτοεκτίμηση, δείχνουν να ενδιαφέρονται για έναν «ποιοτικό» τρόπο ζωής, επιδιώκουν να ενημερώνονται για θέματα που τους αφορούν και έχουν άποψη γι αυτά, δηλαδή εκφράζουν γνώμη και θέση (Μάλλιαρης και Τσόγκας, 1999).

Οι κυριότερες αιτίες των διαπροσωπικών σχέσεων είναι τα ατομικά χαρακτηριστικά του κάθε ατόμου, όπως είναι η προσωπικότητα, οι αντιλήψεις, τα συναισθήματα, οι αξίες του, καθώς και η χρησιμοποίηση διαφορετικών τεχνικών, πρακτικών, μεθόδων και πολιτικών (Stoner, 1989). Το άτομο που διαθέτει την ικανότητα της αυτοεκτίμησης, κατανοεί τους άλλους και συνυπάρχει μαζί τους χωρίς αναίτια κριτική και χωρίς να τους μειώνει με τη συμπεριφορά του (Κόκκος, 1998β). Η αυτοεκτίμηση (self-esteem) αφορά στο συναισθηματικό τομέα και αναφέρεται στη σφαιρική άποψη που έχει κάποιος για την αξία του ως άτομο. Η θετική

αυτοεκτίμηση συμβάλλει στην ενίσχυση της αυτό-εικόνας, στην κατανόηση των προσωπικών αναγκών και βοηθάει το άτομο να αντιμετωπίζει θετικά τον εαυτό του και τους άλλους (Μακρή-Μπότσαρη, 2001).

Η συνεργασία μεταξύ ατόμων ή και ομάδων επιτυγχάνεται όταν παρουσιάζονται και συνυπάρχουν κατάλληλα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς, προσωπικότητας και η διάθεση των ατόμων, δηλαδή, όταν υπάρχουν κοινωνικές δεξιότητες. Η επικοινωνία είναι η καρδιά της συνεργασίας και της καθημερινής συνύπαρξης των ατόμων στα πλαίσια μιας οντότητας ή ενός οργανισμού (Carnavale & κ.ά., 1990). Ταυτόχρονα, συνεπάγεται την ενσυναίσθηση του άλλου, «να μπορώ να μπω στα παπούτσια του δικού του ρόλου, να νιώσω τι νιώθει και να δω τα πράγματα από τη δική του σκοπιά». Η ενσυναίσθηση τρέφεται και καλλιεργείται από το θετικό κλίμα, τη διάθεση για κατανόηση, την κουλτούρα και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των εμπλεκόμενων.

Το σχολείο και η οικογένεια είναι δύο φορείς που λειτουργούν ως απόλυτοι και στενοί συνεργάτες στη ζωή των παιδιών. Η επιτυχής συνεργασία σχολείου-οικογένειας αποτελεί συχνά δύσκολο στόχο, ο οποίος προϋποθέτει τη διάθεση για συμμετοχή, το ουσιαστικό ενδιαφέρον, την ευελιξία, την εμπιστοσύνη και την αμοιβαία κατανόηση. Σύμφωνα με τον Γεωργίου (2000) όπως αναφέρεται στο Αλευριάδου κ.ά. (2008:71), παράγοντες όπως είναι η γονεϊκή εμπλοκή και η επικοινωνία μεταξύ δασκάλων και γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, συμβάλλουν σημαντικά στην ομαλή προσαρμογή του παιδιού στο σχολείο, στη βελτίωση των επιδόσεων του και στη γενικότερη προσωπική και κοινωνική του πρόοδο και εξέλιξη. Ωστόσο, μέσα από σχετικές έρευνες στην Ελλάδα καθίσταται φανερό ότι, η συνεργασία και ο τρόπος προσέγγισης μεταξύ των δύο φορέων, συχνά λαμβάνει τη μορφή επιφανειακών ή τυπικών σχέσεων στα πλαίσια κανονιστικών υποχρεώσεων.

Στη σύγχρονη ερευνητική προσπάθεια διαπιστώνεται αυξημένο ενδιαφέρον για το ζήτημα της συνεργασίας μεταξύ σχολείου οικογένειας, με στόχο την ανάδειξη και μελέτη τόσο των μεθόδων και πρακτικών που εφαρμόζονται στα πλαίσια του σχολείου, όσο και των επιδράσεων που ασκούνται στη μάθηση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009:217-218). Η συνεργασία ενώνει τα δύο συστήματα τα οποία έχουν κοινό σημείο το παιδί, με συνέπεια το ίδιο να νιώθει το περιβάλλον του σχολείου

περισσότερο οικείο και φιλικό. Οι σχέσεις των δύο φορέων λειτουργούν προστατευτικά για το παιδί και προάγουν την κοινωνικοποίηση, τη μάθηση, την προσαρμογή και τις σχολικές του εμπειρίες (Christenson, 2000). Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας μεταφράζεται σε ένα αίσθημα ευθύνης για τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και λειτουργεί ως μέσο για την επίτευξη ανώτερης εκπαιδευτικής επιτυχίας.

Μεταξύ των σημαντικότερων παραγόντων που επηρεάζουν τη γονεϊκή εμπλοκή, είναι η αντίστοιχη στάση και συμπεριφορά που επιλέγουν και εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί. Σήμερα ολοένα και περισσότεροι θεωρητικοί και ερευνητές υποστηρίζουν ότι η ποιότητα του αποτελέσματος της παρεχόμενης εκπαίδευσης, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια. Σύμφωνα με όσα υποστηρίζει η Καλογρίδη (2006) η συνεργασία αυτή συνδέεται και συσχετίζεται με δύο βασικά θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Το ένα αναφέρεται στη συμμετοχή των γονιών στη διοίκηση του σχολείου, ενώ το άλλο σχετίζεται με τον τρόπο που το σχολείο προσεγγίζει την επίδραση που ασκεί το οικογενειακό περιβάλλον στη διαδικασία εκπαίδευσης και αγωγής του παιδιού.

Η υπόθεση στην οποία βασίζεται η ανάπτυξη και διερεύνηση του θέματος της παρούσας διπλωματικής, είναι ότι η συνεργασία σχολείου-οικογένειας αποτελεί κοινωνική διεργασία κατά την οποία η ποιότητα και η μορφή-συχνότητα που τη χαρακτηρίζουν, εξαρτάται κυρίως και πρωτίστως από το σχολικό κλίμα και ιδιαίτερα από τις απόψεις, τις αντιλήψεις, τις αξίες και τη σχετική κουλτούρα του κάθε εκπαιδευτικού.

Σκοπό και στόχο της παρούσας έρευνας αποτελεί η μελέτη των πρακτικών, των δράσεων και των πολιτικών που αναπτύσσονται από μέρους του σχολείου και ειδικότερα, να αναζητηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί στην πρωτοβάθμια δημόσια εκπαίδευση, συμβάλλουν στη συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή, τους ενημερώνουν για τον επιθυμητό τρόπο συνδρομής τους στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και τέλος, να αναζητηθεί ο τρόπος συνεργασίας των δασκάλων με τους γονείς, όταν ανακύπτουν διάφορα προβλήματα μαθησιακής ή συμπεριφορικής φύσεως σε σχέση με τα παιδιά τους.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας που ακολουθεί επιχειρείται η θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας, μέσα από την ανάλυση των όρων που το

προσδιορίζουν, την αναφορά στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και την παρουσίαση θεωρητικών σχημάτων, τα οποία έχουν επιλεγεί μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και αφορούν στη σύνδεση των δύο πλαισίων. Τέλος, παρουσιάζονται δεδομένα, πρακτικές και αποτελέσματα εμπειρικών ερευνών, σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν και δύνανται να χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί, ούτως ώστε να συμβάλλουν από την πλευρά τους στην ανάπτυξη και βελτίωση της συνεργατικής σχέσης σχολείου-οικογένειας.

Στο δεύτερο μέρος του κειμένου της εργασίας αναλύεται η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της παρούσας έρευνας. Αναφέρεται το πρόβλημα και η αφορμή για την έρευνα, ο σκοπός και οι στόχοι που έχουν τεθεί, οι υποθέσεις και τα ερευνητικά ερωτήματα. Γίνεται αναλυτική αναφορά στη μεθοδολογία που ακολουθείται και ειδικότερα στο πεδίο έρευνας, στην επιλογή του δείγματος, στο εργαλείο και τη διαδικασία διεξαγωγής που εφαρμόστηκε. Γίνεται μνεία τόσο στη μέθοδο για την ανάλυση περιεχομένου, όσο και στις πρακτικές που συνιστώνται και εφαρμόστηκαν για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας της έρευνας. Τέλος, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας μέσα από την ανάλυση και συγκριτική αναφορά των δεδομένων της και ακολουθεί περιγραφή για τα συμπεράσματα που αναδύονται και προτάσεις για επόμενες ερευνητικές προσπάθειες.

Στο τέλος του κειμένου παρατίθενται σε επιμέρους παραρτήματα ο οδηγός συνέντευξης, πίνακες με τις απαντήσεις των ερωτώμενων ανά ερευνητικό πεδίο, οι συνεντεύξεις των δέκα εκπαιδευτικών και η βιβλιογραφία που χρησιμοποιείται.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΕΙΣ

1. Εννοιολογικό πλαίσιο - ορισμοί

1.1 Το οικογενειακό σύστημα

Η οικογένεια είναι ένα σύστημα που καθορίζεται από τη σχέση γονέων-παιδιών. Όπως κάθε σύστημα, έτσι και η οικογένεια αποτελείται από μέλη που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους με σχέσεις δράσης-αντίδρασης. Το παιδί αναπτύσσεται και συμπεριφέρεται σύμφωνα με τα όρια, τους κανόνες και τα αλληλεπιδραστικά πρότυπα που εφαρμόζει η οικογένεια. Κάθε αλλαγή σε κάποιο από τα μέρη του συστήματος επηρεάζει και όλα τα άλλα μέρη. Συνεπώς, κατανοώντας τη δυναμική της οικογένειας ενός παιδιού κατανοούμε και το ίδιο το παιδί (Blackbill & κ.ά., 1990).

Η οικογένεια ως ψυχολογικό σύστημα το οποίο εξελίσσεται μέσα σε έναν κύκλο ζωής, χρησιμοποιεί τρόπους προσαρμογής ώστε να αντισταθεί στις αλλαγές που συντελούνται στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της. Σύμφωνα με τη Γενική Θεωρία Συστημάτων οι οικογένειες είναι βιοψυχοκοινωνικά ανοιχτά συστήματα με κοινά χαρακτηριστικά ως προς τη δομή και τη λειτουργία τους και διέπονται από κοινούς νόμους. Οι αρχές της Γενικής Θεωρίας Συστημάτων του Ludvig Von Bertalanffy μιλούν για μια μεταθεωρία που έχει σκοπό να προσεγγίσει σύνθετα φαινόμενα με διαφορετική μεθοδολογία από την αναλυτική. Εξετάζεται η αλληλεπίδραση των επιμέρους στοιχείων του υπό μελέτη φαινομένου και τα αποτελέσματά της, δίνοντας έμφαση στο σύνολο (Τσαμπαρλή, 2004).

Επιδιώκοντας να αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά λειτουργίας του οικογενειακού συστήματος, η οικογένεια προσεγγίζεται ως ένα ανοιχτό σύστημα που βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με το περιβάλλον του και τείνει να αναπτύσσεται και να κατακτά τη σταθερότητά του, διαμέσου συνεχών αλλαγών μέσα στο χρόνο (Τσαμπαρλή, 2004). Η δομή αποτελεί το όριο ανάμεσα στο σύστημα και το περιβάλλον του και αντιπροσωπεύει τους

κανόνες που χρησιμοποιεί η οικογένεια για να εκτελέσει τις λειτουργίες της. Σύμφωνα με το Mc Master (Miller, et.al., 2000) η δομή και η οργάνωση της οικογένειας αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των μελών της. Μια οικογένεια μπορεί να εμφανίσει διαφορετικά είδη δομής (μονογονεϊκή, πυρηνική, εκτεταμένη, ανασυσταμένη, κλπ.). Επίσης, μπορεί να αλλάξει η δομή της κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής (π.χ. μετά από ένα διαζύγιο από πυρηνική να γίνει μονογονεϊκή) (Τσαμπαρλή, 2004).

Τα οικογενειακά συστήματα αλληλεπιδρούν με μεγαλύτερα εξωτερικά συστήματα από τα οποία και επηρεάζονται, όπως το σχολείο, υπηρεσίες πρόνοιας, νομικό σύστημα, εκκλησία (Goldenberg & Goldenberg, 2005). Η οικογένεια εμπλεκόμενη με άλλα συστήματα, από τη μία δύναται να εξελίσσεται και από την άλλη η αλληλεπίδραση μεταξύ τους μπορεί να της επιφέρει προβλήματα. Γίνεται αντιληπτό ότι ένα στοιχείο ενός συστήματος είναι δυνατόν να είναι ταυτόχρονα το ίδιο ένα σύστημα, αλλά και στοιχείο ενός ευρύτερου συστήματος. «Η διερεύνηση του πλαισίου αποτελεί βασική έννοια στη συστημική προσέγγιση. Περιλαμβάνει όλες τις αλληλεπιδράσεις που πραγματοποιούνται ανάμεσα στις ενότητες ενός συστήματος, όπως και ανάμεσα στο συγκεκριμένο σύστημα και στο υπερσύστημα ή υποσύστημα με το οποίο επικοινωνεί» (Παπαδιώτη-Αθανασίου, 2000).

Η οικογένεια αποτελεί ένα σύστημα με δικά του χαρακτηριστικά, δομή, κανόνες και ρόλους. Ανεξαρτήτως της μορφής της τείνει να αναπτύσσεται με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μελών της. Παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία της οικογένειας είναι η εθνικότητα, η κοινωνική τάξη, η κοινωνικο-οικονομική δύναμη, το δίκτυο των συγγενών, ο ρόλος του φύλου ως παράγοντας ανάπτυξης της ατομικής ταυτότητας (Goldenberg, 1999). Ωστόσο, σύμφωνα με τους Goldenberg & Goldenberg (2005) υπάρχουν οικογένειες που θεωρούνται ευτυχισμένες ανεξάρτητα από τους παραπάνω παράγοντες και είναι αυτές που χαρακτηρίζονται πιο ευέλικτες και προσαρμοστικές στις εκάστοτε μεταβαλλόμενες συνθήκες, που σέβονται τις ανάγκες των μελών τους και διακρίνονται από σαφήνεια ρόλων και σχέσεων μέσα στην οικογένεια.

Με τον όρο «Γονείς» εννοούμε ένα ζευγάρι το οποίο φέρει στον κόσμο ή υιοθετεί ένα ή περισσότερα παιδιά δημιουργώντας οικογένεια και οι οποίοι προσπαθούν με τον καλύτερο τρόπο να τα διαπαιδαγωγήσουν και να τους δώσουν τα κατάλληλα εφόδια για να

αντιμετωπίσουν τη ζωή, ενδιαφερόμενοι ταυτόχρονα για τη γενικότερη ανάπτυξή τους. Χρέος των γονιών και της οικογένειας είναι: α) να φροντίζουν για την καλή υγεία των παιδιών τους, β) να μορφώσουν τα παιδιά τους τόσο με εγκυκλοπαιδικές γνώσεις όσο και με γνώσεις από την εμπειρία και τα βιώματα της ζωής και γ) να τα διαπαιδαγωγήσουν με τον πλέον συμφέροντα τρόπο για τα ίδια και να τα κοινωνικοποιήσουν από μικρή ηλικία (Μουδατσάκη, 1995).

1.2 Το σχολικό σύστημα

Το σχολείο αποτελεί ένα θεσμικό στοιχείο της κοινωνίας και είναι ένα ανοιχτό σύστημα, καθώς υπάρχει και λειτουργεί μέσα σ' ένα ευρύτερο περιβάλλον. Ως ανοιχτό σύστημα δέχεται την επίδραση του εξωτερικού περιβάλλοντος και εν συνεχεία ασκεί τη δική του επίδραση σε αυτό. Οι εμπλεκόμενοι στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως ο διευθυντής, το διδακτικό προσωπικό, οι μαθητές και οι γονείς, ως επιμέρους υποσυστήματα βρίσκονται σε σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ τους, η οποία διέπεται από ένα σύνολο κανόνων και αξιών (Πασιαρδής & Πασιαρδή, 2000).

Σχολείο είναι ένα ίδρυμα που έχει σκοπό την αγωγή και τη μόρφωση των παιδιών και το οποίο βασίζεται σε ένα αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (ΔΟΜΗ, 2005). Είναι ένας τυπικός θεσμός που έχει στόχο την επιτέλεση συγκεκριμένων λειτουργιών, όπως τη μετάδοση γνώσεων, την κοινωνικοποίηση, τη συμπεριφορική μάθηση, κλπ. Αυτό επιτυγχάνεται με την οργάνωση σε ορθολογική βάση (Νόβα-Καλτσούνη, 2010). Τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν την ορθολογική οργάνωση είναι: α) η υπολογιστικότητα, β) η προβλεψιμότητα, γ) η αποδοτικότητα, δ) ο έλεγχος και ε) η εξειδίκευση (Fischer, 2007). Η αποτελεσματικότητα στην εκπαίδευση είναι το ζητούμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η εκπαίδευση είναι μια πολυπαραγωγική επένδυση. Τα «προϊόντα» της εκπαίδευσης δεν περιορίζονται μόνο στην επίδραση του συστήματος πάνω στο μαθητή στο χρόνο που βρίσκεται στο σύστημα, αλλά και στους γονείς, στους εκπαιδευτικούς και διαχέονται σε ολόκληρη την κοινωνία. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι η επίδοση του μαθητή δεν εξαρτάται μόνο από όσα έχουν άμεση σχέση με το σχολείο, όπως το δάσκαλο, το ΑΠ, τα βιβλία, τα κτίρια, τα εποπτικά μέσα, τον αριθμό των μαθητών κατά τμήμα και τη διοίκηση του

σχολείου, αλλά και από την κοινωνία, την παρέα, την οικογένεια και τις κληρονομικές καταβολές.

Η ικανοποίηση των αναγκών τόσο από την πλευρά των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών καθίσταται σημαντικός παράγοντας για την αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας. Η συνεργασία όλων είναι εκ των ων ουκ άνευ (εντελώς απαραίτητο) για την πρόοδο της σχολικής μονάδας. Το ζητούμενο είναι η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα στην εκπαίδευση, θέμα ωστόσο το οποίο αποτελεί πόλο αντιπαράθεσεων και συγκρούσεων σε πολιτικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο. Οι έννοιες της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας περιγράφουν και επεξηγούν τη λειτουργία οργανισμών, όπως (μεταξύ αυτών) είναι τα σχολεία (Πασιαρδής & Πασιαρδή, 2000).

Κατά τη μελέτη των πορισμάτων διεθνών ερευνών αναφορικά με τη σχολική αποτελεσματικότητα, παρατηρούμε ότι μια σειρά ενδοσχολικών παραγόντων συμβάλλει στην ουσιαστική βελτίωση του σχολείου. Οι πιο σημαντικοί παράγοντες αποτελεσματικότητας συνοψίζονται στα εξής (Πασιαρδή, 2001):

1. Εκπαιδευτική ηγεσία – οργάνωση και διεύθυνση του σχολείου (ως προς την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης).
2. Έμφαση στη σχολική διδασκαλία (χρόνος που αφιερώνεται, η αλληλεπίδραση και η συνεργασία μαθητών-εκπαιδευτικών).
3. Διαπροσωπικές σχέσεις (το θετικό και ευνοϊκό κλίμα διευκολύνει τη μάθηση και τη διδασκαλία).
4. Υψηλές προσδοκίες των εκπαιδευτικών για όλους τους μαθητές (πρέπει να αποτελεί κοινή πεποίθηση των δασκάλων η ίση αντιμετώπιση όλων των μαθητών).
5. Αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης των μαθητών (όπου αξιολογούνται ταυτόχρονα και τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα).
6. Συμμετοχή των γονέων στο σχολείο (η ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή των γονέων στη σχολική πραγματικότητα, αναμφισβήτητα διευκολύνει τη διαδικασία μάθησης).
7. Παροχή χωριστού προϋπολογισμού σε κάθε σχολική μονάδα (έτσι επιτυγχάνεται αποκέντρωση, ευελιξία και δίνεται έμφαση στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών).

Ένας άρτια επιστημονικά και παιδαγωγικά εκπαιδευτικός δεν αρκεί για να μετατρέψει μόνος του ένα σχολείο από μη αποτελεσματικό σε αποτελεσματικό. Ο κάθε εμπλεκόμενος στη σχολική μονάδα έχει να επιτελέσει ένα σημαντικό ρόλο, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος. Τα σχολεία που διαπνέονται από ένα υγιές κλίμα, που λειτουργούν με συνείδηση της αποστολής τους, που εμπνέουν θέληση για μάθηση στους μαθητές και επιδιώκουν τη συμμετοχή και αгаστή συνεργασία με τους γονείς των μαθητών τους, θεωρούνται αποτελεσματικά και παράγουν ποιοτικό εκπαιδευτικό έργο (Roueche & Baker, 1986).

1.3 Σύνδεση σχολείου – οικογένειας

Καθίσταται ευρέως αναγνωρισμένο και καθολικά αποδεκτό ότι το οικογενειακό περιβάλλον λειτουργεί ως ο πλέον ζωτικός παράγοντας για την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Ωστόσο, οι «καθολικές» αξίες μιας κοινωνίας δεν βιώνονται με τον ίδιο τρόπο από όλες τις οικογένειες. Η διαφοροποίηση αυτή μεταξύ των οικογενειών δεν είναι τυχαία, βρίσκεται σε συνάρτηση με την κοινωνική ένταξη της οικογένειας και τις στρατηγικές αναπαραγωγής της (Θάνου, 2008).

Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι ανάλογα με το κοινωνικό και εκπαιδευτικό status μιας οικογένειας, προκύπτουν προβλήματα στον τομέα συνεργασίας γονέα-εκπαιδευτικού. Έτσι συνήθως, οι γονείς των χαμηλών κοινωνικών στρωμάτων, δεν εκδηλώνουν έμπρακτα το ενδιαφέρον τους για να ενημερωθούν από το σχολείο ή και να ενημερώσουν το σχολείο για πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί. Αυτή η συμπεριφορά λειτουργεί ως εμπόδιο στην αгаστή συνεργασία γονέα-εκπαιδευτικού και επηρεάζει καθοριστικά τη στάση του εκπαιδευτικού προς το παιδί.

Ειδικότερα, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η καλή και αгаστή συνεργασία γονέα και σχολείου βοηθάει σημαντικά στην επίλυση πολλών προβλημάτων σχετικά με την εκπαίδευση του μαθητή. Τότε το πρόβλημα αντιμετωπίζεται στη βάση και στη ρίζα του και αυτό αποτελεί σημαντική βοήθεια για τη μελλοντική εκπαιδευτική πορεία του παιδιού. Η γόνιμη συνεργασία οικογένειας και σχολείου έχει άμεσα και ορατά αποτελέσματα στην επίδοση και τη συμπεριφορά του μαθητή. Ο διάλογος και η καλή θέληση είναι βασικά στοιχεία στη θεμελίωση της καλής συνεργασίας γονέων και σχολείου. Ο Stephen Ball (2003) υπογραμμίζει

ότι αυτό που αμελείται, αφορά στη διερεύνηση των σχέσεων σχολείου-οικογένειας, αφορά στη μικροπολιτική, στις διεκδικήσεις και στα χαρακτηριστικά διαφορετικών σχολείων.

Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί αποτελούν βασικό παράγοντα μάθησης για τα παιδιά και έναν από τους κυριότερους συντελεστές εκπαιδευτικής επιτυχίας. Έρευνες δείχνουν ότι η υποστηρικτική σχέση ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το μαθητή, είναι ο πιο αξιόπιστος δείκτης της εκπαιδευτικής εμπλοκής και της επίδοσης στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να κατανοούν ότι αποτελούν καθοριστικά πρόσωπα για το μαθητή ως φορείς γνώσεων, που μπορούν να επηρεάσουν πραγματικά την εκπαιδευτική του πορεία. Οι σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών δεν διακρίνονται πάντοτε για τη δημοκρατικότητά τους. Αποτελούν περισσότερο εν δυνάμει προσπάθειες ώστε να προσαρμοστούν οι γονείς σε επαγγελματικές και εκπαιδευτικές αντιλήψεις ή υποδείξεις (Lumby, 2007).

Η κουλτούρα αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα για κάθε οργανισμό και του δίνει ξεχωριστή οντότητα. Το στοιχείο της κουλτούρας αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του οργανισμού και ειδικότερα της συμπεριφοράς και του τρόπου σκέψης των μελών του οργανισμού. Η κουλτούρα σε μια σχολική μονάδα, επηρεάζει την παραγωγικότητα των εκπαιδευτικών, την ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών και γενικότερα την αποτελεσματικότητα του σχολείου (Kowalski & Reitzug, 1993). Η έννοια της κουλτούρας είναι σύνθετη, πολύπλοκη και πολυσυζητημένη και έχει χρησιμοποιηθεί ως συνώνυμη με άλλες έννοιες π.χ. κλίμα, καθώς το κλίμα είναι κατ' ουσία η ερμηνεία της κουλτούρας (Kowalski & Reitzug, 1993).

Ο Schein (1999) αναφέρεται και παρουσιάζει τρία διαφορετικά επίπεδα κουλτούρας. Το πρώτο περιλαμβάνει ορατά χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος του οργανισμού, αλλά και νόρμες συμπεριφοράς που βοηθούν τα πρόσωπα σ' έναν οργανισμό, να αντιληφθούν τις διάφορες πλευρές της ζωής και της λειτουργίας του. Στο δεύτερο επίπεδο της κουλτούρας τοποθετείται ένα σύστημα κοινών αξιών που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως οι επιδιώξεις του οργανισμού. Κοινές αξίες όπως π.χ. συνεργασία, εμπιστοσύνη, ανοιχτή επικοινωνία, κλπ. επηρεάζουν τη συμπεριφορά των μελών της σχολικής μονάδας.

Το τρίτο επίπεδο της κουλτούρας αποτελείται από συλλογικές παραδοχές που σχετίζονται με την ανθρώπινη φύση, τις ανθρώπινες σχέσεις, την αλήθεια, το περιβάλλον. Η εξέταση της σχολικής κουλτούρας μέσα από νόρμες συμπεριφοράς που την κατευθύνουν, έτσι όπως εκδηλώνεται από τους εκπαιδευτικούς, αποτελεί σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη ολοκληρωμένης εικόνας της κουλτούρας. Η ενδυνάμωση της κουλτούρας στο σχολικό οργανισμό και η διατήρησή της μέσα από διάφορες στρατηγικές, στηρίζεται στη συνεργατική προσπάθεια όλων των εμπλεκόμενων και στην καλλιέργεια των κατάλληλων νορμών συμπεριφοράς, που τροφοδοτούν τις υπάρχουσες αξίες, φιλοσοφίες και παραδοχές της (Schein, 1992).

1.4 Σχέση σχολείου – οικογένειας

Σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Συμεού (2003) οι σχέσεις σχολείου-οικογένειας αποτελούν καθοριστικές συνιστώσες της ποιότητας της εκπαίδευσης που παρέχει το σχολείο. Έτσι, συνιστάται η δημιουργία επικοινωνιακών δεσμών μεταξύ τους, που να είναι θετικοί και ουσιαστικοί και να έχουν πρωταρχικό στόχο την αποτελεσματικότερη συνεργασία τους. Σε ό,τι αφορά στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τις αρμοδιότητες και το ρόλο που έχουν τόσο οι ίδιοι όσο και οι γονείς σχετικά με τη σχέση σχολείου-οικογένειας, διακρίνονται τρεις κατηγορίες:

- Οι εκπαιδευτικοί που υποστηρίζουν το διαχωρισμό ρόλων και λειτουργιών ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια.
- Οι εκπαιδευτικοί που επικεντρώνονται στο ρόλο των γονέων και αναζητούν τρόπους, ώστε οι δύο φορείς να εργάζονται ο ένας στο πλευρό του άλλου, σε μια προσπάθεια «ισχυροποίησης» των γονέων και ανάθεσης σε αυτούς διδακτικών-εκπαιδευτικών ρόλων.
- Οι εκπαιδευτικοί που θεωρούν ότι οι γονείς πρέπει να έχουν ενεργότερο ρόλο στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι (Katz, 1984).

Η παρατηρούμενη διαφοροποίηση στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί βλέπουν τις σχέσεις γονιών-εκπαιδευτικών, οφείλεται σε γενικότερες ιδεολογικές στάσεις τους, στο είδος της επαγγελματικής εκπαίδευσης που έχουν λάβει, στο είδος της επαγγελματικής αυτό-εικόνας που έχουν αναπτύξει και τέλος στις εμπειρίες που έχουν από το παρελθόν (από τέτοιου είδους συνεργασίες).

Από την πλευρά των γονέων σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, διαπιστώνεται ότι η ένταση της γονεϊκής εμπλοκής στο σχολείο καθορίζεται τόσο από το κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό περιβάλλον των γονέων ή και το γενικότερο προσανατολισμό τους για το σχολείο, όσο και από τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι εκπαιδευτικοί μαζί τους (Diamond & Gomez, 2004). Με βάση τις διενεργούμενες αλληλεπιδράσεις οι γονείς αναπτύσσουν προσδοκίες, τόσο σχετικά με τη γονεϊκή συμμετοχή στο σχολείο, όσο και τις πρακτικές που ακολουθούν σύμφωνα με τις προσδοκίες αυτές (Hoover-Dempsey & Sandler, 1995).

Συνεπώς, ο τρόπος εκείνος σύμφωνα με τον οποίο το σχολείο δύναται (κάθε φορά) να αναπτύξει σχέσεις με την εκάστοτε οικογένεια, τέτοιες που να διασφαλίζονται οι ανάγκες, τα δικαιώματα και οι προσδοκίες παιδιών και γονέων και να ενθαρρύνεται η γονεϊκή συμμετοχή, αποτελεί μεταβλητή, που προσδιορίζεται ανάλογα με τις ιδιαίτερες παραμέτρους και τους εξειδικευμένους παράγοντες που παρουσιάζονται.

1.5 Επικοινωνία σχολείου – οικογένειας

Στα πλαίσια της σχέσης και της συνεργασίας των δύο πλαισίων, γονείς και εκπαιδευτικοί επιτελούν διάφορους ρόλους οι οποίοι μπορούν να ενθαρρύνουν τη γονεϊκή εμπλοκή. Η Jonson (1999) αναφέρει πλήθος τρόπων με τους οποίους μπορεί να αναπτυχθεί η επικοινωνία ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς και κατ' ουσία καθιστά υπεύθυνους γι' αυτό ως ένα βαθμό τους εκπαιδευτικούς, λέγοντας ότι οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί εμπλέκουν τους γονείς στη ζωή της τάξης και του σχολείου.

Ένας τρόπος να επικοινωνήσει ο εκπαιδευτικός με το γονέα του παιδιού είναι το τηλέφωνο. Η τηλεφωνική επικοινωνία μπορεί να διεξαχθεί κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς, πριν την πρώτη προγραμματισμένη συνάντηση με το σύνολο των γονέων και φυσικά, κάθε φορά που προκύπτει ένα πρόβλημα και πρέπει να επιλυθεί. Ένας άλλος τρόπος επικοινωνίας είναι η γραπτή. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να στείλει γραπτό μήνυμα στους γονείς στην αρχή της σχολικής χρονιάς για να τους καλωσορίσει και να τους ενημερώσει για διάφορα θέματα που αφορούν στην τάξη, αλλά και σε τακτική π.χ. εβδομαδιαία βάση, για να τους κρατάει ενήμερους για όλα όσα συμβαίνουν στο σχολείο.

Επιπλέον, πολύ σημαντική είναι και η διεξαγωγή συναντήσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Οι συναντήσεις αυτές έχουν τέσσερις στόχους: α) τη συλλογή πληροφοριών, β) την παροχή πληροφοριών, γ) την κοινή επίλυση προβλημάτων και δ) την ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Τέλος, άλλος ένας σημαντικός τρόπος επικοινωνίας είναι η επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο σπίτι του μαθητή, ειδικά όταν ο μαθητής αυτός παρουσιάζει διάφορα προβλήματα και όταν οι γονείς του δεν προσέρχονται συχνά στο χώρο του σχολείου (Jonson, 1999).

Όλοι οι παραπάνω τρόποι επικοινωνίας σύμφωνα με τους Greenwood και Hickman (1991), θέτουν το γονέα στη θέση του ακροατή. Αυτό σημαίνει ότι ο ρόλος του σε τέτοιες δραστηριότητες είναι πιο παθητικός, χωρίς αυτό να συνεπάγεται ότι αυτά τα είδη επικοινωνίας χαρακτηρίζονται άνευ σημασίας. Εκτός από το ρόλο του γονέα ως ακροατή αναφέρεται και ο ρόλος του γονέα ως εθελοντή. Η εμπλοκή των γονέων ως εθελοντές σε δραστηριότητες στην τάξη είναι πολύ σημαντική και απαιτεί από τον εκπαιδευτικό να παίξει έναν κεντρικό και «κατευθυντήριο» ρόλο. Ο εκπαιδευτικός αξιολογεί τα ενδιαφέροντα, τις δυνάμεις και τη διαθεσιμότητα του γονέα και προσδιορίζει τους ρόλους που τυχόν θα αναλάβει μέσα στην τάξη. Πρόκειται για μια διαδικασία που απαιτεί προγραμματισμό και συντονισμό.

Σχετικά με το ρόλο του γονέα ως εθελοντή αναφέρεται και η Jonson (1999) λέγοντας ότι η βοήθεια στην τάξη είναι ένας από τους καλύτερους τρόπους να εμπλακούν οι γονείς στη φοίτηση των παιδιών τους. Επιπλέον, οι γονείς μπορούν να παίξουν και το ρόλο του εκπαιδευτικού στο παιδί τους. Ο ρόλος αυτός αφορά στις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο σπίτι. Αυτό δε σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός μένει έξω από αυτή τη διαδικασία. Μπορεί να βοηθήσει τους γονείς στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη των μαθησιακών υλικών και των διαδικασιών διδασκαλίας, καθώς επίσης μπορεί να παρακολουθεί την εξέλιξη και να ανατροφοδοτεί το γονέα. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι και ο ρόλος του γονέα ως μαθητή. Έτσι, μπορούν να διοργανώνονται εργαστήρια με θέμα π.χ την ανατροφή του παιδιού ή την παιδική ανάπτυξη στο χώρο του σχολείου και ο εκπαιδευτικός να παρακινεί τους γονείς να δηλώνουν συμμετοχή και να τα παρακολουθούν.

Τέλος, ένας ακόμη σημαντικός ρόλος για το γονέα είναι η συμμετοχή του στη λήψη αποφάσεων. Ο γονέας δύναται να εμπλακεί στη διοίκηση του σχολείου, στις επιτροπές και στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων, κάτι που είναι θεμιτό να ενθαρρύνεται από τους εκπαιδευτικούς, υπενθυμίζοντας τη σημασία της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας (Greenwood & Hickman, 1991: 279-288).

1.5.1 Αλληλεπίδραση και συνεργασία των δύο πλαισίων

Η αλληλεπίδραση και η συνεργασία σχολείου-οικογένειας αναφορικά με τη σχολική εκπαίδευση των παιδιών, όπως επισημαίνεται στη σχετική βιβλιογραφία έχει θετική επίδραση στους μαθητές, στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς, αλλά και συνολικότερα στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Γεωργίου, 2000: 143-144. Μπούζος, 2009: 238). Παρά την από κοινού πεποίθηση περί σπουδαιότητας της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας, ωστόσο η επίτευξή της αντιμετωπίζει διαφόρων ειδών «εμπόδια». Οι σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών συχνά χαρακτηρίζονται από αντιπαραθέσεις, καθώς μεταξύ άλλων συχνά οι εμπλεκόμενοι αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο το πλαίσιο και το περιεχόμενο της συνεργασίας.

Η ενεργός συμμετοχή των γονέων στα εκπαιδευτικά-σχολικά δρώμενα επιφέρει οφέλη για κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως ηλικίας, πολιτισμικού ή και κοινωνικοοικονομικού πλαισίου. Μέσα από τη βελτίωση του βαθμού συμμετοχής και ενδιαφέροντος στην τάξη, την ανάληψη της ευθύνης για μάθηση και την υπευθυνότητα του μαθητή σχετικά με την ολοκλήρωση των εργασιών κατ' οίκον, επέρχεται σημαντική πρόοδος στις σχολικές του επιδόσεις. Επιπλέον, μέσα από την ανάπτυξη διαπροσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και την ανάδειξη θετικής στάσης και συμπεριφοράς στα πλαίσια του σχολείου, ενισχύεται η ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009: 413-414).

Από την πλευρά των γονιών η αλληλεπίδραση και συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς, συμβάλλει στην καλύτερευση των σχέσεων με τα παιδιά τους, αλλά και στην απόκτηση κατάλληλων δεξιοτήτων για την υποστήριξή τους στο σπίτι. Επίσης, ενισχύεται η ικανοποίησή τους από τη θετική εξέλιξη της σχέσης τους με το σχολείο και τη θετική αίσθησή τους σχετικά με τον τρόπο άσκησης του ρόλου τους ως γονείς (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009: 414-415). Τέλος, οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών

τους, υποστηρίζονται πιο αποτελεσματικά στο έργο τους από τους γονείς και παρουσιάζονται περισσότερο «σύγχρονοι» σχετικά με τις μεθόδους και τις πρακτικές διδασκαλίας και διαπαιδαγώγησης που επιλέγουν και εφαρμόζουν στην τάξη (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009: 415-416).

Κατά γενική ομολογία στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, η αλληλεπίδραση εκπαιδευτικών και γονέων συντελείται με τη συμμετοχή των γονιών σε σχολικές εκδηλώσεις ή με την ενημέρωσή τους για την πρόοδο του μαθητή. Σπανιότερα οι γονείς μπορεί να εμπλακούν σε περισσότερο σύνθετες δράσεις, όπως είναι η συμμετοχή τους σε επιτροπές για ζητήματα που άπτονται στη λειτουργία του σχολείου ή η ενεργή συμμετοχή τους στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων του σχολείου. Έτσι η εμπλοκή των γονέων διακρίνεται σε τυπικές ή άτυπες μορφές επικοινωνίας (Ασλανίδου & Τοσπά, 2008).

Η τυπική μορφή επικοινωνίας αναφέρεται στο δικαίωμα των γονέων να λαμβάνουν μέρος σε αποφάσεις που έχουν να κάνουν με εκπαιδευτικά θέματα και δημιουργείται μεταξύ εκπροσώπων των γονέων και της διοίκησης. Δηλαδή πρόκειται για τις σχέσεις διευθυντή και συλλόγου γονέων και κηδεμόνων και του συλλόγου διδασκόντων με το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων. Ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων κατέχει κεντρική θέση στην αμοιβαία συνεργασία γονέων-εκπαιδευτικών. Η άτυπη μορφή επικοινωνίας έχει να κάνει περισσότερο με τις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις γονέων και εκπαιδευτικών, όπως η ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων μεταξύ τους, οι μη προκαθορισμένες επισκέψεις του γονέα στο σχολείο, κλπ. (Ασλανίδου & Τοσπά, 2008).

1.5.2 Γονική εμπλοκή στο σχολείο

Η έννοια της γονεϊκής εμπλοκής έχει προσεγγιστεί ποικιλοτρόπως από διάφορους ερευνητές και αναφέρεται σε διαδικασίες που καθιστούν τους γονείς (κυρίως) παρατηρητές δράσεων και εκδηλώσεων που διοργανώνονται από το σχολείο. Με τη στενή έννοια του όρου, ως «γονεϊκή εμπλοκή» νοούνται οι δραστηριότητες που διαδραματίζονται στο χώρο του σχολείου και οι γονείς συμμετέχουν με διάφορους τρόπους ή οι δραστηριότητες οι οποίες πραγματοποιούνται στο σπίτι και αφορούν στις υποχρεώσεις του σχολείου. Έτσι η γονεϊκή εμπλοκή διακρίνεται σε δύο κατηγορίες: α) την εμπλοκή των γονέων στο σχολείο και β) την εμπλοκή των γονέων στο σπίτι. Η σχέση γονέων εκπαιδευτικών αποτελεί τον πυρήνα της γονεϊκής εμπλοκής, με

κύριο χαρακτηριστικό το ρόλο των δευτέρων να καθοδηγούν και να οριοθετούν το βαθμό ανάμειξης των γονέων (Συμεού, 2003).

Στο μοντέλο επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής της Epstein αναφέρονται έξι διαστάσεις της συνεργασίας σχολείου οικογένειας, δηλαδή έξι τύποι γονεϊκής εμπλοκής. Ο Κάθε τύπος μπορεί να εφαρμοστεί με τη χρήση διαφόρων μεθόδων και πρακτικών και η υλοποίηση αυτή βασίζεται στο κατά πόσο το σχολείο επιλέγει να εμπλέξει γονείς ή και κοινότητα, στην εκπαίδευση των παιδιών τόσο στο σπίτι όσο και στο σχολείο. Το σχολείο ευθύνεται για τη δημιουργία, την καλλιέργεια και την ανάπτυξη της γονεϊκής εμπλοκής (Γεωργίου, 2000).

Οι έξι τύποι γονεϊκής εμπλοκής είναι οι εξής:

- Ανατροφή των παιδιών: Η συμβολή του σχολείου με την παροχή βοήθειας στις οικογένειες ώστε να αναπτύξουν δεξιότητες ανατροφής των παιδιών, να κατανοήσουν την ανάπτυξη τους και να καθιερώσουν ένα τέτοιο περιβάλλον στο σπίτι, που να υποστηρίζει τη μάθηση των παιδιών σε κάθε επίπεδο και ηλικία.
- Επικοινωνία: Η δημιουργία αμφίδρομης και κατάλληλων διόδων επικοινωνίας μεταξύ σχολείου-οικογένειας, μέσω της οποίας οι γονείς ενημερώνονται όσον αφορά στα σχολικά προγράμματα και την πρόοδο του παιδιού, ενώ το σχολείο ενημερώνεται για τις συνθήκες που βιώνει το παιδί στο σπίτι .
- Εθελοντισμός: Η προώθηση της εθελοντικής συμμετοχής των γονέων στη ζωή του σχολείου, ώστε να βοηθούν ως εθελοντές σε μόνιμη ή ευκαιριακή βάση.
- Μάθηση στο σπίτι: Η «αξιοποίηση» των γονέων στις μαθησιακές δραστηριότητες των παιδιών στο σπίτι, όταν και εφόσον τα παιδιά έχουν την ανάγκη αυτή.
- Λήψη αποφάσεων: Η συμμετοχή των γονέων στη δημιουργία και λήψη αποφάσεων για θέματα που απασχολούν τη σχολική κοινότητα (π.χ. επιτροπές, συμβούλια, κλπ).
- Συνεργασία με την κοινότητα: Η διασύνδεση σχολείου και οικογένειας με την ευρύτερη κοινότητα, για την ενδυνάμωση και προώθηση των σκοπών του σχολείου μέσω χρήσης πόρων και υπηρεσιών της κοινότητας.

Όπως γίνεται αντιληπτό, ο όρος «γονική εμπλοκή» αναφέρεται σε ένα είδος επικοινωνίας με χαρακτηριστικά μονής κατεύθυνσης. Οι παραπάνω απόψεις σχετικά με τα είδη γονεϊκής εμπλοκής, είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων τα οποία στόχευαν να

αυξήσουν το βαθμό συμμετοχής των γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και τα οποία παρέμειναν γνωστά με τον όρο «parents as helpers». Κατά συνέπεια το κάθε σχολείο μπορεί να τοποθετηθεί σε ένα συνεχές, στα δύο άκρα του οποίου βρίσκονται ο ελάχιστος και ο μέγιστος βαθμός, με βάση το επίπεδο της συνεργασίας που κάθε φορά παρουσιάζεται (Epstein, 1995. Epstein, 1996).

1.5.3 Γονική συμμετοχή στο σχολείο

Ο όρος «γονική συμμετοχή» σε αντίθεση με τη γονική εμπλοκή, αναφέρεται στην ουσιαστική επικοινωνία, αλλά και αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους προσθέτει σημαντικά σε ό,τι αφορά στη βελτίωση της λειτουργίας του σχολείου, αλλά και την ποιότητα της εκπαίδευσης που προσφέρεται. Η γονεϊκή συμμετοχή προϋποθέτει μια μετατόπιση όσον αφορά στις ενέργειες και στους σκοπούς, καθώς οι γονείς και το σχολείο μοιράζονται ευθύνες και εξουσία (Συμεού, 2003: 268). Στην εκπαιδευτική πρακτική οι γονείς μπορεί να είναι υποστηρικτές, εκπαιδευόμενοι, εκπαιδευτές των παιδιών τους, βοηθοί των εκπαιδευτικών, εθελοντές στην τάξη, κλπ.

1.5.4 Συμμαχία-συνεταιρισμός σχολείου - οικογένειας

Το στάδιο της συνεργασίας των δύο πλαισίων στην κορυφαία του μορφή αποδίδεται με τον όρο «συμμαχία-συνεταιρισμός», όπου ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός αποτελεί κοινή συνισταμένη συνεργασίας γονέων-εκπαιδευτικών. Πρόκειται ουσιαστικά για μια συνεργατική σχέση που δίνει έμφαση στο συντονισμό των δυνάμεων μεταξύ των δύο πλαισίων, με γνώμονα την προαγωγή της μάθησης και της ανάπτυξης του παιδιού. Ο περισσότερο συλλογικός χαρακτήρας του όρου σχετίζεται με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, τόσο του σχολείου όσο και της οικογένειας και την από κοινού συμμετοχή και λήψη αποφάσεων για τη βελτίωση όλων των μαθητών. Κατά συνέπεια ο όρος αναφέρεται στην ισότιμη εμπλοκή των δύο μερών, με την από κοινού ανάληψη ευθυνών εκπαιδευτικών και γονέων, με στόχο τα μέγιστα δυνατά οφέλη (κάθε φορά) για το μαθητή (Συμεού, 2003).

2. Θεσμικό πλαίσιο συνεργασίας σχολείου και οικογένειας

Μεταξύ οικογένειας και πολιτείας διαπιστώνεται διάσταση απόψεων σε ό,τι αφορά στις παιδαγωγικές, εκπαιδευτικές αλλά και πολιτικές πρωτοβουλίες και προοπτικές στην εκπαίδευση. Το ισχύον νομικό πλαίσιο ωστόσο, αμβλύνει τις διαφορές αυτές και επιτυγχάνει (σε υποχρεωτική βάση) ενός είδους συγκερασμό των αντιλήψεων των δύο μερών. Σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την άτυπη συνεργασία σχολείου-οικογένειας είναι ο διάλογος, η διαδικασία της πληροφόρησης, η εφαρμοζόμενη πρακτική στην επικοινωνία και γενικότερα η διάθεση των γονέων να συμμετέχουν στην επίλυση των προβλημάτων που παρουσιάζονται.

Η επικοινωνία με την οικογένεια ενισχύεται όταν επιλέγονται οι κατάλληλοι τρόποι επικοινωνίας, οι οποίοι ταιριάζουν στη μορφή και την τυπολογία της κάθε οικογένειας. Η αρμοδιότητα και η ευθύνη για τη σωστή συνεργασία με τους γονείς αφορά τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι πρέπει να βρουν τρόπους να προσελκύσουν τους γονείς για να συμμετέχουν στη ζωή του σχολείου (Καραβίδα, 2009). Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας εκτός από τις άτυπες πρωτοβουλίες και τις καλές προθέσεις εκπαιδευτικών και γονέων, προσδιορίζεται και κατευθύνεται από το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αλληλεπιδρούν τα εμπλεκόμενα μέρη.

Με το Ν.1566/1985 οι γονείς απέκτησαν δικαιώματα εμπλοκής στα σχολικά δρώμενα και προβλέπεται η ανάγκη συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς. Ωστόσο, πέραν από την πρόβλεψη σύστασης και συμμετοχής των γονέων σε συλλογικά όργανα εκπροσώπησης ανά σχολική μονάδα, δεν ορίζονται ειδικότεροι τρόποι και μέθοδοι επικοινωνίας και συνεργασίας σχολείου-οικογένειας (Λιοντάκη, 1998-99). Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων κατά το άρθρο 53, παρ. 2 του νόμου αυτού, αποτελεί βασικό συλλογικό όργανο συμμετοχής των γονέων και επιπλέον ορίζονται οι ακόλουθες λειτουργίες του:

- Κάθε γονιός δικαιούται να συμμετέχει στο Σ.Γ.Κ του σχολείου στο οποίο φοιτούν τα παιδιά του και αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την περαιτέρω συμμετοχή εκπροσώπων των γονέων σε συλλογικά όργανα δευτέρου και τρίτου βαθμού.
- Οι Γενικές Συνελεύσεις με το σύστημα της απλής αναλογικής καθορίζουν τους εκπροσώπους του κάθε Σ.Γ.Κ.

- Ορίζεται η σύσταση της Ένωσης Γονέων ανά κοινότητα όπου ο κάθε σύλλογος εκπροσωπείται από έναν εκπρόσωπο ανά τριάντα (30) μαθητές, οι γονείς των οποίων συμμετείχαν στις εκλογές.
- Επιπλέον συστήνονται οι Ομοσπονδίες Ενώσεων Συλλόγων Γονέων και η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων. Όργανα για τη λειτουργία και εκπροσώπηση όλων των ανωτέρω συλλογικών οργάνων ορίζονται το Δ.Σ και η Γενική Συνέλευση τους.

Επιπλέον, τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων όλων των οργάνων εκλέγονται από τις Γενικές Συνελεύσεις ενώ η θητεία τους είναι διετής. Κατά τον ίδιο νόμο προβλέπεται η σύσταση και λειτουργία του Σχολικού Συμβουλίου, το οποίο κατ' ουσία υποστηρίζει τη συνεργασία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών και έχει ως έργο:

- Τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του σχολείου με τη χρήση κάθε μέσου.
- Την καθιέρωση τρόπων αμοιβαίας επικοινωνίας των εμπλεκομένων.
- Την υγιεινή μαθητών και σχολικού περιβάλλοντος.

Στο σχολικό συμβούλιο ο διευθυντής του σχολείου αναλαμβάνει τη θέση του προέδρου και επιπλέον συγκροτείται από μέλη των συλλόγων διδασκόντων και γονέων. Διαμέσου σχολικού συμβουλίου επιδιώκεται η συνεργασία με τους γονείς σε θέματα εκδηλώσεων, εκδρομών, εορτών και προμήθειας υλικών. Ωστόσο, πρόκειται περισσότερο για πρακτική συμμετοχή και συνεισφορά παρά για ισότιμη και ουσιαστική συνεργασία (Γώγου, 2010).

Τέλος, η συνεργασία σχολείου-οικογένειας προσδιορίζεται θεσμικά από πρόσθετες διοικητικές πράξεις που εκδόθηκαν μετά το Ν. 1566/85 και εκ των οποίων αναφέρονται:

- Το ΠΔ 08/95 στο άρθρο 5 του οποίου επισημαίνεται ότι «η ενημέρωση των γονέων γίνεται με ευθύνη του δασκάλου της τάξης».
- Το ΠΔ 201/98 στο άρθρο 11 του οποίου καθορίζεται ότι κατά την έναρξη του σχολικού έτους οι γονείς ενημερώνονται από το δάσκαλο «για το ωρολόγιο πρόγραμμα, τη λειτουργία του σχολείου, τη διδακτική πράξη, τη συμμετοχή των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία, την οργάνωση της τάξης, τις απαιτήσεις του σχολείου, τις προσδοκίες των γονέων και άλλα συναφή θέματα». Επιπλέον, στην παράγραφο ν επισημαίνεται ότι οι γονείς ενημερώνονται μία φορά το μήνα από τους εκπαιδευτικούς, αλλά και όταν προκύπτουν προβλήματα. Τέλος, η παράγραφος νί αναφέρεται στην πρόβλεψη για τριμηνιαίες συναντήσεις γονέων-εκπαιδευτικών, καθώς και στην παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων.

3. Η αναγκαιότητα συνεργασίας σχολείου και οικογένειας

Στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα αποδίδεται «προστιθέμενη αξία» στη σχέση σχολείου οικογένειας και στους τρόπους που αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί, έτσι ώστε να δημιουργείται αποτελεσματική μάθηση. Όπως υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση η έκταση και το είδος της γονεϊκής εμπλοκής στη μαθησιακή διαδικασία, περιλαμβάνεται στα επί συνόλου δέκα έξι (16) κριτήρια ποιότητας στην εκπαίδευση και επιπλέον, η συμμετοχή και ενεργοποίηση των οικογενειών αποτελεί γνώμονα των επιδιωκόμενων μεταρρυθμίσεων στην εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια (Χριστοφοράκη, 2011: 7-8).

Στις μέρες μας καταγράφεται δυναμική κινητοποίηση από την πλευρά των γονέων, που αναφέρεται στο σύνολο των λειτουργικών δραστηριοτήτων του σχολείου. Η διάθεση και η θέληση των γονέων προς δραστηριοποίηση στη διαδικασία μάθησης των παιδιών τους, δεν είναι δυνατόν και δεν πρέπει να παραληφθεί. Επιπροσθέτως, μετά από αυτή τη διαπίστωση αναδύεται η ανάγκη, για ενίσχυση και υποστήριξη της γονεϊκής εμπλοκής από την πλευρά των εκπαιδευτικών και με κάθε μέσο, ούτως ώστε να επιτυγχάνεται και να συντελείται η αποτελεσματικότερη δυνατή συνεργασία μεταξύ τους (Μπόνια, 2010: 31).

Η γονεϊκή επίδραση στην ανατροφή και τη νοητική ανάπτυξη του παιδιού, όπως και η επιρροή που ασκείται από τη δομή και τη λειτουργία της οικογένειας στην πορεία μάθησης και προόδου που αυτό παρουσιάζει στη μετέπειτα ζωή του, χωρίς αμφιβολία κατέχουν θέση καθοριστικής σημασίας. Έτσι το παιδί αναπτύσσει σταδιακά το αίσθημα της αυτοεκτίμησης, μαθαίνει τις δυνατότητές του, προσαρμόζεται σε νέες συνθήκες και αλλαγές και περιορίζεται ο φόβος του για το άγνωστο (Ζερβουδάκη, 2001: 1-3).

Η οικογένεια και το σχολείο είναι οι φυσικοί συνεργάτες στη ζωή των παιδιών και κατέχουν (συνδυαστικά) πολύ σημαντικό ρόλο στη μόρφωση και αγωγή του μαθητή της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, η επιτυχής συνεργασία σχολείου-οικογένειας αποδεικνύεται συχνά ένας δύσκολος στόχος, ο οποίος απαιτεί και προϋποθέτει ευελιξία, δεσμεύσεις και συντονισμένες προσπάθειες. Αποτελέσματα διαφόρων ερευνών έδειξαν ότι οι μαθητές ωφελούνται μέσα από διάφορους τρόπους γονεϊκής συμμετοχής.

Μελέτη που διενεργήθηκε από την B. Sattes σε περισσότερα από 40 παραδείγματα γονεϊκής συμμετοχής, κατέδειξε ότι ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων, όπως το να είναι ενήμεροι οι γονείς για την πρόοδο των παιδιών τους ή το να ενθαρρύνονται για να ενισχύσουν τη μάθηση των παιδιών τους στο σχολείο, συμβάλλουν σημαντικά στην εξέλιξη και την επιτυχία των ίδιων των παιδιών. Επιπλέον, η εκπαίδευση και η κατάρτιση των γονέων, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν ως δάσκαλοι στο σπίτι, οδηγεί σε καλύτερα επίπεδα επιτυχίας των μαθητών (Sattes, 1985).

Από διάφορα πορίσματα ερευνών προκύπτει ότι όταν τυγχάνει να συμβαδίζουν οι στάσεις και οι προσδοκίες γονέων και σχολείου, τότε η μάθηση των παιδιών επεκτείνεται πέραν της τάξης και στο σπίτι. Οι μαθητές παρατηρούν, παραδειγματίζονται και παρακινούνται από τις θετικές στάσεις και συμπεριφορές των γονιών τους απέναντι στις σχολικές δραστηριότητες και λειτουργίες. Με την προσοχή, την ενεργή συμμετοχή και τη χρήση της μεθόδου της επαίνου από τους γονείς προς τα παιδιά τους, οδηγούνται στην κατεύθυνση τόσο να τα ενθαρρύνουν, όσο και να ισχυροποιούν τις δικές τους προσπάθειες (Hoover-Dempsey & Sandler, 1995).

Σύμφωνα με την Epstein (1996) η σπουδαιότητα της αμφίδρομης σχέσης ανάμεσα στο σχολείο και το σπίτι έχει αναγνωριστεί ιδιαίτερος τα τελευταία χρόνια, γεγονός που έχει ως συνέπεια, το θέμα της συνεργασίας των δύο φορέων να έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών επιστημονικών ερευνών. Σχετικές μελέτες φανερώνουν ισχυρή συσχέτιση μεταξύ του τρόπου-έντασης συμμετοχής των γονιών στο σχολείο και της θετικής κοινωνικής, συναισθηματικής και ακαδημαϊκής ανάπτυξης των παιδιών (Green, et al, 2007. Jeynes, 2003).

Ωστόσο υπάρχουν και αποτελέσματα ερευνών που αμφισβητούν τη συσχέτιση μεταξύ διαφορετικών μορφών γονεϊκής εμπλοκής και επίδοσης του μαθητή. Η Στογιαννίδου (2006) αναφέρει ότι, δεν έχει αποσαφηνιστεί πλήρως το ερώτημα, εάν η εμπλοκή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους είναι εκείνη που οδηγεί σε βελτίωση της επίδοσής τους ή εάν η σχολική επίδοση του μαθητή, είναι αυτή που επηρεάζει το κατά πόσο (κάθε φορά) οι γονείς εμπλέκονται στην εκπαίδευση (ή όχι). Βέβαια, όταν οι γονείς συμμετέχουν στην εκπαίδευση του παιδιού, αυτό συνεπάγεται πιθανότητα μεταβολής ενός ποσοστού από 10% έως 20% της

απόκλισης στην επίδοσή του, που ωστόσο θεωρείται σημαντικό ποσοστό (Στογιαννίδου, 2006).

Η συνεργασία προάγει και βοηθά τους γονείς να γνωρίσουν τις μεθόδους διδασκαλίας, να κατανοήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί και να εκτιμήσουν τις ικανότητές τους. Το αποτέλεσμα είναι η οικοδόμηση σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ τους (Καλογρίδη, 2006). Τέλος, το ενδιαφέρον των γονιών ενισχύει την αυτοπεποίθηση του εκπαιδευτικού και κατ' επέκταση συντελεί ως κίνητρο για την επίδειξη μεγαλύτερου ενδιαφέροντος και εν τέλει τη βελτίωση της δουλειάς του (Μπρούζος, 1998).

4. Θεωρητικές προσεγγίσεις για τη σύνδεση των δύο πλαισίων

Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτό το ζήτημα της συνεργασίας των δύο πλαισίων βασίζεται σε διαφορετικές οπτικές και επιστημονικές προσεγγίσεις, οι οποίες συγκεντρώθηκαν και προτάθηκαν από διάφορους θεωρητικούς και ερευνητές σε ειδικότερα θεωρητικά σχήματα ή μοντέλα. Τα μοντέλα αυτά επεξηγούν τη σκέψη των μελετητών αναφορικά με τη σχέση, την αλληλεπίδραση και την αλληλεξάρτηση σχολείου-οικογένειας, αλλά και τις διεργασίες που λαμβάνουν χώρα μεταξύ των δύο πλαισίων και επιπλέον, επηρέασαν και επηρεάζουν τη θέση και τις αποφάσεις των υπευθύνων χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής.

4.1 Τα μοντέλα σχέσεων σχολείου – οικογένειας (Ματσαγγούρας)

Η αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο πλαισίων σε διάφορες χρονικές περιόδους μπορεί να προσδιοριστεί σύμφωνα με τις κατηγορίες ή τους τύπους σχέσεων και κατ' επέκταση την ανάληψη διαφορετικών ρόλων τόσο των γονέων όσο και των εκπαιδευτικών κατά τη διαδικασία μάθησης του παιδιού (Πούλου & Ματσαγκούρας, 2008. Ματσαγκούρας, 2008). Προτείνονται τέσσερα διακριτά μοντέλα σχέσεων:

4.1.1 Το σχολείο-κεντρικό μοντέλο

Το σχολείο διαδραματίζει το ρόλο του θεσμικού παράγοντα ο οποίος καθορίζει το είδος της σχέσης που αναπτύσσεται (κάθε φορά) μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών. Αναγνωρίζεται ενός είδους «ιεραρχική θέση» του σχολείου μέσα από την οποία οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που ορίζουν, προγραμματίζουν και οργανώνουν (πάντα) τις όποιες ενημερωτικές συναντήσεις με τους γονείς. Διακρίνεται ο ρόλος του σχολείου ως του υπευθύνου για την εκπαίδευση και μετάδοση γνώσεων στα παιδιά, ενώ η οικογένεια έχει την ευθύνη για την κοινωνικοποίηση και ευρύτερη αγωγή τους.

4.1.2 Το μοντέλο επικουρικής εμπλοκής γονέων (συνεργατικό)

Η επικοινωνία των δύο πλαισίων εντατικοποιείται, αποκτά αμφίδρομη σχέση και εμπλουτίζεται με στοιχεία συνεργασίας. Η επαφή με το εκπαιδευτικό περιβάλλον και η εθελοντική κυρίως δράση των γονιών, καθίστανται διεργασίες που ελέγχονται από το σχολείο. Το μοντέλο αυτό πρωτοεμφανίζεται κατά τις δεκαετίες 1970 και 1980 όταν άρχισε

να καλλιεργείται η συνεργασία σχολείου-οικογένειας. Οι εκπαιδευτικοί διατηρούν την πρωτοβουλία στην επικοινωνία και έχουν κυρίαρχο ρόλο στη σχέση με τους γονείς. Θεωρούνται επαγγελματίες εμπειρογνώμονες και κατ'εξοχήν αρμόδιοι. Οι γονείς ευθύνονται για τις αποτυχίες και τις χαμηλές επιδόσεις των παιδιών τους και αναλαμβάνουν τη φροντιστηριακού τύπου επιμόρφωσή τους. Η σχέση γονέων και εκπαιδευτικών δεν χαρακτηρίζεται ισότιμη. Οι γονείς αναλαμβάνουν ρόλο επικουρικού συνεργάτη στην υπηρεσία του σχολείου, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται από τους εκπαιδευτικούς.

4.1.3 Το διαπραγματευτικό μοντέλο

Η ενίσχυση της συμμετοχής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο πλαισίων, αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά του μοντέλου. Ο γονιός έχει δικαίωμα να ενημερώνεται και να συμμετέχει τόσο στη διαμόρφωση όσο και στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στο παιδί του. Το μοντέλο εφαρμόζεται κατά τη δεκαετία του 1990 και οι γονείς θεωρούνται συναρμόδιοι ή συνυπεύθυνοι με τους εκπαιδευτικούς για την εκπαίδευση των παιδιών τους.

4.1.4 Το οικογενειο-κεντρικό μοντέλο

Ο ρόλος και οι δικαιοδοσίες των γονέων αναβαθμίζονται και οι επιλογές τους έχουν ρυθμιστικό αντίκτυπο στην εκπαίδευση. Οι γονείς είναι «καταναλωτές» των εκπαιδευτικών προϊόντων και παράλληλα «χορηγοί» της εκπαιδευτικής πολιτικής, κατέχοντας την ιδιότητα του φορολογούμενου πολίτη. Επιπλέον, έχουν θεσμοθετημένο δικαίωμα να αλλάζουν τμήμα σε περίπτωση προβληματικών σχέσεων με τον εκπαιδευτικό, αλλά και να επισκέπτονται τη σχολική τάξη που φοιτά το παιδί τους κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Οι γονείς αποκτούν τη δυνατότητα να επηρεάζουν το περιεχόμενο και τον προσανατολισμό της εκπαίδευσης των παιδιών τους.

4.2 Το μοντέλο της συνεκπαίδευσης (Μυλωνάκου-Κεκέ)

Με τον όρο συνεκπαίδευση γίνεται αναφορά σε ένα νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον και λειτουργικό μοντέλο εκπαίδευσης, το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εποχής, είναι ελκυστικό σε όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες, μαθησιακά αποτελεσματικό και το οποίο εστιάζει (απαντά) σε προβλήματα της πραγματικής ζωής. Με τη χρήση νέων μεθόδων και διαδικασιών που έχουν προέλευση από τους τομείς της τυπικής, άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης, η συνεκπαίδευση συμβάλλει στον «αξιακό» εκείνο προσανατολισμό των

μαθητών, που απαιτείται έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναπτύσσουν θετικές στάσεις και συμμετοχικές συμπεριφορές για την προστασία της οικολογικής ισορροπίας, της βιωσιμότητας, της ανάπτυξης και της ποιότητας της ζωής. Συνεκπαίδευση σημαίνει απόκτηση κοινής εκπαιδευτικής εμπειρίας σε συνεργασία με άτομα διαφορετικού κοινωνικού-πολιτισμικού επιπέδου, εμπειριών, ενδιαφερόντων και γνωστικής υποδομής (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009: 488-490).

Σε μία κοινωνία ραγδαίων εξελίξεων και μεταβολών το ζητούμενο είναι ένα ευέλικτο και ικανό σχολείο που να προσαρμόζεται ανταγωνιστικά στις αλλαγές και να αντιμετωπίζει δημιουργικά την εισαγωγή και ανάπτυξη συνεργατικών δράσεων και μεθόδων, τόσο σε εκπαιδευτικό-παιδαγωγικό όσο και διοικητικό-οργανωτικό επίπεδο. Σκοπός της σύγχρονης εκπαίδευσης και διοίκησης δεν είναι μόνο η αποτελεσματική διαχείριση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και η ανάπτυξη της ικανότητας των σχολικών ηγετών να διαχειρίζονται και να κατευθύνουν αλλαγές (Everard, Morris & Wilson, 2004).

Η προετοιμασία των μαθητών για την ένταξή τους στην κοινωνία της γνώσης προϋποθέτει και επιτυγχάνεται με την ένταξη συνεκπαιδευτικών δράσεων στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου. Η αποτελεσματική εφαρμογή τους ωστόσο, εξαρτάται από τη συνεργασία και εμπλοκή των μελών του σχολικού οργανισμού και την ανάληψη πρωτοβουλιών από τους άμεσα εμπλεκόμενους, στο πλαίσιο μιας αυτόβουλης στρατηγικής κατά τη διαδικασία της λειτουργίας τους (Σπυροπούλου, κá, 2007. Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009: 488-490).

Η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση χαρακτηρίζεται κορυφαία επιλογή σε ό,τι αφορά στην ενεργό συμμετοχή και ανάπτυξη της γνώσης, την ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων, την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και αναστοχασμού, την καλλιέργεια μαθησιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων, την αξιοποίηση γνώσεων και εμπειριών, αλλά και τη σύνδεση του σχολείου με την ευρύτερη κοινότητα και την τοπική κοινωνία (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009: 488-490).

4.3 Γονικοί ρόλοι στην εκπαίδευση (Greenwood και Hickman)

Η επίτευξη καλής συνεργασίας γονέων-δασκάλων εξασφαλίζει ευνοϊκά αποτελέσματα για τους μαθητές, καθώς επηρεάζει θετικά τη στάση τους προς το σχολείο και τους δασκάλους,

τη σχολική προσαρμογή, την αυτοεκτίμησή τους και τη σχολική επίδοση και συντελεί στη βελτίωση της συμπεριφοράς τους (Greenwood & Hickman, 1991. Ho, 1995). Η ενεργός συμμετοχή των γονέων και τα οφέλη της γονεϊκής εμπλοκής στη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους, προσδιορίζονται μέσα από την ανάληψη συγκεκριμένων ρόλων των γονιών και μελετώνται στη βάση του τρόπου με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί δύνανται να ενισχύσουν τη συμμετοχή των γονιών με γνώμονα τη διαμόρφωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Η μάθηση του παιδιού προσεγγίζεται σχολειο-κεντρικά, δίνοντας έμφαση στην παρουσία, τη συμμετοχή και τη δράση των γονιών στο σχολείο.

Οι ρόλοι που αναλαμβάνουν οι γονείς διακρίνονται σε πέντε επιμέρους κατηγορίες:

- Οι γονείς ως κοινό. Σχετίζεται με έναν απολύτως τυπικό και επιφανειακό τρόπο εμπλοκής των γονιών στο σχολείο, κατά τον οποίο συναντάται απλώς η παρουσία και ανταπόκρισή τους σε ενημερωτικές συναντήσεις γονέων ή παρακολούθηση σχολικών εκδηλώσεων.
- Οι γονείς ως εκπαιδευόμενοι. Κατά τη διοργάνωση προγραμμάτων ή και δραστηριοτήτων από πλευράς της σχολικής μονάδας, με σκοπό τη μάθηση, την ενημέρωση ή την παροχή γνώσεων στους ίδιους γονείς, με την παρουσία εξειδικευμένων συμβούλων και επαγγελματιών, οι γονείς συμμετέχουν και ενημερώνονται ούτως ώστε να αποκτήσουν αντίστοιχες ικανότητες και δεξιότητες, που αφορούν στην καλύτερη διαχείριση του ρόλου τους ως γονείς απέναντι στα δικά τους παιδιά.
- Οι γονείς ως εκπαιδευτές. Οι γονείς αναλαμβάνουν το ρόλο του υποστηρικτή της μάθησης και αλληλεπιδρούν οι ίδιοι με τα παιδιά τους, παρέχοντας πρόσθετη βοήθεια σχετικά με τα μαθήματα στο σπίτι, ώστε να επιτυγχάνεται η ενίσχυση της μάθησης που δίδεται από το σχολείο.
- Οι γονείς ως εθελοντές ή επικουρικό προσωπικό. Οι γονείς υποστηρίζουν το έργο των εκπαιδευτικών και άλλες λειτουργίες του σχολείου, όταν τους ζητείται να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους σε δράσεις εθελοντικού (κυρίως) χαρακτήρα.
- Οι γονείς ως υπεύθυνοι στη λήψη αποφάσεων. Με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο οι γονείς δείχνουν να ενδιαφέρονται και να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για θέματα λειτουργίας και διαχείρισης του σχολείου. Αυτή η περαιτέρω δραστηριοποίηση των γονιών επιτυγχάνεται μέσα από τη συμμετοχή τους σε κεντρικούς ρόλους στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων καθώς και σε σχολικές επιτροπές.

4.4 Το εξελικτικό μοντέλο της σχέσης οικογένειας – σχολείου (Martin, Ranson και Tall)

Το συγκεκριμένο μοντέλο βασίζεται στην αντίληψη ότι η σχέση ανάμεσα στα δύο πλαίσια ακολουθεί μία διαβάθμιση και εξελίσσεται μεταξύ τεσσάρων σταδίων, μέχρι να φτάσει στο ζητούμενο και επιθυμητό επίπεδο αμοιβαίας συνεργασίας. Βασική αρχή του αποτελεί η προσπάθεια να περιγράψει τους ρόλους που κατέχουν τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί σε κάθε στάδιο, αλλά και το είδος της σχέσης που αναπτύσσεται κάθε φορά. Η συνεργασία επιτυγχάνεται όταν όλα τα μέρη κατανοούν και σέβονται το δικαίωμα των «εταίρων» για ελεύθερη συμμετοχή στη σχέση και αναγνωρίζουν τη δυναμική που εκδηλώνεται κάθε φορά και από τον κάθε «συνεργάτη» (Martin, Ranson & Tall, 1997).

Ακολουθεί σύντομη περιγραφή των σταδίων:

- Το στάδιο της εξάρτησης. Αναφέρεται στην παραδοσιακή φύση της σχέσης μεταξύ σχολείου και οικογένειας, κατά την οποία ο ρόλος των γονέων είναι παθητικός και διαφοροποιείται ανάλογα με την εκπαίδευση και την επαγγελματική γνώση των εκπαιδευτικών. Η επαφή που αναπτύσσεται με τους γονείς έχει καθαρά διδακτικό χαρακτήρα και αφορά θέματα μάθησης και συμπεριφοράς του παιδιού, καθώς και ενημέρωση για το πρόγραμμα και τις δραστηριότητες του σχολείου.
- Το στάδιο της συμμετοχής. Γίνεται αποδεκτό ότι οι γονείς είναι σε θέση να συνδράμουν και να βοηθήσουν τόσο στη σχέση που αναπτύσσεται στο σχολείο όσο και στη μάθηση των παιδιών τους. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους επιζητούν τη θέση και την άποψη των γονιών και τους παροτρύνουν να συμμετέχουν στις δράσεις του σχολείου.
- Το στάδιο της αλληλεπίδρασης. Στο στάδιο αυτό το σχολείο ενθαρρύνει και προτρέπει τους γονείς για τη συμβολή και ενεργή συμμετοχή τους στη σχολική πραγματικότητα. Οι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται δεκτικοί και πρόθυμοι να συνεργαστούν με τους γονείς και να ανταλλάξουν πληροφορίες και εμπειρίες σχετικά με τα παιδιά τους. Οι γονείς συμβάλλουν με τον τρόπο τους τόσο στη διαδικασία μάθησης, όσο και στις υπόλοιπες δράσεις του σχολείου και συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς με γνώμονα την από κοινού ανάπτυξη των πρακτικών λειτουργίας του σχολείου.
- Το στάδιο της συνεργασίας. Η αμοιβαία συνεργασία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών προσδιορίζεται με τρόπο τυπικό και ξεκάθαρο και δεσμεύει τα δύο μέρη στη βάση ενός

οργανωτικού πλαισίου το οποίο ορίζει ρόλους, ευθύνες και συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Οι πρακτικές και οι πολιτικές του σχολείου τίθενται σε διαπραγμάτευση με τους γονείς.

Με βάση το χαρακτηρισμό του μοντέλου από τους ίδιους τους στοχαστές ως εξελικτικό, πιθανότατα συμπεραίνεται ότι, το ζητούμενο στάδιο συνεργασίας μεταξύ οικογένειας και σχολείου, αποτελεί μεν το τελευταίο στάδιο εξέλιξης της σχέσης αυτής, προϋποθέτει δε την κάλυψη των όρων και παραμέτρων που ορίζονται σε όλα τα προηγούμενα στάδια.

4.5 Το μοντέλο των επικαλυπτόμενων σφαιρών οικογένειας – σχολείου (Epstein)

Το σφαιρικό μοντέλο αποτελεί ειδική μορφή του οικοσυστημικού μοντέλου. Βασική του αρχή είναι η άποψη ότι το άτομο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του συμμετέχει σε πολλά και διαφορετικά συστήματα, τα οποία βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση επηρεάζοντας την ανάπτυξή του. Το μοντέλο αναπαριστάται με τρεις επικαλυπτόμενες σφαίρες, καθώς υποστηρίζεται ότι η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση, ενώ το κοινό πεδίο ή σημείο τομής τους αποτελεί το παιδί. Η ανάπτυξη και τα συμφέροντα του παιδιού απασχολούν τόσο τους γονείς όσο και τους εκπαιδευτικούς (Γεωργίου, 2000 και 2005).

Αποτυπώνεται η αναπτυξιακή διάσταση της σχέσης σχολείου-οικογένειας ως συνέχεια των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στο σχολικό-εκπαιδευτικό και οικογενειακό πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και τα αναπτυξιακά στάδια του παιδιού, τις στάσεις των εκπαιδευτικών σε ζητήματα συμμετοχής των γονέων, τις αντιλήψεις των γονέων για τις συνέπειες της επικοινωνίας σχολείου-οικογένειας στο παιδί αλλά και στην οικογένεια, με δεδομένο ότι, όλα τα ανωτέρω αποτελούν τις δυνάμεις εκείνες που ρυθμίζουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των σφαιρών και κατά συνέπεια καθορίζουν τις συνθήκες κατά τις οποίες αυτές (οι σφαίρες) έλκονται ή απωθούνται (Epstein, 1995, 2001).

Σε αυτό το μοντέλο υπάρχουν εξωτερικές και εσωτερικές δομές. Η εξωτερική δομή έχει να κάνει με το κατά πόσο πλησιάζουν ή απομακρύνονται οι τρεις σφαίρες επιρροής ανάλογα με τις δυνάμεις που ασκούνται πάνω τους. Οι δυνάμεις αυτές είναι το υπόβαθρο και οι πρακτικές της οικογένειας, το υπόβαθρο και οι πρακτικές του σχολείου και ο χρόνος. Αυτές

δημιουργούν τις συνθήκες και τις ευκαιρίες για περισσότερες ή λιγότερες από κοινού δραστηριότητες των σχολείων, των οικογενειών και των κοινοτήτων.

Η εσωτερική δομή δείχνει πού και πώς οι πολύπλοκες διαπροσωπικές σχέσεις λαμβάνουν χώρα μεταξύ των ατόμων στο σπίτι, στο σχολείο και την κοινότητα. Αυτές οι κοινωνικές σχέσεις μελετώνται είτε σε θεσμικό επίπεδο (π.χ. το σχολείο καλεί όλους τους γονείς σε μία εκδήλωση), είτε σε ατομικό επίπεδο (π.χ. ο εκπαιδευτικός και ο γονέας μιλούν σε μία συνάντηση) (Epstein, 1995. Epstein, 1996).

Όπως συνάγεται από την ανωτέρω ανάλυση και περιγραφή του μοντέλου, η κατανόηση του τρόπου και του επιπέδου σύνδεσης των δύο πλαισίων, αποτελεί συνάρτηση και απαιτεί διερεύνηση όλων των συστατικών μερών των δομών του μοντέλου.

4.6 Το μοντέλο των επιρροών και των συνεπειών της γονικής εμπλοκής στο σχολείο (Eccles και Harold)

Η θεωρία αυτή υιοθετεί την άποψη και προσπαθεί να ερμηνεύσει τόσο την έννοια της αποτελεσματικής γονικής εμπλοκής, όσο και τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο και η οικογένεια καταφέρνουν να επηρεάζουν τις επιδόσεις των παιδιών στα πλαίσια του σχολείου. Η γονική εμπλοκή διερευνάται από τη μία, ως το αποτέλεσμα των επιρροών που ασκούνται από τα χαρακτηριστικά που φέρει κάθε φορά η οικογένεια, ο εκπαιδευτικός, το σχολείο, η γειτονιά και το ίδιο το παιδί και από την άλλη, ως δείκτης πρόβλεψης των αποτελεσμάτων που έχει η σχέση σχολείου-οικογένειας στα ίδια τα παιδιά.

Σε μια γραφική αναπαράσταση του μοντέλου, τόσο οι απόψεις όσο και οι πρακτικές που υιοθετούνται κάθε φορά από τα δύο πλαίσια (σχολείου και οικογένειας), παρατίθενται σε παράλληλα και οριζόντια επίπεδα που υποδηλώνουν την ισότιμη «αξία» τους, αναφορικά με την επίδραση που έχουν στα αποτελέσματα του κάθε παιδιού. Η σχέση των επιρροών που ασκούνται μεταξύ των πλαισίων είναι αμφίδρομη και δηλώνεται γραφικά με βέλη που συνδέουν όλα τα επίπεδα μεταξύ τους.

Ειδικότερα, η κάθετη ανάπτυξη του μοντέλου περιλαμβάνει τέσσερα διαφορετικά επίπεδα. Στο επίπεδο Νο3 καταγράφονται διακριτά τα χαρακτηριστικά που φέρουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και τα οποία ουσιαστικά, αναφέρονται στην πιο απομακρυσμένη και

έμμεση επίδραση στη γονική εμπλοκή. Στο επίπεδο No2 αναπαρίστανται οι απόψεις εκπαιδευτικών και γονέων οι οποίες αλληλεπιδρώντας επηρεάζουν τις πρακτικές τους (επίπεδο No1). Σε συνέχεια, οι πρακτικές των δύο φορέων ασκούν άμεση επίδραση στα αποτελέσματα των παιδιών τα οποία απεικονίζονται στο επίπεδο No0. Η κυκλική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ των αρχικών χαρακτηριστικών στο επίπεδο 3 και των αποτελεσμάτων στα παιδιά στο επίπεδο 0, δηλώνεται από τη φράση που αναφέρουν χαρακτηριστικά οι εμπνευστές του μοντέλου, «Τα σημερινά αποτελέσματα στο παιδί γίνονται τα αυριανά χαρακτηριστικά του... κι έτσι ο κύκλος συνεχίζει στο πέρασμα του χρόνου» (Eccles & Harold, 1996: 6).

Εκείνο που δεν γίνεται φανερό στο εν λόγω μοντέλο είναι ο τρόπος με τον οποίο επέρχεται (τυχόν) σύνδεση μεταξύ απόψεων και πρακτικών των εκπαιδευτικών με τις πρακτικές που παρουσιάζονται κατά τη διαδικασία της γονικής εμπλοκής. Ωστόσο, η σχέση σύνδεσης των απόψεων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών (και μόνον αυτών), όπως αποτυπώνεται και γραφικά, αντανακλά την επίδραση που ασκείται εμμέσως από τους εκπαιδευτικούς στη δομή των γονικών πρακτικών και κατ'επέκταση στη μορφή και το είδος της γονικής εμπλοκής που εφαρμόζεται.

5. Τρόποι προσέγγισης μεταξύ σχολείου και οικογένειας

Η σχέση αλληλεπίδρασης που διαμορφώνεται μεταξύ σχολείου-οικογένειας καθίσταται θεμελιώδους σημασίας, ως προς την ανάπτυξη και εξέλιξη των παιδιών. Ωστόσο, παρά τα θετικά αποτελέσματα της γονεϊκής εμπλοκής, συχνά παρουσιάζονται εμπόδια που δυσκολεύουν την αποτελεσματική αξιοποίησή της. Τα προβλήματα συνεργασίας, ανάλογα με την προέλευσή τους, σχετίζονται είτε με τους γονείς, είτε με τους εκπαιδευτικούς και αναφέρονται σε προβλήματα σχετικά με την έλλειψη χρόνου, τη διάθεση και θέληση για συνεργασία, τη σχετική ενημέρωση και την έλλειψη επικοινωνιακής άνεσης (Otterbourg, 1998).

Όπως αναφέρει ο Μπρούζος (2002) οι εκπαιδευτικοί στην Ελλάδα επιδιώκουν τη γονική εμπλοκή στα πλαίσια που ορίζονται από το νόμο και στο επίπεδο που επιθυμούν οι ίδιοι. Ωστόσο δεδομένου και εφόσον η σχέση σχολείου-οικογένειας αποτελεί μια εξελικτική διαδικασία, καλό θα ήταν (κάθε φορά) να υπάρχει μία σχετική διαπραγμάτευση μεταξύ των δύο μερών, αναφορικά με το επίπεδο που στοχεύουν ή επιθυμούν να διαμορφωθεί η μεταξύ τους σχέση. Σύμφωνα με τον Γεωργίου (2000) η επιβολή κριτηρίων ή προϋποθέσεων από την πλευρά των εκπαιδευτικών για το πλαίσιο συνεργασίας τους με τους γονείς, δημιουργεί εξ αρχής ένα αρνητικό κλίμα το οποίο επιφέρει αμφοτέρως αντιστάσεις, που οδηγούν σε αντιλήψεις και χαρακτηρισμούς του τύπου, οι γονείς που δεν αποδέχονται τους όρους και τις συστάσεις να θεωρούνται «δύσκολοι» ή «αδιάφοροι» και αντίστοιχα οι εκπαιδευτικοί «απρόσιτοι» (Γεωργίου, 2000).

Η προσπάθεια για την ανάπτυξη σχέσεων ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια θα πρέπει να επικεντρώνεται τόσο στους εκπαιδευτικούς στόχους, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, την εκπαιδευτική διαδικασία και την ακαδημαϊκή πρόοδο των μαθητών, όσο και τις δραστηριότητες στο σπίτι με γνώμονα τη βελτίωση των μαθησιακών τους δυνατοτήτων. Σε κάθε περίπτωση, εκείνοι που έχουν την ικανότητα, την επαγγελματική ευθύνη και το θεσμικό ρόλο ώστε να διευκολύνουν και να κατευθύνουν τη σχέση σχολείου-οικογένεια είναι οι εκπαιδευτικοί (Jones, et al, 1997).

Η αναζήτηση των κατάλληλων πλαισίων επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας θα πρέπει να αποτελεί κύριο μέλημα και των δύο μερών. Η συνεργασία των δύο φορέων θα πρέπει να εστιάζει προς την κατεύθυνση έγκαιρης παρέμβασης σε προβλήματα που συνδέονται, τόσο με τη μάθηση όσο και τη συμπεριφορά των παιδιών. Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διακρίνουν τη συνεργασία αυτή είναι η θετική στάση του ενός φορέα απέναντι στον άλλο, ο προγραμματισμός, η επικοινωνία, η διάρκεια και η συνέχεια της σχέσης τους, με οδηγό τον κοινό τους στόχο που είναι η αγωγή και η κοινωνικοποίηση των παιδιών.

Σύμφωνα με τους Epstein, κ.ά. (1995) σε ό,τι αφορά στην προσέγγιση της οικογένειας από την πλευρά του σχολείου προτείνονται οι ακόλουθοι τρόποι:

- Ενημέρωση των γονέων. Προσφέροντάς τους τις κατάλληλες γνώσεις για την υγεία, την ασφάλεια και τη σωστή ανάπτυξη των παιδιών τους.
- Συχνή και αμφίπλευρη επικοινωνία. Γνωρίζοντάς τους τους στόχους και τα προγράμματα σπουδών του σχολείου και παρέχοντας ενημέρωση για την πρόοδο που παρουσιάζουν οι μαθητές τους.
- Εθελοντική εργασία. Δίνοντας την ευκαιρία στους γονείς να συμμετέχουν εθελοντικά στις δραστηριότητες του σχολείου και να διαθέσουν την έμπρακτη υποστήριξη, το χρόνο και γενικότερα τη βοήθεια τους.
- Μάθηση στο σπίτι. Προτείνοντας στους γονείς τρόπους σχετικά με τη διαδικασία μάθησης εκτός σχολείου και στρατηγικές σωστής μελέτης στο σπίτι.
- Λήψη κοινών αποφάσεων. Παρακινώντας και προτρέποντας τους γονείς να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων του σχολείου που αφορούν κυρίως τους μαθητές.
- Συνεργασία με την τοπική κοινωνία. Παρέχοντας βοήθεια στις οικογένειες ώστε να έρθουν σε επαφή με κέντρα πληροφόρησης και αντίστοιχες υπηρεσίες που προσφέρονται από την τοπική κοινωνία (Epstein, κ.ά., 1995).

6. Παράγοντες που επηρεάζουν τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση σχολείου οικογένειας και αυξομειώνουν τη συχνότητα, την ένταση και το είδος της συμμετοχής και εμπλοκής των γονιών στα σχολικά δρώμενα, αφορούν στα χαρακτηριστικά του παιδιού, στις στάσεις και στις προσδοκίες γονέων και εκπαιδευτικών, στα χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδας και στις εξωτερικές συνθήκες (Πνευματικός, κ.ά., 2008:196-197).

6.1 Παράγοντες που αφορούν στους μαθητές

Η ηλικία, οι μαθησιακές ανάγκες και το φύλο του μαθητή αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τη γονεϊκή εμπλοκή. Οι γονείς των μικρότερων σε ηλικία μαθητών επισκέπτονται συχνότερα το σχολείο και ζητούν πληροφορίες για την επίδοση, τη συμπεριφορά και τις μεθόδους με τις οποίες μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους στο σπίτι. Οι γονείς αντιλαμβάνονται πως η ενεργός συμμετοχή τους κατά τα κρίσιμα, πρώιμα μαθητικά χρόνια μπορεί να αποβεί καθοριστική για τη μετέπειτα εξέλιξη των παιδιών τους (Γώγου-Κρητικού, 1994. Δοδοντσάκης, 2001). Ωστόσο με την πάροδο του χρόνου και εφόσον τα παιδιά αποκτήσουν αυτονομία, σε ό,τι αφορά στη μετάβαση στο σχολικό χώρο οι επαφές των γονέων ελαττώνονται.

Σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα αναφορικά με το φύλο του παιδιού, οι γονείς που εμπλέκονται περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι πρωτίστως οι γονείς των αγοριών, σε αντίθεση με τους γονείς των κοριτσιών. Τέλος, οι μαθησιακές ανάγκες των παιδιών λειτουργούν και ρυθμίζουν ανάλογα τη μορφή της γονεϊκής εμπλοκής. Έτσι η γονεϊκή εμπλοκή αυξάνεται όταν οι επιδόσεις των παιδιών στο σχολείο είναι αρνητικές, ενώ μειώνεται σε αντίθετη περίπτωση (Πνευματικός, κ.ά., 2008:196-197).

6.2 Παράγοντες που αφορούν στους γονείς

Η προσωπική εκπαιδευτική εμπειρία των γονέων και ειδικότερα, γονείς που φέρουν αρνητικές εμπειρίες από εκπαιδευτικούς διατηρούν ευκολότερα μια επιφυλακτική στάση, σε σχέση με τη συνεργασία τους με το σχολείο ή ακόμη μπορεί και να απέχουν εντελώς από τις σχολικές δραστηριότητες των παιδιών τους. Επιπλέον, αντικειμενικές δυσκολίες των γονέων

(π.χ. απουσία ελεύθερου χρόνου λόγω φόρτου ή και ωραρίου εργασίας, βιοποριστικά προβλήματα, μονογονεϊκότητα, κλπ) μπορεί να σταθούν εμπόδια στη γονεϊκή εμπλοκή (Μπόνια, κ.ά., 2008:72-73). Επίσης, οι διαφορές που μπορεί να παρουσιάζουν γονείς και εκπαιδευτικοί τόσο σε γλωσσικό όσο και πολιτισμικό επίπεδο (π.χ. μετανάστες, πρόσφυγες) είναι πιθανό να δημιουργούν δυσκολίες στη συνεργασία τους (Μπρούζος, 2009:259-260).

Όπως υποστηρίζει ο Γεωργίου (2000: 76) μέσα από έρευνες «φαίνεται ότι το φύλο αλλά και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο του γονέα επηρεάζει το είδος της σχέσης που θα αναπτύξει με το σχολείο». Γονείς που προέρχονται από χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα διαφαίνεται να συμμετέχουν λιγότερο, είτε επειδή νιώθουν άβολα απέναντι στη μόρφωση του εκπαιδευτικού, είτε επειδή συχνά αντιμετωπίζουν πρακτικές δυσκολίες. Αντίθετα γονείς με υψηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, διαθέτουν ευκολότερα χρόνο για το σχολείο και μπορούν να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα του, ωστόσο υπάρχει περίπτωση να υποτιμήσουν τη στάση του εκπαιδευτικού και να αμφισβητήσουν το έργο που προσφέρει.

Σύμφωνα με την Παπούλια-Τζελέπη (2001) το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο διαφοροποιεί τις «διαβάσεις των συνόρων» εκ μέρους των γονέων. Αυτοί που βρίσκονται σε υψηλότερα επίπεδα έχουν περισσότερες και πιο ικανοποιητικές επαφές με τους εκπαιδευτικούς, από εκείνους που ανήκουν σε χαμηλότερα στρώματα. Σε ανάλογα συμπεράσματα καταλήγει και ο Δοδοντσάκης (2001). Οι γονείς των μη προνομιούχων στρωμάτων επισκέπτονται λιγότερο το σχολείο. Συνήθως δηλώνουν επαρκή ενημέρωση τη βαθμολογία. Οι γονείς αυτοί δεν συζητούν με τους εκπαιδευτικούς τα προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς, τα οποία ενδεχομένως αντιμετωπίζουν τα παιδιά τους ή τις προσδοκίες που έχουν από αυτά.

Τέλος, λειτουργικά χαρακτηριστικά της οικογένειας όπως είναι η συνοχή που παρουσιάζει, το στυλ διοίκησης που εφαρμόζεται και η πίστη της για την εκπαίδευση ως «προστιθέμενη αξία», οδηγούν στην εκδήλωση υψηλών προσδοκιών για το μέλλον των παιδιών τους (Γεωργίου, 1996). Οι γονείς που προέρχονται από ανώτερα μορφωτικά στρώματα ενδιαφέρονται τόσο για την καταλληλότητα των διδακτικών μεθόδων και την επάρκεια του εποπτικού υλικού στο σχολείο, όσο και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών (Γώγου-Κρητικού, 1994).

6.3 Παράγοντες που αφορούν στους εκπαιδευτικούς

Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι ενώ οι ίδιοι επιθυμούν την επικοινωνία και συνεργασία με τους γονείς των μαθητών τους, παράγοντες όπως η αδιαφορία που επιδεικνύεται, η άγνοια, αλλά και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονιών, συχνά τις καθιστούν προβληματικές διαδικασίες (Γεωργίου, 1996. Μπρούζος, 2002). Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί συχνά αντιλαμβάνονται τη γονεϊκή εμπλοκή ως απειλή για το κύρος και την επαγγελματική τους εικόνα, θεωρούν ότι η εκπαίδευση των παιδιών είναι αποκλειστικά δική τους αρμοδιότητα, παρουσιάζονται απρόθυμοι να κατανοήσουν και να αποδεχτούν τη θετική συνεισφορά της υποστήριξης των γονέων και δείχνουν επιφυλακτικοί έναντι της ουσιαστικής συμβολής των γονέων στο έργο τους.

Οι εκπαιδευτικοί συχνά πιστεύουν ότι οι γονείς ενδιαφέρονται μόνο για τη σχολική επίδοση των παιδιών τους, ενώ επιδεικνύουν σχετική αδιαφορία σε ό,τι αφορά στη συνολική εικόνα τους στο σχολείο. Επίσης συνήθως θεωρούν ότι οι καλές επιδόσεις των μαθητών βασίζονται στην ποιότητα του μαθήματος που προσφέρουν οι ίδιοι, ενώ αντίθετα για τις κακές σχολικές επιδόσεις, θεωρούν ότι η ευθύνη είναι είτε των γονέων είτε των μαθητών εξαιτίας ανεπάρκειας των ικανοτήτων τους (Μπρούζος, 2009:257-258). Τέλος, ένα εμπόδιο που μπορεί να παρουσιάζεται στη συνεργασία από την πλευρά των εκπαιδευτικών, είναι η υιοθέτηση μιας τεχνοκρατικού τύπου προσέγγιση του εκπαιδευτικού έργου, κατά την οποία τα πιθανά προβλήματα γονέων ή και παιδιών θεωρούνται προσωπική τους υπόθεση και ότι αποτελούν παράγοντες που οι ίδιοι δεν έχουν την υποχρέωση να ασχοληθούν (Μπρούζος, 2009:263).

7. Το πλέγμα της γονικής εμπλοκής

Η εμπλοκή και η επικοινωνία του γονέα με τον εκπαιδευτικό της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συναντάται σε εντονότερο βαθμό στις μικρές τάξεις και μειώνεται σημαντικά στις τελευταίες τάξης του δημοτικού σχολείου. Καθιερωμένες και συστηματικές επαφές εκπαιδευτικών και γονέων καθίστανται οι συγκεντρώσεις κάθε τρίμηνο, για την επίδοση των βαθμών και η προγραμματισμένη κάθε πρώτη βδομάδα εκάστου μηνός συνάντηση γονέα και εκπαιδευτικού, με σκοπό την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που σχετίζονται με την πρόοδο των μαθητών.

Η επικοινωνία τους μπορεί να είναι είτε τηλεφωνική είτε να λαμβάνει χώρα στο σχολείο με τρόπο μάλλον ευκαιριακό, το πρωί ή στα διαλλείματα ή στο σχολάσμα το μεσημέρι. Οι προσεγγίσεις των δύο φορέων, συνήθως λαμβάνουν τη μορφή τυπικών σχέσεων στα πλαίσια συγκεκριμένων υποχρεώσεων, όπως συμμετοχή σε εκδηλώσεις του σχολείου ή ενημέρωση γονέων. Ο Συμεού (2003) αναφέρει ότι κάποιοι γονείς διατηρούν ευκαιριακές επαφές με το σχολείο ή αποστασιοποιούνται από αυτό, ενώ άλλοι συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων μέσω των συλλογικών τους οργάνων.

Τα χαρακτηριστικά του μείγματος της εμπλοκής διερευνώνται με κριτήριο το σχεδιασμό της, τον προσανατολισμό που τη διακρίνει αναφορικά με συγκεκριμένους στόχους, την εξασφάλιση της συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του σχολείου και την ποιότητα της επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Όπως προκύπτει συμπερασματικά από σχετική έρευνα, γονεϊκή εμπλοκή είναι η χορήγηση πόρων από το γονιό στο παιδί, με ενέργειες τόσο στο σχολικό περιβάλλον όσο και στο χώρο του σπιτιού (Ζερβουδάκη, 2011: 10).

Οι Αγγελίδης και Θεοφάνους (2003) σε έρευνά τους σε κυπριακά σχολεία καταδεικνύουν ότι οι σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών είναι τυπικές και ορισμένες φορές μπορεί να αγγίζουν το σημείο της αδιαφορίας. Σε έρευνα που διενεργήθηκε από τον Γεωργίου (2000) διαφαίνεται ότι οι σχέσεις σχολείου-οικογένειας μπορούν να διακριθούν σε επίσημες (τυπικές) και ανεπίσημες (άτυπες). Οι τυπικές (επίσημες) σχέσεις αφορούν στη θεσμοθετημένη δράση διαμέσου του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ

σχολείου και γονέων (σε συλλογικό επίπεδο). Οι άτυπες (ανεπίσημες) σχέσεις σχετίζονται με τις επαφές που διατηρούν οι γονείς (σε ατομικό επίπεδο) με το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου.

7.1 Στάσεις και πρακτικές εκπαιδευτικών για τη γονική εμπλοκή

Σε έρευνα του Γεωργίου (2000) επισημαίνεται ότι η επικοινωνία των γονέων με το σχολείο και η εμπλοκή τους στη σχολική πραγματικότητα αποτελεί ένα πολύπλοκο φαινόμενο που δεν επιδέχεται απλουστεύσεις. Επιπλέον, ενώ η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δέχεται τα οφέλη της γονεϊκής εμπλοκής, σημαντική μερίδα αυτών δεν διατίθεται να αφιερώσει περισσότερο χρόνο και εργασία για το σκοπό αυτό. Ωστόσο και οι γονείς δυσχεραίνουν αυτή την επικοινωνία, είτε με την παρουσία τους σε ακατάλληλες ώρες, είτε με τις υπερβολικές απαιτήσεις τους (Γεωργίου, 2000).

Σε έρευνα που διεξήχθη από τη Σαμαρά (2010) με γνώμονα την ανάδειξη της σημασίας και τη διερεύνηση της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας, τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών, αλλά και τις προτάσεις αυτών για την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους, ανακύπτουν ορισμένα σημαντικά ευρήματα. Έτσι σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα διαπιστώνεται ότι υπάρχει σε ικανοποιητικό βαθμό επικοινωνιακή συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, ενώ προέκυψε επίσης ότι σχετικά με τη συμβολή των γονέων, οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως η συνεργασία τους με τους γονείς, συντελεί τόσο στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όσο και στην καλύτερη πρόοδο των παιδιών.

Η βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι η ενεργός γονεϊκή εμπλοκή φέρει θετικά αποτελέσματα και για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Μέσα από τη συνεργασία των γονέων με τους εκπαιδευτικούς επιτυγχάνεται πληρέστερη κατανόηση των δυσκολιών και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο έργο τους και έτσι οι γονείς καθίστανται περισσότερο διαθέσιμοι να παρέχουν τη βοήθεια και την υποστήριξή τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί κατανοούν καλύτερα τόσο τους μαθητές, όσο και τον οικογενειακό τους περίγυρο (Δασκαλάκη, κ.ά., 2002).

Ο De Querioz (2000) υποστηρίζει ότι, η σημασία των προσδοκιών που έχουν οι εκπαιδευτικοί για τους μαθητές τους, αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα για τους μαθητές που

κατάγονται από τα λαϊκά στρώματα, καθώς αυτοί καλούνται να ιδιοποιηθούν μια κουλτούρα (γλώσσα, αξίες, στάσεις, συμπεριφορές), που ούτε λίγο ούτε πολύ αναπαριστά την άρνηση της κοινωνικής τους καταγωγής. Η στάση των εκπαιδευτικών ρυθμίζει με καθοριστικό τρόπο την επαφή με τους «περιθωριοποιημένους» γονείς, είτε λόγω του κοινωνικού-μορφωτικού-οικονομικού τους επιπέδου, είτε λόγω των προβλημάτων που παρουσιάζουν τα παιδιά τους στο σχολείο (Γεωργίου, 2000).

Η αμυντική στάση ορισμένων εκπαιδευτικών οφείλεται στην έλλειψη εκπαίδευσης που είναι σχετική με τη συνεργασία είτε σε βασικό επίπεδο, είτε σε επίπεδο επιμόρφωσης (Δοδοντσάκης, 2001). Ειδικότερα η συγκεκριμένη στάση οφείλεται (μεταξύ άλλων) στο γεγονός ότι, οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται «απειλή» ως προς το επαγγελματικό τους προφίλ, δεν είναι πεπεισμένοι για την αξία που προσθέτει η λειτουργία της συνεργασίας και επιπλέον, αντιλαμβάνονται τη σχέση με τους γονείς ως επιβαρυντικό, χρονοβόρο και μάλλον δύσκολο έργο (Γώγου-Κρητικού, 1994. Δοδοντσάκης, 2001).

Όπως υποστηρίζει ο Μπρούζος (2003) περισσότερο «ανοιχτοί» και δεκτικοί σε θέματα συνεργασίας με τους γονείς είναι: α) οι άνδρες και οι αρχαιότεροι εκπαιδευτικοί και β) όσοι διάκεινται θετικά στην εισαγωγή εκπαιδευτικών καινοτομιών. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί που αντιλαμβάνονταν το επάγγελμά τους ως λειτούργημα, διευθετούσαν τις σχέσεις τους με τους γονείς έχοντας λιγότερα προβλήματα.

7.2 Πρακτικές επικοινωνίας και συνεργασίας σχολείου-οικογένειας

Η σωστή επικοινωνία του σχολείου με την οικογένεια επηρεάζει θετικά και συνεπάγεται τη βελτίωση των επιδόσεων του παιδιού. Οι δύο εταίροι έχουν κοινό παρονομαστή που δεν είναι άλλος από το ίδιο το παιδί. Από τη μία, οι γονείς αποτελούν τους πρώτους παιδαγωγούς του παιδιού τους, οι οποίοι προσπαθούν να το βοηθήσουν ώστε σταδιακά να αναγνωρίσει τον κόσμο γύρω του και από την άλλη, το σχολείο είναι αυτό που αναλαμβάνει στη συνέχεια να προεκτείνει και να συμπληρώσει το έργο τους, φροντίζοντας για την καλλιέργεια ήθους και αξιών στο παιδί, για την κοινωνικοποίηση του και μεταδίδοντας χρήσιμες γνώσεις για την υπόλοιπη ζωή του (Μανώλη, 2010:26-27).

Η ενεργός συμμετοχή των γονέων στο σχολείο οδηγεί σε σημαντικά οφέλη για τους μαθητές, ανεξαρτήτως του γνωστικού προφίλ, της ηλικίας, του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου ή και του πολιτισμικού πλαισίου στο οποίο βρίσκονται (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009). Σύμφωνα με την Epstein (1992) όταν οι γονείς είναι σε μεγάλο βαθμό ενημερωμένοι και φροντίζουν να λειτουργούν σε συνεργασία και να διατηρούν στενή επαφή με το σχολικό περιβάλλον των παιδιών τους, τότε οι μαθητές αποδίδουν καλύτερα στις σχολικές τους υποχρεώσεις και επιδεικνύουν περισσότερο θετική στάση και συμπεριφορές στα πλαίσια του σχολείου τους.

Ο όρος πρακτικές επικοινωνίας αναφέρεται στη συνεργασία που πραγματοποιείται με αφετηρία ένα οργανωμένο σχέδιο επαφών και όχι αυτή που προκύπτει μέσα από περιστασιακές ή και τυχαίες επαφές. Η πρωτοβουλία για την εγκαθίδρυση σχέσεων συνεργασίας βαρύνει τους εκπαιδευτικούς, καθώς ως εξειδικευμένοι επαγγελματίες θα πρέπει να κάνουν την πρώτη κίνηση και να επινοήσουν κατάλληλους τρόπους επικοινωνίας, έτσι ώστε να καταφέρουν να εντάξουν τους γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία (Γεωργίου, 2000. Αγγελίδης & Θεοφάνους, 2003).

Στη βιβλιογραφική έρευνα συναντάμε δύο πρακτικές σχετικά με την ανάπτυξη τακτικών επικοινωνίας-συνεργασίας μεταξύ οικογένειας και σχολείου. Η πρώτη πρακτική καταγράφεται με την ονομασία «parents as helpers». Η Γώγου-Κρητικού (1994) παρουσιάζει την ανάπτυξη ενός προγράμματος που υλοποιήθηκε στη Γαλλία από την ερευνητική ομάδα CRESAS. Οι γονείς δήλωσαν ενθουσιασμένοι, καθώς είχαν τη δυνατότητα και την ευκαιρία να εκφράζουν τις παρατηρήσεις τους σε εκπαιδευτικά-παιδαγωγικά θέματα, αλλά κυρίως γιατί συμμετείχαν στην εισαγωγή καινοτομιών που ήταν αποτέλεσμα δικών τους προτάσεων. Επιπλέον και οι γονείς των μη προνομιούχων στρωμάτων επεδίωξαν και έλαβαν μια θέση στη συνεργασία. Η δημιουργία από τους εκπαιδευτικούς κλίματος ουσιαστικού διαλόγου, συνέβαλε σημαντικά προς την ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο μερών.

Στην Ελλάδα αναπτύχθηκαν δύο προγράμματα αντίστοιχου περιεχομένου υπό την αιγίδα πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Στο ένα έγιναν προσπάθειες συμμετοχής των γονιών στο μάθημα της γλώσσας, εξαιτίας της πεποίθησης ότι η συμμετοχή τους θα ενίσχυε τις προσπάθειες των μαθητών και θα βελτιώνει τη σχέση εκπαιδευτικών-γονέων. Το πρόγραμμα περιείχε ομαδικές συζητήσεις με τους γονείς, επισκέψεις στα σπίτια γονιών που δεν ήταν

«θερμοί» υποστηρικτές της προσπάθειας και συμμετοχής των γονιών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (διδασκαλία, ανάγνωση, γραφή).

Το αποτέλεσμα ήταν να αναπτυχθεί μια σχέση αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, η οποία λειτούργησε βοηθητικά προς το παιδί, ώστε να νιώσει σημαντικό, να αγαπήσει το σχολείο και να καταβάλλει προσπάθειες για συμμετοχή στο μάθημα στην τάξη. Τέλος, αναπτύχθηκαν καινοτόμες δραστηριότητες αναφορικά με την καλλιέργεια της γλώσσας (π.χ. γνωριμία με παραδοσιακά παιχνίδια, συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου κ.α.) (Κύρδη & Σιούτης, 1994).

Κατά την υλοποίηση του δευτέρου προγράμματος προέκυψε ότι οι γονείς αναδείχτηκαν «λάτρεις» του προγράμματος. Η ενεργός συμμετοχή τους στο σχεδιασμό, στην οργάνωση και στην εφαρμογή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, αλλά και ότι οι ίδιοι δεν αποτελούσαν απλούς θεατές της μαθησιακής πορείας των παιδιών τους, είχαν αποτέλεσμα την ενδυνάμωση των σχέσεων γονιών-εκπαιδευτικών και καλυτέρευσε την επίδοση των παιδιών, τόσο σε μαθησιακό όσο και σε επίπεδο συμπεριφοράς. Τα παιδιά «εισέπραξαν» ότι οι γονείς τους αξιολογούν την εκπαίδευση ως σημαντική προτεραιότητα και αισθάνθηκαν ικανοποίηση και περηφάνια λόγω της συμμετοχής των γονιών τους (Αποστολοπούλου & Κορδιστού, 1998).

Η δεύτερη τάση ανάπτυξης πρακτικών επικοινωνίας-συνεργασίας βασίζεται στη θεωρία της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας. Οι αρχές της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας εφαρμόστηκαν αρχικά στο χώρο των επιχειρήσεων. Κυρίαρχη ιδέα αυτών στη Δ.Ο.Π. αποτελεί η συμμετοχή και αξιοποίηση όλων των μελών του εκάστοτε οργανισμού. Αργότερα οι αρχές της Δ.Ο.Π. άρχισαν να επηρεάζουν το σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής. Μαθητές και γονείς αναγνωρίζονται ως εταίροι στη σχολική μονάδα. Η επιτυχία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων Δ.Ο.Π. έγκειται στη δημιουργία ενός εταιρικού περιβάλλοντος με κυρίαρχα χαρακτηριστικά την ομαδική προσπάθεια, την επικοινωνία και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών στη σχολική μονάδα (Ζαβλανός, 2003).

Η σύγχρονη σχολική πραγματικότητα, οι νέες κοινωνικές προκλήσεις και τα προβλήματα προσαρμογής που αντιμετωπίζουν σήμερα οι μαθητές στα σχολεία, μπορούν να αντιμετωπιστούν εφόσον το σχολείο επιλέγει τη συνεργασία με τους γονείς, ώστε να

επιτευχθούν σταδιακά μικρές αλλαγές που στη συνέχεια μέσω διεύρυνσης, μπορεί να αποτελέσουν την ευκαιρία για καλύτερη επικοινωνία, τόσο στα πλαίσια της οικογένειας όσο και μεταξύ σχολείου-οικογένειας. «Η επιλογή επομένως των κατάλληλων δεξιοτήτων επικοινωνίας και χειρισμών είναι αποτέλεσμα γνώσεων, ευαισθητοποίησης και δημιουργικότητας» (Αλευριάδου, κ.ά., 2008:79).

8. Προϋποθέσεις για τη γονική εμπλοκή

Η γονεϊκή εμπλοκή διακρίνεται σε δύο μορφές επικοινωνίας των γονέων με το σχολείο, την τυπική και την άτυπη. Η τυπική μορφή επικοινωνίας αναφέρεται στο δικαίωμα των γονέων να λαμβάνουν μέρος σε αποφάσεις που σχετίζονται με εκπαιδευτικά ζητήματα. Μέσω των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων και τη συμμετοχή μελών αυτών στα αντίστοιχα σχολικά συμβούλια, οι γονείς συμμετέχουν στο σχολικό γίγνεσθαι, συνεισφέρουν στην ομαλή συνεργασία εκπαιδευτικών-γονέων και συνδράμουν με καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση και επίλυση προβλημάτων (Ασλανίδου & Τοσπά, 2008:28). Η άτυπη μορφή επικοινωνίας αναφέρεται στις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις γονέων-εκπαιδευτικών όπως είναι: οι μη προκαθορισμένες συναντήσεις, δηλαδή εκτός προγραμματισμού και κανόνων, οι συζητήσεις στην αυλή του σχολείου, οι επισκέψεις ή η εισβολή του γονέα στην τάξη, κλπ. (Ασλανίδου & Τοσπά, 2008:30).

Ένα χρήσιμο εργαλείο για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας, το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει το πλαίσιο και τη βάση για τη διεύρυνση των σχέσεων ανάμεσα στους δύο φορείς, είναι γνωστό με τίτλο «The seven P's of School Family Partnerships» και προτάθηκε από τους Patrikakou & Weissberg (1998). Το εν λόγω πλαίσιο βασίζεται σε επτά διαφορετικές παραμέτρους οι οποίες παρουσιάζονται ακολούθως:

- Η συνεργασία ως προτεραιότητα (Partnership as Priority). Οικογένεια και σχολείο θα πρέπει να βάλουν προτεραιότητα και σκοπό την ανάπτυξη των μεταξύ τους σχέσεων. Σημαντική λεπτομέρεια καθίσταται ο καθορισμός τόσο του αμοιβαία αποδεκτού τρόπου επικοινωνίας τους, όσο και του κοινού πλαισίου συνεργασίας μεταξύ τους.
- Προγραμματισμένες προσπάθειες (Planned Efforts). Οι προσπάθειες συνεργασίας θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από μεθοδικότητα και συνέχεια και να είναι συστηματικές. Ο προγραμματισμός και η συνεννόηση μεταξύ των δύο πλευρών, αυξάνει τις πιθανότητες για επιτυχή προσπάθεια και έχει κατάληξη τη συνεργασία.
- Τακτική και συνεχής επικοινωνία (Proactive and Persistent Communication). Η τακτικότητα και η συνέχεια στην επικοινωνία δηλώνουν πραγματικό και ουσιαστικό ενδιαφέρον για αποτελεσματική συνεργασία και αποτελούν σημαντικές παραμέτρους ως προς την αντίληψη που δημιουργείται σχετικά.

- **Θετικό κλίμα (Positive).** Η σημαντικότητα της παραμέτρου αυτής έγκειται στην αποφυγή αρνητικής στάσης ή αντίδρασης της άλλης πλευράς και στη διασφάλιση των εκατέρωθεν ορίων δράσης και ενδιαφέροντος. Έτσι οι γονείς θα πρέπει να φροντίζουν να μην παρεμβαίνουν στο έργο των εκπαιδευτικών και οι εκπαιδευτικοί να προσέχουν τον τρόπο με τον οποίο μεταφέρουν τυχόν αρνητικά μηνύματα, αναφορικά με τη συμπεριφορά των μαθητών προς τους γονείς τους.
- **Προσωπικός χαρακτήρας της συνεργασίας και της επικοινωνίας (Personalized).** Η επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ των φορέων θα πρέπει να προσεγγίζεται αμφοτέρωτα με κατάλληλο και ειδικό τρόπο και να επικεντρώνεται στις εκάστοτε συγκεκριμένες πτυχές και ζητήματα που ανακύπτουν. Ο στόχος της αποτελεσματικής συνεργασίας επιτυγχάνεται με εστίαση στην επίλυση του εκάστοτε προβλήματος και όχι με ανταλλαγή γενικευμένων απόψεων και θέσεων.
- **Πρακτικές υποδείξεις (Practical Suggestions).** Δεδομένων των δύο πλαισίων μάθησης για το παιδί, δηλαδή το σπίτι και το σχολείο, η συνεργασία τους βασίζεται στις πρακτικές υποδείξεις κυρίως από πλευράς εκπαιδευτικών, ώστε να χρησιμοποιούνται κατάλληλα και σωστά από τους γονείς κατά τη διαδικασία μάθησης στο σπίτι.
- **Παρακολούθηση του προγράμματος συνεργασίας (Program Monitoring).** Η εξέλιξη των διαφόρων σταδίων συνεργασίας των δύο φορέων απαιτεί συνεχή έλεγχο και παρακολούθηση, με γνώμονα την άμεση αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων και τη διασφάλιση διαρκούς βελτίωσης των σχέσεων.

9. Τα οφέλη της γονικής εμπλοκής

Η ίδια η οικογένεια και η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με το σχολείο, είναι ο φορέας εκείνος ο οποίος καλείται να αντιμετωπίσει τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αφορούν στους μαθητές, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες δυσάρεστες εξελίξεις, όπως είναι η σχολική διαρροή, η σχολική αποτυχία, ο αναλφαβητισμός, ο κοινωνικός αποκλεισμός, κλπ. Ειδικότερα, για περιπτώσεις παιδιών που παρουσιάζουν μαθησιακά προβλήματα, προβλήματα κοινωνικής προσαρμογής ή συμπεριφοράς, αλλά και παιδιά με θέματα πολιτισμικής ιδιαιτερότητας, η συνεργασία σχολείου οικογένειας παρουσιάζεται ως επιτακτική ανάγκη και προϋποθέτει προσωπική συμμετοχή, ευελιξία, ενσυναίσθηση, ουσιαστικό ενδιαφέρον, κα.

Οι εκπαιδευτικοί και σε συνδυασμό με την αгаστή συνεργασία τους με τους γονείς, μπορούν να συμβάλλουν στην καλύτερη προσαρμογή και πρόοδο των μαθητών τους. Όπως αναφέρει ο Γιοβαζολιάς (2011:51-58) «Το σημαντικότερο για τον εκπαιδευτικό είναι να μπορεί να εντοπίσει το πρόβλημα και να προτείνει στην οικογένεια μία αξιολόγηση σε κάποιον εξειδικευμένο φορέα».

Η Αθανασούλα-Ρέππα (1999) αναφέρει ότι με την επιτυχή συνεργασία των δύο πλευρών οι γονείς αποκτούν γνώσεις για τους προβληματισμούς, τις ανησυχίες και τα προβλήματα των παιδιών, αλλά και εμπειρία για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπισή τους. Έτσι ενισχύεται η αυτοπεποίθησή τους και συμβάλλουν στην καλύτερη προσέγγιση των παιδιών τους και στη μείωση του χάσματος των γενεών. Το σχολείο «βγαίνει» από την εσωστρέφεια που το χαρακτηρίζει και «ανοίγει» τις πόρτες του (μέσω των γονιών) στην τοπική κοινότητα.

Όπως υποστηρίζει ο Μπρούζος η συνεργασία των δύο φορέων μέσα από τη λειτουργία της γονεϊκής εμπλοκής εξυπηρετεί τους ακόλουθους στόχους:

- Οι γονείς πληροφορούνται εκτενώς για τους εκπαιδευτικούς στόχους του εκπαιδευτικού ιδρύματος και τις μεθόδους υλοποίησης αυτών.

- Οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν τους εκπαιδευτικούς και να συζητούν για τα κοινά προβλήματα, όπως για παράδειγμα, σχολικές εργασίες, σχολικό άγχος, κα.
- Οι γονείς μέσω της επαφής τους με τους εκπαιδευτικούς αποκτούν νέες δυνατότητες παιδαγωγικής συμπεριφοράς, καθώς επίσης και νέους πιο ενδεδειγμένους τρόπους αντιμετώπισης των παιδιών τους.
- Προτάσεις και σκέψεις των γονέων μπορούν να λαμβάνονται υπόψη και να αξιοποιούνται για τη διαμόρφωση της σχολικής ζωής αλλά και του μαθήματος.
- Οι γονείς μπορούν να αξιοποιούνται σε διάφορες σχολικές δραστηριότητες, όπως π.χ. σχολική υγιεινή, χειρωνακτική εργασία, διαμόρφωση ελεύθερου χρόνου, κλπ.
- Αναζήτηση λύσεων για διάφορα σχολικά και προσωπικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά.
- Στήριξη των γονέων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν με τα παιδιά τους στο σπίτι.
- Μείωση των προκαταλήψεων τόσο των γονέων για τους εκπαιδευτικούς όσο και των εκπαιδευτικών για τους γονείς, ώστε η προσέγγισή τους να καθίσταται ευκολότερη (Μπρούζος, 1998:169-170).

10. Βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση

Κατά τη χρονική περίοδο των 2-3 τελευταίων δεκαετιών το ζήτημα της ποιότητας στην εκπαίδευση, έχει απασχολήσει όλους όσους θεωρούν τη μάθηση και τη γνώση ως κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας και ευημερίας των ατόμων, των κοινωνικών ομάδων, των οργανισμών και των οικονομιών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εισήγαγε την πολιτική αυτή ως αυτόνομη δράση στη σχολική εκπαίδευση (Ε.Κ. 1996), με την εφαρμογή πιλοτικών σχεδίων ποιοτικής αξιολόγησης από το 1997.

Έτσι το «Ευρωπαϊκό Σχέδιο Αξιολόγησης της Ποιότητας της Σχολικής Εκπαίδευσης» προτείνει συγκεκριμένους «δείκτες» αξιολόγησης της ποιότητας, που αντλούνται από ευρύτερες θεματικές περιοχές όπως είναι οι εισροές (αναλυτικό πρόγραμμα, βιβλία, χρηματοδότηση, κλπ), οι διαδικασίες (σχολικό κλίμα, σχέσεις-συνεργασία, σχολική κουλτούρα, διδασκαλία, μάθηση, κλπ), και τα αποτελέσματα (επιδόσεις μαθητών, αγωγή και κοινωνικοποίηση των νέων, κλπ), (ΕΥ, 1997).

Ωστόσο, παρά τη μεγάλη αποδοχή της ιδιαίτερης σημασίας και του καθοριστικού ρόλου της ποιότητας για την επιβίωση των οργανισμών και για το μέλλον της εκπαίδευσης (ως θεσμού, διαμεσολάβηση, διαδικασίας και αποτελέσματος), δεν υπάρχει συμφωνία και σύμπτωση απόψεων για την εννοιολογική οριοθέτηση της ποιότητας. Αυτό συμβαίνει καθώς η ποιότητα στην εκπαίδευση είναι μια έννοια πολυαξιακή και πολυεπίπεδη, έχει διαφορετική σημασία για διαφορετικές ομάδες ενδιαφερομένων ή και διαφορετικά άτομα και σχετίζεται με διαφορές σε ηθικές και πολιτικές πεποιθήσεις μεταξύ των εμπλεκομένων για τη βελτίωση της ποιότητας και μ' ένα σύνολο αντιλήψεων και στάσεων, που αναφέρονται στη φύση του ανθρώπου, στην πιο επιθυμητή μορφή της κοινωνίας και στους τρόπους διευθέτησης και θεσμοθέτησης των σχέσεων, για τους σκοπούς που επιδιώκονται και εξυπηρετούν (Ματθαίου, 2005:32-33).

Σύμφωνα με τους Sallis και Hingley (1991:3): «Ως απόλυτη, η ποιότητα είναι παρεμφερής ως προς τη φύση της με την αλήθεια και την ομορφιά. Είναι ένα ιδανικό στο οποίο δεν χωρούν συμβιβασμοί». Κατά άλλες απόψεις, η ποιότητα κρίνεται με βάση απόλυτα όρια τα οποία πρέπει να υπερβεί μια υπηρεσία, για να ταξινομηθεί σε μία ποιοτική κατάταξη. Σύμφωνα με

άλλους θεωρητικούς, δεν υπάρχει όριο με βάση το οποίο να κρίνεται η ποιότητα, αλλά μάλλον η ποιότητα είναι σχετική με τις διαδικασίες που καταλήγουν στα επιθυμητά αποτελέσματα. Δηλαδή αν μία υπηρεσία ανταποκρίνεται διαρκώς στις απαιτήσεις που έχει γι' αυτή τόσο ο πάροχος όσο και ο αποδέκτης της, τότε η υπηρεσία είναι ποιοτική ανεξάρτητα από οποιοδήποτε απόλυτο όριο.

Όπως επισημαίνεται από τη Green (1994:12) ένα θεμελιακό δίλημμα συνεχίζει να παραμένει για την ποιότητα στην εκπαίδευση. Το δίλημμα αυτό εκφράζεται με τα παρακάτω ερωτήματα:

α. Πως θα κατανοήσουμε την ποιότητα και θα τη δομήσουμε, ώστε να διασφαλιστούν η παρουσία και η βελτίωσή της στις σχολικές μονάδες;

β. Ποια είναι τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την προώθηση της ποιότητας και ποιιοί τρόποι θα χρησιμοποιηθούν, ώστε να μην απειληθούν και διακυβευτούν άλλα θετικά στοιχεία των σχολείων και των εκπαιδευτικών μας συστημάτων;

Με βάση τα χαρακτηριστικά που αναδεικνύονται από τις σύγχρονες προσεγγίσεις της ποιότητας στην εκπαίδευση (π.χ η κουλτούρα ποιότητας, η διαρκής βελτίωση, η λογοδοσία, η οργανωσιακή μάθηση, η ικανοποίηση του «πελάτη», κλπ), θα πρέπει να σημειωθεί ότι δημιουργείται ένα πλαίσιο, το οποίο ενσωματώνει δύο επιμέρους βασικές προσεγγίσεις ποιότητας στην εκπαίδευση: τη «διαδικαστική» και τη «μετασχηματιστική» διάσταση της ποιότητας.

Η διαδικαστική προσέγγιση θα μπορούσε να συσχετιστεί με την έννοια της ποιότητας «ως καταλληλότητα για το σκοπό». Η ποιότητα θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μέσο για την επίτευξη των στόχων της εκπαίδευσης. Έτσι στοχεύει κυρίως να αναδείξει ότι εφαρμόζονται συγκεκριμένες διαδικασίες ποιότητας και πολύ λιγότερο στη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών υπηρεσιών (Sallis, 1994).

Η ποιότητα ως μετασχηματιστική σχετίζεται αφενός με την ενδυνάμωση των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία και αφετέρου με την εξύψωσή τους (Harvey and Green, 1993). Η μετασχηματιστική διάσταση μέσα σ' ένα τέτοιο πλαίσιο για την ποιότητα, αποτελεί και τον

πυρήνα της ποιοτικής κουλτούρας στην εκπαίδευση (Harvey and Green, 1993:27). Η ποιότητα σχετίζεται με τη βελτίωση, με την ανάπτυξη της αυτενέργειας τόσο των μαθητών όσο και όλων των εμπλεκομένων και προσφέρει νέους και καλύτερους τρόπους αντίληψης των σχέσεων στην εκπαίδευση.

Στη βάση αυτής της αντίληψης βρίσκονται μη ιεραρχικές αντιλήψεις αυτενέργειας αλλά και προσωπικής υπευθυνότητας. Είναι μια ολιστική αντίληψη που σχετίζεται με την ολότητα της λειτουργίας μιας σχολικής μονάδας. Η διοίκηση της ποιότητας γίνεται αντιληπτή ως το πλαίσιο για τη δημιουργία ενός διαφορετικού και βελτιωμένου περιβάλλοντος μάθησης και για την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών στους «πελάτες» (Harvey and Green, 1993). Η μετασχηματιστική αντίληψη αποτελεί το θεμέλιο της φιλοσοφίας της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας.

11. Ο λόγος «περί Δ.Ο.Π. στη σύγχρονη εκπαίδευση»

Η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας αναφέρεται ως η μεγαλύτερη καινοτομία στη φιλοσοφία της διοίκησης των οργανισμών και χαρακτηρίζεται ως «επανάσταση της σκέψης» (thought revolution) στις μεθόδους και στις πρακτικές της διοικητικής επιστήμης. Αποτελεί μία προσέγγιση, με αφετηρία και καταξίωση στο χώρο των επιχειρήσεων και των οργανισμών, που θεωρήθηκε κατάλληλη και συμβατή με την ιδεολογία και τις πολιτικές της νέας περί ποιότητας αντίληψη στην εκπαίδευση.

Σύμφωνα και με τον Τσιότρα (2002) μία βασική παραδοχή στην οποία στηρίζεται η ΔΟΠ στην εκπαίδευση, αφορά στη διαφορά μεταξύ διδασκαλίας και μάθησης. Η παραδοσιακή προσέγγιση σχετικά με τη διδασκαλία παρουσιάζει ως ευθύνη των εκπαιδευτικών τη διδασκαλία και ως ευθύνη των εκπαιδευόμενων τη μάθηση. Η προσέγγιση της ΔΟΠ παρουσιάζει ως ευθύνη των εκπαιδευτικών τη δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος, που θα διευκολύνει την εκπαιδευτική διαδικασία και επίσης, ως ευθύνη των εκπαιδευτικών τη μάθηση των εκπαιδευόμενων.

Η εστίαση της ΔΟΠ στη μάθηση και όχι μόνο στη διδασκαλία, είναι πολύ σημαντικό στοιχείο. Η έμφαση στη μάθηση επικεντρώνεται στη διευκόλυνση της μάθησης παρά της διδασκαλίας και ενθαρρύνει την ανάπτυξη ενός συνόλου γνώσεων και δεξιοτήτων. Σχετίζεται με τη διευκόλυνση της ενεργητικής μάθησης, μέσα από την αναγνώριση των στόχων και των αποτελεσμάτων, στο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης η οποία συνδέει τους στόχους, το περιεχόμενο, τις διαδικασίες, την αξιολόγηση και τις επιδόσεις του μαθητή.

Κρίσιμος παράγοντας ποιότητας ενός πλαισίου ΔΟΠ στην εκπαίδευση είναι η ομαδική εργασία και η μεταβίβαση της ευθύνης για την ποιότητα. Η ευθύνη μεταβιβάζεται στους ίδιους τους ανθρώπους για την ποιότητα της δουλειάς τους, μέσω διαμόρφωσης ενός πλαισίου ποιότητας όπου ο καθένας, λαμβάνει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα των δικών του αποφάσεων και των προτύπων της δουλειάς του (West-Burnham, 1997:151).

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό στοιχείο της ποιότητας της ΔΟΠ είναι η συνεχής βελτίωση της ποιότητας. Είναι ένα στοιχείο της κουλτούρας ποιότητας το οποίο σχετίζεται με την αυτοκριτική και την αποδοχή της υπευθυνότητας για την ανάπτυξη της ποιότητας (Imai, 1986). Η ΔΟΠ θεωρεί τη συνεχή βελτίωση μια δυναμική διαδικασία, η οποία εμπλέκεται με τις διαδικασίες της ανανέωσης και της αλλαγής στον πυρήνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η ΔΟΠ αποτελεί μια επιλογή άμεσης και ταχείας απόδοσης. Η υιοθέτησή της προϋποθέτει αλλαγή κουλτούρας εκ μέρους των μελών της σχολικής μονάδας, ενώ ο αντίκτυπος και τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι μακροπρόθεσμα. Η ποιότητα στην εκπαίδευση συνεχίζει να αντιμετωπίζεται ως πολυαξιακή και πολύσημη έννοια, που γι' αυτό ακριβώς το λόγο, μπορεί να αναλυθεί και να προσδιοριστεί σε πολλά και διαφορετικά πλαίσια.

12. Εμπειρικές διερευνήσεις και ερευνητικά δεδομένα

Σε έρευνα που διεξήχθη στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία φάνηκε ότι, η πλειονότητα των γονέων πιστεύει πως η εμπλοκή των ίδιων στη σχολική ζωή, βοηθά ελάχιστα στη βελτίωση των επιδόσεων που επιτυγχάνονται από τα παιδιά τους. Ωστόσο εκφράζουν την πεποίθηση πως η γονεϊκή εμπλοκή αναφορικά με τη μάθηση στο σπίτι, αλλά και η επικοινωνία που έχουν με τους εκπαιδευτικούς, είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες που βοηθούν στη βελτίωση της επίδοσης που παρουσιάζουν τα παιδιά στο σχολείο (Πνευματικός, κ.ά., 2008).

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, οι γονείς στην Ελλάδα αναγνωρίζουν τρεις διαφορετικούς τύπους γονεϊκής εμπλοκής, οι οποίοι βοηθούν σε διαφορετικό βαθμό στη βελτίωση των επιδόσεων των παιδιών τους. Έτσι, ως πιο αποδοτικός και «σημαντικός» τύπος συνεργασίας και συμμετοχής με γνώμονα τη σχολική επίδοση αναφέρεται η επικοινωνία σχολείου-οικογένειας. Ως δεύτερος κατά σειρά σημαντικότητας τύπος εμπλοκής αναδεικνύεται η ανάμειξη των γονέων στη μάθηση στο σπίτι, ενώ ο τύπος εμπλοκής με τη «χαμηλότερη» συνεισφορά είναι η εμπλοκή τους στη γενικότερη σχολική δραστηριότητα.

Σε έρευνα που διεξήχθη αυτή τη φορά από τον Δοδοντσάκη το 2001 στην περιοχή της Λάρισας, συμπεραίνεται ότι η πλειοψηφία των γονέων θεωρεί πως το σχολείο δεν αδιαφορεί για την ενημέρωσή τους, τουναντίον μάλιστα ενημερώνει τους γονείς με δική του πρωτοβουλία τόσο για θέματα που αφορούν στο ίδιο το παιδί, όσο και για θέματα που αφορούν στις δραστηριότητες του σχολείου βάσει του ισχύοντος προγράμματος. Παρόλα αυτά σύμφωνα με την ίδια έρευνα, είναι αρκετοί οι γονείς που εκφράζουν παράπονα όσων αφορά στη συχνότητα των επισκέψεων τους (κυρίως όσοι διαμένουν σε αγροτικές περιοχές).

Επιπλέον, στην ίδια έρευνα σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι γονείς επισκέπτονται το σχολείο, καταδεικνύεται ότι το επίπεδο εμπλοκής με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς είναι ιδιαιτέρως περιορισμένο και αναφέρεται σχεδόν αποκλειστικά στην ενημέρωση που γίνεται για τη συμπεριφορά και την επίδοση των παιδιών τους. Τέλος, με βάση τα ευρήματα της έρευνας προσδιορίζεται ότι, οι εκπαιδευτικοί

πιστεύουν σε μία από κοινού με τους γονείς ανάληψη πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον Μπρούζο (2002) και είχε ως στόχο τη διερεύνηση της αναγκαιότητας αναφορικά με τη συνεργασία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, τα στοιχεία που προέκυψαν διάκεινται θετικά και υπέρ της γονεϊκής εμπλοκής. Έτσι, οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα τάχθηκαν με τρόπο υποστηρικτικό για τη γονεϊκή συμμετοχή και μάλιστα φάνηκε να τη θεωρούν σημαντική για τη σωστή ανάπτυξη των παιδιών.

Η Rentzou (2011) πραγματοποίησε έρευνα για να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ των γονέων και των εκπαιδευτικών-νηπιαγωγών. Με βάση τα αποτελέσματα αυτής οι γονείς παρουσιάζονται να έχουν πιο θετική στάση απέναντι στους εκπαιδευτικούς, σε σχέση με τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στους γονείς. Από τα στοιχεία των αποτελεσμάτων της έρευνας προκύπτει ότι, παρότι και οι δύο φορείς εμπλέκονται σε ό,τι αφορά στη φροντίδα και στην αγωγή των παιδιών, ωστόσο διαφέρουν ως προς τις απόψεις τους και τείνουν να χαρακτηρίζονται από διαφορετικές αξίες αναφορικά με τη φροντίδα, την εκπαίδευση αλλά και την ανάπτυξη των παιδιών. Κατά συνέπεια καταδεικνύεται ότι γονείς και εκπαιδευτικοί αν και επικοινωνούν και συνεργάζονται μεταξύ τους, εντούτοις αυτό γίνεται σε επιφανειακό επίπεδο.

Σύμφωνα με τους Πεντέρη και Πετρογιάννης (2013), ενώ διαπιστώνεται ότι οι αντιλήψεις γονέων και εκπαιδευτικών σχετικά με τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας είναι θετικές και αφορούν όλες σχεδόν τις βαθμίδες εκπαίδευσης, στην πρακτική διάσταση του θέματος η έννοια του όρου «συνεργασία» περιλαμβάνει μία τυποποιημένη και επιφανειακή μορφή ανάμειξης γονέων, που αναφέρεται στην απλή παρουσία τους σε συζητήσεις με εκπαιδευτικούς, στην υπό όρους συμμετοχή τους σε δραστηριότητες του σχολείου και στην παρακολούθηση εκδηλώσεων που οργανώνονται από το σχολείο. Συνεπώς, η εμπλοκή των γονέων στην εκπαιδευτική ζωή και πραγματικότητα βασίζεται και κατευθύνεται από την εκάστοτε στάση των εκπαιδευτικών, γεγονός που αντανακλά στην εξ ορισμού διάκριση του ρόλου των δύο φορέων, ως προς τη διαπαιδαγώγηση και κοινωνικοποίηση των παιδιών.

12.1 Στάσεις και προσδοκίες των γονέων

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα με θέμα «Γονείς, Εταίροι στην εκπαίδευση» και είχε σκοπό να διερευνήσει τις αντιλήψεις και προτεραιότητες γονέων και εκπαιδευτικών σε ό,τι αφορά στη διευρυμένη συνεργασία τους, κατέδειξε ότι οι γονείς θεωρούν το σχολείο σίγουρα ως καίριο αλλά παράλληλα και το σπουδαιότερο παράγοντα κοινωνικοποίησης (Ματσαγγούρας & Βέρδης, 2003).

Η έρευνα που διεξήχθη από την Κόζυβα (2009) αναφέρεται στις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις των γονέων στην Ελλάδα σχετικά με την επικοινωνία τους με το σχολείο και την επίδραση που ασκείται στις επιδόσεις των παιδιών. Οι γονείς αντιλαμβάνονται ως πολύ σημαντική τόσο την επικοινωνία όσο και τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς, καθώς σχετίζονται με τη βελτίωση της συμπεριφοράς του παιδιού στην καθημερινότητα και επιπλέον, θεωρούν ότι η αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία των δύο φορέων, συντελεί στη διαμόρφωση θετικής στάσης από την πλευρά του παιδιού προς το σχολείο.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, το είδος της γονεϊκής εμπλοκής στο σχολείο δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά από το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περίγυρο των γονέων ή και το γενικότερο προσανατολισμό τους προς το σχολείο, αλλά επιπροσθέτως και από τον τρόπο που οι εκπαιδευτικοί αλληλεπιδρούν μαζί τους (Diamond & Gomez, 2004). Κατ' επέκταση οι γονείς ανάλογα με τον τρόπο που βιώνουν τις αλληλεπιδράσεις αυτές, αναπτύσσουν τόσο τις δικές τους προσδοκίες, όσο και τις αντίστοιχες πρακτικές που εφαρμόζουν εν τέλει μέσα από τη γονεϊκή συμμετοχή τους στο σχολείο (Hoover-Dempsey & Sandler, 1995).

12.2 Προσδοκίες και στάσεις των εκπαιδευτικών

Σε έρευνα του Μπρούζου (1998) φάνηκε ότι, σχετικά με τις αντιλήψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα και σε ό,τι αφορά στο θέμα της γονεϊκής εμπλοκής, τα αποτελέσματα ταυτίζονται με τη γενικότερη στάση που χαρακτηρίζει το σχολείο αλλά και την κοινωνία και δεν είναι διαφορετικά με όσα διαπιστώνουμε στην καθημερινότητα, σχετικά με το χάσμα και τη διάσταση που υπάρχει μεταξύ θεωρίας και πρακτικής εφαρμογής. Σε αυτό το πνεύμα, ενώ η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών υποστηρίζει ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία και συμμετοχή των γονέων στη σχολική πραγματικότητα,

εντούτοις η εφαρμογή στην πράξη καταγράφεται διαφορετική. Ειδικότερα σύμφωνα με την ίδια έρευνα, μολονότι οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι επιθυμούν την παρουσία των γονέων στο σχολείο, από την άλλη στην πρακτική που εφαρμόζουν, επιζητούν μόνο εκείνη τη συνεργασία που θα τους βοηθήσει και μέχρι το σημείο, να λάβουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για τους μαθητές τους.

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι το μεγαλύτερο εμπόδιο για τη γονεϊκή συμμετοχή και παρουσία στο σχολείο αποτελούν τόσο οι αντίστοιχες αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, όσο και ο τρόπος που επιλέγεται (από πλευράς τους) κάθε φορά, για τη γενικότερη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών τους. Η διαφοροποίηση στον τρόπο που οι εκπαιδευτικοί βλέπουν τις σχέσεις γονέων-εκπαιδευτικών, οφείλεται σε γενικότερες ιδεολογικές στάσεις, στην επαγγελματική τους εκπαίδευση, στις εμπειρίες από παλιότερες συνεργασίες αυτού του είδους και στην αυτό-εικόνα που έχουν ως επαγγελματίες. Η αποτελεσματική συνεργασία και επικοινωνία εκπαιδευτικών και γονέων στο σύγχρονο και ενδυναμωμένο σχολείο, προϋποθέτει τόσο την ουσιαστική εμπλοκή των οικογενειών στη σχολική ζωή των παιδιών τους, όσο και τον εκσυγχρονισμό της σχολικής κουλτούρας.

12.3 Σχολιασμός ερευνητικών δεδομένων

Σύμφωνα με όσα αναφέρουν οι Κοντοπούλου και Τζιβινίκου (2004), ως επί το πλείστον η επικοινωνία γονέων-εκπαιδευτικών έχει καθαρά ενημερωτικό και καθοδηγητικό χαρακτήρα. Οι δάσκαλοι περιμένουν από τους γονείς να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά σε ένα επίπεδο σύμφωνο με τους όρους που θέτουν οι ίδιοι (Γεωργίου, 2000:78). Το σχολείο δύναται και μπορεί είτε να ενθαρρύνει είτε να εμποδίσει στην πραγματικότητα την εμπλοκή των γονέων. Από ό,τι φαίνεται οι γονείς δεν έχουν ουσιαστική εμπλοκή και λόγο μέσα στο σχολείο, ενώ από την άλλη η βοήθεια, η καθοδήγηση και η επίβλεψη του παιδιού τους σε θέματα εκπαιδευτικού περιεχομένου θεωρείται ουσιαστικής σημασίας.

Η γονεϊκή συμμετοχή στο εκπαιδευτικό γίνεσθαι και οι σχέσεις οικογένειας-σχολείου μπορούν να λειτουργήσουν ως προστατευτικοί παράγοντες απέναντι στη σχολική αποτυχία. Η συνεργασία των δύο φορέων μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα συναισθηματικής ανεπάρκειας, άγχους που εμφανίζουν τα παιδιά στο χώρο του σχολείου, αλλά και προβλήματα σχολικής διαρροής. Οι καλές σχέσεις μεταξύ οικογένειας και σχολείου θα

μπορούσαν να προάγουν ζητήματα μάθησης, θετικών εμπειριών, προσαρμογής και κοινωνικοποίησης των παιδιών. Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας λαμβάνει τη μορφή ενός αισθήματος διάθεσης, ουσιαστικού ενδιαφέροντος και ευθύνης που μοιράζεται μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων και αφορά στην πορεία για τα εκπαιδευτικά (και όχι μόνο) αποτελέσματα των παιδιών.

13. Ορισμένες διαπιστώσεις από δεδομένα ερευνών

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του Πνευματικού και συνεργάτες το 2008 όπως ερμηνεύονται, όσοι γονείς πιστεύουν ότι η μάθηση στο σπίτι είναι αποδοτική, συνηθίζουν να ζητούν από τους εκπαιδευτικούς να δίνουν περισσότερη δουλειά στα παιδιά για το σπίτι, γεγονός που έχει ως συνέπεια, αφενός να αυξάνεται συνεχώς ο όγκος των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που μεταβιβάζεται εκτός σχολείου και αφετέρου, η διεκπεραίωση των εργασιών αυτών να καθίσταται ένα από τα σημαντικότερα και κύρια κριτήρια, τα οποία «ταξινομούν» τους μαθητές μέσα στην τάξη (Πνευματικός, κ.ά., 2008).

Ο Δοδοντσάκης (2001) σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας που διεξήγαγε οδηγείται στο συμπέρασμα ότι, οι γονείς αδιαφορούν για τα εκπαιδευτικά θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος, δηλαδή πέραν αυτών που αφορούν στη συμπεριφορά και τις επιδόσεις των παιδιών τους (Δοδοντσάκης, 2001).

Σύμφωνα με την άποψη που εκφράζει η UNESCO, οι γονείς θεωρούνται ως αναντικατάστατοι παιδαγωγοί με το σκεπτικό ότι προσφέρουν στο παιδί ένα μοναδικό πλαίσιο ψυχοσυναισθηματικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι του παρέχουν ένα περιβάλλον αποδοχής, αναγνώρισης και ασφάλειας (Χουρδάκη, 2001). Ωστόσο, η άποψη αυτή δεν θα μπορούσε να αμφισβητήσει ούτε τη συνεισφορά του κοινωνικού περίγυρου, αλλά ούτε και την ιδιαίτερος σημαντική συμβολή του σχολείου σε ό,τι αφορά στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού.

Το σίγουρο είναι ότι, εκπαιδευτικοί και γονείς καλούνται να αντιμετωπίσουν κοινά προβλήματα και κατά συνέπεια θα πρέπει να δράσουν από κοινού με σκοπό την αποτελεσματικότερη δυνατή αντιμετώπισή τους. Τα ζητήματα αυτά μεταξύ άλλων αναφέρονται: στην αντιμετώπιση εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών προβλημάτων, στην έλλειψη ενιαίων-κοινών αντιλήψεων και μεθόδων αγωγής -ως συνέπεια διαφόρων επιδράσεων που δέχονται τα παιδιά από την οικογένεια, το σχολείο, κλπ-, στην αβεβαιότητα της συμπεριφοράς -λόγω των ποικίλων επιδράσεων που ασκούνται στα παιδιά-, στις διαταραχές των διαπροσωπικών σχέσεων τόσο μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών όσο και μεταξύ παιδιών και γονέων. Κατ' επέκταση των παραπάνω καθίσταται φυσικό κι επόμενο να

υπάρχει αύξηση των προβλημάτων που παρουσιάζονται, αφενός στο εσωτερικό περιβάλλον της οικογένειας και αφετέρου στο χώρο του σχολείου. Η συνεργασία των δυο φορέων μοιάζει «μονόδρομος» για τη διευθέτηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

Ένας μεγάλος αριθμός ερευνών με αντικείμενο τη συνεργασία σχολείου οικογένειας καταδεικνύει ότι αυτή συντελείται συνήθως, στο επίπεδο των βασικών και τυπικών υποχρεώσεων της υφιστάμενης (μεταξύ τους) σχέσης. Μεταξύ άλλων η έρευνα του Δοδοντσάκη (2001) προσδιόρισε ότι η συνεργασία που θα αναπτυχθεί μεταξύ των δύο φορέων, εξαρτάται από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό και τις πρωτοβουλίες που θα αναλάβει ο ίδιος.

Στο ίδιο πνεύμα οι Παντελιάδου και Μπότσας (2007) αναφέρουν ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν πολλούς και διάφορους τρόπους, ώστε να δημιουργήσουν κλίμα αμοιβαίου σεβασμού και κατάλληλης επικοινωνίας με τους γονείς και μάλιστα ένα παραπάνω, όταν έχουν να αντιμετωπίσουν προβλήματα παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες και την (αναγκαία) συνεργασία με τους γονείς αυτών των παιδιών. Οι ίδιοι ερευνητές παραθέτουν τρόπους προσέγγισης των γονέων με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας που αποδεικνύουν ότι, αν οι γονείς εκπαιδευτούν με σκοπό τη διαχείριση της μάθησης και τη χρήση ενός τρόπου συμπεριφοράς προς τα παιδιά τους, είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις πρακτικές αυτές και μάλιστα με αξιοπιστία και θετικά αποτελέσματα.

Σύμφωνα με όλα τα ανωτέρω γίνεται αντιληπτό ότι στα πλαίσια της σύγχρονης ερευνητικής μελέτης, απαιτείται διαρκής προσπάθεια για την ανάδειξη των πρακτικών και της στάσης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, έναντι της σχέσης και της συνεργασίας που αναπτύσσουν με τους γονείς των μαθητών τους. Έτσι η έρευνα που ακολουθεί σχετίζεται με τη διερεύνηση των απόψεων δέκα (10) εν ενεργεία εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια, αναφορικά με τη συνεργασία τους με τους γονείς των μαθητών τους, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσουν τη μεταξύ τους σχέση.

Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Οριοθέτηση του προβλήματος και αφορμή για την έρευνα

Η σημαντικότητα του υπό μελέτη ερευνητικού θέματος βασίζεται στην άποψη ότι, η συνεργασία σχολείου-οικογένειας θεωρείται απαραίτητη συνθήκη για την επιτυχή αγωγή και πρόοδο των μαθητών. Είναι η επίδραση που ασκείται και δικαιολογεί την αναγκαιότητα της γονικής εμπλοκής στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σημαντικό μερίδιο ευθύνης για την ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων με τους γονείς κατέχει η στάση και η συμπεριφορά που επιδεικνύουν οι εκπαιδευτικοί, ως προς τις σχέσεις αυτές. Όπως αναφέρει η Γώγου-Κρητικού (1994) εάν οι εορταστικές και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις φέρνουν τους γονείς στο σχολείο, το πραγματικό «άνοιγμα» του επιτυγχάνεται όταν αρχίσει να «αποδίδει λογαριασμό» για τις δραστηριότητές του και λαμβάνει υπόψη του τα πολιτιστικά πρότυπα όλων των οικογενειών.

Επιπλέον, η συνεργασία γονέων-εκπαιδευτικών και οι από κοινού προσδιορισμοί των εκπαιδευτικών στόχων, έχουν αντίκτυπο στην αλλαγή των αντιλήψεων και της στάσης των εκπαιδευτικών απέναντι στους γονείς. Επίσης, η ενημέρωση και επεξήγηση από την πλευρά των εκπαιδευτικών για τις μεθόδους και τους παιδαγωγικούς στόχους που χρησιμοποιούν, με έναν κατανοητό και προσιτό τρόπο προς τους γονείς, δύναται να αποτελέσει μέρος των δραστηριοτήτων του σχολείου, με πολύ σημαντικά οφέλη για τα ίδια τα παιδιά. Οι γονείς αποτελούν το βασικότερο εταίρο του σχολείου, το βασικό δίαυλο επικοινωνίας σχολείου-κοινωνίας. Για να έχει πρόσβαση το σχολείο στην κοινωνία, απαιτείται η οργανωτική αναδιάρθρωση του και μάλιστα, μέσα από την υποστήριξη και ανάδειξη θεμάτων συνεργασίας, συμμετοχής, συλλογικότητας και δράσης.

Από την άλλη πολλοί εκπαιδευτικοί κατηγορούν τους γονείς για αδιαφορία και απουσία συμμετοχής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Κάποιοι εκπαιδευτικοί συνηθίζουν να λειτουργούν χωρίς να περιλαμβάνουν τους γονείς σε θέση «κλειδί» αναφορικά με την εργασία τους. Το ωράριο εργασίας τους δεν περιλαμβάνει αυτή τη συνεργασία (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Ωστόσο η οικοδόμηση ουσιαστικών σχέσεων με τους γονείς ξεκινάει από το

σχολείο και τους εκπαιδευτικούς. Ένας μεγάλος αριθμός ερευνών κατέδειξε ότι ο σημαντικότερος παράγοντας για τη γονεϊκή συμμετοχή, είναι η ανάπτυξη ειδικών και καινοτόμων σχολικών προγραμμάτων και πρακτικών από την πλευρά των δασκάλων, που ενθαρρύνουν και καθοδηγούν τη γονική εμπλοκή.

Ειδικότερα, αφορμή για προβληματισμό και επιλογή του συγκεκριμένου ερευνητικού θέματος αποτέλεσαν:

- Η συνεισφορά της μελέτης σε ό,τι αφορά στην άποψη που εκφράζεται από σημαντική μερίδα εκπαιδευτικών, οι οποίοι θεωρούν ότι το σχολείο δεν μπορεί να κάνει τίποτα για να αυξήσει τη συμμετοχή των γονέων και ιδιαίτερα, αυτών που προέρχονται από μη προνομιούχα ή χαμηλά κοινωνικά στρώματα.
- Τα προσωπικά βιώματα του ερευνητή σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που έτυχε να συνεργαστεί τα προηγούμενα χρόνια, από τη θέση του γονέα δύο παιδιών τα οποία πέρασαν από τη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Το προσωπικό ενδιαφέρον πηγάζει τόσο από τις αρνητικές εμπειρίες συνεργασίας με κάποιους εκπαιδευτικούς, όσο και από τον προβληματισμό για τις διαστάσεις που μπορεί να λάβει η συνεργασία σχολείου-οικογένειας και την επίδρασή τους στη διαδικασία μάθησης και κοινωνικοποίησης των παιδιών.
- Η άποψη ότι το εν λόγω θέμα κρίνεται ως ζήτημα μείζονος σημασίας και γενικότερου ενδιαφέροντος, καθώς επηρεάζει στη διαμόρφωση της αυριανής κοινωνίας από τους σημερινούς μαθητές του σχολείου.
- Η ανάγκη να καλυφθεί περαιτέρω η διερεύνηση του εν λόγω θέματος, ως προς τη στάση που αναλαμβάνουν οι δάσκαλοι έναντι της συνεργασίας με τους γονείς των μαθητών τους.

Σύμφωνα με όλες τις ανωτέρω αναφορές αναδεικνύεται τόσο η σπουδαιότητα, όσο και η χρησιμότητα για τη διερεύνηση του προτεινόμενου θέματος και απορρέει κι ο δικός μας προβληματισμός. Έτσι, επιδιώκεται η σε βάθος μελέτη των παραμέτρων που προσδιορίζουν τις διάφορες μορφές συνεργασίας μεταξύ σχολείου-οικογένειας και η αναζήτηση της συμβολής τους, στην αναγνώριση ύπαρξης προοπτικών διεύρυνσης της συνεργασίας στη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα.

2. Γενικός σκοπός και στόχοι της έρευνας

Ο σκοπός της έρευνας αναφέρεται στη μελέτη των πρακτικών, των δράσεων και των πολιτικών που αναπτύσσονται από μέρους του σχολείου, αφενός ως προς τις σχέσεις που δημιουργούνται με τους γονείς και αφετέρου στη διερεύνηση της συμπεριφοράς και της στάσης των εκπαιδευτικών ως προς τις σχέσεις αυτές.

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας προσδιορίζονται ως εξής:

- Να διαφανεί η αντίληψη και η στάση των εκπαιδευτικών και κυρίως η άτυπη μορφή συνεργασίας τους με τους γονείς των μαθητών τους.
- Να αναδειχθεί η μορφή της συνεργασίας και οι τρόποι που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί επιδιώκοντας τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονέων στη ζωή του σχολείου.
- Να μελετηθεί το περιεχόμενο της συνεργασίας και οι τρόποι που χρησιμοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς, για να ενημερώσουν τους γονείς για την πιθανή δυνατότητα συμβολής ή συνεισφορά τους στις σχολικές δραστηριότητες.
- Να διερευνηθούν οι δράσεις, οι συνήθειες και η υπευθυνότητα των εκπαιδευτικών για το είδος της συνεργασίας που επιλέγουν με τους γονείς, όταν αντιμετωπίζουν μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών (παράγοντες που διαφοροποιούν ή ευνοούν τη συνεργασία).
- Να αναζητηθούν στοιχεία και παράμετροι συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών, που αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικότερης επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς των μαθητών τους.
- Η ειδικότερη συμβολή βιογραφικών-δημογραφικών στοιχείων των εκπαιδευτικών όπως: το είδος σπουδών (Ακαδημία ή ΑΕΙ), τα έτη εμπειρίας στη δημόσια εκπαίδευση, η ηλικία, το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση και η σημασία που αποδίδεται από τους ίδιους στο επάγγελμά τους.

3. Υποθέσεις και ερευνητικά ερωτήματα

Κοινός «τόπος» εκπαιδευτικών και γονέων είναι η μεταξύ τους ενημέρωση για την πορεία και την εξέλιξη των παιδιών, τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι. Ο διάλογος και η ύπαρξη καλής προθέσεως αλλά και καλής θελήσεως, αποτελούν βασικούς παράγοντες για τη θεμελίωση της λεγόμενης καλής συνεργασίας. Ζητούμενο δεν είναι μόνο η ακαδημαϊκή πρόοδος του (κάθε) παιδιού, αλλά και η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, ώστε σε μελλοντικό χρόνο να είναι σε θέση να συμβάλλει στην πρόοδο της κοινωνίας. Ωστόσο, οι σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών συχνά χαρακτηρίζονται από δυσκολίες και αντιπαράθεσεις, γεγονός το οποίο μεταξύ άλλων έχει αφετηρία στη διαφορετική αντίληψη και τον τρόπο με τον οποίο τα δύο μέρη αντιμετωπίζουν το περιεχόμενο και το πλαίσιο της συνεργασίας (Attanucci, 2004).

Οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τη συνεργασία με τους γονείς με ένα δικό τους τρόπο, επιδιώκοντας τη γονεϊκή συμμετοχή με τους δικούς τους όρους, καθώς θεωρούν ότι είναι ειδικοί για εκπαιδευτικά θέματα (Γεωργίου, 2000). Επίσης, όπως αναφέρει ο Μπρούζος (2003) ενώ οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να συνεργάζονται με τους γονείς, εντούτοις οι ίδιοι είναι αυτοί που οργανώνουν και κατευθύνουν τη συνεργασία.

Επιπλέον, οι δυσκολίες που παρουσιάζονται στις σχέσεις εκπαιδευτικών με γονείς μαθητών τους, που είναι οι ίδιοι μετανάστες, ενισχύουν την άποψη για έλλειψη ποιοτικής και ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ σχολείου-οικογένειας (Μαυροπούλου & Στογιαννίδου, 2006). Η διαφαινόμενη προτίμηση των εμπλεκομένων για τυπικές σχέσεις και συνεργασία, ακόμη και σε τομείς που αφορούν στην ανταλλαγή πληροφοριών για την αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών, φανερώνει ότι εκπαιδευτικοί και γονείς τάσσονται υπέρ μιας τυπικής και επιφανειακής επαφής, ακόμη και σε περιπτώσεις υψηλού ενδιαφέροντος, όπως είναι τα συμπεριφορικά προβλήματα των παιδιών.

Στο ίδιο πνεύμα, όπως αναφέρεται από την Συγκυρίδου (2010) αν και οι εκπαιδευτικοί κατανοούν και αναγνωρίζουν την ανάγκη συνεργασίας σχολείου-οικογένειας, παρόλα ταύτα συνηθίζουν να λειτουργούν στα πλαίσια που ορίζονται από τις τυπικές επαγγελματικές τους

υποχρεώσεις και συνεπώς, οι σχέσεις που αναπτύσσουν με τους γονείς των μαθητών τους χαρακτηρίζονται επιφανειακές και τυπικές.

Σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Δοδοντσάκης (2001) η συνεργασία σχολείου-οικογένειας μπορεί να αναπτυχθεί με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους και ανάλογα με τη στάση που επιδεικνύει ο κάθε εκπαιδευτικός. Η άποψη που εκφράζεται από πολλούς (ειδικούς και μη), ότι αποτελεί χρέος του σχολείου να κάνει το πρώτο βήμα προσέγγισης με την οικογένεια, καταδεικνύει σε ένα βαθμό την αναγκαιότητα τόσο για την ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης, αναφορικά με τις σχέσεις σχολείου-οικογένειας, όσο και την καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο μερών (Patrikakou & Weissberg, 2000).

Η υπόθεση στην οποία βασίζεται η ανάπτυξη και διερεύνηση του υπό μελέτη θέματος, είναι ότι η συνεργασία σχολείου-οικογένειας αποτελεί κοινωνική διεργασία, κατά την οποία η ποιότητα, η μορφή και η συχνότητα που τη χαρακτηρίζουν, εξαρτάται κυρίως και πρωτίστως από το σχολικό κλίμα και ιδιαίτερα από τις απόψεις, τις αντιλήψεις και τη σχετική κουλτούρα του κάθε εκπαιδευτικού.

Έπειτα από το κομμάτι της βιβλιογραφικής επισκόπησης ακολουθεί το εμπειρικό κομμάτι και συγκεκριμένα η ποιοτική ανάλυση των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν, ώστε να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα αυτής της έρευνας. Σύμφωνα με το σκεπτικό και την προβληματική της έρευνας όπως αναδείχθηκαν παραπάνω και σε συνδυασμό με το σκοπό και τους στόχους που αναπτύχθηκαν, περαιτέρω στόχοι της παρούσας έρευνας είναι να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα έτσι όπως διατυπώθηκαν ανά ερευνητικό πεδίο, δηλαδή:

- Αναφορικά με τη συνεισφορά των απόψεων των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στην έρευνα (1^ο ερευνητικό πεδίο), επιδιώκεται η καταγραφή των βιογραφικών τους στοιχείων: φύλο, είδος σπουδών (διετούς ή τετραετούς φοίτησης), ηλικία, έτη εμπειρίας στη δημόσια εκπαίδευση, οικογενειακή κατάσταση και τη σημασία που αποδίδουν οι ίδιοι στο επάγγελμα των εκπαιδευτικών.

- Όσον αφορά στο 2^ο ερευνητικό πεδίο, σχετικά με την αντίληψη και τη στάση των εκπαιδευτικών, κυρίως ως προς την άτυπη μορφή συνεργασίας με τους γονείς των μαθητών τους, τα ερωτήματα που προέκυψαν είναι σχετικά με το αν η συνεργασία αποτελεί ζητούμενο γι αυτούς, αν την επιδιώκουν, εάν δίνουν έμφαση στην ουσιαστική επικοινωνία, πώς την οργανώνουν και την υποστηρίζουν και τέλος, με ποιους τρόπους ενημερώνουν και προσπαθούν να επηρεάσουν τη γονική συμμετοχή.
- Ως προς το 3^ο ερευνητικό πεδίο, τη μορφή συνεργασίας και τους τρόπους που επιδιώκουν οι εκπαιδευτικοί τη γονική εμπλοκή, επιλέχθηκαν ερωτήματα του τύπου: αν αναζητείται από τους γονείς να παρέχουν τη βοήθεια τους, αν επιδιώκεται η συνεισφορά και η συμμετοχή των γονέων στο έργο του σχολείου, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο γενικότερα οι εκπαιδευτικοί προσεγγίζουν τους γονείς.
- Στο 4^ο ερευνητικό πεδίο διερευνάται το περιεχόμενο της συνεργασίας και οι τρόποι ενημέρωσης των γονέων με ερωτήματα όπως: εάν ενημερώνουν τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συμμετοχής τους, εάν αναζητούν πληροφορίες από το περιβάλλον της οικογένειας, πώς αντιλαμβάνονται τη στάση και τη δυνατότητα των γονέων και τέλος, αν πιστεύουν ότι οι γονείς παρεμβαίνουν ή όχι στο έργο των εκπαιδευτικών.
- Ως προς το είδος συνεργασίας που επιλέγουν και στο πώς συνεργάζονται με τους γονείς όταν αντιμετωπίζουν μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών (5^ο ερευνητικό πεδίο), τα ερωτήματα αφορούν: τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τα οφέλη της συνεργασίας, τον τρόπο που επιλέγουν να συζητούν με τους γονείς, το βάθος και την έκταση της επικοινωνίας μαζί τους και επιπλέον, ποια πιστεύουν ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα.
- Τέλος, στο 6^ο ερευνητικό πεδίο αναζητούνται στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού, με γνώμονα τις προοπτικές διεύρυνσης και προώθησης μιας ποιοτικότερης επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς. Τα ερωτήματα που προέκυψαν αφορούν: τις δεξιότητες και ικανότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν σήμερα τη στάση του εκπαιδευτικού, την ανάληψη από κοινού στόχων με τους γονείς, τους τρόπους και τα πεδία συνεργασίας που επιλέγονται και τέλος, εάν οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στην τυπική διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

4. Μεθοδολογία

Η έρευνα ορίζεται ως μια μεθοδική αναζήτηση που αναλαμβάνει κάποιος για να προσθέσει κάτι επί πλέον στις γνώσεις του και στις γνώσεις των άλλων, με την ανακάλυψη σημαντικών πραγμάτων ή και τη διατύπωση σημαντικών απόψεων. Σε επίπεδο διπλωματικών εργασιών το ελάχιστο που μπορεί πετύχει κανείς, είναι να διασφαλίσει ότι τα συμπεράσματα της έρευνας του θα αντέξουν σε κριτική επαλήθευση, ακόμη κι αν δεν έχει γίνει προσπάθεια θεωρητικής γενίκευσης (Howard & Sharp, 1994).

Ένα από τα πρώτα πράγματα που καλείται να κάνει ένας ερευνητής, είναι να σχεδιάσει τη μεθοδολογία που θα υιοθετήσει σε σχέση με τον προβληματισμό του, αλλά και το θέμα που εξετάζεται. Η μέθοδος συνιστά μία (κρίσιμη) συνθήκη, η οποία δημιουργεί βασικές προϋποθέσεις για τη συλλογή και οργάνωση των δεδομένων του διερευνώμενου θέματος. Στη διαδικασία αυτή υπάρχει ποικιλία θεωρητικών προσανατολισμών, μεθόδων και προσεγγίσεων των υπό διερεύνηση κοινωνικών φαινομένων.

Η επιλογή της μεθόδου και της μεθοδολογίας που ακολουθείται κάθε φορά, συντελεί στην υιοθέτηση συγκεκριμένων ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων, στη χρησιμοποίηση συγκεκριμένων τεχνικών και εργαλείων ανάλυσης και ερμηνείας των δεδομένων και στην εξαγωγή συμπερασμάτων με συγκεκριμένο προσανατολισμό. Οι Case & Light (2011) βασισμένοι στη διαλεκτική προσέγγιση της Cousin (2009) επισημαίνουν ότι, η σχέση μεταξύ των ερευνητικών ερωτημάτων και της μεθοδολογίας που ακολουθείται, δεν είναι συνήθως μονής αλλά διπλής κατεύθυνσης.

Στην παρούσα έρευνα ακολουθήθηκε η ποιοτική μέθοδος δεδομένου ότι, θεωρήθηκε καταλληλότερη αναφορικά με τη συγκέντρωση πληροφοριών και στοιχείων της «καθημερινότητας» των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Πανταζής (2004) οι ποιοτικές προσεγγίσεις αν και δεν αποτελούν πανάκεια, είναι απολύτως κατάλληλες και ενδεδειγμένες για την εξερεύνηση της ανθρώπινης δραστηριότητας και των κοινωνικών διεργασιών, στάσεων και αντιλήψεων.

Η ποιοτική έρευνα είναι έρευνα που πραγματοποιείται χωρίς τη χρησιμοποίηση αριθμητικών δεδομένων και μαθηματικών υπολογισμών. Οι ποιοτικές ερευνητικές μέθοδοι αναφέρονται στο είδος και στο συγκεκριμένο χαρακτήρα του φαινομένου που εξετάζεται (Kvale, 1996:67). Η ποιοτική έρευνα αφορά στην περιγραφή των συστατικών ιδιοτήτων ενός φαινομένου, σε αντιδιαστολή με την ποσοτική έρευνα που εδράζεται στον καθορισμό ποσοτικού μεγέθους του φαινομένου αυτού, ή του βαθμού συνάφειας μεταξύ προκαθορισμένων και διακριτών πτυχών ή διαστάσεων (μεταβλητών) τους. Ο στόχος των περισσότερων ποιοτικών ερευνητών όπως υποστηρίζει ο Geertz (2003), είναι να προσφέρουν πλούσιες ή «πυκνές» περιγραφές του υπό διερεύνηση φαινομένου.

Οι ποιοτικές μέθοδοι δίνουν την ευκαιρία στον ερευνητή να στοχεύσει στο τι σημαίνει για τα υποκείμενα η εμπειρία για την οποία μιλούν, ή αλλιώς να εμβαθύνει στο θέμα που ερευνά. Πέρα από τη λεπτομερή ανάλυση, η ποιοτική μέθοδος προσέγγισης καταγράφει τη «φωνή» του υποκειμένου και τις εκφράσεις του (Eisner, 1991). Ο ερευνητής που ακολουθεί ποιοτική μέθοδο παρατηρεί, παίρνει συνεντεύξεις, κρατά σημειώσεις, περιγράφει και ερμηνεύει τα φαινόμενα (στάσεις, αντιλήψεις) ως ακριβώς έχουν. Όταν ο ερευνητής εργάζεται πάνω στο πεδίο που μελετά είναι διαρκώς ενεργός, γιατί οι ποιοτικές μέθοδοι απαιτούν να γίνεται χρήση όλων εκείνων των στοιχείων που ο ερευνητής συναντά: σχόλια από όσους σχετίζονται με το αντικείμενο, κάτι που ο ίδιος παρατηρεί, ακόμα και τον τρόπο που τα υποκείμενα κάθονται ή συνομιλούν (Eisner, 1991:217).

Η ποιοτική μεθοδολογία επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την κουλτούρα και τον πολιτισμό του ερευνητή. Ο ερευνητής καλείται να ερμηνεύσει τα δεδομένα που συλλέγονται και να αναδείξει τα τελικά συμπεράσματα με τη χρήση παρατηρήσεων. Εκείνο που έχει σημαντική βαρύτητα στις ποιοτικές μεθόδους είναι η κρίση του ερευνητή και όσων θα διαβάσουν την έρευνα (Eisner, 1991:39). Οι αφηγήσεις είναι αυτές που ευνοούν στη συγκρότηση του αντικειμένου της έρευνας και συνθέτουν σε «μικρογραφία» την πραγματικότητα, όπως την αντιλαμβάνονται οι συμμετέχοντες στην έρευνα. Συνεπώς, ο ερευνητής είναι σε θέση να συγκροτήσει ένα ερμηνευτικό πλαίσιο και να προβεί σε συμπεράσματα, έχοντας πάντοτε συνείδηση του κοινωνικού χώρου και χρόνου που δρουν οι ερωτώμενοι (Riessman, 1993).

4.1 Πεδίο έρευνας και επιλογή δείγματος

Το σκεπτικό για την υλοποίηση της παρούσας έρευνας βασίστηκε στη διενέργεια 10 (δέκα) συνεντεύξεων, με (εν ενεργεία) εκπαιδευτικούς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η επιλογή των συμμετεχόντων έγινε μεταξύ σχολικών μονάδων στις οποίες έτυχε να υπάρχει δυνατότητα ευκολότερης πρόσβασης και αποδοχής συμμετοχής, λόγω διασύνδεσης μέσω φίλων και συγγενών, των οποίων τα παιδιά φοιτούν σήμερα στο δημοτικό σχολείο. Πρόκειται για σχολεία τριών δήμων στην ευρύτερη περιοχή της δυτικής Θεσσαλονίκης και ειδικότερα στους δήμους α) Νεάπολης-Συκεών, β) Παύλου Μελά και γ) Κορδελιού-Ευόσμου, περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά κύριο λόγο ως εργατικές περιοχές ή συνοικίες.

Η διεξαγωγή της κύριας έρευνας ακολούθησε μετά από μία πιλοτική εφαρμογή του οδηγού συνέντευξης (εργαλείο συνέντευξης). Αρχικά διενεργήθηκαν δύο δειγματοληπτικές συνεντεύξεις με φίλους εκπαιδευτικούς, -ώστε να βγουν τα πρώτα συμπεράσματα για την καταλληλότητα και επάρκεια του οδηγού συνέντευξης-. Η προετοιμασία και η διαδικασία πιλοτικής εφαρμογής αποδείχτηκε ιδιαίτερα χρήσιμη, καθώς μέσα από αυτήν αποκομίστηκαν ιδιαίτερες εμπειρίες και απαντήθηκαν υφιστάμενες απορίες για τη διεξαγωγή της κύριας έρευνας, η οποία ακολούθησε στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

Με αυτό τον τρόπο έγινε κατανοητό από μέρους του ερευνητή ότι, έπρεπε να καλλιεργηθεί περαιτέρω η ικανότητα του να συμπεριφερθεί ως καλός ακροατής και με κατανόηση στους ενδεχόμενους ενδοιασμούς και τις (τυχόν) προσπάθειες αποφυγής απαντήσεων από τους ερωτώμενους. Επίσης, έγινε αντιληπτό ότι οι συνεντεύξεις έπρεπε να γίνουν σε τόπο και χρόνο που προτείνεται από τους ερωτώμενους, έτσι ώστε να αποφευχθούν προβλήματα άγχους και πίεσης χρόνου.

Ακολούθησε η επιλογή του δείγματος και μετά από τηλεφωνικές επαφές με τους συμμετέχοντες συμφωνήθηκε το περιεχόμενο, ο χρόνος και ο τόπος διεξαγωγής των συνεντεύξεων και τέλος, καλλιεργήθηκε κλίμα εμπιστοσύνης και κατανόησης. Ειδικότερα, το κλίμα των συνεντεύξεων μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερος φιλικό και χαλαρό, ενώ σημειώνεται ότι, όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στο χώρο των σχολείων που υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του αντίστοιχου πίνακα με τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα, ο οποίος παρατίθεται στο Παράρτημα Β, διαπιστώνεται ότι στην έρευνα συμμετείχαν 6 (έξι) γυναίκες και 4 (τέσσερις) άνδρες εκπαιδευτικοί στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Εξ αυτών, οι τρεις (γυναίκες) έχουν αποφοιτήσει από Παιδαγωγικά Πανεπιστημιακά Τμήμα και οι υπόλοιποι επτά (τρεις γυναίκες και τέσσερις άντρες) είναι απόφοιτοι Διετούς Ακαδημίας και όλοι έχουν προβεί σε Εξομοίωση του τίτλου σπουδών τους. Επιπλέον, μία δασκάλα έχει παρακολουθήσει σεμινάρια δυσλεξίας, μία είναι φοιτήτρια ΠΜΣ και αξίζει να σημειωθεί ότι μία εξ αυτών είναι δασκάλα ειδικής αγωγής.

Με βάση τα έτη προϋπηρεσίας στο δημόσιο σχολείο οι συμμετέχοντες κατατάσσονται σε δύο ομάδες: στην πρώτη με 0-15 έτη προϋπηρεσίας, όπου ανήκουν οι τέσσερις (εκ των οποίων τρεις άντρες) και στη δεύτερη με 16+ έτη εμπειρίας, που ανήκουν οι έξι συμμετέχοντες (πέντε γυναίκες και ένας άντρας). Τέλος, διακρίνοντας τους συμμετέχοντες σε δύο ηλικιακές ομάδες, στην πρώτη ομάδα 34-45 ετών ανήκουν οι πέντε εκ των οποίων δύο (2) άντρες και στη δεύτερη 46-51 ετών ανήκουν οι υπόλοιποι πέντε ερωτώμενοι.

4.2 Εργαλείο έρευνας

Συμφώνως με την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και αντίστοιχων ερευνητικών προσπαθειών καθίσταται φανερό ότι, κατά γενική ομολογία οι έρευνες που σχετίζονται με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη σχέση σχολείου-οικογένειας, μελετούν τους τρόπους με τους οποίους επικοινωνούν οι δύο φορείς, καθώς και την αποτελεσματικότητα προγραμμάτων εκπαίδευσης για την καλύτερη απόδοση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων (Hoover-Dempsey, et al, 2002. Morris & Taylor, 1998. Fero & Bush, 1994). Οι εν λόγω έρευνες στην πλειοψηφία τους ακολουθούν ποιοτικές προσεγγίσεις, μελετώντας ένα περιορισμένο αριθμό εκπαιδευτικών, ενώ έρευνες με αυτό το στόχο σε μεγαλύτερη κλίμακα είναι περιορισμένες (Fero & Bush, 1994).

Στις ποιοτικές έρευνες επιλέγονται μέθοδοι παραγωγής υλικού όπως είναι οι διάφορες εκδοχές της ανοικτής ημιδομημένης συνέντευξης, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στον ερωτώμενο να ενεργοποιήσει επικοινωνιακές πρακτικές που παραπέμπουν στον καθημερινό

τρόπο ζωής του, δηλαδή την αφήγηση, την περιγραφή, το διάλογο και την επιχειρηματολογία. Οι μέθοδοι αυτές έχουν ευέλικτο χαρακτήρα, αποφεύγουν την εκ των προτέρων τυποποίηση των απαντήσεων και συνεπώς των δεδομένων της έρευνας. Η συνέντευξη είναι ένα από τα βασικότερα εργαλεία της ποιοτικής μεθόδου. Πρόκειται για τη διαδικασία που έχει αντικείμενο ενασχόλησης να δημιουργήσει ένα «νοητικό περιεχόμενο», να αποκαλύψει πτυχές της προσωπικότητας και να αναγνωρίσει συμπεριφορές (Mialaret, 1997:148). Οι συνεντεύξεις προβάλλουν τις γνώσεις που το υποκείμενο κατέχει, τι του αρέσει και τι όχι, δηλαδή τις αξίες και τις προτιμήσεις του, αλλά και τι σκέπτεται, δηλαδή τις απόψεις και τις αντιλήψεις του.

Ένα στοιχείο που διαφοροποιεί τη συνέντευξη από μια απλή συζήτηση είναι ότι αποτελεί το βασικό εργαλείο της έρευνας, ένας (έμμεσος) τρόπος συλλογής πληροφοριών αναφορικά με τις αντιλήψεις και τα πιστεύω των ανθρώπων που ερωτώνται. Ένα ακόμη στοιχείο είναι ότι, ο διάλογος λαμβάνει χώρα μεταξύ ανθρώπων που στην ουσία δεν γνωρίζονται και ένα επιπλέον στοιχείο είναι ότι, οι συνεντεύξεις κατευθύνονται από τον ερευνητή κατά ένα μεγάλο μέρος τους, στοιχείο που παραλλήλως εξαρτάται και από το είδος της συνέντευξης (Rubin και Rubin, 1995:2).

Επιπλέον θα πρέπει να αναφερθεί ότι η συνέντευξη βασίζεται στην ακόλουθη διατύπωση: η γνώση επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό μέσω καλής ακρόασης και παρατηρήσεως των «κόσμων» των υποκειμένων, γεγονός για το οποίο ο ερευνητής θα πρέπει να έχει φροντίσει να εκφραστούν. Κατά συνέπεια συμπεραίνεται ότι ακόμα και τα πρώτα λεπτά της συνέντευξης θεωρούνται καθοριστικά (Kvale, 1996: 128).

Οι συνεντεύξεις όμως έχουν και μειονεκτήματα τα οποία ο ερευνητής θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει. Ένα από τα σημαντικότερα μειονεκτήματα είναι ο κίνδυνος βεβιασμένων ερωτήσεων από μέρους του ερευνητή, με ενδεχόμενο αποτέλεσμα τις ανακριβείς ή άστοχες πληροφορίες. Αναμφίβολα ο ερευνητής δεν είναι ουδέτερος, απόμακρος και συναισθηματικά αποδυσμενμένος (Rubin και Rubin, 1995:12). Ο ερευνητής σε μια συνέντευξη στοχεύει περισσότερο στον εσωτερικό κόσμο των υποκειμένων, παρά στην ιεράρχηση και ταξινόμηση των πληροφοριών που λαμβάνει για τη διεξαγωγή της έρευνας (Rubin και Rubin, 1995:6).

Κατά τη διαδικασία της έρευνας δεν επιλέχθηκε η ελεύθερη συνέντευξη, καθώς θα ήταν πολύ δύσκολη η επεξεργασία του αδόμητου υλικού που θα προέκυπτε. Επίσης, απορρίφθηκε η επιλογή της δομημένης συνέντευξης, καθώς θα στερούσε τη δυνατότητα διερεύνησης πληροφοριών οι οποίες θα αναδύονταν από τις (αρχικές) απαντήσεις των ερωτώμενων.

Η ημιδομημένη συνέντευξη προσδιορίζεται από ένα σύνολο προκαθορισμένων ερωτήσεων (οδηγός συνέντευξης). Παρουσιάζει ευελιξία ως προς τη σειρά που τίθενται οι ερωτήσεις και παρέχει τη δυνατότητα τροποποίησης του περιεχομένου της, ανάλογα με τον ερωτώμενο και ως προς την προσθαφαίρεση ερωτήσεων και θεμάτων προς συζήτηση. Ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να επιμένει σε ένα θέμα κάνοντας ειδικότερες ερωτήσεις, ή θέτοντας νέες ερωτήσεις που δεν είχαν προβλεφτεί, έτσι ώστε να φτάσει όσο το δυνατό κοντύτερα στο νόημα που το υποκείμενο της έρευνας δίνει εκείνη τη στιγμή στην πραγματικότητα, μέσα από τις αντιλήψεις και τις απόψεις του (Ιωσηφίδης, 2003).

Το εργαλείο το οποίο επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθεί για τη συλλογή των δεδομένων της έρευνας, είναι η σε βάθος ημικατευθυνόμενη (ημιδομημένη) συνέντευξη, έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ευκολότερης δόμησης των ευρημάτων, αλλά και για την ευελιξία που παρέχεται σχετικά με τη δυνατότητα προσθαφαίρεσης ή και τροποποίησης του περιεχομένου των ερωτήσεων της συνέντευξης (όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο).

Αναφορικά με την έρευνα που διεξαγάγαμε στην προσπάθεια να κωδικοποιηθούν οι θέσεις των εκπαιδευτικών, σε μεγάλο βαθμό ακολουθήθηκαν οι αρχές της ανάλυσης περιεχομένου. Οι ερωτήσεις που τίθενται καλύπτουν συστηματικά τις διάφορες όψεις του θέματος της έρευνας, και οι απαντήσεις (επιπρόσθετα) σημειώνονται με κωδικοποιημένη μορφή ή και ολογράφως. Σ' αυτό το πλαίσιο έγιναν όσο το δυνατόν ελεγχόμενες ερωτήσεις και επιχειρήθηκε σταδιακή παρότρυνση από την πλευρά του ερευνητή κατά τη ροή των συνεντεύξεων, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στα υποκείμενα να εκφραστούν σε βάθος. Σκοπός ήταν οι ερωτώμενοι να είναι ελεύθεροι να τοποθετήσουν και να αξιολογήσουν οι ίδιοι τη σπουδαιότητα και τη σημαντικότητα των λεγομένων τους.

Οι 10 (δέκα) συνεντεύξεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με τους ερωτώμενους μαγνητοφωνήθηκαν κατόπιν συγκατάθεσης τους. Το απομαγνητοφωνημένο υλικό δόθηκε στα υποκείμενα της έρευνας, ώστε να διαπιστωθεί κι από τους ίδιους η άρτια και ακριβής μεταφέραμε στο κείμενο, των όσων ειπώθηκαν από μέρους τους στις συνεντεύξεις. Στη συνέχεια ακολούθησε η διαδικασία κωδικοποίησης των απαντήσεων -ανά ερευνητικό πεδίο- και η απόδοσή τους σε 6 (έξι) διακριτούς πίνακες (ανά ομάδα ερωτήσεων), οι οποίοι παρατίθενται στην τελευταία ενότητα της εργασίας με τίτλο Παράρτημα Διαγραμμάτων και Πινάκων και ειδικότερα, από το παράρτημα Β έως το παράρτημα ΣΤ. Τέλος, ακολούθησε η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχτηκαν και η εξαγωγή συμπερασμάτων.

4.3 Διαδικασία διεξαγωγής έρευνας

Ο ρόλος του ερευνητή κατά τη διαδικασία συλλογής δεδομένων και υλοποίησης των συνεντεύξεων, προβάλλει και χαρακτηρίζεται ως επαγγελματικός ρόλος. Ο ερευνητής οφείλει να γνωρίζει και να είναι προετοιμασμένος για τις ερωτήσεις τις οποίες απευθύνει στους συμμετέχοντες, ενώ ο τρόπος που θέτει τις ερωτήσεις αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το κατά πόσο θα καταφέρει (κάθε φορά) να επηρεάσει το υποκείμενο (Bell, 1997:145). Κύρια και βασική ευθύνη του ερευνητή καθίσταται η δημιουργία θετικού κλίματος μεταξύ του ίδιου και των ερωτώμενων. Η δεκτικότητα, η ευαισθησία και ο θετικός τρόπος προσέγγισης του ερευνητή, σε κάθε περίπτωση λειτουργεί ως προστιθέμενη αξία για τα αποτελέσματα της ίδιας της έρευνας (Βαβουρανάκης, 1986:57).

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μετά από προκαθορισμένα ραντεβού, από τα μέσα Μαρτίου έως τα μέσα Απριλίου 2019, στο χώρο του σχολείου που υπηρετούσε ο κάθε εκπαιδευτικός και η διάρκεια τους (κατά μέσο όρο) άγγιξε τη μισή ώρα περίπου. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων ο ερευνητής οφείλει να επιδείξει επικοινωνιακές δεξιότητες και ικανότητες, ούτως ώστε να επιτευχθεί ουσιαστική αλληλεπίδραση με τα υποκείμενα. Κατά τη διαδικασία της συνέντευξης κρίνεται σκόπιμο ώστε, ο ερευνητής να καταφέρει να χρησιμοποιήσει τη συνέντευξη προς όφελος της έρευνας και να εκμαιεύσει τα σημαντικότερα συναισθήματα των συμμετεχόντων σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα. Οι συνεντεύξεις οφείλουν να ακολουθούν κανόνες και να εφαρμόζουν την αντίστοιχη δεοντολογία, που εν τέλει χαρακτηρίζουν το σύνολο της διαδικασίας.

Κατά τη διαδικασία των συνεντεύξεων οι απαντήσεις του υποκειμένου απαιτείται να μην επηρεάζονται και να μην κατευθύνονται μέσω της (γενικότερης) στάσης του ερευνητή. Εντούτοις η ενθάρρυνση του ερωτώμενου, το ενδιαφέρον και η συγκαταβατική ή συμπάσχουσα συμπεριφορά από μέρους του ερευνητή, αποτελούν ενδεδειγμένες τεχνικές προσέγγισης και επικοινωνίας με γνώμονα τόσο την παρότρυνση του, όσο και την επιτυχή έκβαση και ολοκλήρωση της διαδικασίας των συνεντεύξεων. Έτσι ώστε να υπάρχει μια εμπεριστατωμένη ανάλυση σχετικά με τις ερευνητικές υποθέσεις, κρίθηκε απαραίτητη η διενέργεια 10 (δέκα) συνολικά συνεντεύξεων με εκπαιδευτικούς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Η επιλογή των συμμετεχόντων έγινε μεταξύ σχολικών μονάδων οι οποίες επιλέχθηκαν με τέτοιο τρόπο, ώστε να καθίσταται «ευκολότερη» η συγκέντρωση δεδομένων, καθώς έτυχε να υπάρχει δυνατότητα ευκολότερης πρόσβασης και αποδοχής συμμετοχής, κάτι το οποίο κατέστη εφικτό λόγω διασυνδέσεων μέσω φίλων και συγγενών, που σήμερα φοιτούν τα παιδιά τους στο δημοτικό σχολείο. Συγκεκριμένα πρόκειται για σχολεία στους δήμους Νεάπολης-Συκεών, Παύλου-Μελά και Κορδελιού-Ευόσμου, περιοχές της δυτικής Θεσσαλονίκης οι οποίες χαρακτηρίζονται ως επί το πλείστον εργατικές περιοχές ή συνοικίες και κατά συνέπεια, η επιλογή αυτών των μονάδων εκπαίδευσης κρίνεται (ιδιαίτερα) συνετή για να καλύψει τις ανάγκες της παρούσας μελέτης. Ο ερευνητής συγκέντρωσε (προσωπικά) τις πληροφορίες με απευθείας συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς.

Το κλίμα των συνεντεύξεων χαρακτηρίζεται από ισότιμη συμμετοχή των συμμετεχόντων και επιπλέον ήρεμο και φιλικό. Το απομαγνητοφωνημένο υλικό των συνεντεύξεων κατηγοριοποιήθηκε σε ενότητες και υποενότητες, σύμφωνα με τη δομή του οδηγού συνέντευξης και των επιμέρους στόχων του ερωτηματολογίου. Όπως υποστηρίζει ο Ιωσηφίδης (2003) η ομαδοποίηση των τμημάτων του υλικού που συλλέγεται, σηματοδοτεί την έναρξη της διαδικασίας ανάλυσης δεδομένων, καθώς οδηγεί στην ανάπτυξη εννοιολογικών, θεωρητικών και ερμηνευτικών κατηγοριών.

Η τελευταία φάση της ερευνητικής διαδικασίας περιλαμβάνει την ανάλυση και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Με βάση την προετοιμασία και την προεργασία που επετεύχθη -από την αρχική-πilotική εφαρμογή μικρής κλίμακας-, την εκτίμηση καταλληλότητας του δείγματος,

αλλά και την εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης των υποκειμένων, για το υλικό των δεδομένων το οποίο συλλέχτηκε και καταγράφηκε για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, αφενός επιτυγχάνεται η αξιοπιστία και εγκυρότητα της εν λόγω προσπάθειας και αφετέρου διασφαλίζεται σε σημαντικό βαθμό η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

4.4 Η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου

Η κοινωνική έρευνα συνίσταται σε μια «ανακατασκευαστική» διαδικασία στο βαθμό που οι ερμηνείες του ερευνητή για την κοινωνική πραγματικότητα είναι δευτερογενείς τυποποιήσεις, οι οποίες βασίζονται στις πρωτογενείς τυποποιήσεις των υποκειμένων της έρευνας. Για να διεισδύσει ο ερευνητής και να μπορέσει να κατανοήσει πτυχές της πραγματικότητας των υποκειμένων της έρευνας, χωρίς να μένει στην επιφάνεια των πραγμάτων, θα πρέπει να αναπτύξει επικοινωνιακές σχέσεις μαζί τους, αλλά και να τους παρέχει τη δυνατότητα να λειτουργήσουν στη βάση του δικού τους συστήματος έκφρασης και αναφορών.

Μεταξύ διαφορετικών προσεγγίσεων ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων, οι οποίες διακρίνονται μεταξύ τους τόσο ως προς τους στόχους που θέτουν όσο και ως προς τις διαδικασίες που ακολουθούν, επιλέχθηκε η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου (content analysis). Σύμφωνα με τον Franzosi (2004) πρόκειται για μία ερευνητική μέθοδο που εστιάζει τόσο στους τρόπους με τους οποίους τα θέματα (εντός κειμένου) γίνονται αντικείμενο για διαπραγμάτευση, αλλά και στη συχνότητα εμφάνισής τους. Η αναζήτηση των θεμάτων γίνεται στη βάση προκαθορισμένων ερωτημάτων ή συστήματος κατηγοριών.

Ο δυναμικός και δημιουργικός ρόλος του ερευνητή σχετίζεται με τη δυνατότητα να αναπτύσσει μια διαλογική σχέση με τα δεδομένα που επεξεργάζεται, τα οποία οφείλει να μάθει να τα «αφουγκράζεται» (Strauss & Corbin, 1998:58-59). Η ανάλυση (κωδικοποίηση) δεν συνιστά μια μηχανική αλλά μια δημιουργική διαδικασία, η οποία συσχετίζεται με τις θεωρητικές προ-κατανοήσεις του ερευνητή. Ο ερευνητής προσεγγίζει τα δεδομένα όχι για να τα ταξινομήσει με βάση θεωρητικά σχήματα, αλλά για να εντοπίσει το «νέο», το «απρόσμενο», εκείνο που δεν δύναται να ενταχθεί στα γνωστά θεωρητικά μοντέλα και που τελικά συνεπάγεται το σχηματισμό της νέας γνώσης (απαγωγική διαδικασία ανάλυσης δεδομένων).

Η ανάλυση ποιοτικών δεδομένων δεν αποτελεί (σε καμιά περίπτωση) ένα τεχνικό ζήτημα, αλλά μια σύνθετη ερμηνευτική διαδικασία. Η ανάλυση περιεχομένου είναι μία τυποποιημένη (ερμηνευτική) μέθοδος, που οδηγεί στη συστηματική κωδικοποίηση του γραπτού και προφορικού λόγου και κατ' επέκταση, αντιστοιχεί στην ποσοτικοποίηση των απαντήσεων στις ανοιχτές ερωτήσεις των ερωτηματολογίων και του περιεχομένου των μη τυποποιημένων συνεντεύξεων (Weber, 1990). Η ανάλυση περιεχομένου περιορίζεται στη μέτρηση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών στο υπό έρευνα κείμενο. Έρευνες που εφαρμόζουν την εν λόγω μέθοδο, συνήθως επικεντρώνονται σε βασικά θέματα που καλύπτει το κείμενο, στη συγκριτική τους σημασία στο χώρο ή στο χρόνο που αφιερώνεται σε αυτά, καθώς και σε άλλα στοιχεία του περιεχομένου, τα οποία επιτρέπουν στον ερευνητή να περιγράψει το μήνυμα σε σχέση με τις κατηγορίες που τον ενδιαφέρουν.

Κατά τη διαδικασία κατηγοριοποίησης ο ερευνητής ερμηνεύει το περιεχόμενο της υπό ανάλυση επικοινωνιακής μονάδας, με βάση τις κατηγορίες που έχει κατασκευάσει. Το νόημα όμως του περιεχομένου δεν είναι ένα και μοναδικό, ούτε ο τρόπος που ερμηνεύεται είναι κατ' ανάγκη δια-υποκειμενικός. Τα συμπεράσματα της ανάλυσης στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στην υποκειμενική κρίση και στην κοινή λογική του ερευνητή. Η εν λόγω μέθοδος χωρίς να επηρεάζεται από τη μορφή του περιεχομένου του κειμένου που αναλύει, αποσκοπεί στο να προσφέρει έγκυρη και αξιόπιστη απάντηση σε ερωτήματα όπως: α) Ποιος είναι ο αποστολέας του υπό έρευνα μηνύματος και ποια τα κίνητρα που τον ώθησαν σε αυτό; β) Ποιο είναι το περιεχόμενο του μηνύματος και ποιες οι γενικότερες κοινωνικές τάσεις που αντιπροσωπεύει; γ) Ποιος είναι ο αποδέκτης του μηνύματος και ποιες οι επιπτώσεις του;

Έτσι μέσω της μεθόδου ανάλυσης περιεχομένου, αναλύεται συνοπτικά ο σκελετός των απαντήσεων, έπειτα από την παρουσίαση των απαντήσεων με τη μορφή πινάκων, οι οποίοι παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσης εργασίας και για την ανάλυση των δεδομένων μέσω πινάκων χρησιμοποιήθηκε το Microsoft Excel, ενώ κάθε απάντηση σε ερώτηση συνοδεύεται από κατάλληλο σχολιασμό, έτσι ώστε να καθίσταται κατανοητό το κείμενο ως προς τον αναγνώστη.

4.5 Αξιοπιστία της έρευνας

Αξιοπιστία (reliability) είναι η έννοια που αναφέρεται στο βαθμό κατά τον οποίο τα αποτελέσματα μιας μέτρησης αντιπροσωπεύουν με ακρίβεια το πραγματικό μέγεθος ή την ποιότητα που μετράνε. Η αξιοπιστία αφορά στη σταθερότητα ή τη συνέπεια της μέτρησης, δηλαδή μια ακριβής μέτρηση οφείλει να είναι επαναλήψιμη σε διαφορετικό χρόνο ή με ταυτόσημη μέθοδο. Από την άλλη εγκυρότητα (validity) είναι η έννοια που αναφέρεται στο «μέγεθος» προσαρμογής του λειτουργικού ορισμού, για την έννοια που επιδιώκεται η μέτρησή της. Η αξιοπιστία είναι προϋπόθεση της εγκυρότητας, δηλαδή ένα μέτρο που δεν είναι αξιόπιστο δεν μπορεί να είναι έγκυρο, αλλά η αξιοπιστία δεν αρκεί από μόνη της για να εξασφαλίσει την εγκυρότητα. Μπορεί να υπάρξει περίπτωση μία κλίμακα να χαρακτηρίζεται από επαρκή αξιοπιστία, αλλά να μην φέρει τα χαρακτηριστικά της εγκυρότητας.

Στην ποιοτική έρευνα ο ερευνητής ενδιαφέρεται περισσότερο για την εμπιστοσύνη και λιγότερο για την επανάληψη. Η αλήθεια δεν είναι απόλυτη αλλά σχετική. Η αξιοπιστία αξιολογείται πιο πολύ από την επιστημονική αντικειμενικότητα. Ωστόσο, αν και η εγκυρότητα παραβλέπεται σε σχέση με την εμπιστοσύνη στην ποιοτική έρευνα, αξίζει να σημειωθεί ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κάποιες σημαντικές παραινέσεις.

Επιπλέον, σε ό,τι αφορά στην έννοια της αξιοπιστίας στην ποιοτική έρευνα, η έμφαση δίνεται στη σταθερότητα, δηλαδή στην προσεκτική απόδειξη και ακολουθία των διαδικασιών για τη δημιουργία και την ερμηνεία των δεδομένων. Ο ερευνητής δεν περιμένει επανάληψη των ίδιων αποτελεσμάτων της έρευνάς του. Ωστόσο στηρίζεται στην εγκυρότητα. Το καλύτερο που έχει να κάνει ένας ποιοτικός ερευνητής είναι να ακολουθήσει κάποιους κανόνες, προκειμένου να αυξήσει τη σταθερότητα των αποτελεσμάτων του. Οι έρευνες ποιοτικού τύπου αν και δεν είναι υποχρεωμένες να ακολουθήσουν τους κανόνες ελέγχου αξιοπιστίας των ποσοτικών ερευνών, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να παρουσιάζουν παρόμοια χαρακτηριστικά, τα οποία να διασφαλίζουν τη φερεγγυότητα των αποτελεσμάτων (Cohen, Manion & Morrison, 2007:148-149).

Μία κλίμακα μέτρησης αξιολογείται ως προς το περιεχόμενό της από δύο κατηγορίες ατόμων. Αφενός από τα άτομα στα οποία εφαρμόζεται, δηλαδή από το δείγμα ατόμων του

πληθυσμού ενδιαφέροντος και αφετέρου, από τους ειδικούς στον εκάστοτε επιστημονικό χώρο στον οποίο ανήκει. Έτσι η εγκυρότητα σχετικά με το περιεχόμενο ενός ερωτηματολογίου περιλαμβάνει δύο μορφές: τη φαινομενική εγκυρότητα (Face Validity) και την εγκυρότητα περιεχομένου (Content Validity).

Ένα ερωτηματολόγιο χαρακτηρίζεται από φαινομενική εγκυρότητα όταν ένα δείγμα ατόμων από τον πληθυσμό στόχο, φέρει την εκτίμηση ότι αποτελείται από ερωτήματα που αρμόζουν στο (εκάστοτε) υπό μέτρηση στοιχείο. Παρά το γεγονός ότι το είδος αυτό εγκυρότητας δεν βασίζεται σε επιστημονικά κριτήρια αλλά σε γνώμη ατόμων (μη ειδικών με το αντικείμενο), είναι εξίσου σημαντικό καθώς στην περίπτωση που θεωρηθεί μη έγκυρο, οδηγεί σε ελλιπή ανταπόκριση στα ερωτήματα ή σε άστοχες απαντήσεις (Gignac, 2009:23).

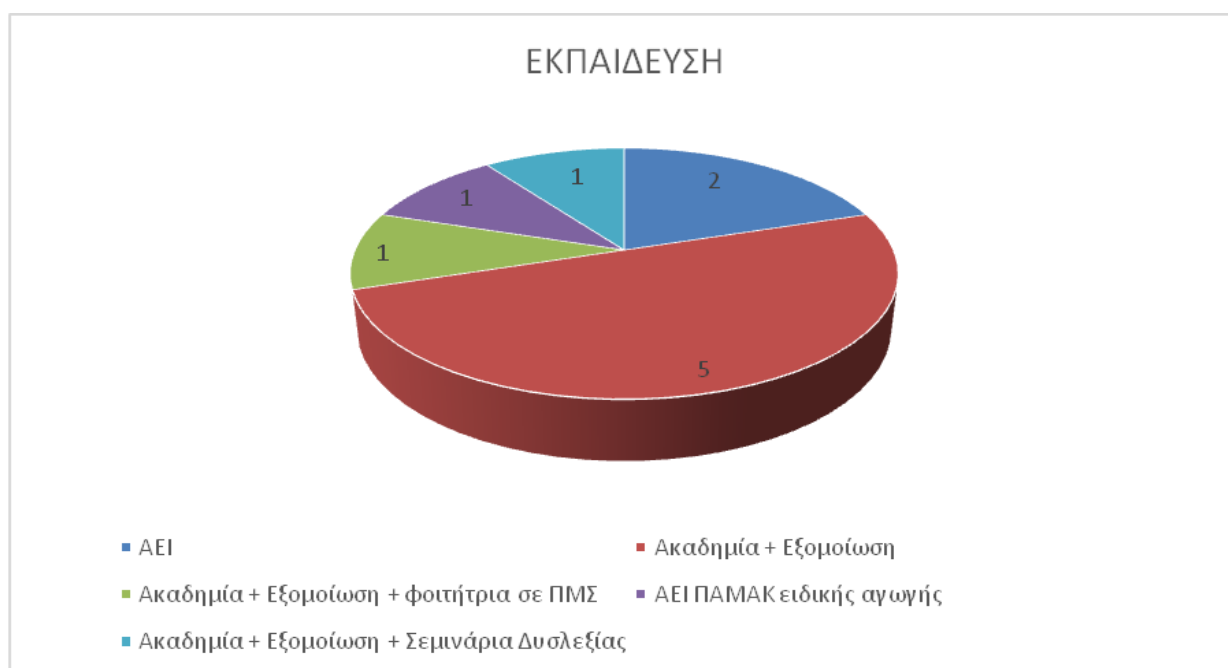
Σε αντίθεση με τον προηγούμενο τύπο η εγκυρότητα περιεχομένου ενός ερωτηματολογίου αξιολογείται από έναν αριθμό επιστημόνων, η ειδίκευση των οποίων είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο που πραγματεύεται το ερωτηματολόγιο και οι οποίοι έχουν τη γνωστική επάρκεια να αξιολογήσουν το εργαλείο, αλλά και να αντιπροτείνουν μεθόδους βελτίωσής του. Η βαθμολογία δίνεται με το Δείκτη Εγκυρότητας Περιεχομένου (Content Validity Index (CVI)) με τη χρήση μιας κλίμακας τεσσάρων βαθμών (Polit & Tatano Beck, 2006:491-493).

5. Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας

5.1 Δημογραφική ανάλυση

Πριν διερευνηθούν τα βασικά ερευνητικά ζητήματα της εργασίας, παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένα δημογραφικά-βιογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (υποκειμένων της έρευνας). Συγκεκριμένα 10 (δέκα) εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στη μελέτη και η κατανομή τους ήταν 4 (τέσσερις) δάσκαλοι από δημοτικά σχολεία του Δήμου Νεάπολης-Συκεών (1^η, 5^η, 9^η και 10^η συνέντευξη), 3 (τρεις) δάσκαλοι από δημοτικά σχολεία του Δήμου Παύλου Μελά (2^η, 6^η και 8^η συνέντευξη) και 3 (τρεις) δάσκαλοι από δημοτικό σχολείο του Δήμου Κορδελιού-Ευόσμου (3^η, 4^η και 7^η συνέντευξη).

Σχετικά με την κατανομή της εκπαίδευσης των δασκάλων, οι μισοί είχαν ολοκληρώσει τη σχετική Ακαδημία και Εξομοίωση, 2 είχαν ολοκληρώσει ΑΕΙ, ενώ οι υπόλοιποι είχαν και πρόσθετη κατάρτιση, είτε λόγω φοίτησης σε ΠΜΣ, είτε από σεμινάρια δυσλεξίας, είτε λόγω αποφοίτησης από το τμήμα Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, όπως παρουσιάζεται στο ακόλουθο γράφημα πίτα:

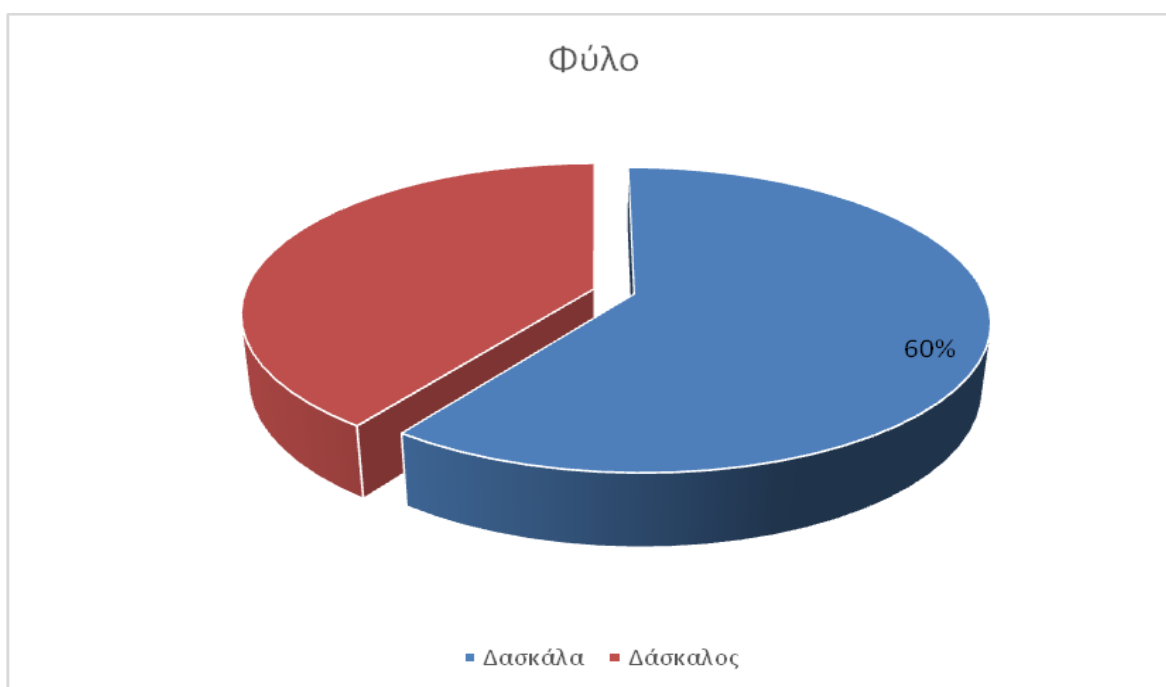
Γράφημα 1: Εκπαίδευση των δασκάλων που συμμετείχαν στην έρευνα (γράφημα πίτας)

Ο επόμενος πίνακας περιλαμβάνει ορισμένα περιγραφικά μέτρα σχετικά με την ηλικία και τη συνολική προϋπηρεσία των δασκάλων. Συγκεκριμένα η μέση ηλικία ήταν 43,8 ετών και η

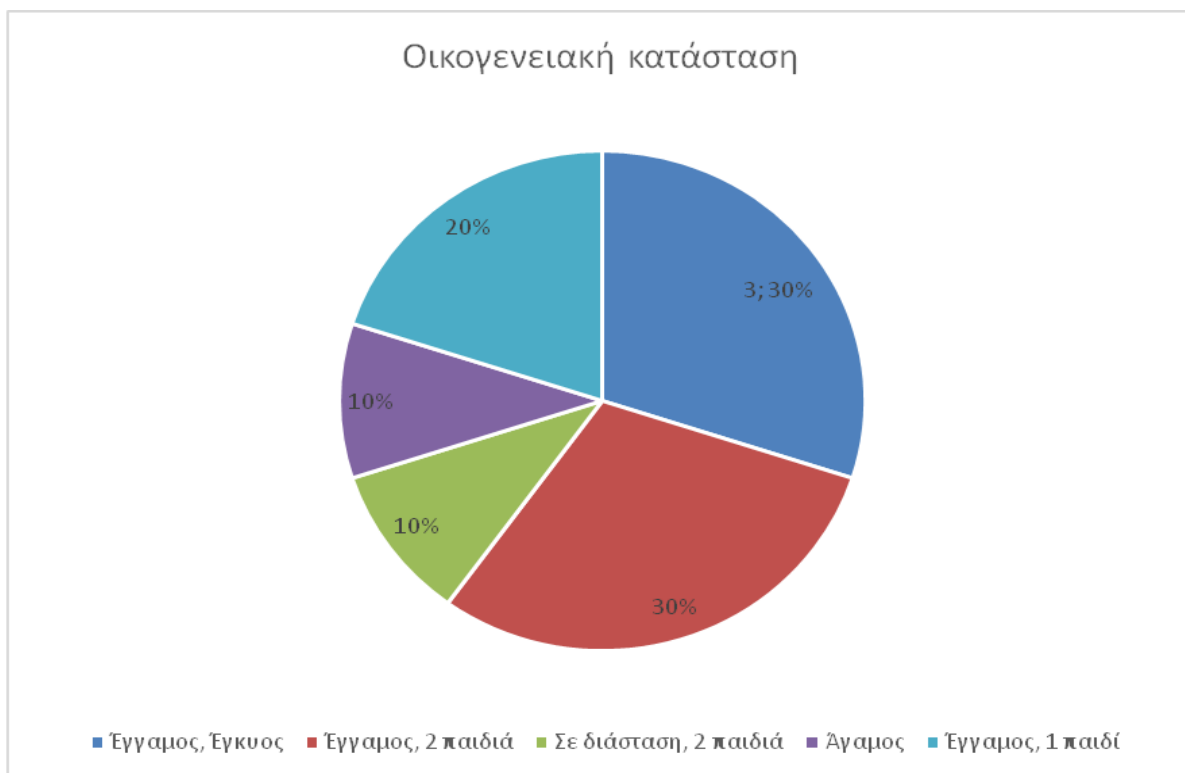
τυπική απόκλιση 5,96, ενώ στην έρευνα συμμετείχαν άτομα ηλικίας από 34 ως 51 ετών. Η μέση συνολική προϋπηρεσία ήταν 16 έτη και η αντίστοιχη τυπική απόκλιση ήταν 4,66.

	ΗΛΙΚΙΑ	ΕΤΗ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΤΙΜΗ	34	9
ΜΕΓΙΣΤΗ ΤΙΜΗ	51	23
ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ	43,8	16
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	5,96	4,66

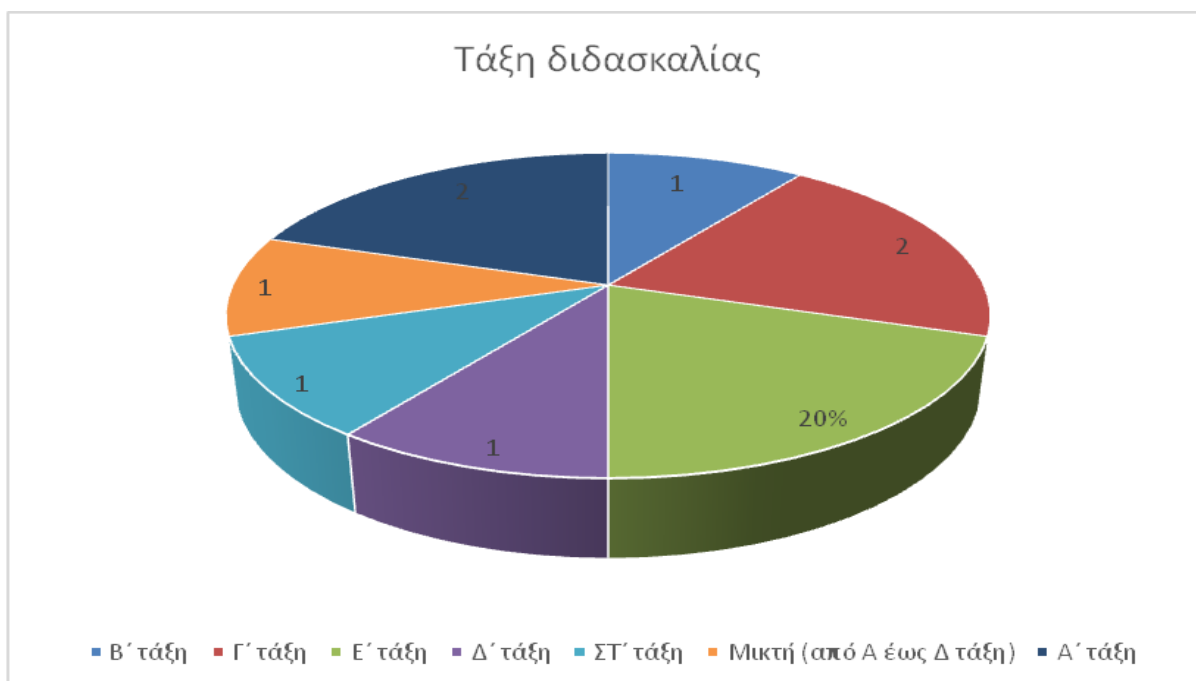
Σχετικά με την κατανομή του φύλου 6 εκπαιδευτικοί ήταν γυναίκες και 4 άντρες, ενώ σχετικά με την οικογενειακή κατάστασή τους 3 ήταν έγγαμοι με δύο παιδιά, 2 έγγαμοι με 1 παιδί, 3 έγγαμοι με έγκυο σύζυγο, 1 άγαμος και 1 σε διάσταση με 2 παιδιά, με βάση τα γραφήματα που ακολουθούν. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί διδάσκουν σε μια συγκεκριμένη τάξη, ωστόσο ένας διδάσκει σε περισσότερες τάξεις του δημοτικού (ειδικής αγωγής) και 2 διδάσκουν στην Α' τάξη σύμφωνα και με τα επόμενα γραφήματα.

Γράφημα 2: Κατανομή του φύλου των εκπαιδευτικών

Γράφημα 3: Κατανομή των εκπαιδευτικών ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση

Γράφημα 4: Τάξεις διδασκαλίας των εκπαιδευτικών

Ακόμα, οι περισσότεροι δάσκαλοι θεωρούν πως το να είναι κάποιος εκπαιδευτικός σημαίνει να είναι σε διαρκή εγρήγορση, έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται εύκολα στις συνθήκες των ερωτήσεων, ενώ σχεδόν όλοι το θεωρούν ωραίο να δουλεύουν με τα παιδιά του δημοτικού και λατρεύουν το επάγγελμά τους. Ορισμένες περιπτώσεις θεωρούν το επάγγελμα περισσότερο ως λειτούργημα και πως δίνει κίνητρα κοινωνικοποίησης στα παιδιά.

5.2 Αντίληψη και επαγγελματική στάση των δασκάλων σχετικά με τους γονείς των παιδιών

Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση περιεχομένου σχετικά με το 2^ο ερευνητικό πεδίο όπου έχει να κάνει με την αντίληψη και την επαγγελματική στάση ως προς τη συνεργασία με τους γονείς. Αρχικά, η συνεργασία των δασκάλων με τους γονείς (ερ. 2.1) αποτελεί ζήτημα πρωταρχικής σημασίας για τους ίδιους, καθώς όλοι αποκρίθηκαν πως πρόκειται για πρώτιστο μέλημα και πως είναι ο καθοριστικός παράγοντας που κάνει τη διαφορά, ενώ όλοι οι δάσκαλοι επιδιώκουν μια τέτοια συνεργασία με τους γονείς (ερ. 2.1.1) ακόμα και από την αρχή, σε περίπτωση που κάτι τέτοιο είναι φυσικά εφικτό, έτσι ώστε να δουλέψουν ολοκληρωμένα με τα παιδιά.

Σχετικά με το αν ορίζουν συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους (ερ. 2.2), όλοι οι δάσκαλοι θεωρούν πως κάτι τέτοιο είναι απαραίτητος κανόνας, έτσι ώστε να τηρείται σταθερά ικανοποιητικό το επίπεδο συνεργασίας και αποτελεί βασικό μέλημα των δασκάλων. Σχετικά με τη διαθεσιμότητα των εκπαιδευτικών (ερ. 2.3) έτσι ώστε να μπορούν οι γονείς να επικοινωνήσουν μαζί τους, εντοπίζονται διάφορα επίπεδα, καθώς άλλοι εκπαιδευτικοί είναι διαθέσιμοι οποιαδήποτε στιγμή, ενώ άλλοι ορίζουν συγκεκριμένες μέρες και τόπους συνάντησης (για παράδειγμα μια φορά το μήνα στο σχολείο ή σε άλλο τόπο) και άλλοι μπορούν να συναντιόνται είτε ατομικά είτε συλλογικά με τους γονείς. Όταν επιβάλλεται και διεκπεραιώνεται μια τέτοια συνάντηση, κάτι τέτοιο γίνεται με διαφορετικούς τρόπους (ερ. 2.3.1) όπως τηλεφωνικώς, με προσωπική επαφή, με email ή και με προκαθορισμένες συναντήσεις στο σχολείο κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικών ωρών ή κατά τη διάρκεια ελεύθερης ώρας.

Οι δάσκαλοι ενημερώνουν γενικά τους γονείς σχετικά με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου, είτε εξαρχής είτε σε άλλες συναντήσεις (ερ. 2.4 & 2.4.1), ενώ ο τρόπος με τον

οποίο συνήθως ειδοποιούνται οι γονείς είναι κατά βάση έντυπος και κάποιες φορές και προφορικά, ενώ αν κρίνεται απαραίτητο οι γονείς ειδοποιούνται μέσω email, ενώ οι δάσκαλοι εφαρμόζουν και συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς (ερ. 2.5), συνήθως σε τακτική βάση ανά διαφορετικά χρονικά διαστήματα (άλλοι δάσκαλοι έρχονται σε επαφή με τους γονείς μια φορά το μήνα και άλλοι ορίζουν συγκεκριμένες μέρες της εβδομάδας μέσω δικού τους ευέλικτου προγραμματισμού) και μάλιστα στην πλειονότητα των περιπτώσεων έχουν ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας (ερ. 2.5.1), κάτι το οποίο οφείλεται στην προσωπική τους διευκόλυνση και στη διευκόλυνση των γονέων, έτσι ώστε να μην αναστατώνεται η λειτουργία του σχολείου, και επειδή δεν υπάρχει ιδιαίτερα διαθέσιμος χρόνος, αλλά και για να υπάρχει χώρος διαθέσιμος (πχ. αίθουσες διδασκαλίας, αίθουσα συνεδρίασης, κλπ.). Ωστόσο σπάνια υπάρχει η δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου (ερ. 2.6), κυρίως λόγω περιορισμένου χρόνου, εκτός αν πρόκειται για ιδιαίτερη ανάγκη.

Επίσης, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους οι γονείς ενημερώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα αν παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα (πχ. έλλειψη υλικών), και για κάθε περίπτωση υπάρχει και σύλλογος γονέων σε 2 από τα σχολεία (ερ. 2.7) και μια τέτοια ενημέρωση γίνεται με πολλούς τρόπους (τηλεφωνικώς, προφορικώς και ηλεκτρονικώς) για έκτακτες συναντήσεις.

5.3 Μορφές συνεργασίες και τρόποι για τη συμμετοχή των γονέων στο σχολείο

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι μορφές συνεργασίες και οι τρόποι σχετικά με τη συμμετοχή των γονέων στο σχολείο. Αρχικά, οι πιο πολλοί δάσκαλοι απευθύνονται στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθεια τους στο σχολείο (ερ. 3.1), είτε απευθείας είτε κάποιες φορές και όταν είναι αναγκαία, κάτι το οποίο συνήθως γίνεται κατά βάση προφορικά, ενώ όταν το απαιτούν οι συνθήκες κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει με την υποστήριξη του Συλλόγου Γονέων (ερ. 3.1.1). Ωστόσο σπάνια οι δάσκαλοι αναπτύσσουν προσωπικές επαφές με τους γονείς, καθώς δεν επιλέγουν φιλικές σχέσεις και προτιμούν να κρατήσουν την επικοινωνία σε επαγγελματικά πλαίσια (ερ. 3.2), κάτι το οποίο αποδίδουν βασικά στην πολυπλοκότητα των πραγμάτων, θεωρώντας πως χρειάζονται λεπτούς

χειρισμούς και για την αποφυγή μελλοντικών ενδεχόμενων προβλημάτων, αν και μερικοί δεν το αποκλείουν να συμβεί γενικά στο μέλλον (ερ. 3.2.1-2).

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται διαφορετικά ανάλογα με την ύπαρξη /απουσία συνεργασίας με τους γονείς (3.3), καθώς στην πρώτη περίπτωση αισθάνονται χαρά, πληρότητα, διευκόλυνση και ευχαρίστηση και στη δεύτερη αισθάνονται λύπη, απογοήτευση, απαξίωση και δυσανασχέτηση. Γενικά, όταν οι γονείς εμφανίζονται αδιάφοροι, κάποιοι δάσκαλοι θεωρούν πως τα παιδιά είναι άτυχα και πάντως αισθάνονται ικανοποίηση (ναι ή όχι) ανάλογα με την ύπαρξη ή απουσία συνεργασίας με τους γονείς.

Ανάμεικτα συναισθήματα προκύπτουν ανάμεσα στους δασκάλους σχετικά με το αν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι οι γονείς στις ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο (ερ. 3.4) και ακόμα κι όταν το κάνουν, αυτό γίνεται συνήθως εμμέσως (πχ, μέσω του Συλλόγου Γονέων), ενώ ρωτάνε και από την αρχή ποιοι γονείς είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν (ερ. 3.4.1), ωστόσο οι περισσότεροι αποφεύγουν να ρωτήσουν αν οι γονείς είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή το σχολείο, καθώς πιστεύουν πως δεν θα πρέπει να τους επιβαρύνουν, εκτός αν πρόκειται για κάτι πολύ μικρό και αναγκαίο (ερ. 3.4.2).

Στις ελάχιστες περιπτώσεις που κάτι τέτοιο ζητείται είναι είτε επειδή υπάρχει απόλυτη ανάγκη, είτε επειδή οι γονείς είναι οικονομικά εύποροι, ενώ κάποιες φορές οι γονείς συνεννοούνται με τους δάσκαλους, έτσι ώστε να συνδράμουν εθελοντικά στη συνοδεία μαθητών σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές, επιλέγοντας την οικειοθελή προσφορά (ερ. 3.4.3). Όταν οι δάσκαλοι περιέγραψαν μια πρόσφατη συνάντησή τους με κάποιο γονιό διάφορες καταστάσεις προέκυψαν, όπως μια τυπική συνάντηση στο σχολείο κατόπιν τηλεφωνικής συνεννόησης στο γραφείο των διδασκόντων και συζητήσεις σε ανθρώπινο και ήρεμο κλίμα, όπου υπάρχουν εποικοδομητικές αντιπαραθέσεις ιδεών, ενώ η συνολική διαδικασία σπάνια κρατάει περισσότερο από 10 λεπτά και γενικά παρατηρείται ένα καλό κλίμα συνεργασίας (ερ. 3.5.1).

5.4 Περιεχόμενο συνεργασίας και τρόποι ενημέρωσης γονέων για συμβολή στις σχολικές δραστηριότητες

Οι δάσκαλοι ενημερώνουν σε τακτική βάση τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες (ερ. 4.1) και ορισμένοι μάλιστα το κάνουν ακόμα και από την πρώτη συνάντηση, και βασικά προφορικά, ενώ σε ελάχιστες περιπτώσεις κάτι τέτοιο γίνεται είτε τηλεφωνικώς, είτε με ατομική συνάντηση (ερ. 4.1.1). Ωστόσο, σε κάποιες περιπτώσεις οι δάσκαλοι ζητάνε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες (κατά την άποψη τους) προσωπικές χρήσιμες πληροφορίες, αλλά συνήθως οι δάσκαλοι ενημερώνονται για τις πολύ βασικές πληροφορίες και τα πολύ προσωπικά θέματα προστατεύονται, και γενικά οι δάσκαλοι ζητάνε πληροφορίες συνήθως όταν υπάρχει σημαντικός λόγος και όταν παρατηρούν κάποιο θέμα το κάνουν πάντα με προσοχή (ερ. 4.2). Επίσης οι δάσκαλοι παρέχουν αρκετές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους-πρακτικές που εφαρμόζουν στην τάξη (ερ. 4.3) και συνήθως με αναλυτικό τρόπο, καθώς το θεωρούν ιδιαίτερα απαραίτητο και αυτό γίνεται είτε τηλεφωνικώς είτε με προσωπική συνάντηση με τους γονείς.

Σε κάποιες περιπτώσεις τυχαίνει να υπάρχουν θέματα τα οποία να θέλουν να τα συζητήσουν με τους γονείς και να έχουν διαπιστώσει αρνητική στάση από μέρους τους (ερ. 4.4), αλλά όταν κάτι τέτοιο συμβαίνει είναι κυρίως όταν ζητάνε να μάθουν πολύ προσωπικά ζητήματα, και αν έχουν αντιμετωπίσει έστω και μια τέτοια περίπτωση (ερ. 4.4.1), αυτό αφορά συνήθως προβλήματα κοινωνικοποίησης των παιδιών και προβληματικής συμπεριφοράς (πχ. προσέγγιση με το παιδί), ενώ πολύ σπάνια δύσκολες κοινωνικές συνθήκες (πχ. θέματα ανεργίας, ναρκωτικών, δύσκολα ωράρια), καθώς αποτελούν ένα αντικείμενο στο οποίο οι περισσότεροι γονείς επιθυμούν διακαώς να κρατήσουν τη σιωπή τους.

Μερικές φορές ωστόσο οι γονείς εμπιστεύονται στους δασκάλους τα προσωπικά-οικογενειακά προβλήματα (ερ. 4.5), είτε από μόνοι τους είτε επειδή ζητάνε αυτοπροσώπως τη γνώμη των εκπαιδευτικών που ενδεχομένως να είναι πιο γνώστες επάνω στο ζήτημα. Οι βασικότερες περιπτώσεις που οι γονείς κάνουν κάτι τέτοιο (ερ. 4.5.1) είναι συνήθως για θέματα που επηρεάζουν το παιδί τους (πχ. θέματα υγείας, σχέση με τους γονείς) και γενικά οι γονείς επιλέγουν να συζητήσουν αυτά τα θέματα με βάση την προσωπικότητά τους. Πολύ

λίγες φορές οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο των εκπαιδευτικών (ερ. 4.6) (μόλις 3 στους 10 δάσκαλοι δήλωσαν πως κάτι τέτοιο συμβαίνει), με ελάχιστες περιπτώσεις να δίνουν οδηγίες και συστάσεις, κι αν έγινε κάτι τέτοιο ήταν με τη μορφή ενδιαφέροντος (αντίδραση και όχι παρέμβαση).

Από την πλευρά τους οι δάσκαλοι θεωρούν ως παρέμβαση τις υποδείξεις, τις συστάσεις και εντολές για τον τρόπο που πρέπει να κάνουν τη δουλειά τους, πχ. πώς θα διαχειριστούν μια δύσκολη κατάσταση στην τάξη και η επιθετική κριτική θεωρείται σημαντική παρέμβαση (ερ. 4.6.1), ενώ όταν οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο των εκπαιδευτικών, κάτι τέτοιο οφείλεται κατά βάση στις προσωπικές τους αδυναμίες και στα έντονα προβλήματα που έχουν με τα παιδιά, ή όταν θεωρούν πως τα παιδιά τους αδικούνται από το δάσκαλο, ενώ ορισμένοι κάνουν το λάθος να συγκρίνουν πρόσωπα και καταστάσεις, ωστόσο κάτι τέτοιο γενικά συμβαίνει αρκετά σπάνια και μόνο όταν οι γονείς αισθάνονται ανασφάλεια σχετικά με τα παιδιά τους, ή όταν αντιμετωπίζουν μαθησιακά προβλήματα. (ερ. 4.6.2).

5.5 Είδη και τρόπος συνεργασίας με γονείς όταν υπάρχουν προβλήματα με τα παιδιά τους

Στη συνέχεια διερευνάται αν υπάρχει σημαντική συνεργασία με τους γονείς όταν υπάρχουν προβλήματα με τα παιδιά τους. Γενικά πιστεύουν πως όταν το παιδί βιώνει 2 (δύο) τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί ιδιαίτερα θετικά για το ίδιο καθώς όλοι κατανοούν τα οφέλη, αφού το παιδί αισθάνεται πιο ισορροπημένο όταν το αγαπούν και εκδηλώνουν ενδιαφέρον για αυτό (ερ. 5.1), ενώ τα πιο σημαντικά οφέλη που παίρνει το παιδί είναι η σιγουριά που εξασφαλίζει, καθώς νοιώθει ωριμότερο και έχει μεγαλύτερη αυτοεκτίμηση-αυτοπεποίθηση και το αφομοιώνει με τον εαυτό του (ερ. 5.1.1).

Σε όλες τις περιπτώσεις οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν πως όταν το παιδί αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα το συζητάνε με τους γονείς του για να το προσέξουν και οι ίδιοι (ερ. 5.2), ενώ ο τρόπος επικοινωνίας ποικίλει σημαντικά (τηλεφωνικά, προφορικά με προσωπική συνάντηση και μέσω email, ερ. 5.2.1). Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί μιλάνε και με τον ένα από τους δύο γονείς, ενώ αν προκύψει ιδιαίτερο πρόβλημα, κατόπιν ασχολούνται και με το δεύτερο αν αυτό κρίνεται απαραίτητο (ερ. 5.2.2).

Όταν γίνεται αναφορά για κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα κατά βάση γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς (ερ. 5.3), ενώ οι περιπτώσεις που δεν γίνεται καν αναφορά είναι όταν οι γονείς δεν εμφανίζονται καθόλου ή εξαρτάται από την εκάστοτε προσωπικότητα. Φυσικά η συνεργασία αυτή δεν γίνεται με την ίδια ευκολία για κάθε γονιό, καθώς κάποιοι έχουν αρκετά μεγάλα ωράρια και εργασιακό φόρτο και άλλοι δεν είναι τόσο δεκτικοί όσο κάποιοι, ενώ η συνεργασία με κάθε οικογένεια είναι γενικά διαφορετική (ερ. 5.3.1). Ωστόσο όλοι οι δάσκαλοι συζητούν με τους γονείς αναφορικά με το τι τους προβληματίζει σε σχέση με τα παιδιά, κι αυτή η συνεργασία έχει να κάνει με την καλή επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών (ερ. 5.4).

Σχεδόν πάντα οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί, καθώς έτσι αποκτούν και την εμπιστοσύνη του γονιού (ερ. 5.5), και αν κρίνουν πως το παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνουν στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό (ερ. 5.6), για παράδειγμα δασκάλους ειδικής αγωγής, ενώ πιστεύουν πως οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί τους (ερ. 5.7), καθώς οι δάσκαλοι πιστεύουν πως για τα παιδιά που έχουν περισσότερες προσδοκίες αναπτύσσουν καλύτερη συνεργασία και γενικά λειτουργεί ανάλογα με την περίπτωση. Για παράδειγμα για παιδιά με ειδικές ανάγκες που οι γονείς δεν καταλαβαίνουν το πρόβλημα και αδυνατούν να το κατανοήσουν, οι δάσκαλοι πιστεύουν πως πράγματι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά επιδρούν.

Οι δάσκαλοι παρέχουν συμβουλές στους γονείς των παιδιών με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή τους ένταξη στο σχολικό περιβάλλον (ερ. 5.8) και όσοι το κάνουν, το κάνουν κυρίως με διακριτικό και ερευνητικό πνεύμα, καθώς κάτι τέτοιο απαιτεί προσοχή και αρκετές φορές ενημερώνουν τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών, με στόχο αυτοί να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στο παιδί τους (ερ. 5.8.1-2).

Τα βασικά χαρακτηριστικά των συνεργάσιμων γονέων είναι βασικά η ουσιαστική επικοινωνία και η πραγματική διάθεση από μέρους τους, η αλληλοϋποστήριξη και αλληλοκατανόηση, η μη αχρείαστη παρέμβαση στο έργο του εκπαιδευτικού και γενικά το

ενδιαφέρον που δείχνουν (ερ. 5.9), και σε περίπτωση που παρουσιαστούν προβλήματα προσαρμοστικότητας λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας, οι εκπαιδευτικοί επικοινωνούν και σ' αυτήν την περίπτωση, εκτός άμα δεν τους έχουν τύχει παρόμοια περιστατικά (ερ. 5.10), και αυτό μπορεί να γίνει είτε απευθείας με γονείς που μιλάνε τη γλώσσα ή μέσω τρίτων που γνωρίζουν τη ξένη γλώσσα (πχ. σε παιδιά από το Πακιστάν που οι γονείς τους δεν είναι καλοί ομιλητές της Ελληνικής γλώσσας) (ερ. 5.10.1).

5.6 Στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού για διεύρυνση και προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς

Ολοκληρώνοντας, οι δάσκαλοι θεωρούν ως βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα, ώστε να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς (ερ. 6.1), τη διάθεση για ενδιαφέρον, να αγαπάει τη δουλειά του και τα παιδιά, γενικά να έχει ειλικρίνεια και σωστή συμπεριφορά, να μπορεί να εμπνέει εμπιστοσύνη και να είναι σταθερός/ή στις απόψεις του και γενικότερα να κατέχει ένα στοιχειώδες πνευματικό υπόβαθρο, έτσι ώστε να εμπνέει σοβαρότητα και εμπιστοσύνη.

Σε όλες τις περιπτώσεις επιλέγουν και θέτουν από κοινού στόχους με τους γονείς (ερ. 6.2) άλλοι σε λιγότερο και άλλοι σε μεγαλύτερο βαθμό και σε διαφορετικούς τομείς (ερ. 6.2.1), αλλά κυρίως σε μαθησιακά θέματα και θέματα συμπεριφοράς, ενώ σε μια περίπτωση κάτι τέτοιο γίνεται στις εορταστικές εκδηλώσεις. Αν κάτι τέτοιο έχει γίνει, δηλαδή ο προσδιορισμός κοινών στόχων με τους γονείς (εδώ μόλις οι μισοί δάσκαλοι απάντησαν πως κάτι τέτοιο έχει συμβεί έστω και μια φορά ερ. 6.2.2), αυτό οφείλεται σε πιθανά αίτια που έχουν αναστατώσει το παιδί και υπάρχει παράλληλη προσπάθεια στο σχολείο και στο σπίτι, ενώ εξαρτάται από το γονιό αν διαθέτει τις δυνατότητες να ανταποκριθεί κατάλληλα και αν και κατά πόσο μπορεί να διαθέσει χρόνο για κάτι τέτοιο (ερ. 6.2.3).

Ωστόσο, οι δάσκαλοι έχουν συνεργαστεί αρκετές φορές στο παρελθόν με γονείς σαν εθελοντές για βοηθούς τους και έχουν γενικά αρκετά καλή εμπειρία όταν συνεργάζονται κάθε φορά που δείχνουν ενδιαφέρον (ερ. 6.3) και λίγες (μόλις 3 στις 10) περιπτώσεις είναι αυτοί που δεν το έχουν κάνει ποτέ και δεν θα το έκαναν στο μέλλον, ενώ έχει τύχει και να συνεργαστούν με τους γονείς για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων (μόλις 2 στους 10 δεν το έχουν κάνει μέχρι στιγμής). Με τον όρο προαιρετικά προγράμματα αναφερόμαστε

σε περιπτώσεις όπως εκπαιδευτικές εκδρομές και σε περιβαλλοντικά προγράμματα, όπου γίνεται εμφανής η συνεισφορά των γονιών (ερ. 6.4).

Ανάμεσα στα διάφορα οφέλη που προκύπτουν από αυτή τη συνεργασία είναι η μεγαλύτερη ασφάλεια στη δουλειά για το παιδί, καθώς τα παιδιά με τη σειρά τους χαίρονται και αποκτούν ιδιαίτερες εμπειρίες και όλοι μένουν ικανοποιημένοι-ευχαριστημένοι (ερ. 6.4.1). Όταν κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, αυτό οφείλεται κατά βάση στην αδιαφορία των γονιών και όταν δεν έχουν τρόπους και αναγκαστικά, όταν συμπεριφέρονται επιθετικά και νευρικά (ερ. 6.4.2).

Οι δάσκαλοι δεν πιστεύουν ιδιαίτερα πως η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα-χόμπι του, καθώς τα παιδιά γενικά δεν έχουν χρόνο και κάτι τέτοιο είναι δύσκολο αν και έχουν σημειωθεί ορισμένα βήματα προόδου (ερ. 6.5), αλλά αν κάτι τέτοιο έχει γίνει είναι επειδή έχουν δημιουργηθεί κατάλληλα ερεθίσματα και πράξεις, για παράδειγμα μέσα από προαιρετικά προγράμματα και projects παραγωγικής χρήσης ωρών στην ευέλικτη ζώνη και μέσα από καινοτομικά προγράμματα και κοινωνικό ενδιαφέρον (ερ. 6.5.1).

Τέλος, οι περισσότεροι δάσκαλοι θεωρούν πως οι γονείς δεν θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών (ερ. 6.6), καθώς κάτι τέτοιο είναι αποκλειστικά θέμα των αρμοδίων και δεν εναπόκειται στην κρίση των γονέων. Οι λόγοι για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί καταλήγουν σε αυτό το συμπέρασμα, είναι πως η άποψη των γονέων δεν είναι πάντα αντικειμενική και ολοκληρωμένη, καθώς συμπεριλαμβάνονται προσωπικά αισθήματα για το παιδί τους και επομένως δεν είναι οι καταλληλότεροι άνθρωποι για αξιολογητές, αν και το κύριο μέρος της αξιολόγησης αφορά τους αρμόδιους παράγοντες, το να αφορά μία μικρή συμμετοχή ίσως των γονιών.

6. Συμπεράσματα

Στην τελευταία ενότητα της εργασίας παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν μέσα από την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων ακολουθεί τη σειρά των ερευνητικών (πεδίων) ερωτημάτων.

6.1 Σχετικά με το 2^ο ερευνητικό πεδίο

Σύμφωνα με όσα δηλώνουν οι εκπαιδευτικοί γίνεται φανερό ότι, η αντίληψη και η στάση τους στο ζήτημα της συνεργασίας με τους γονείς των μαθητών τους είναι κάτι παραπάνω από θετική. Η συνεργασία αποτελεί ζήτημα πρωταρχικής σημασίας και όλοι οι δάσκαλοι την επιδιώκουν ως πρώτιστο μέλημά τους, *«ερ. 2.1 Για μένα είναι ο παράγοντας που κάνει τη διαφορά & ερ. 2.1.1 επιδιώκω τη συνεργασία για να δουλέψω ολοκληρωμένα με τα παιδιά»*.

Η αρχική συνάντηση γνωριμίας αποτελεί απαραίτητο κανόνα για τους εκπαιδευτικούς, ενώ αναφορικά με τη διαθεσιμότητά τους σχετικά με τον τρόπο επικοινωνίας με τους γονείς, φαίνεται να επιδεικνύεται σχετική κατανόηση και ανοχή *«ερ. 2.3 Επειδή καταλαβαίνω και ξέρω ότι είναι δύσκολο στο ωρολόγιο πρόγραμμα, προσπαθώ η συνεργασία μας να γίνεται με όποιο τρόπο μπορούν»*, ενώ συνηθίζουν και επικοινωνούν με κάθε δυνατό τρόπο μαζί τους *«ερ. 2.3.1 Είτε δια ζώσης, είτε τηλεφωνικά & ερ. 2.6 Δίνω κάθε περιθώριο και είμαι διαθέσιμος όποτε μπορούν & ερ. 2.6.1 Αν θέλει κάποιος μπορεί να με πάρει τηλέφωνο»*.

Τέλος, οι γονείς ενημερώνονται τακτικά για τυχόν προβλήματα που παρουσιάζονται στο σχολείο και με κάθε μέσο και σε κάθε περίπτωση υπάρχει κι ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων *«ερ. 2.7 Οι γονείς ενημερώνονται πάντοτε για τις ανάγκες που προκύπτουν στο σχολείο & ερ. 2.7.1 Τακτικές συγκεντρώσεις, ατομικά προφορικά και σπάνια τηλεφωνικά»*.

Στην ίδια κατεύθυνση με βάση όσα υποστηρίζει και ο Γεωργίου (2000) όπως αναφέρεται στο Αλευριάδου, κ.ά. (2008:71), παράγοντες όπως η γονεϊκή εμπλοκή και η επικοινωνία στην εκπαιδευτική διαδικασία, συμβάλλουν σημαντικά στην ομαλή προσαρμογή του παιδιού στο σχολείο, στη βελτίωση των επιδόσεων και στη γενικότερη προσωπική και κοινωνική του πρόοδο και εξέλιξη.

6.2 Σχετικά με το 3^ο ερευνητικό πεδίο

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ζητούν από τους γονείς να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο και συνεπώς αναγνωρίζουν ότι η ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή των γονέων στη σχολική πραγματικότητα, διευκολύνει την εκπαιδευτική διαδικασία και την προσπάθεια αγωγής του παιδιού *«ερ. 3.1 Ναι ζητάω τη βοήθεια των γονέων και ένα παραπάνω όταν υπάρχει προθυμία και το γνωρίζω»*, ωστόσο σπάνια επιλέγουν να έχουν φιλικές σχέσεις μαζί τους, καθώς αυτό απαιτεί λεπτούς χειρισμούς, *«ερ. 3.2.1 Χρειάζεται προσοχή. Δεν πρέπει να μπλέκουν τα προσωπικά με τα επαγγελματικά & ερ. 3.2.2 Δεν πιστεύω ότι θα βοηθούσαν οι προσωπικές σχέσεις, δεν θα άλλαζαν κάτι»*.

Επιπλέον, ανάλογα με την ύπαρξη ή απουσία συνεργασίας με τους γονείς, όταν οι γονείς εμφανίζονται αδιάφοροι, κάποιοι δάσκαλοι θεωρούν πως τα παιδιά είναι άτυχα και γενικά αισθάνονται ικανοποίηση, ευχαρίστηση και πληρότητα, όταν υπάρχει συνεργασία και απογοήτευση και απαξίωση στην περίπτωση απουσίας συνεργασίας, *«ερ. 3.3.1 Είμαι ικανοποιημένη / Δεν είμαι ικανοποιημένη, νιώθω ότι δεν έχει αντίκτυπο η προσπάθειά μου»*.

Σχετικά με το αν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι οι γονείς στις ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο, γενικά ζητείται από την αρχή της χρονιάς να δηλώσουν εάν είναι πρόθυμοι, ενώ σπάνια ζητούν από τους γονείς να συνεισφέρουν οικονομικά, *«ερ. 3.4.1 Ναι. Ρωτάω από την αρχή τους γονείς να δηλώσουν ποιοι είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν και με ποιο τρόπο & ερ. 3.4.2 Δεν θα πρέπει να επιβαρύνουμε κι εμείς τους γονείς. Μόνο για κάτι μικρό και πολύ αναγκαίο»*. Τέλος, οι συναντήσεις με τους γονείς στο σχολείο γίνονται γενικά σε καλό κλίμα συνεργασίας, ενώ συνήθως ανταλλάσσουν ισότιμα τις απόψεις τους *«ερ. 3.5.1 Έξω από το σχολείο μετά το σχόλασμα. Μιλήσαμε ισότιμα σε ανθρώπινο και ήρεμο κλίμα»*.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική επισκόπηση υποστηρίζεται αντίστοιχα ότι η ανάδειξη θετικής στάσης και συμπεριφοράς στα πλαίσια του σχολείου, ενισχύει τη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009:413-414).

6.3 Σχετικά με το 4^ο ερευνητικό πεδίο

Οι δάσκαλοι ενημερώνουν σε τακτική βάση τους γονείς για το ενδεχόμενο συμμετοχής τους σε σχολικές δραστηριότητες, «ερ. 4.1, *Δεν έτυχε κάτι ειδικό. Μόνο γενικά για τον τρόπο συμπεριφοράς και τη βοήθεια στο σπίτι*» και κατά βάση προφορικά παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες, «ερ. 4.1.1 *Κυρίως προφορικά και κάποιες φορές τηλεφωνικά*», και γενικά ζητάνε πληροφορίες από τους γονείς, συνήθως όταν υπάρχει σημαντικός λόγος και όταν παρατηρούν κάποιο θέμα, ενώ αυτό το κάνουν πάντα με προσοχή «ερ. 4.2 *Τα πολύ προσωπικά θέματα προστατεύονται. Ο γονιός αποφασίζει μέχρι πιο σημείο*».

Επιπλέον οι δάσκαλοι παρέχουν αρκετές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους-πρακτικές που εφαρμόζουν στην τάξη, «ερ. 4.3 *Εννοείται ενημερώνω αναλυτικά τους γονείς*», καθώς το θεωρούν ιδιαίτερος απαραίτητο και χρήσιμο. Η σχέση γονέων εκπαιδευτικών αποτελεί τον πυρήνα της γονεϊκής εμπλοκής, με κύριο χαρακτηριστικό το ρόλο των δεύτερων να καθοδηγούν και να οριοθετούν το βαθμό ανάμειξης των γονέων σύμφωνα και με τον Συμεού (2003).

Από την άλλη οι γονείς μερικές φορές εμπιστεύονται προσωπικά τους προβλήματα στους εκπαιδευτικούς και γενικότερα επιλέγουν να συζητούν σοβαρά οικογενειακά τους θέματα με τους δασκάλους, «4.5 *Κάποιοι γονείς ναι. Είναι ανάλογα με το πρόβλημα και το χαρακτήρα του γονιού*» αναλόγως με την προσωπικότητα τους και οι βασικές περιπτώσεις που κάνουν κάτι τέτοιο, «ερ. 4.5.1 *Κυρίως για θέματα υγείας ή άλλα για να δείξω κατανόηση απέναντι στο παιδί*» είναι συνήθως για θέματα που επηρεάζουν το παιδί τους (πχ. θέματα υγείας, σχέση με τους γονείς).

Επιπλέον, οι δάσκαλοι θεωρούν παρέμβαση των γονέων τις υποδείξεις, τις συστάσεις και τις εντολές για τον τρόπο που πρέπει να κάνουν τη δουλειά τους «ερ. 4.6.1 *Πώς θα διαχειριστώ την τάξη μου, πώς θα κάνω το μάθημα, αν δώσω πολλά ή λίγα μαθήματα στο σπίτι* », ενώ οι πολύ λίγες φορές που οι γονείς τυχαίνει να «παρεμβαίνουν» και κυρίως με τη μορφή της αντίδρασης, οφείλεται στις προσωπικές τους αδυναμίες και στα έντονα προβλήματα που έχουν με τα παιδιά, ή όταν θεωρούν πως τα παιδιά τους αδικούνται από το δάσκαλο, ενώ ορισμένοι κάνουν το λάθος να συγκρίνουν πρόσωπα και καταστάσεις «ερ. 4.6.2 *Συχνά*

κάνουν το λάθος να συγκρίνουν πρόσωπα και καταστάσεις. Προβληματίζονται χωρίς να αναλαμβάνουν τις δικές τους ευθύνες».

Όπως υποστηρίζουν και οι Ασλανίδου & Τοσπά (2008) η άτυπη μορφή επικοινωνίας έχει να κάνει περισσότερο με τις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις γονέων και εκπαιδευτικών, όπως η ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων μεταξύ τους, οι μη προκαθορισμένες επισκέψεις του γονέα στο σχολείο, κλπ.

6.4 Σχετικά με το 5^ο ερευνητικό πεδίο

Σε όλες τις περιπτώσεις οι δάσκαλοι δηλώνουν πως όταν το παιδί αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα το συζητάνε με τους γονείς του για να το προσέξουν και οι ίδιοι *«ερ. 5.2 Ναι για να το προσέξουν και οι ίδιοι»*. Οι περισσότεροι δάσκαλοι μιλάνε αρχικά με τον ένα από τους δύο γονείς, ενώ αν προκύψει ιδιαίτερο πρόβλημα κατόπιν συζητούν και με το δεύτερο *«5.2.2 Αρχικά στον ένα. Για σοβαρό θέμα και στους δύο»*. Ωστόσο η συνεργασία με τους γονείς για κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα δεν γίνεται με την ίδια ευκολία με όλους, καθώς υπάρχουν γονείς που δεν εμφανίζονται καθόλου, ενώ η συνεργασία με κάθε οικογένεια είναι γενικά διαφορετική *«ερ. 5.3.1 Όχι βέβαια, τα χαρακτηριστικά και το ενδιαφέρον του κάθε γονιού είναι διαφορετικά»*, καθώς εξαρτάται από την εκάστοτε προσωπικότητα τους.

Όλοι οι δάσκαλοι συζητούν με τους γονείς για το τι τους προβληματίζει σε σχέση με τα παιδιά τους και αυτή η συνεργασία έχει να κάνει με την καλή επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών *«ερ. 5.4 Ναι, προσπαθώ να επιστήσω την προσοχή τους, σε κάτι που παρατήρησα εγώ»*. Σχεδόν πάντα οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί, καθώς έτσι αποκτούν και την εμπιστοσύνη του γονιού *«ερ. 5.5 Συνήθως το κάνω, ακόμα και όταν δεν υπάρχουν έντονα θετικά στοιχεία στο παιδί»*, ενώ πιστεύουν πως οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί τους *«ερ. 5.7 Πιστεύω ναι. Περισσότερες προσδοκίες, καλύτερη συνεργασία»*, καθώς οι δάσκαλοι πιστεύουν πως για τα παιδιά που οι γονείς έχουν περισσότερες προσδοκίες, αναπτύσσουν καλύτερη συνεργασία και γενικά λειτουργεί ανάλογα με την περίπτωση.

Οι δάσκαλοι επίσης συνηθίζουν να παρέχουν συμβουλές και κυρίως με διακριτικό και ερευνητικό πνεύμα, καθώς κάτι τέτοιο απαιτεί προσοχή και αρκετές φορές ενημερώνουν τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών τους, με στόχο αυτοί να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στο παιδί τους *«ερ. 5.8.1-2 Ναι, αναφέρομαι κάθε φορά που προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε κάποια δυσκολία - Ναι φυσικά, είναι βασικό κομμάτι δουλειάς κυρίως στις μικρές τάξεις, μέχρι Δ τάξη»*.

Επίσης, υποστηρίζεται ότι κύρια χαρακτηριστικά των συνεργάσιμων γονέων είναι κατά βάση η ουσιαστική επικοινωνία και η πραγματική διάθεση από μέρους τους, η αλληλοϋποστήριξη και αλληλοκατανόηση, η μη αχρειαστή παρέμβαση στο έργο του εκπαιδευτικού και γενικά το ενδιαφέρον που δείχνουν *«ερ. 5.9 Ευγενικός, θετικός, ακομπλεξάριστος, βοηθητικός, να ακούει αυτά που του λες»*. Τέλος, διαπιστώνεται ότι και σε περίπτωση προβλημάτων προσαρμοστικότητας λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας, οι εκπαιδευτικοί επικοινωνούν και επιδιώκουν τη συνεργασία με τους γονείς *«ερ. 5.10 Ναι φυσικά. Αυτά έχουν συνήθως πολύ μεγαλύτερες ανάγκες»*.

Συμφώνως με όσα υποστηρίζει η Καραβίδα (2009) η επικοινωνία με την οικογένεια ενισχύεται όταν επιλέγονται οι κατάλληλοι τρόποι επικοινωνίας, οι οποίοι ταιριάζουν στη μορφή και την τυπολογία της κάθε οικογένειας. Η αρμοδιότητα και η ευθύνη για τη σωστή συνεργασία με τους γονείς αφορά τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι πρέπει να βρουν τρόπους να προσελκύσουν τους γονείς για να συμμετέχουν στη ζωή του σχολείου. Επίσης, με βάση τα όσα αναφέρει και η Μπόνια (2010:3) η διάθεση και η θέληση των γονέων προς δραστηριοποίηση στη διαδικασία μάθησης των παιδιών τους δεν θα πρέπει να παραληφθεί. Ωστόσο αναδύεται η ανάγκη για ενίσχυση και υποστήριξη της γονεϊκής εμπλοκής από την πλευρά των εκπαιδευτικών με κάθε μέσο, έτσι ώστε να συντελείται η αποτελεσματικότερη δυνατή συνεργασία μεταξύ τους.

6.5 Σχετικά με το 6^ο ερευνητικό πεδίο

Οι ίδιοι οι δάσκαλοι θεωρούν ότι οι βασικές δεξιότητες που θα πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση τους σήμερα *«ερ. 6.1 Να αγαπάει τη δουλειά του, να βελτιώνεται, να έχει ζήλο και όρεξη. Επικοινωνιακός, διερευνητικός, να αφογκράζεται»*, είναι η διάθεση και το ενδιαφέρον, η αγάπη για τη δουλειά τους και τα ίδια τα παιδιά, η ειλικρίνεια τους, ενώ θα πρέπει να είναι

σε θέση να εμπνέουν εμπιστοσύνη και σοβαρότητα. Σε όλες τις περιπτώσεις θέτουν από κοινού στόχους με τους γονείς «ερ. 6.2 *Ναι, είναι το αποτελεσματικότερο εργαλείο*» και σε διαφορετικούς τομείς «ερ. 6.2.1 *Όχι κάτι συγκεκριμένο. Για μαθησιακά θέματα ή προβλήματα συμπεριφοράς*», κυρίως όμως σε μαθησιακά θέματα και θέματα συμπεριφοράς. Ωστόσο, για να υπάρχει παράλληλη προσπάθεια στο σχολείο και στο σπίτι, ο γονιός θα πρέπει να διαθέτει τις δυνατότητες να ανταποκριθεί κατάλληλα και να μπορεί να διαθέσει χρόνο για κάτι τέτοιο «ερ. 6.2.3 *Όσοι μπορούν να διαθέσουν χρόνο και ενδιαφερθούν τα καταφέρνουν*».

Γίνεται αντιληπτό ότι οι δάσκαλοι έχουν συνεργαστεί αρκετές φορές στο παρελθόν με γονείς σαν εθελοντές για βοηθούς τους και γενικά έχουν αρκετά καλή εμπειρία όταν συνεργάζονται, κάθε φορά που δείχνουν ενδιαφέρον «ερ. 6.3 *Έχω πολύ θετική εμπειρία και συνεργάζομαι κάθε φορά που δείχνουν ενδιαφέρον*», ενώ κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει μόνο όταν οι γονείς είναι αδιάφοροι και όταν δεν έχουν τρόπους και ένα παραπάνω όταν τυχαίνει να συμπεριφέρονται επιθετικά και νευρικά «ερ. 6.4.2 *Πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη, θέληση, διάθεση, ευχάριστη προσωπικότητα*».

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι το σχολείο δεν δύναται να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα-χόμπι του, καθώς γενικά δεν υπάρχει χρόνος και κάτι τέτοιο είναι δύσκολο, αν και έχουν σημειωθεί ορισμένα βήματα προόδου «ερ. 6.5 *Γίνονται βήματα προόδου. Οι μαθητές αποκτούν εμπειρίες από δραστηριότητες και προγράμματα. Αυτό βοηθάει το μαθητή να ασχοληθεί και στη συνέχεια*».

Τέλος, οι περισσότεροι δάσκαλοι υποστηρίζουν πως οι γονείς δεν θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης τους «6.6 *Η αξιολόγηση είναι θέμα αρμοδίων. Ωστόσο, θα μπορούσε να περιλαμβάνεται σε ένα μέρος η κρίση του, για το εκπαιδευτικό έργο, τη μεταδοτικότητα, τον τρόπο του δασκάλου*», καθώς κάτι τέτοιο είναι αποκλειστικά θέμα των αρμοδίων και δεν εναπόκειται στην κρίση των γονέων, επειδή η άποψη των γονέων δεν είναι πάντα αντικειμενική και ολοκληρωμένη και ίσως, θα μπορούσε να προβλεφθεί μία μικρή συμμετοχή των γονέων «6.6.1 *Έχει βάση να προβλεφθεί ένα μικρό ποσοστό συμμετοχής των γονέων στη συνολική αξιολόγηση*».

Όπως συμπεραίνει και η Καλογρίδη (2006) η συνεργασία προάγει και βοηθά τους γονείς να γνωρίσουν τις μεθόδους διδασκαλίας, να κατανοήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί και να εκτιμήσουν τις ικανότητές τους. Το αποτέλεσμα είναι η οικοδόμηση σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ τους. Ακόμη, το ενδιαφέρον των γονιών ενισχύει την αυτοπεποίθηση του εκπαιδευτικού και κατ' επέκταση συντελεί ως κίνητρο για την επίδειξη μεγαλύτερου ενδιαφέροντος και εν τέλει τη βελτίωση της δουλειάς του (Μπρούζος, 1998).

Η προετοιμασία των μαθητών για την ένταξή τους στην κοινωνία της γνώσης επιτυγχάνεται με την ένταξη συνεκπαιδευτικών δράσεων στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου και εξαρτάται από την ανάληψη πρωτοβουλιών από τους άμεσα εμπλεκόμενους, στο πλαίσιο μιας αυτόβουλης στρατηγικής κατά τη διαδικασία της λειτουργίας τους (Σπυροπούλου, κα, 2007. Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009: 488-490). Η αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο πλαισίων μπορεί να προσδιοριστεί σύμφωνα με τις κατηγορίες ή τους τύπους σχέσεων και κατ' επέκταση, την ανάληψη διαφορετικών ρόλων τόσο των γονέων όσο και των εκπαιδευτικών κατά τη διαδικασία μάθησης του παιδιού (Πούλου & Ματσαγκούρας, 2008. Ματσαγκούρας, 2008).

6.6 Γενικά συμπεράσματα της έρευνας

Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός πως η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός καλού σχολικού κλίματος για τα παιδιά και το σχολικό περιβάλλον. Η ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή των γονέων στη σχολική πραγματικότητα αναμφισβήτητα διευκολύνει τη διαδικασία μάθησης. Ωστόσο παρουσιάζονται διάφορα συμπεράσματα σχετικά με το ρόλο που παίζει η επικοινωνία των γονιών σχετικά με τα μαθησιακά ζητήματα, κάτι το οποίο προκύπτει τόσο μέσα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση (Μπρούζος, 1998), αλλά και από την ποιοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων.

Ουσιαστικά ένα μεγάλο μέρος της υφιστάμενης βιβλιογραφίας αναφέρεται πως, η καλή συνεννόηση εκπαιδευτικών και γονέων είναι ιδιαίτερα αποδοτική για την καλή ψυχολογία του δασκάλου, μέσω της ενίσχυσης του αισθήματος υπευθυνότητας με βάση τη συναισθηματική του νοημοσύνη (Friedman and Kas, 2002. Austinetal, 2005. Bracket and

Katulak, 2006. Roffey, 2007) και κατά συνέπεια, η αποτελεσματική συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών βοηθάει το έργο των τελευταίων.

Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν αντιρρήσεις να χρησιμοποιούν τους γονείς (όταν δηλώνουν ενδιαφέρον) σε διάφορες δραστηριότητες (εκδρομές, σχολικές παραστάσεις) ως βοηθητικά χέρια. Αντιδρούν ωστόσο σθεναρά στην αξιοποίησή τους μέσα στην τάξη και σε ό,τι αφορά δραστηριότητες με παιδαγωγικούς σκοπούς, καθώς πιστεύουν ότι είναι οι καθεαυτού αρμόδιοι για το θέμα αυτό. Αναφέρουν επίσης ότι μια πιθανή αξιοποίηση των γονιών θα πρέπει να γίνεται υπό όρους και προϋποθέσεις (χαρακτήρας, προσωπικότητα, συμπεριφορά, κλπ).

Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε αρκετά καλή συνεργασία των δασκάλων με τους γονείς των παιδιών, καθώς οι δάσκαλοι παρέχουν αρκετές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους-πρακτικές που εφαρμόζουν στην τάξη και συνήθως με αναλυτικό τρόπο, ενώ το θεωρούν ιδιαίτερα απαραίτητο και αυτό γίνεται είτε τηλεφωνικώς, είτε με προσωπική συνάντηση με τους γονείς. Δηλαδή παρατηρείται μια στενή συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών, είτε με απευθείας συνάντηση, είτε τηλεφωνικώς, είτε ακόμα και μέσω του συλλόγου γονέων, αν και κάτι τέτοιο γενικώς ήταν σπάνιο ανάμεσα στις 10 περιπτώσεις. Ελάχιστες φορές οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο των εκπαιδευτικών (ερ.4.6, μόλις 3 στους 10 δάσκαλοι δήλωσαν πως κάτι τέτοιο συμβαίνει), με μεμονωμένες περιπτώσεις να δίνουν οδηγίες και συστάσεις, κι αν έγινε κάτι τέτοιο ήταν με τη μορφή ενδιαφέροντος, κάτι το οποίο θα έπρεπε να θεωρείται αντίδραση και όχι παρέμβαση.

Ορισμένες περιπτώσεις δασκάλων θεωρούν το επάγγελμα περισσότερο σαν λειτούργημα και πως δίνει κίνητρα κοινωνικοποίησης στα παιδιά. Φυσικά η συνεργασία αυτή δεν γίνεται με την ίδια ευκολία για κάθε γονιό, καθώς κάποιοι έχουν αρκετά μεγάλα ωράρια και εργασιακό φόρτο και άλλοι δεν είναι τόσο δεκτικοί όσο κάποιοι άλλοι, ενώ η συνεργασία με κάθε οικογένεια είναι γενικά διαφορετική και οι γονείς συναντιόνται με τους εκπαιδευτικούς και επικοινωνούν με αρκετούς διαφορετικούς τρόπους, όπως τηλεφωνικώς, προφορικώς και με προσωπική συνάντηση.

Οι λόγοι για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως οι γονείς δεν θα έπρεπε να αξιολογούν τη δραστηριότητά τους, είναι πως η άποψη των γονέων δεν είναι πάντα αντικειμενική και ολοκληρωμένη, καθώς συμπεριλαμβάνονται προσωπικά αισθήματα για το παιδί τους και επομένως, δεν είναι οι καταλληλότεροι άνθρωποι για αξιολογητές, κι αν και το κύριο μέρος της αξιολόγησης αφορά τους αρμόδιους παράγοντες, το ναι αφορά μία μικρή ίσως συμμετοχή των γονιών.

Σε γενικές γραμμές οι εκπαιδευτικοί παρέχουν συμβουλές σε γονείς παιδιών με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή τους ένταξη στο σχολικό περιβάλλον και όσοι το κάνουν, το κάνουν κυρίως με διακριτικό και ερευνητικό πνεύμα, καθώς κάτι τέτοιο απαιτεί προσοχή και αρκετές φορές ενημερώνουν τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών, με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στο παιδί τους. Αποδείχτηκε μάλιστα πως οι δάσκαλοι παρέχουν συμβουλές στους γονείς παιδιών με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξη τους στο σχολικό περιβάλλον και όσοι το κάνουν, το κάνουν κυρίως με διακριτικό και ερευνητικό πνεύμα.

Εν κατακλείδι, γονείς και εκπαιδευτικοί θα πρέπει να δουλέψουν με βάση ένα αμοιβαίο κλίμα εμπιστοσύνης, κατανόησης, ουσιαστικού ενδιαφέροντος και συνεργασίας, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ποιοτική και αποτελεσματική παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στα ιδρύματα της σύγχρονης δημόσιας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

6.7 Περιορισμοί της έρευνας

Η συγκεκριμένη μελέτη υπόκειται στον αριθμητικό περιορισμό των συμμετεχόντων (δείγματος), ο οποίος είναι σχετικά μικρός για να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικός της γενικότερης εικόνας των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς επίσης λαμβάνονται υπόψη πρακτικοί παράγοντες και περιορισμοί, όπως είναι οι διαθέσιμοι πόροι και ο απαιτούμενος χρόνος για τη διεκπεραίωση της έρευνας.

Επιπλέον, η εξέταση του υπό διερεύνηση ζητήματος μόνο από τη σκοπιά των απόψεων που εκφράζονται από την πλευρά των εκπαιδευτικών, θα μπορούσε να θεωρηθεί ένας ακόμη περιορισμός της έρευνας που διεξήχθη. Δεδομένου ότι η έννοια της συνεργασίας σχολείου-

οικογένειας αναγνωρίζεται ως μία πολύσημη και πολυαξιακή έννοια, κρίνεται σκόπιμη η περαιτέρω διερεύνηση του θέματος και από την πλευρά των αντιλήψεων όλων όσων εμπλέκονται στην εν λόγω διαδικασία και κυρίως, των εταίρων των εκπαιδευτικών δηλαδή των γονιών των μαθητών τους.

6.8 Πρόταση για επόμενες έρευνες

Η αξιοποίηση της μελέτης των απόψεων και των αντιλήψεων των γονέων για το ίδιο θέμα, ούτως ώστε να εξεταστούν όλες οι πτυχές του ζητήματος της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας και επιπλέον, η αναζήτηση ίσως ενός θεσμικού πλαισίου το οποίο θα μπορούσε να συνδράμει και να βοηθήσει αναφορικά με την ουσιαστική και αποτελεσματικότερη συμμετοχή των γονέων στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι, αποτελούν κρίσιμες συνιστώσες και κίνητρα για επόμενες ερευνητικές προσπάθειες.

Μελλοντικές κατευθύνσεις και προτάσεις για έρευνες που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν στο συγκεκριμένο ερευνητικό αντικείμενο, με βάση και την παρούσα μελέτη, έμελε να είναι οι επιλογές εκείνες, που κριθεί ότι δύνανται να αναθεωρηθούν υπό το πρίσμα των παραγόμενων και νεότερων ευρημάτων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Οδηγός συνέντευξης

Καταρχήν οφείλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και επιπλέον να σας διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ όπως ήδη σας έχω ενημερώσει. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται συμφώνως με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.:

Ευχαριστώ πολύ!

.....

Ε1. Εάν δεν σας πειράζει θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία βιογραφικού-δημογραφικού ενδιαφέροντος.

Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος των σπουδών σας; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.:

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.:

Τέλος θα μπορούσατε να μου πείτε ποια είναι α) η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.:

Πολύ καλά έως εδώ!

.....

E2. Συνεχίζουμε με μια σειρά ερωτήσεων που αφορούν στην αντίληψη και την επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.:

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.:

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.:

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας (εφόσον το επιθυμούν);

Απ.:

2.3.1 Με ποιον ακριβώς τρόπο;

Απ.:

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.:

2.4.1 Πώς ακριβώς;

- Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;
- Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό;
- Τα αποστέλλετε με χρήση ηλεκτρονικού μέσου (π.χ. email) σε κάθε γονιό;

Απ.:

2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.:

2.5.1 Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας; Γιατί;

Απ.:

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.:

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.:

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη (π.χ. έλλειψη υλικών);

Απ.:

2.7.1 Πώς ακριβώς;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;
- Εγγράφως;
- Τηλεφωνικά;
- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email, κλπ);

Απ.:

.....

E3. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.:

3.1.1 Πώς;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;
- Γραπτώς;
- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email);

Απ.:

3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;

3.2.1 Αν όχι, γιατί;

Απ.:

3.2.2 Αν ναι, σας εξυπηρετεί ή σας βοηθά το γεγονός αυτό στη δουλειά σας;

Απ.:

3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή την απουσία συνεργασίας σας με τους γονείς;

Απ.:

3.3.1 Πώς αισθάνεστε στη μία ή στην άλλη περίπτωση;

Απ.:

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.:

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.:

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή το σχολείο;

Απ.:

3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.:

3.5 Μπορείτε να περιγράψετε ενδεικτικά μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο πραγματοποιήθηκε;
- Τι ώρα έγινε η συνάντηση σας;
- Πώς κάθεστε εσείς και πώς ο γονέας;
- Πόση ήταν η διάρκεια της συνάντησης;
- Ποιο ήταν το κλίμα της συνάντησης;

Απ.:

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Εάν ναι,

4.1.1 Πώς;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;
- Γραπτώς;
- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email);

Απ.:

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες (κατά την άποψή σας) χρήσιμες πληροφορίες;

Απ.:

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

- Ναι ή όχι;

- Γιατί;

Απ.:

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση από μέρους τους;

Απ.:

4.4.1 Μπορείτε να αναφέρετε κάποια από αυτά;

Απ.:

4.5 Οι γονείς σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.:

- Σε ποιές περιπτώσεις;
- Πώς το εξηγείτε;

Απ.:

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.:

4.6.1 Τι θεωρείτε ως παρέμβαση;

Απ.:

4.6.2 Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;

Απ.:

.....

E5. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος της συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

5.1 Πιστεύετε ότι όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.:

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι «κερδίζει» το παιδί σε μια τέτοια περίπτωση;

Απ.:

5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.:

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε μαζί τους;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;
- Γραπτώς;
- Τηλεφωνικά;
- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email);

Απ.:

5.2.2 Φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.:

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.:

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό;

Απ.:

5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.:

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί τους;

Απ.:

5.6 Στην περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.:

5.6.1 Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους;

Απ.:

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

- Πώς ακριβώς;

Απ.:

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.:

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.:

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά τους;

Απ.:

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.:

5.10 Στην περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο) επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.:

5.10.1 Πώς;

- Προσωπικά;
- Ζητάτε τη συμβολή αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών;
- Μέσω τρίτου γονέα ο οποίος λειτουργεί ως διερμηνέας;

Απ.:

.....

Ε.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε ως βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.:

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς;

Απ.:

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς;

Απ.:

6.2.2 Σε ποιούς;

Απ.:

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα;

Απ.:

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας;

Απ.:

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.:

6.4.1 Αν ναι, πείτε μας για τα οφέλη αυτής της συνεργασίας;

Απ.:

6.4.2 Αν όχι, Γιατί;

Απ.:

6.5 Πιστεύετε ότι η μορφή που φέρει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή και τα χόμπι του;

Απ.:

6.5.1 Πώς;

Απ.:

6.5.2 Γιατί;

Απ.:

6.6 Θεωρείτε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.:

6.6.1 Γιατί;

Απ.:

.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Πίνακας βιογραφικών-δημογραφικών στοιχείων - 1^ο ερευνητικό πεδίο

Βιογραφικά- Δημογραφικά στοιχεία	ΝΣ_1	ΝΣ_2	ΝΣ_3	ΝΣ_4	ΠΜ_1	ΠΜ_2	ΠΜ_3	ΚΕ_1	ΚΕ_2	ΚΕ_3
Είδος σπουδών	ΑΕΙ	Ακαδημία + Εξομοίωση	Ακαδημία + Εξομοίωση	ΑΕΙ	Ακαδημία + Εξομοίωση + φοιτήτρια σε ΠΜΣ	Ακαδημία + Εξομοίωση	ΑΕΙ ΠΑΜΑΚ ειδικής αγωγής	Ακαδημία + Εξομοίωση + Σεμινάρια Δυσλεξίας	Ακαδημία + Εξομοίωση	Ακαδημία + Εξομοίωση
Έτη προϋπηρεσίας	16	20	23	21	20	14	9	10 (+ 3 ιδιωτικό τομέα)	9	15
Ηλικία	39	50	51	48	50	46	34	45	36	39
Φύλο	Δασκάλα	Δάσκαλος	Δασκάλα	Δασκάλα	Δασκάλα	Δάσκαλος	Δασκάλα	Δασκάλα	Δάσκαλος	Δάσκαλος
Οικογενειακή Κατάσταση	Έγγαμος, Έγκυος	Έγγαμος, 2 παιδιά	Έγγαμος, 2 παιδιά	Έγγαμος, 2 παιδιά	Σε διάσταση, 2 παιδιά	Έγγαμος, 2 παιδιά	Έγγαμος, 1 παιδί + Έγκυος	Έγγαμος, 1 παιδί	Άγαμος	Έγγαμος, 1 παιδί
Τι σημαίνει εκπαιδευτικός	Να διαμορφ ώσω χαρακτήρ ες για να γίνουν σωστοί πολίτες	Διαρκή εργήγηση, να μπορείς να δίνεις	Μου αρέσει πολύ, το όνειρό μου από παιδί	Είναι ευτυχία, υπέροχο επάγγελμα γεμάτο εκπλήξεις από τα παιδιά	Είναι πολύ ωραίο να δουλεύεις με παιδιά δημοτικού	Αυτόνομο επάγγελμα που σε κρατάει νέο. Να γίνεσαι παράδειγμα για τους γύρω σου	Είναι λειτουργημ α και όχι επάγγελμα	Λατρεύω το επάγγελμα. Πάλι εκπαιδευτικός θα γινόμουν	Παίρνω πολλά και ελπίζω να δίνω όσα παίρνω	Δίνεις κίνητρα και κοινωνικοποι είς παιδιά
Τάξη που διδάσκει κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά 2018-19	Β' τάξη	Γ' τάξη	Ε' τάξη	Γ' τάξη	Δ' τάξη	ΣΤ' τάξη	Μικτή (από Α έως Δ τάξη)	Α' τάξη	Α' τάξη	Ε' τάξη

Σημείωση 1: από ΝΣ_1 έως ΝΣ_4 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Νεάπολης Συκεών (Συνεντεύξεις 1η, 5η, 9η, 10η).

Σημείωση 2: από ΠΜ_1 έως ΠΜ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Παύλου Μελά (Συνεντεύξεις 2η, 6η, 8η).

Σημείωση 3: από ΚΕ_1 έως ΚΕ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Δήμου Κορδελιού Ευόμου (Συνεντεύξεις 3η, 4η, 7η).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 2^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο

Αντίληψη και επαγγελματική στάση ως προς τη συνεργασία με τους γονείς.	ΝΣ_1	ΝΣ_2	ΝΣ_3	ΝΣ_4	ΠΜ_1	ΠΜ_2	ΠΜ_3	ΚΕ_1	ΚΕ_2	ΚΕ_3
2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;	<i>Είναι ζητούμενο φυσικά... και μάλιστα πολύ σημαντικό</i>	<i>Πρώτιστο μέλημα</i>	<i>Απαραίτητη προϋπόθεση</i>	<i>Πολύ σημαντικό</i>	<i>Ναι βέβαια</i>	<i>Ναι, σίγουρα</i>	<i>Ναι, βοηθάει πολύ</i>	<i>Οποσδήποτε</i>	<i>Ναι είναι ξεκάθαρος στόχος</i>	<i>Για μένα είναι ο παράγοντας που κάνει τη διαφορά</i>
2.1.1 Την επιδιώκετε;	<i>Πάντοτε από πλευράς μου</i>	<i>Επιδιώκω την καλύτερη συνεννόηση και κατανόηση</i>	<i>Ναι, εννοείται</i>	<i>Ναι, αρκετά</i>	<i>Ναι την επιδιώκω πάντα</i>	<i>Πάντα</i>	<i>Ναι, όταν αυτό είναι εφικτό</i>	<i>Από την αρχή</i>	<i>Ναι για να δουλέψω ολοκληρωμένα με τα παιδιά</i>	<i>Φυσικά την επιδιώκω</i>
2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;	<i>Είναι απαραίτητη και αυτό γίνεται πάντα</i>	<i>Βεβαίως είναι κανόνας</i>	<i>Οποσδήποτε</i>	<i>Ναι γίνεται αυτό</i>	<i>Ναι φυσικά σε συνεννόηση με το σχολείο</i>	<i>Ναι, κάθε χρονιά απαρέγκλιτα</i>	<i>Φυσικά. Κύριο μέλημα κάθε εκπαιδευτικού και δικό μου</i>	<i>Βεβαίως</i>	<i>Ναι, φυσικά</i>	<i>Απαραιτήτως</i>

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας;	<i>Είμαι διαθέσιμη όποτε το θελήσουν</i>	<i>Καθημερινά τις ώρες του σχολείου</i>	<i>Μία φορά το μήνα στο σχολείο</i>	<i>Φυσικά, όποτε το θελήσουν</i>	<i>Οι γονείς σε βρίσκουν όταν θέλουν. Τους ενημερώνω για τα κενά που έχω</i>	<i>Φυσικά. Έχω ορίσει μία φορά την εβδομάδα</i>	<i>Ναι βεβαίως. Είμαι στη διάθεσή τους για οτιδήποτε προκύψει</i>	<i>Ναι, βεβαίως</i>	<i>Σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο. Έρχονται και με βρίσκουν στο σχολείο</i>	<i>Ναι και δεν θέτω κανέναν περιορισμό στους γονείς</i>
2.3.1 Με ποιον ακριβώς τρόπο;	<i>Κυρίως τηλεφωνικά αλλά και από κοντά</i>	<i>Προσωπικά στο σχολείο ή τηλεφωνικά</i>	<i>Είτε δια ζώσης, είτε τηλεφωνικά</i>	<i>Δίνω τα τηλέφωνα μου (και κινητό) από την αρχή της σχολικής χρονιάς</i>	<i>Στο σχολάσμα ή το πρωί. Στο ωράριο που έχω ορίσει έρχονται λίγοι</i>	<i>Συνήθως έρχονται στο σχολείο την ώρα που έχει οριστεί ή τηλεφωνικά</i>	<i>Συνήθως τηλεφωνικά, αλλά και με κατ'ιδίαν συναντήσεις</i>	<i>Κυρίως την ημέρα που έχω ορίσει. Αλλά είμαι ελαστική σ αυτό το θέμα</i>	<i>Προφορικά και προσωπικά</i>	<i>Είτε προφορικά στο σχολείο, είτε τηλεφωνικά</i>
2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου;	<i>Φυσικά, εξ αρχής</i>	<i>Ναι</i>	<i>Βεβαίως, και το κουβεντιάζουμε στην 1η συγκέντρωση</i>	<i>Πάντα</i>	<i>Ναι λέμε κάποια πράγματα</i>	<i>Μάλιστα, στην αρχική μας συνάντηση</i>	<i>Ναι, στην πρώτη ομαδική συνάντηση</i>	<i>Ναι από την αρχή της χρονιάς</i>	<i>Ναι βέβαια, είναι το ευαγγέλιο της τάξης</i>	<i>Από την αρχική συνάντηση</i>

2.4.1 Πώς ακριβώς;	Προσωπικά επιλέγω την έντυπη μορφή σε κάθε γονιό	Σε έντυπο	Κυρίως σε έντυπη μορφή και με σχετική ανάρτηση	Σε έντυπη μορφή και διεξοδική συζήτηση στην πρώτη συνάντησή	Μόνο σε έντυπη μορφή. Το αναφέρουμε αναλυτικά στην 1η συνάντηση	Εξηγώ αναλυτικά στην πρώτη συνάντηση και υπάρχει αναρτημένο έντυπο στην τάξη	Με ανάρτηση και έντυπο που δίνεται σε κάθε γονιό	Συνήθως προφορικά και κάποιες φορές γραπτά	Το μοιράζω στους γονείς στην 1η συνάντηση	Προφορικά ως επί το πλείστον. Αν ζητηθεί και σε έντυπη μορφή ή email
2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;	Ναι, σε τακτική βάση μία ημέρα την πρώτη εβδομάδα κάθε μήνα	Έχω ορίσει μία ημέρα της εβδομάδας	Ναι, μία φορά το μήνα	Ναι, μία φορά το μήνα	Συνήθως έρχονται οι ίδιοι γονείς. Όσοι δεν έρχονται και δεν ενδιαφέρονται, τότε παίρνω εγώ τηλέφωνο	Έχω δώσει τις ώρες στο σχολείο. Επίσης έχω δώσει και τα τηλέφωνα μου και μπορούν ανά πάσα στιγμή	Ορίζονται μέρες και ώρες συνάντησης	Ναι γιατί διευκολύνει ο προγραμματισμός	Ναι, ορίζω μία μέρα της εβδομάδας	Ο προγραμματισμός διευκολύνει όλους. Οι περισσότεροι τα καταφέρνουν

<p>2.5.1 Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας; Γιατί;</p>	<p>Έχουν οριστεί ώρες που υπάρχει κενό για να μην υπάρχει πίεση</p>	<p>Όταν υπάρχει πρόβλημα οι γονείς ενδιαφέρονται και έρχονται την ώρα που έχουμε ορίσει. Αλλιώς μόνο στις ομαδικές συγκεντρώσεις</p>	<p>Ναι, δίνεται πρόγραμμα επικοινωνίας στην πρώτη συνάντηση</p>	<p>Κάθε 1η Δευτέρα του μήνα. Για να μην αναστατώνεται η λειτουργία του σχολείου</p>	<p>Ναι, γιατί δεν υπάρχει χρόνος, δεν μας φτάνει ο χρόνος ούτε για τη διδασκαλία</p>	<p>Επειδή καταλαβαίνω και ξέρω ότι είναι δύσκολο στο ωρολόγιο πρόγραμμα, προσπαθώ η συνεργασία μας να γίνεται με όποιο τρόπο μπορούν</p>	<p>Ναι, για καλύτερο προγραμματισμό και προετοιμασία</p>	<p>Είμαι καλύτερα προετοιμασμένη, έχω ελεύθερο χρόνο, είμαι πιο χαλαρή την ημέρα αυτή</p>	<p>Φέτος έχω ορίσει κάθε Τετάρτη 11.15-13.00 που έχω ελεύθερο χρόνο</p>	<p>Ναι για να υπάρχει μία τάξη</p>
<p>2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά μόνο στο ωράριο εργασίας;</p>	<p>Συνήθως ναι, αλλά αυτό δεν είναι απόλυτο</p>	<p>Ως επί το πλείστον, ναι</p>	<p>Κυρίως, ναι</p>	<p>Κατά κύριο λόγο, ναι</p>	<p>Αν υπάρχει κάποιο θέμα, δεν θα αρνηθώ να μιλήσω και άλλη στιγμή</p>	<p>Δίνω κάθε περιθώριο και είμαι διαθέσιμος όποτε μπορούν</p>	<p>Μάλιστα. Μπορούν να με βρουν στο σχολείο και εκτάκτως</p>	<p>Απογευματινή ώρα το αποφεύγω</p>	<p>Σε κανονική βάση έτσι θα έπρεπε. Όμως τους μιλάω έστω περιορισμένα όποτε μου το ζητήσουν, ακόμη και τυχαία στο δρόμο</p>	<p>Συνήθως ναι. Εκτός από τις ομαδικές συναντήσεις ή κάτι έκτακτο</p>

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;	Κανονικά όχι. Ίσως μόνο για κάτι σοβαρό που θα μπορούσα να βοηθήσω	Όχι, δεν επιθυμώ και δεν έχω ελεύθερο χρόνο τα απογεύματα	Πολύ σπάνια εκτός ωραρίου, για κάποια σοβαρή ανάγκη	Μάλλον δύσκολα	Αν θέλει κάποιος μπορεί να με πάρει τηλέφωνο	Ναι	Όχι	Όχι. Δεν μου έχει ζητηθεί. Νομίζω ότι καλύπτονται από τις πρωινές ώρες	Μόνο σε περιπτώσεις ανάγκης, εκεί δίνω το τηλέφωνό μου. Αλλά δεν θα πω ποτέ τώρα είναι απόγευμα δεν σας ξέρω	Όποιος θέλει με βρίσκει στο σχολείο όποια στιγμή θέλει. Εκτός ωραρίου όχι, δεν υπάρχει ανάγκη.
2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη (π.χ. έλλειψη υλικών);	Βεβαίως, αν προκύψει ανάγκη σίγουρα	Εννοείται	Ναι, βεβαίως	Ναι και άμεσα	Ναι επικοινωνώ	Στο σχολείο υπάρχει και Σύλλογος Γονέων	Ναι, όποτε χρειαστεί ανάγκη	Βέβαια	Ναι ενημερώνω τους γονείς, βέβαια	Οι γονείς ενημερώνονται πάντοτε για τις ανάγκες που προκύπτουν στο σχολείο
2.7.1 Πώς ακριβώς;	Με όλους τους τρόπους. Για κάτι επείγον τηλεφωνικά και ίσως τους καλέσω σε συνάντηση	Είτε προφορικά, είτε τηλεφωνικά	Κυρίως τηλεφωνικά	Τηλεφωνικά και αν χρειαστεί προσωπικά	Συνήθως τηλεφωνικά	Ο Σύλλογος Γονέων έχει αυτό το ρόλο	Κυρίως προφορικά, διαπροσωπικά ή τηλεφωνικά	Τακτικές συγκεντρώσεις, ατομικά προφορικά και σπάνια τηλεφωνικά	Εξαρτάται, αν είναι ατομικό με τηλέφωνο και αν είναι σοβαρό τους καλώ στο σχολείο. Αλλιώς συνάντηση για όλους	Προφορικά στις ομαδικές συναντήσεις ή γίνονται και έκτακτες

Σημείωση 1: από ΝΣ_1 έως ΝΣ_4 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Νεάπολης Συκεών (Συνεντεύξεις 1η, 5η, 9η, 10η).

Σημείωση 2: από ΠΜ_1 έως ΠΜ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Παύλου Μελά (Συνεντεύξεις 2η, 6η, 8η).

Σημείωση 3: από ΚΕ_1 έως ΚΕ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Δήμου Κορδελιού Ευόσμου (Συνεντεύξεις 3η, 4η, 7η).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 3^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο

Μορφή συνεργασίας και τρόπους για τη συμμετοχή των γονιών στο σχολείο	ΝΣ_1	ΝΣ_2	ΝΣ_3	ΝΣ_4	ΠΜ_1	ΠΜ_2	ΠΜ_3	ΚΕ_1	ΚΕ_2	ΚΕ_3
3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;	<i>Σε περίπτωση πραγματικής ανάγκης έχει συμβεί κάποιες φορές</i>	<i>Ναι ζητάω τη συμμετοχή τους</i>	<i>Κάποιες φορές</i>	<i>Όποτε χρειαστεί ναι</i>	<i>Ναι, το ζητήσα κάποιες φορές</i>	<i>Αναλόγως το θέμα. Έχει συμβεί κάποιες φορές</i>	<i>Όχι, δεν έχει χρειαστεί</i>	<i>Ναι και ένα παραπάνω όταν υπάρχει προθυμία και το γνωρίζω</i>	<i>Ναι, αν η βοήθειά τους είναι αναγκαία</i>	<i>Ναι βεβαίως. Υπάρχουν περιπτώσεις που χωρίς τη βοήθεια τους δεν μπορούν να γίνουν πράγματα</i>
3.1.1 Πώς;	<i>Ως επί το πλείστον με προφορική αναφορά</i>	<i>Προφορικά σχεδόν πάντα</i>	<i>Κυρίως προφορικά</i>	<i>Πριν ή μετά το σχολείο</i>	<i>Προφορικά στις συναντήσεις που κάνουμε στην τάξη</i>	<i>Αρχικά προφορικά ένα μέλος ή ο πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων και κανονίζουμε συνάντηση</i>	<i>Είναι πολύ ειδικές οι ανάγκες που προκύπτουν και χρειάζεται ειδική υποστήριξη. Οι γονείς δεν μπορούν</i>	-	<i>Κυρίως προφορικά</i>	<i>Συνήθως σε ομαδικές συναντήσεις τακτικές ή έκτακτες</i>
3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;	<i>Δεν επιδιώκω την ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων</i>	<i>Φέτος όχι. Παλιότερα υπήρξαν κάποιες</i>	<i>Όχι ιδιαίτερα</i>	<i>Όχι πολύ προσωπικές, τυπικές θα έλεγα</i>	<i>Όχι, φιλικές σχέσεις δεν κάνω</i>	<i>Ναι</i>	<i>Όχι, δεν έχει τύχει.</i>	<i>Από χαρακτήρα διατηρώ πάντα καλές σχέσεις με όλους τους γονείς.</i>	<i>Στα πλαίσια του σχολείου όχι</i>	<i>Δεν έχω προσωπικές επαφές με γονείς</i>

3.2.1 Αν όχι, γιατί;	Είναι πολύπλοκα τα πράγματα και νομίζω χρειάζεται προσοχή	Απλά έτυχε	Προτιμώ να έχω μια καλή τυπική σχέση χωρίς παρεξηγήσεις	Χρειάζεται προσοχή. Δεν πρέπει να μπλέκουν τα προσωπικά με τα επαγγελματικά	Μπορεί να είχα προβλήματα με τους άλλους γονείς ή τα παιδιά	-	Δεν το αποκλείω στο μέλλον	Είμαι πολύ προσεχτική σε σχέση με τη δουλειά και τους άλλους γονείς	Δεν ήθελα από επιλογή να έχω μαθητές παιδιά φίλων. Θέλει προσοχή σε κάποια σημεία	Δουλεύω σε άλλη περιοχή από τον τόπο κατοικίας μου, ίσως για αυτό δεν έχουν προκύψει
3.2.2 Αν ναι, σάς εξυπηρετεί ή σάς βοηθά το γεγονός αυτό στη δουλειά σας;	απογοητεύομαι	-	Με βοηθάει νομίζω η καλή τυπική σχέση	Με έχει βοηθήσει το να κρατώ καλές τυπικές σχέσεις	Δεν το επιδιώκω	Επειδή μένω στον ίδιο Δήμο με κάποιους έχω προσωπικές και φιλικές σχέσεις	Δεν πιστεύω ότι θα βοηθούσαν οι προσωπικές σχέσεις, δεν θα άλλαζαν κάτι	Το πιθανότερο είναι να υπάρξει διαφορετική συμπεριφορά, να χαλάσουν οι ισορροπίες και να υπάρξει πρόβλημα	Δεν είμαι βέβαιος για αυτό. Εγώ πάντως θα ένωθα περιεργα θα προβληματιζόμουν	Δεν είμαι πολύ σίγουρος.
3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή την απουσία συνεργασίας σας με τους γονείς;	Χαρά και Ευχαρίστηση / Λύπη και απογοήτευση	Με ευχαριστεί / Με στεναχωρεί	Ικανοποίηση / Απαξιώνουν τη δουλειά μου	Πληρότητα / Απογοήτευση για το παιδί	Νιώθω πολύ καλά, με γεμίζει / νιώθω άσχημα, χάλια	Χαίρομαι / Νιώθω άβολα και άσχημα	Διευκολύνει / Δυσχεραίνει τη δουλειά μου	Έχω βιώσει μόνο την πρώτη περίπτωση. Χαρούμενη και Ικανοποιημένη	Αν το παιδί ανταποκρίνεται δεν σε πειράζει η συνεργασία.	Σου δίνει αισιοδοξία και χαρά / Σε λυπεί και σε στεναχωρεί

3.3.1 Πως αισθάνεστε στη μία ή στην άλλη περίπτωση;	Όταν οι γονείς είναι αδιάφοροι αισθάνομαι ότι το παιδί είναι άτυχο	Ικανοποίηση / Απογοήτευση και λύπη	Χαρούμενη / Νιώθω ότι δεν παράγω, απογοητεύομαι	Χαρά, δημιουργικότητα, πληρότητα / Λύπη, απογοήτευση	Για το ίδιο το παιδί νιώθω άσχημα. Δεν είναι για μένα ή τη δουλειά μου	-	Είμαι ικανοποιημένη / Δεν είμαι ικανοποιημένη, νιώθω ότι δεν έχει αντίκτυπο η προσπάθειά μου	Αισθάνομαι ότι έχω προσφέρει με τον καλύτερο τρόπο τις υπηρεσίες μου	Ικανοποίηση / Στεναχώρια για το παιδί	Βλέπεις αποτέλεσμα και προσπαθείς / δεν μπορεί να δοθεί λύση ή να βελτιωθεί κάτι
3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;	Αν και με στεναχωρεί αυτό, όταν πρέπει, ναι	Ναι	Σπάνια, και μέσω του Συλλόγου Γονέων	Ναι, κάποιες φορές	Ναι ρωτάω προφορικά, όταν έχω κάποια μικρή ανάγκη	Ναι, μέσα από το Σύλλογο Γονέων	Όχι, δεν έχει τύχει.	Ναι, όταν γνωρίζω ότι κάποιος θα μπορούσε	Ναι, όταν χρειάζεται κάτι ρωτάω τους γονείς	Ναι το κάνω
3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;	Η εθελοντική προσφορά και βοήθεια των γονιών είναι πάντα καλοδεχούμενη	Ναι ρωτάω αν μπορούν	Λίγες φορές έχει χρειαστεί	Όχι	Ναι	Ναι. Ρωτάω από την αρχή τους γονείς να δηλώσουν ποιοι είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν και με ποιο τρόπο	Δεν έχει χρειαστεί	Ναι όταν χρειάζομαι συμμετοχή ή βοήθεια ρωτάω	Ναι. Οι γονείς όταν μπορούν βοηθούν για το καλό των παιδιών	Ναι βέβαια, προκρίπτουν ανάγκες και ζητάμε τη βοήθειά τους

<p>3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή το σχολείο;</p>	<p><i>Δεν θα πρέπει να επιβαρύνουμε κι εμείς τους γονείς. Μόνο για κάτι μικρό και πολύ αναγκαίο</i></p>	<p><i>Αυτό το αποφεύγουμε</i></p>	<p><i>Ποτέ</i></p>	<p><i>Όχι</i></p>	<p><i>Ναι, το έχω κάνει για άμεση ανάγκη</i></p>	<p><i>Όχι. Μπορεί να το φροντίσει πάλι ο Σύλλογος. Ενημερώνουμε το Σύλλογο Γονέων</i></p>	<p><i>Όχι. Ζητάμε απευθείας το υλικό που μπορεί να χρειάζομαστε</i></p>	<p><i>Ναι πάντα για οτιδήποτε ρωτάω και οικονομική βοήθεια</i></p>	<p><i>Όχι, γιατί υπάρχει αδυναμία σε πολλούς</i></p>	<p><i>Δεν ζητάω χρήματα γιατί τα πράγματα είναι δύσκολα με την κρίση</i></p>
<p>3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;</p>	<p><i>Όταν υπάρχει ανάγκη, ναι, γιατί όχι;</i></p>	<p><i>Αυτό μετά χαράς, ναι</i></p>	<p><i>Κάποιες φορές, σπάνια</i></p>	<p><i>Ναι, κάποιες φορές όταν υπάρχει ανάγκη</i></p>	<p><i>Ναι το ρωτάω. Κάποιες φορές έχω ζητήσει να μας βοηθήσουν σαν συνοδοί</i></p>	<p><i>Ναι, με βάση την αρχική δήλωση διαθεσιμότητας και ενδιαφέροντος</i></p>	<p><i>Εάν χρειαστεί, ναι. Επιλέγουμε συνήθως την οικειοθελή προσφορά</i></p>	<p><i>Εξαρτάται από τη φύση της εκδρομής, αν δεν εργάζονται, ναι</i></p>	<p><i>Ναι υπάρχουν γονείς που θα μπορούσα να εμπιστευτώ</i></p>	<p><i>Ναι κατά την υλοποίηση διαφόρων προγραμμάτων</i></p>

<p>3.5 Μπορείτε να περιγράψετε ενδεικτικά μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;</p>	<p>Στο σχολείο μετά από τηλεφωνική συνεννόηση, στο γραφείο διδασκόντων</p>	<p>Συχνά η συζήτηση γίνεται στο διάδρομο. Απουσιάζει ο κατάλληλος χώρος υποδοχής του γονέα</p>	<p>Οι συναντήσεις γίνονται πάντα στο σχολείο μετά το διδακτικό ωράριο. Προσπαθώ να υπάρχει θετικό και ήπιο κλίμα</p>	<p>Έξω από το σχολείο μετά το σχολάσμα. Μιλήσαμε ισότιμα σε ανθρώπινο και ήρεμο κλίμα</p>	<p>Ήρθαν δύο γονείς, καθίσαμε στο γραφείο των δασκάλων, ήπιαμε καφέ, τα είπαμε ήρεμα και ανταλλάξαμε απόψεις</p>	<p>Έχω παιδιά που είναι 12 ετών στη ΣΤ τάξη. Οι γονείς ξέρουν τι θα ακούσουν, ξέρουν πως λειτουργούν τα παιδιά τους. Όταν λένε ότι αυτό γίνεται μόνο στο σχολείο, τότε δεν λένε την αλήθεια ή δεν γνωρίζουν καλά το παιδί τους</p>	<p>Στην τάξη την ώρα ενημέρωσης των γονέων. Διήρκεσε μισή ώρα, καθόμασταν αντικριστά και το κλίμα ήταν φορτισμένο λόγω του περιεχομένου της συζήτησης</p>	<p>Με μία μητέρα να ρωτήσει πώς πάει το παιδί. Σε ήρεμο κλίμα, στο διάλειμμα έξω από το γραφείο του διευθυντή για πέντε λεπτά</p>	<p>Ήρθε μία μαμά εκτάκτως και μιλήσαμε για 10 λεπτά στο διάλειμμα, να με ενημερώσει για μία εξέλιξη που παρακολουθούμε. Πολύ καλή συνεργασία</p>	<p>Στο σχολείο, την ώρα που έχει οριστεί, στο γραφείο των καθηγητών για 10 λεπτά. Είχαμε κοινές ανησυχίες, θέσαμε σχέδιο και νέα συνάντηση σε 20 μέρες</p>
---	--	--	--	---	--	--	---	---	--	--

Σημείωση 1: από ΝΣ_1 έως ΝΣ_4 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Νεάπολης Συκεών (Συνεντεύξεις 1η, 5η, 9η, 10η).

Σημείωση 2: από ΠΜ_1 έως ΠΜ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Παύλου Μελά (Συνεντεύξεις 2η, 6η, 8η).

Σημείωση 3: από ΚΕ_1 έως ΚΕ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Δήμου Κορδελιού Ευόσμου (Συνεντεύξεις 3η, 4η, 7η).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 4^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο

Περιεχόμενο συνεργασίας και τρόποι ενημέρωσης γονέων για συμβολή στις σχολικές δραστηριότητες	ΝΣ_1	ΝΣ_2	ΝΣ_3	ΝΣ_4	ΠΜ_1	ΠΜ_2	ΠΜ_3	ΚΕ_1	ΚΕ_2	ΚΕ_3
4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες;	<i>Ναι</i>	<i>Βεβαίως</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι, από την πρώτη συνάντηση</i>	<i>Δεν έτυχε κάτι ειδικό. Μόνο γενικά για τον τρόπο συμπεριφοράς και τη βοήθεια στο σπίτι</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι τους ενημερώνω</i>	<i>Φυσικά</i>
4.1.1 Πώς;	<i>Τις περισσότερες φορές προφορικά</i>	<i>Προφορικά</i>	<i>Κυρίως προφορικά και κάποιες φορές τηλεφωνικά</i>	<i>Κυρίως προφορικά</i>	<i>Προφορικά</i>	<i>Προφορικά, με ατομική συνάντηση ή τηλεφωνικά</i>	<i>-</i>	<i>Είτε μαζικά στις συναντήσεις, είτε ατομικά και συνήθως προφορικά</i>	<i>Συνήθως προφορικά</i>	<i>Συνήθως τηλεφωνικά ή με ατομική συνάντηση</i>

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες (κατά την άποψή σας) χρήσιμες πληροφορίες;	<i>Ναι, με διακριτικότητα και όταν εντοπίζω προβλήματα στο παιδί</i>	<i>Όχι και τόσο εύκολα. Κυρίως όταν υπάρχει πρόβλημα</i>	<i>Λίγα πράγματα και μάλιστα για κάτι που να αφορά το παιδί</i>	<i>Μόνο αν κρίνεται απαραίτητο. Το αναφέρω στην αρχή της χρονιάς</i>	<i>Τις περισσότερες φορές οι γονείς λένε από μόνοι τους το πρόβλημα. Βγαίνει πάνω στην κουβέντα</i>	<i>Τα πολύ προσωπικά θέματα προστατεύονται. Ο γονιός αποφασίζει μέχρι πιο σημείο</i>	<i>Ναι. Ο δάσκαλος πρέπει να γνωρίζει κάποιες πληροφορίες για τη ζωή του παιδιού στο σπίτι</i>	<i>Βεβαίως όταν υπάρχει λόγος</i>	<i>Ναι όταν παρατηρώ κάποιο θέμα και το κάνω με προσοχή</i>	<i>Όταν υπάρχουν κάποια προβλήματα μιλάμε μέχρι εκεί που αισθάνονται άνετα</i>
4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;	<i>Φυσικά ναι</i>	<i>Βέβαια</i>	<i>Όχι ιδιαίτερα αναλυτικές</i>	<i>Ναι αρκετά αναλυτικές</i>	<i>Εννοείται ενημερώνω αναλυτικά τους γονείς</i>	<i>Είναι απαραίτητο πιστεύω</i>	<i>Ναι, βεβαίως</i>	<i>Από την πρώτη κιόλας συνάντηση με τους γονείς</i>	<i>Οι γονείς ενημερώνονται αναλυτικά στις συναντήσεις</i>	<i>Σε πρώτο επίπεδο στην αρχική συγκέντρωση και μετά όταν ζητηθεί κάτι, ναι</i>
4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση από μέρους τους;	<i>Δεν έχω να θυμάμαι κάτι τέτοιο. Για ό,τι προσπάθησα είδα ανταπόκριση</i>	<i>Με όποιον δεν είναι συζητήσιμος δεν υπάρχει καμία συνεργασία</i>	<i>Κάποιες φορές, ναι</i>	<i>Φυσικά και υπάρχουν</i>	<i>Ίσως κάποια προσωπικά θέματα. Όμως δεν υπάρχει θέμα άρνησης</i>	<i>Οι σημερινοί γονείς δεν συζητούν τα σοβαρά και ουσιαστικά θέματα και δεν μπαίνουν στα δύσκολα κομμάτια</i>	<i>Ναι, μου έτυχε αρκετές φορές να αντιμετωπίσω θέματα επικοινωνίας με τους γονείς και δεν μπορούν να με καταλάβουν</i>	<i>Δεν μου έτυχε κάτι τέτοιο. Η οικειότητα και φιλική μου διάθεση νομίζω ότι βοηθάει στην ανταπόκρισή τους</i>	<i>Ένα θέμα που δεν το συζητά όπως πρέπει είναι η αυθάδεια και το θράσος ορισμένων παιδιών</i>	<i>Όταν έχουν υποχρεώσεις και δυσκολίες και δεν έχουν χρόνο για τα παιδιά. Όταν νιώθουν ενοχές για κάτι</i>

4.4.1 Μπορείτε να αναφέρετε κάποια από αυτά;	Προβλήματα κοινωνικοποίησης των παιδιών	-	Κυρίως όταν το παιδί παρουσιάζει προβληματική συμπεριφορά. Δεν είναι όλοι οι γονείς το ίδιο	Κυρίως όταν το παιδί παρουσιάζει μαθησιακές δυσκολίες ή συμπεριφορικά προβλήματα	Όταν το παιδί εμφανίζει πρόβλημα, ενημερώνω τους γονείς για να δούμε τι φταίει	Τα θέματα ανεργίας ή των ναρκωτικών. Μαθαίνεις να παιδιά παλεύουν, να προσπαθούν, να διεκδικούν στα δύσκολα	Κυρίως έχουν να κάνουν με τον τρόπο που πρέπει να προσεγγίζουν το παιδί	-	Συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις οι γονείς είναι η αιτία της έπαρσης και δεν καταλαβαίνουν αυτό που τους λες	Δύσκολα ωράρια, οικονομικά θέματα, χωρισμένοι γονείς. Δεν θέλουν να τα αναλύσουν σε μεγάλο βαθμό
4.5 Οι γονείς, σάς εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;	Ένα μικρό ποσοστό γονέων, ναι	Κάποιοι γονείς ναι. Είναι ανάλογα με το πρόβλημα και το χαρακτήρα του γονιού	Κάποιες φορές, ναι	Ναι σε πολλές περιπτώσεις	Τα λένε ναι, τα λένε από μόνοι τους	Δεν συμπεριφέρονται όλοι το ίδιο. Όσο πιο φιλικές και ειλικρινείς είναι οι σχέσεις, τόσο λένε προσωπικά πράγματα στο δάσκαλο	Υπάρχουν ορισμένοι που νιώθουν την ανάγκη να το κάνουν. Είναι μερικοί, δεν είναι πολλοί	Βεβαίως και πιστεύω επειδή κρατάω το απόρρητο. Δείχνω απόλυτο σεβασμό	Όχι όλοι. Σπάνια θα μπου σε πολύ προσωπικά προβλήματα	Είναι ένα μικρό ποσοστό αυτοί που μπαίνουν σε αναλυτικές περιγραφές
- Σε ποιες περιπτώσεις;	Κυρίως για θέματα υγείας ή άλλα για να δείξω κατανόηση απέναντι στο παιδί	Για όλα τα θέματα που επηρεάζουν με ένα τρόπο το παιδί	Είναι θέμα προσωπικότητας του γονέα, αν νιώθει ντροπή ή άσχημα	Ζητούν τη γνώμη μου σε διάφορα και σοβαρά προβλήματα. Έχουν εμπιστοσύνη και εκτιμούν τη γνώμη μου	Δεν εμπιστεύονται όλοι οι γονείς, είναι στον άνθρωπο αυτό νομίζω	Η ουσιαστική σχέση με τους γονείς προλαμβάνει αρνητικές συνέπειες και λειτουργεί υπέρ του παιδιού	Είναι γονείς που δεν ντρέπονται και το κάνουν για να βοηθηθούν από μένα	Κάτι ανεπιθύμητο, ένα πρόβλημα υγείας, ένα οικογενειακό πρόβλημα, διάφορα θέματα	Κυρίως θέματα υγείας	Όσοι θέλουν να συνεργαστούν με το δάσκαλο, όχι επιφανειακά, λένε περισσότερα πράγματα

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;	Όχι, δεν υπάρχει τέτοιο θέμα	Σε κάποιες περιπτώσεις, ναι	Όχι ιδιαίτερα	Λίγες φορές	Οι γονείς περιμένουν να μάθουν και να ενημερωθούν από μένα. Είναι άγνωστη λέξη η παρέμβαση για μένα	Όχι. Στη δική μου τάξη δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο	Ναι. Πολλοί συνηθίζουν να δίνουν οδηγίες και συστάσεις	Παρέμβαση δεν το λες, δεν μου κάνουν υποδείξεις, απλώς ενδιαφέρονται	Δεν μου έτυχε. Μόνο κριτική ότι έκρινα αυστηρά το παιδί τους	Περισσότερο θα το έλεγα αντίδραση όχι παρέμβαση
4.6.1 Τι θεωρείτε ως παρέμβαση;	Υποδείξεις, συστάσεις και εντολές για τη δουλειά μου	Να λέω στον άλλο πώς πρέπει να κάνει τη δουλειά του	Διάφορες υποδείξεις	Πώς θα διαχειριστώ την τάξη μου, πώς θα κάνω το μάθημα, αν δώσω πολλά ή λίγα μαθήματα στο σπίτι	-	Να μου πει πως πρέπει να δουλέψω	Οδηγίες και κατευθύνσεις για τον τρόπο που θα μιλήσω και θα του δώσω να καταλάβει	Είναι να κάνεις κριτική εκεί που δεν είναι η δουλειά σου και δεν γνωρίζεις	Να υποδεικνύω και να επιμένω σε κάτι που δεν είναι αρμοδιότητά μου	Οι υποδείξεις και η επιθετική κριτική
4.6.2 Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;	Από αδυναμία, λόγω άγχους και έντονων προβλημάτων με το παιδί	-	Κυρίως όταν υπάρχουν διαφωνίες-διαμάχες μεταξύ των παιδιών	Για το καλό του παιδιού, να το "προστατέψουν"	Ποτέ δεν παρουσιάστηκε τέτοιο θέμα στη δουλειά μου	Συχνά κάνουν το λάθος να συγκρίνουν πρόσωπα και καταστάσεις. Προβληματίζονται χωρίς να αναλαμβάνουν τις δικές τους ευθύνες	Λόγω των ιδιαιτεροτήτων που έχουν τα παιδιά (μαθησιακά προβλήματα) μπορώ να το δικαιολογήσω, όμως όχι σε όλες τις περιπτώσεις	Σε θέματα επιδόσεων και συμπεριφοράς των παιδιών ειδικά ή γενικότερα	Μάλλον, όταν νιώθουν να αδικούνται τα παιδιά τους από το δάσκαλο	Όταν βλέπουν τα παιδιά τους να δυσκολεύονται στα μαθήματα

Σημείωση 1: από ΝΣ_1 έως ΝΣ_4 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Νεάπολης Συκεών (Συνεντεύξεις 1η, 5η, 9η, 10η).

Σημείωση 2: από ΠΜ_1 έως ΠΜ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Παύλου Μελά (Συνεντεύξεις 2η, 6η, 8η).

Σημείωση 3: από ΚΕ_1 έως ΚΕ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Δήμου Κορδελιού Ευόσμου (Συνεντεύξεις 3η, 4η, 7η).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ

Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 5^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο

Είδος και τρόπος συνεργασίας με γονείς όταν υπάρχουν προβλήματα με τα παιδιά τους	ΝΣ_1	ΝΣ_2	ΝΣ_3	ΝΣ_4	ΠΜ_1	ΠΜ_2	ΠΜ_3	ΚΕ_1	ΚΕ_2	ΚΕ_3
5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;	<i>Το όφελος είναι πολύ μεγάλο για το παιδί</i>	<i>Το παιδί είναι πιο ισορροπημένο και αισθάνεται ότι το αγαπούν και ενδιαφέρονται γι αυτό</i>	<i>Σίγουρα λειτουργεί θετικά</i>	<i>Πολύ θετικά, κάνει το παιδί πιο δυνατό</i>	<i>Το παιδί χαίρεται, σκέφτεται ότι ενδιαφέρονται για εκείνο</i>	<i>Ο δάσκαλος μπορεί να κατανοεί καλύτερα και χειρίζεται σωστά κάποιες αδυναμίες. Τα οφέλη είναι ουσιαστικά και κυρίως για την μετέπειτα ζωή του παιδιού</i>	<i>Φυσικά. Το παιδί χαίρεται και καταλαβαίνει ότι το αγαπούν και θέλουν το καλό του. Γίνεται ισορροπημένο</i>	<i>Εννοείται αυτό.</i>	<i>Είναι καλό για το παιδί</i>	<i>Ναι, γιατί μαθαίνουν από μικρά για την αξία της συνεργασίας ως παράδειγμα συμπεριφοράς. Δεν προβληματίζονται, δεν έχουν αμφιβολίες</i>

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι «κερδίζει» το παιδί σε μία τέτοια περίπτωση;	Χαίρεται και παραδειγματίζεται από την καλή συνεργασία. Κερδίζει στον τρόπο που υποστηρίζεται	Έχει την καλύτερη βοήθεια, μαθαίνει πιο εύκολα και σωστά	Το παιδί κερδίζει από άποψη ασφάλειας, νιώθει πιο σίγουρο	Γίνεται ωριμότερο, δυνατότερο, με αυτοεκτίμηση, νιώθει πιο σίγουρο	Νιώθει καλά συναισθηματικά, αποκτά αυτοπεποίθηση και βοηθάει στα μαθήματα και την επίδοσή του	Καταλαβαίνει ότι όλοι θέλουν το καλό του, μαθαίνει για την καλή συνεργασία και αυτό το αφομοιώνει στον εαυτό του	Δεν μπερδεύεται, λειτουργεί με μεγαλύτερη σιγουριά και φαίνεται στον τρόπο που μεγαλώνει και αναπτύσσεται	Συναισθηματικά, ανθρωπιστικά, ακαδημαϊκά και κοινωνικά	Νιώθει πολύ καλά	Διαμορφώνει αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση
5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;	Ναι φυσικά, όσο πιο γρήγορα γίνεται	Ναι, εννοείται	Φυσικά, οποσδήποτε	Ναι, πάντα	Ναι, πρώτιστα	Ναι	Ναι, αφού πρώτα ενημερώσω μία καλή φίλη και συνάδελφο και τον διευθυντή	Ναι, θα έρθει η στιγμή που θα συζητηθεί μετά από αξιολόγηση	Ναι για να το προσέξουν και οι ίδιοι	Σίγουρα
5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε μαζί τους;	Συνήθως προφορικά, αλλιώς τηλεφωνικά	Τηλεφωνικά ή προσωπικά στο σχολείο	Προφορικά και τηλεφωνικά	Τηλεφωνικά και στη συνέχεια προσωπικά	Τηλεφωνικά και κλείνω μαζί τους κάποιο ραντεβού στη συνέχεια	Σχεδόν πάντα προφορικά	Τις περισσότερες φορές προφορικά και λιγότερο τηλεφωνικά	Προφορικά	Προφορικά αν συναντιόμαστε στο σχολείο, αλλιώς τηλεφωνικά	Προφορικά, τηλεφωνικά ή στο σχολείο

5.2.2 Φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;	Σε σημαντικά ζητήματα ζητάω και τους δύο γονείς	Αρχικά με τον έναν από τους δύο	Συνήθως στον ένα	Αρχικά στο ένα. Για σοβαρό θέμα και στους δύο	Προτιμώ και τους δυο	Συνήθως μιλάω με το γονιό που γνωρίζω ή που έρχεται	Δεν το ορίζω εγώ. Συνήθως μιλάμε με το γονιό που έρχεται και στις συναντήσεις	Καταρχήν με το γονιό που έχουμε επαφή και βλέπουμε περισσότερο	Αρχικά το συζητάω με τον ένα γονιό. Αν είναι κάτι που επιμένει στη συνέχεια και τους δύο	Αρχικά μιλάω με τον έναν
5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;	Ναι είναι στην ίδια κατεύθυνση	Όχι βέβαια. Με τους γονείς που δεν έρχονται καθόλου πώς να συνεργαστείς;	Από μένα ναι. Από τους γονείς υπάρχουν διαφορετικές προθέσεις και διαθέσεις	Ναι είναι κοινός	Σκέφτηκα να έχω καφέ και γλυκά στις συγκεντρώσεις, σε χαλαρό κλίμα. Μπορούν να έρθουν πολλά στην επιφάνεια	Υπάρχουν γονείς που ενώ προσπαθώ δεν ανταποκρίνονται και δεν καταφέρνω να συνεργαστώ καθόλου	Όχι. Εξαρτάται από τον κάθε γονιό	Ναι, αλλά υπάρχουν διάφορα προβλήματα, δεν έχουν όλα την ίδια βαρύτητα	Από πλευράς μου ναι, αλλά η συνεργασία εξαρτάται και από τους γονείς.	Ναι. Το πλαίσιο που κινούμαστε δεν διαφοροποιείται

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό;	Τα ωράρια και ο φόρτος εργασίας των γονιών είναι ένα πρόβλημα	Η αδιαφορία κάποιων δυσκολεύει τη συνεργασία	Όχι βέβαια	Ναι, αλλά εξαρτάται από τη δεκτικότητα του άλλου	Δεν θυμάμαι να είχα τριβές με κάποιους γονείς	Συνήθως, δεν είναι συνεργάσιμοι οι γονείς που τα παιδιά τους δεν είναι καλοί μαθητές ή με δύσκολη συμπεριφορά	Όχι βέβαια, τα χαρακτηριστικά και το ενδιαφέρον του κάθε γονιού είναι διαφορετικά	Η συνεργασία με κάθε οικογένεια είναι διαφορετική ή	Δεν είναι το ίδιο με όλους	Είναι θέμα ουσιαστικής διάθεσης και ανταπόκρισης του γονιού
5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;	Βέβαια, η συνεργασία έχει να κάνει με την καλή επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών	Ναι και μάλιστα άμεσα	Ναι, βέβαια	Ναι, βεβαίως	Ναι, πάντα	Ναι το επιδιώκω πάντα και τους καλώ να έρθουν στο σχολείο	Ναι, προσπαθώ να επιστήσω την προσοχή τους, σε κάτι που παρατήρησα εγώ	Ναι, φυσικά	Όταν υπάρχει ενδιαφέρον από το γονιό και έρθει στο σχολείο για ατομική κουβέντα, τότε σίγουρα	Εννοείται
5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί τους;	Πάντα θα έλεγα	Βεβαίως	Πάντα, οπωσδήποτε	Φυσικά	Ξεκινάμε πάντα από τα θετικά	Ξεκινάω με τα θετικά, βέβαια	Συνήθως το κάνω, ακόμα και όταν δεν υπάρχουν έντονα θετικά στοιχεία στο παιδί	Εννοείται, ναι	Ναι	Πάντα. Έτσι αποκτάς την εμπιστοσύνη του γονιού

5.6 Σε περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;	<i>Ναι, βέβαια</i>	<i>Ναι, όταν έχω σαφή εικόνα</i>	<i>Ναι, όταν έχω σχηματίσει τέτοια άποψη</i>	<i>Ναι, είναι το αμέσως επόμενο βήμα</i>	<i>Ναι, προτείνω</i>	<i>Ναι, αλλά με προσοχή και πολύ μαλακά</i>	<i>Για μας τους δασκάλους ειδικής αγωγής είναι κάτι το οποίο έχει γίνει ήδη</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι μετά την πρώτη ενημέρωση, όποιος ρωτάει κάτι παραπάνω</i>	<i>Ναι, αν έχω σιγουρευτεί</i>
5.6.1 Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους;	<i>Ναι, βέβαια</i>	<i>Ναι τους ενημερώνω</i>	<i>Ναι, οι ενέργειες γίνονται νωρίτερα από τη διαπίστωση του προβλήματος</i>	<i>Φυσικά. Κάποιες ενέργειες έχουν γίνει για τη διαπίστωση του προβλήματος</i>	<i>Ναι, φυσικά. Ό,τι μπορώ και περνάει από το χέρι μου</i>	<i>Ναι, εφόσον ανταποκριθού ν. Παρέχω κάθε δυνατή βοήθεια</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι μιλάμε για κάποιους τρόπους αντιμετώπισης που μπορούν να βοηθήσουν το παιδί</i>	<i>Ναι ενημερώνονται για να γνωρίζουν ακριβώς</i>	<i>Ναι, αφού σκεφτώ τι θα ήταν καλύτερο για το παιδί</i>

<p>5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας; Πώς ακριβώς;</p>	<p>Νομίζω λειτουργεί ανάλογα αυτό το γεγονός</p>	<p>Πιστεύω ναι. Περισσότερες προσδοκίες, καλύτερη συνεργασία</p>	<p>Όταν τα παιδιά ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των γονιών, τότε και ο δάσκαλος θεωρείται "καλός" και αντίθετα</p>	<p>Ναι. Όλοι οι γονείς πιστεύουν ότι τα παιδιά τους είναι τα πιο τέλεια και προσδοκούν πολλά από το σχολείο</p>	<p>Δεν νομίζω σε τέτοια μικρή ηλικία να επηρεάζουν οι προσδοκίες, αλλά δεν είμαι σίγουρη, δεν το σκέφτηκα αυτό</p>	<p>Νομίζω λειτουργεί ανάλογα. Όταν θέλει να είναι το παιδί του επιμελής μαθητής, ενδιαφέρεται και επιδιώκει στενή συνεργασία με το δάσκαλο</p>	<p>Για παιδιά με ειδικές ανάγκες, οι γονείς δεν καταλαβαίνουν το πρόβλημα, δεν θέλουν να το πιστέψουν, δεν αναγνωρίζουν το πρόβλημα. Τότε υπάρχει επίδραση στη σχέση μας</p>	<p>Δεν νομίζω ότι οι προσδοκίες έχουν κάποιο ρόλο εδώ. Το πιο σημαντικό είναι ο τρόπος και συμπεριφορά από το δάσκαλο στο γονιό</p>	<p>Οι προσδοκίες επηρεάζουν και αγχώνουν τα παιδιά. Εμένα δεν με επηρεάζουν και ούτε παίζω ρόλο στη σχέση και συνεργασία με τους γονείς</p>	<p>Όχι. Απλά οι γονείς θέλουν από τα παιδιά να μαθαίνουν περισσότερα πράγματα στο σχολείο</p>
---	--	--	--	---	--	--	--	---	---	---

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;	<i>Βέβαια, ναι</i>	<i>Ναι</i>	<i>Φυσικά, όσο μπορώ</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι μιλάω με όλους τους γονείς, ειδικά όταν παρατηρώ κάτι</i>	<i>Πάντα</i>	<i>Ναι, εάν χρειαστεί και ο γονιός είναι συνεργάσιμος και συζητήσιμος</i>	<i>Ναι</i>	<i>Ναι συμβουλευτώ όσο μπορώ τους γονείς</i>	<i>Ναι φυσικά, λέω όσα πράγματα γνωρίζω</i>
5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;	<i>Ναι έχει συμβεί, με προσοχή βέβαια</i>	<i>Με επιφυλακτική στάση</i>	<i>Όσο γίνεται πιο διακριτικά</i>	<i>Ναι, εννοείται</i>	<i>Ναι, με την έννοια κάτι που επηρεάζει τη συμπεριφορά του</i>	<i>Είναι το τελευταίο στάδιο της προσπάθειας. Πάντα με διακριτικό και ερευνητικό πνεύμα</i>	<i>Δεν μου έτυχε. Πιστεύω είναι θέμα χαρακτήρα γονέα, να δίνει το περιθώριο</i>	<i>Ναι, αλλά με προσοχή</i>	<i>Ναι, ενδεχομένως για οικονομικά ή κοινωνικά θέματα</i>	<i>Ναι, αναφέρομαι κάθε φορά που προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε κάποια δυσκολία</i>

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά τους;	Και αυτό, βεβαίως	Ναι, βεβαίως	Κάποιες φορές ναι. Υπάρχουν και γονείς που δεν είναι δεκτικοί	Κάποιες φορές, αν μου το ζητήσουν	Ναι φυσικά, είναι βασικό κομμάτι δουλειάς κυρίως στις μικρές τάξεις, μέχρι Δ τάξη	Ναι, για την ανάπτυξη της κρίσης και της παρατηρητικότητας του παιδιού	Εάν χρειαστεί και ο γονιός θέλει να ενημερωθεί, ναι	Ναι βεβαίως. Το αναφέρω συνέχεια ειδικά τώρα που έχω Α τάξη	Ναι ναι	Βεβαίως
5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;	Η ουσιαστική επικοινωνία και η πραγματική διάθεση από μέρους του	Να αποδέχεται αυτό που του λες. Η αλληλοϋποστήριξη, αλληλοκατανόηση, προσπάθεια, καλή πρόθεση, ουσιαστικό ενδιαφέρον	Δεν παρεμβαίνει στο έργο μου, δέχεται τις αδυναμίες του παιδιού και δεν με επικρίνει	Ευγενικός, θετικός, ακομπλεξάριστος, βοηθητικός, να ακούει αυτά που του λες	Που έρχεται στο σχολείο και ενδιαφέρεται. Ρωτάει και νοιάζεται πραγματικά για το παιδί του	Που δείχνει με τις πράξεις του ότι ενδιαφέρεται πραγματικά. Θα τηλεφωνήσει, θα συμμετέχει, παρέχει τη βοήθειά του	Συνειδητοποιημένος, δεκτικός, να καταλαβαίνει πώς έχουν τα πράγματα, να μην αμφισβητεί το δάσκαλο και να τον εμπιστεύεται	Νοιάζεται, ενδιαφέρεται, έρχεται και ρωτάει για το παιδί. Μέσα από το παιδί καταλαβαίνεις αν είναι συνεργάσιμος	Που ενημερώνεται και ενημερώνει. Δεν μιλάω για το επιφανειακό, μιλάω να εμπιστευτεί τα δύσκολα	Που βλέπει και παραδέχεται τα πράγματα όπως έχουν, που ενδιαφέρεται, που προσπαθεί να είναι δίπλα στο παιδί του

5.10 Σε περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;	Μιλώ όσο μπορώ και σ αυτή την περίπτωση	Ναι βεβαίως το επιδιώκω	Δεν μου έχει τύχει τέτοια περίπτωση	Δεν μου έτυχε, αλλά πιστεύω ναι	Ναι μιλάω με τους γονείς	Δεν μου έχει τύχει. Πιστεύω ότι τα παιδιά αυτά προσαρμόζονται ευκολότερα από τα ελληνόπουλα.	Δεν μου έτυχε. Πιστεύω είναι θέμα χαρακτήρα γονέα, να δίνει το περιθώριο	Βέβαια	Ναι φυσικά. Αυτά έχουν συνήθως πολύ μεγαλύτερες ανάγκες	Κανονικά
5.10.1 Πώς;	Μιλώ προσωπικά ή αλλιώς μέσω άλλου γονέα που γνωρίζει τη γλώσσα	Είτε με τον ίδιο, είτε με κάποιον που μπορεί να βοηθήσει	Προσωπικά ή μέσω τρίτου προσώπου λόγω γλώσσας	Προσωπικά ή μέσω τρίτου γονέα ή με βοήθεια από υπηρεσίες	Όταν δεν γνωρίζουν τη γλώσσα, βρίσκεται κάποιος για να μεταφράζει	Αν δεν μιλούν τη γλώσσα μέσω κάποιου που γνωρίζει τις δύο γλώσσες	Θα λειτουργούσα όπως σε κάθε περίπτωση παιδιού	Κυρίως προσωπικά. Αν ξέρει Αγγλικά, αλλιώς με κάποιο τρίτο πρόσωπο	Τις περισσότερες φορές καταλαβαίνω. Αν χρειαστεί κοιτάζω για μεταφραστή	Προσωπικά, αλλιώς μέσω τρίτου προσώπου

Σημείωση 1: από ΝΣ_1 έως ΝΣ_4 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Νεάπολης Συκεών (Συνεντεύξεις 1η, 5η, 9η, 10η).

Σημείωση 2: από ΠΙΜ_1 έως ΠΙΜ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Παύλου Μελά (Συνεντεύξεις 2η, 6η, 8η).

Σημείωση 3: από ΚΕ_1 έως ΚΕ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Δήμου Κορδελιού Ευόσμου (Συνεντεύξεις 3η, 4η, 7η).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ

Πίνακας απαντήσεων σε ερωτήσεις στο 6^ο ερευνητικό πεδίο - στόχο

Στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού για διεύρυνση και προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς	ΝΣ_1	ΝΣ_2	ΝΣ_3	ΝΣ_4	ΠΜ_1	ΠΜ_2	ΠΜ_3	ΚΕ_1	ΚΕ_2	ΚΕ_3
6.1 Ποιες θεωρείτε ως βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;	<i>Να έχει διάθεση, να ενδιαφέρεται πραγματικά, να αγαπάει τη δουλειά του και τα παιδιά</i>	<i>Η ειλικρίνεια και η σωστή συμπεριφορά</i>	<i>Επικοινωνιακός, να εμπνέει εμπιστοσύνη, σταθερός στις απόψεις του, υποστηρικτικός και να ασχολείται ουσιαστικά με τα παιδιά</i>	<i>Διαχειριστής της τάξης, με γνωστικό υπόβαθρο, ενημερωμένος για τις εκπαιδευτικές εξελίξεις, με γνώσεις ψυχολογίας, διοίκησης, νομικές</i>	<i>Να καθίσει με τους γονείς, να δείξει ενδιαφέρον, να τους ακούσει. Να έχει συνείδηση και αίσθημα ευθύνης</i>	<i>Δεκτικός, συνεργάσιμος σε κάθε περίπτωση γονέα, να εμπνέει εμπιστοσύνη, να δείχνει καλοσύνη και ενδιαφέρον και να παρακινεί τους γονείς με το πάθος, την ειλικρίνεια και τον επαγγελματισμό του</i>	<i>Διάθεση, κατανόηση, ενσυναίσθηση, ειλικρινείς και να εμπνέει εμπιστοσύνη</i>	<i>Να αγαπάει τη δουλειά του, να βελτιώνεται, να έχει ζήλο και όρεξη. Επικοινωνιακός, διερευνητικός, να αφουγκράζεται</i>	<i>Ομιλητικός, ευγενικός, να αγαπάει τη δουλειά του, να ενδιαφέρεται για την πρόοδο όλων των παιδιών. Να έχει υπομονή, να είναι ειλικρινής και να αισθάνεται το ρόλο του</i>	<i>Υπομονετικό και ειλικρινή χαρακτήρα, καλός στην επικοινωνία, να εμπνέει σοβαρότητα και εμπιστοσύνη</i>
6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς;	<i>Ναι και βέβαια μου έχει συμβεί</i>	<i>Ναι, νομίζω είναι προφανές</i>	<i>Κάποιες φορές όταν το επιτρέπουν οι συνθήκες</i>	<i>Όχι ιδιαίτερα</i>	<i>Ναι σε γιορτές που οι γονείς αναλαμβάνουν κάποιο ρόλο</i>	<i>Βεβαίως. Η προσπάθεια γίνεται πάντα από κοινού και σε συνεργασία με τους γονείς</i>	<i>Ναι, είναι το αποτελεσματικότερο εργαλείο</i>	<i>Φυσικά, για να αντιμετωπίσουμε από κοινού προβλήματα</i>	<i>Μόνο έτσι έχεις θετικά αποτελέσματα. Έτσι δουλεύουμε</i>	<i>Η συνεργασία είναι ο πρώτος και οι από κοινού στόχοι ο επόμενος στόχος μου</i>

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς;	Θέματα συμπεριφοράς και μαθησιακά	Συνέχεια το κάνουμε αυτό. Μαθησιακά ή θέματα συμπεριφοράς	Κυρίως στο γνωστικό τομέα και στο συμπεριφορικό	Όχι κάτι συγκεκριμένο. Για μαθησιακά θέματα ή προβλήματα συμπεριφοράς	Σε εορταστικές εκδηλώσεις	Για την ομαλή προσαρμογή και θέματα επιθετικής συμπεριφοράς	Δεν έχω κάτι ιδιαίτερο να πω	Δύο πρόσφατες περιπτώσεις ένα μαθητή με γλωσσικό θέμα και μία μαθήτριά από τη Γεωργία	Προτείνω και κατευθύνω εγώ τους στόχους.	Προβλήματα άρνησης μάθησης και επιθετικής και ανάρμοστης συμπεριφοράς
6.2.2 Σε ποιούς;	πιθανά αίτια που έχουν αναστατώσει το παιδί	-	Με παράλληλη προσπάθεια στο σχολείο και στο σπίτι	Ίσως στους μαθησιακούς στόχους	Παράδειγμα οι γονείς ανέλαβαν τα γλυκά. Ήταν πολύ καλό, άρεσε σε όλους η από κοινού προσπάθεια	-	Οι στόχοι ορίζονται ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες του μαθητή	-	-	-
6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα;	Κάποιοι ναι, κάποιοι άλλοι όχι	Δεν είναι όλοι οι γονείς το ίδιο	Οι περισσότεροι πιστεύω ναι	Και ναι και όχι. Ανάλογα με τη συμπεριφορά και την αντίληψη του γονέα	Όσοι μπορούν να διαθέσουν χρόνο και ενδιαφερθούν τα καταφέρνουν	Όταν θέλει και ενδιαφέρεται πραγματικά, καταφέρνει να συνεργαστεί τις περισσότερες φορές	Η διάθεση και το πραγματικό ενδιαφέρον είναι αρκετά πιστεύω	Δεν χρειάζονται ιδιαίτερες δυνατότητες για να είναι συνεργάσιμοι	Οι δυνατότητες είναι διαφορετικές για τον καθένα	Εξαρτάται από τον κάθε γονιό. Οι άνθρωποι διαφέρουν
6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργάζοσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας;	Η απάντηση είναι θετική, δεν το έχω κάνει μέχρι στιγμής, δεν χρειάστηκε	Ναι, για προετοιμασία θεατρικών παραστάσεων και ήταν πολύ σημαντική η βοήθειά τους	Λίγες φορές	Κάποιες φορές ναι	Κυρίως από το σπίτι οι γονείς συμμετέχουν και βοηθούν. Στο σχολείο δεν μου έτυχε	Έχω πολύ θετική εμπειρία και συνεργάζομαι κάθε φορά που δείχνουν ενδιαφέρον	Όχι και δεν νομίζω ότι θα επέλεγα να το κάνω στο μέλλον	Δεν θα ήθελα κάποιον γονιό μέσα στην τάξη.	Ναι. Αν μπορούσα σε κάποιο πλαίσιο που να προσδιορίζεται ο τρόπος επιλογής	Ναι έχω συνεργαστεί. Μόνο θετικά έχω να αναφέρω

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;	Σε δύο τρεις περιπτώσεις, ναι	Ναι σε επισκέψεις εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος	Όχι	Ναι	Πάντα υπάρχει συνεργασία με τους γονείς. Συμμετέχουν κάποιιοι γονείς, όχι όλοι	Ναι, σε κάποιες εκπαιδευτικές εκδρομές και σε οργάνωση εκδηλώσεων	Όχι δεν χρειάστηκε μέχρι στιγμής	Ναι παλαιότερα με μεγαλύτερες τάξεις. Σε εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές εκδρομές	Ναι σε ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα για το νερό. Πολύ σημαντική συνεισφορά κάποιων	Ναι
6.4.1 Αν ναι, πείτε μας για τα οφέλη αυτής της συνεργασίας;	Ένιωθα πιο ήσυχη, είχα μεγαλύτερη ασφάλεια	Το παιδί καταλαβαίνει ότι πρέπει να βοηθάμε και ν αγαπάμε το σχολείο	-	Πολύ καλή συνεργασία. Λάβαμε εξειδικευμένες πληροφορίες για το επάγγελμα και πολλά θετικά μηνύματα για τα παιδιά	Υποστηρίζονται οι δράσεις του σχολείου, τα παιδιά χαίρονται, νιώθουν περήφανα	Παρείχαν εξειδικευμένες γνώσεις και οι μαθητές κατανόησαν στην πράξη. Έμειναν ενθουσιασμένοι	Θα μπορούσα να πω ότι τα παιδιά καμαρώνουν και χαίρονται για τους γονείς τους και οι δάσκαλοι νιώθουν σιγουριά και ασφάλεια με τους γονείς	Τα παιδιά ήταν πολύ χαρούμενα τόσο κατά τη διαδικασία όσο και μετά. Ένιωσαν να προσφέρουν μαζί με τις εθελόντριες μαμάδες	Τα παιδιά χαίρονται, αποκτούν εμπειρίες και καμαρώνουν. Όλοι μένουν ικανοποιημένοι και ευχαριστημένοι	Γνωριστήκαμε καλύτερα σε επίπεδο κατανόησης και εμπιστοσύνης. Ήταν σαν να είχαμε γίνει φίλοι
6.4.2 Αν όχι, Γιατί;	Δεν είναι όλοι οι γονείς σε θέση	Όταν δεν θα ήθελε ο ίδιος, δηλαδή με το ζόρι	Θέλω να αποφύγω κάθε παρέμβαση στο εκπαιδευτικό μου έργο	Αν ο γονέας ήταν αδιάφορος και δεν είχε χρόνο να ασχοληθεί	Ένας αδιάφορος γονιός δεν μπορεί να βοηθήσει και να καλύψει κάποιο κενό	Ο γονιός ο οποίος θέλει να συμμετέχει και να βοηθήσει είναι πάντα ευπρόσδεκτος	Εάν οι γονείς δεν είναι άτομα εμπιστοσύνης, με περίεργη συμπεριφορά και χωρίς ικανότητες	Όταν δεν έχουν τρόπο και συμπεριφέρονται νευρικά και επιθετικά	Όταν δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι	Πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη, θέληση, διάθεση, ευχάριστη προσωπικότητα

<p>6.5 Πιστεύετε ότι η μορφή που φέρει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή και τα χόμπι του;</p>	<p><i>Το σχολείο δεν δίνει πολλά ερεθίσματα. Μέσα στο σχολείο το βλέπω δύσκολο</i></p>	<p><i>Σε πολύ μικρό βαθμό το σχολείο. Το σημαντικότερο ρόλο παίζει ο εκπαιδευτικός</i></p>	<p><i>Όχι ιδιαίτερα</i></p>	<p><i>Όχι, το σχολείο είναι ισοπεδωτικό</i></p>	<p><i>Χρειάζεται το ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού ή του διευθυντή. Το σχολείο το κάνουν και οι άνθρωποι, όχι μόνο τα προγράμματα</i></p>	<p><i>Γίνονται βήματα προόδου. Οι μαθητές αποκτούν εμπειρίες από δραστηριότητες και προγράμματα. Αυτό βοηθάει το μαθητή να ασχοληθεί και στη συνέχεια</i></p>	<p><i>Θεωρώ ότι μπορεί να συμβάλει στην επιλογή κάποιων, αλλά το να καλλιεργηθούν είναι ζήτημα των παιδιών και των οικογενειών τους</i></p>	<p><i>Αν ο δάσκαλος είναι πρόθυμος να δουλέψει, πιστεύω δίνονται κάποια εφόδια</i></p>	<p><i>Δεν νομίζω ότι βοηθάει, τα παιδιά δεν έχουν χρόνο, είναι δύσκολο</i></p>	<p><i>Εξαρτάται από το πρόγραμμα του σχολείου που μπορεί να παρακινήσει. Είναι και θέμα χαρακτήρα παιδιού</i></p>
<p>6.5.1 Πώς;</p>	<p><i>πιθανά αίτια που έχουν αναστατώσει το παιδί</i></p>	<p><i>Η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού, τα προαιρετικά προγράμματα, οι εκπαιδευτικές εκδρομές</i></p>	<p><i>Εφόσον υπήρχε περισσότερος χρόνος με βάση την ύλη</i></p>	<p><i>Με διαφορετικό προσανατολισμό. Να προάγει τη συμμετοχή, την παρατήρηση, με εργαστήρια και εξοπλισμό</i></p>	<p><i>Ο κατάλληλος εκπαιδευτικός να ψάξει και να δώσει κάποιες πληροφορίες και ιδέες στο παιδί</i></p>	<p><i>Μέσα από περισσότερα ερεθίσματα και δράσεις</i></p>	<p><i>Μέσα από τα διάφορα διδακτικά αντικείμενα και προγράμματα, τα οποία κινούν το ενδιαφέρον των παιδιών</i></p>	<p><i>Νομίζω μια καλή ιδέα είναι στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης. Ο δάσκαλος αν ενδιαφερθεί</i></p>	<p><i>Μέσα από προαιρετικά προγράμματα θα μπορούσαν να δοθούν ερεθίσματα</i></p>	<p><i>Projects, παραγωγική χρήση ωρών ευέλικτης ζώνης, καινοτόμα προγράμματα</i></p>

6.6 Θεωρείτε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);	Νομίζω πως αυτό δεν μπορεί να γίνει	Δεν νομίζω ότι έχουν ρόλο στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού	Όχι	Όχι	Για να έχουμε ένα αποτελεσματικό σχολείο, ναι. Αλλά αυτό να γίνεται συστηματικά και όχι επιφανειακά	Η αξιολόγηση είναι θέμα αρμοδίων. Ωστόσο, θα μπορούσε να περιλαμβάνεται σε ένα μέρος η κρίση του, για το εκπαιδευτικό έργο, τη μεταδοτικότητα, τον τρόπο του δασκάλου	Όχι	Δεν πιστεύω ότι οι γονείς μπορούν να κρίνουν έναν συνάδελφο. Έχουμε ανώτερους και ιεραρχικές δομές	Όχι, γιατί η αξιολόγηση είναι ένα σύνολο πραγμάτων, είναι κάτι τελείως διαφορετικό	Είναι δίκαιο μαχαίρι να απαντήσεις με ένα ναι ή όχι
6.6.1 Γιατί;	Ίσως μόνο πάνω στη δουλειά που γίνεται με τα παιδιά	Στη δουλειά που προσφέρει ο εκπαιδευτικός, ίσως, μπορεί να έχει άποψη ο γονιός	Η αξιολόγησή τους δεν θα είναι αντικειμενική θα μεροληπτούν. Βλέπουν απ έξω τα πράγματα και με διαφορετικό μάτι	Όταν δεν βιώνεις τη ζωή του σχολείου μπορείς να πεις γνώμες που δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα. Αν το βιώσουν αυτό, ας αποκτήσουν άποψη	-	Έχει βάση να προβλεφθεί ένα μικρό ποσοστό συμμετοχής των γονέων στη συνολική αξιολόγηση	Η άποψη τους δεν είναι πάντα αντικειμενική και ολοκληρωμένη. Ο γονιός επηρεάζεται από την επίδοση του παιδιού του	Δεν είναι νομίζω οι καταλληλότεροι άνθρωποι για αξιολογητές	Δεν πιστεύω ότι ο δάσκαλος κάνει έναν μαθητή άριστο, εάν ο μαθητής δεν θέλει. Αυτό δεν πρέπει να συνδεθεί με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού	Το κύριο μέρος της αξιολόγησης αφορά τους αρμόδιους παράγοντες, το να αφορά μία μικρή συμμετοχή ίσως των γονιών

Σημείωση 1: από ΝΣ_1 έως ΝΣ_4 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Νεάπολης Συκεών (Συνεντεύξεις 1η, 5η, 9η, 10η).

Σημείωση 2: από ΠΜ_1 έως ΠΜ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικά σχολεία του Δήμου Παύλου Μελά (Συνεντεύξεις 2η, 6η, 8η).

Σημείωση 3: από ΚΕ_1 έως ΚΕ_3 συνεντεύξεις δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Δήμου Κορδελιού Ευόσμου (Συνεντεύξεις 3η, 4η, 7η).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η

Συνεντεύξεις εκπαιδευτικών

Συνέντευξη #1

Καταρχήν οφείλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και επιπλέον να σας διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Ναι την έχετε.*

Ευχαριστώ πολύ!

.....

Ε1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία βιογραφικού-δημογραφικού ενδιαφέροντος.

Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος των σπουδών σας; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: *α) Έχω αποφοιτήσει από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων... και β) και εργάζομαι ως δασκάλα εδώ και 16 χρόνια.*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *Είμαι 39 ετών. (Δασκάλα)*

Τέλος, θα μπορούσατε να μου πείτε ποια είναι α) η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: *α) Είμαι παντρεμένη... παντρεύτηκα πριν ένα χρόνο περίπου και είμαι έγκυος (ίσως να φαίνεται)... στο πρώτο μας παιδί.*

β) *Εκπαιδευτικός σημαίνει να μπορώ να διαμορφώσω χαρακτήρες έτοιμους για να είναι στη συνέχεια σωστοί πολίτες.*

Πολύ καλά έως εδώ!

.....
Ε2. Συνεχίζουμε με μία σειρά ερωτήσεων που αφορούν στην αντίληψη και την επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: *Είναι ζητούμενο φυσικά... και μάλιστα πολύ σημαντικό. Διαφορετικά δεν μπορείς να βοηθήσεις... κυρίως σε δύσκολες στιγμές... ουσιαστικά εννοώ...*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Όλα τα χρόνια και με κάθε μέσο θα έλεγα... Πάντοτε από πλευράς μου...*

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: *Η πρώτη συνάντηση είναι απαραίτητη και γίνεται πάντα... Κάποιες φορές όπως έγινε και φέτος, ορίστηκε και δεύτερη συνάντηση γνωριμίας γιατί στην πρώτη απουσίαζαν αρκετοί γονείς...*

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας (εφόσον το επιθυμούν);

Απ.: *Όποτε το επιθυμήσουν είμαι διαθέσιμη. Έχουμε ορίσει από την αρχή μία ημέρα την εβδομάδα ένα δίωρο περίπου... για λόγους οργάνωσης... για όσους δεν βολεύονται μπορούν να με βρουν όποτε το θελήσουν...*

2.3.1 Με ποιον ακριβώς τρόπο;

Απ.: *Κυρίως τηλεφωνικά θα έλεγα... αλλά και από κοντά... υπάρχει επίσης δυνατότητα και με email που έχω δώσει στους γονείς...*

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: *Φυσικά, εξ αρχής... αλλά και σ όλη τη διάρκεια τους έτους γίνονται σχετικές αναφορές...*

2.4.1 Πώς ακριβώς;

- Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;

- Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό;

- Τα αποστέλλετε με χρήση ηλεκτρονικού μέσου (π.χ. email) σε κάθε γονιό;

Απ.: *...Προσωπικά επιλέγω σε έντυπη μορφή και κάθε γονιό... επιπλέον υπάρχουν κάποιες αναρτήσεις στην τάξη... επίσης μου έχει ζητηθεί να στείλω και email...*

-Στην τελευταία περίπτωση τους στείλατε τα κείμενα με email;

Απ.: *Ναι, ναι βέβαια... χωρίς κανένα πρόβλημα... απλά δεν ήταν παρόντες στην πρώτη συνάντηση.*

2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: *Ναι, σε τακτική βάση έχει οριστεί μία ημέρα την πρώτη εβδομάδα του επόμενου μήνα... ο προγραμματισμός αφορά συναντήσεις μετά το τέλος κάθε μήνα...*

2.5.1 Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας; Και γιατί;

Απ.: *Με βάση και το πρόγραμμα διδασκαλίας... έχουν οριστεί ώρες που υπάρχει κενό (που δεν διδάσκω) ή στο τέλος του σχολικού ωραρίου... για να μην υπάρχει πίεση χρόνου...*

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: *Συνήθως έτσι γίνεται... αλλά δεν είναι απόλυτο... ειδικά όταν προκύψει κάποιο σοβαρό ζήτημα...*

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: *Σε κανονική ή τακτική βάση θα απαντούσα μάλλον αρνητικά... δηλαδή κανονικά, Όχι. Μόνο για κάτι έκτακτο που θα τύχει να με πάρουν τηλέφωνο. Μόνο για κάτι σοβαρό που θα μπορούσα να βοηθήσω... σε μία τέτοια περίπτωση, Ναι... έχει συμβεί ελάχιστες φορές...*

- Έχετε δώσει, δηλαδή, το τηλέφωνό σας σε όλους τους γονείς;

Απ.: *Από την αρχή κατά την πρώτη μας συνάντηση... βέβαια, με την ενημέρωση να χρησιμοποιηθεί μόνο σε ιδιαίτερες και ειδικές περιπτώσεις (εκτός ωραρίου εργασίας)...*

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη (π.χ. έλλειψη υλικών);

Απ.: *Βεβαίως, μάλιστα... αν προκύψει κάποια δυσκολία ή ανάγκη... σίγουρα.*

2.7.1 Πώς ακριβώς;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Εγγράφως;

- Τηλεφωνικά;

- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email, κλπ);

Απ.: *Με όλους τους τρόπους θα μπορούσα να σας πω... και ανάλογα με την περίπτωση... Αν είναι κάτι έκτακτο ή που κρίνω ότι είναι επείγον... γίνεται με τηλεφώνημα... για πιο άμεση ανταπόκριση... και ίσως τους καλέσω εκτάκτως σε συνάντηση..., ανάλογα.*

.....

E3. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: Αναλόγως το θέμα βέβαια... τη δική τους βοήθεια..., σε περιπτώσεις που είχα πραγματική ανάγκη... ναι, έχει συμβεί (κάποιες φορές).

3.1.1 Πώς;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Γραπτώς;

- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email, κλπ);

Απ.: Με προφορική αναφορά... ως επί το πλείστον. Όταν όμως η τάξη ή το σχολείο συμμετέχει σε κάποιο πρόγραμμα... γίνεται πρώτα μία γραπτή ενημέρωση (παράδειγμα με επιστολή) και στη συνέχεια και προφορικά (πρόσθετα) με αναλυτική ενημέρωση... με λεπτομέρειες για τον τρόπο που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν...

- Τους ενημερώνετε και για κάτι που χρειάζεστε εσείς για τη διευκόλυνση της δουλειάς σας;

Απ.: Ναι βεβαίως... αυτό γίνεται στην αρχή... στην πρώτη συνάντηση, αλλά και για ό,τι χρειαστεί... σε όλη τη διάρκεια του έτους...

3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;

3.2.1 Αν όχι, γιατί;

Απ.: Είναι πολύπλοκα τα πράγματα... και νομίζω ότι χρειάζεται προσοχή... δεν επιδιώκω την ανάπτυξη προσωπικών-φιλικών σχέσεων... μερικές τέτοιου είδους σχέσεις προέκυψαν τυχαία σε επόμενο διάστημα... όταν δεν υπήρχε η σχέση γονέα-εκπαιδευτικού...

3.2.2 Πιστεύετε ότι εξυπηρετεί ή θα βοηθούσε κάτι τέτοιο στη δουλειά σας; Πώς ακριβώς;

Απ.: Φροντίζω να έχω καλές προσωπικές σχέσεις με τους γονείς στα πλαίσια της δουλειάς μου... αυτό βοηθάει τη δουλειά μου... Με κάποιους ανθρώπους συμβαίνει να επικοινωνείς καλύτερα και ευκολότερα... όμως αποφεύγω πιο στενές-προσωπικές σχέσεις... προς αποφυγή παρεξηγήσεων...

3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή τυχόν την απουσία συνεργασίας σας με τους γονείς;

Απ.: Η καλή συνεργασία σε γεμίζει χαρά, δουλεύεις πιο ευχάριστα και με μεγαλύτερο ενδιαφέρον... η απουσία, προκαλεί λύπη και απογοήτευση...

3.3.1 Πώς αισθάνεστε στη μία ή στην άλλη περίπτωση;

Απ.: Όταν οι γονείς είναι αδιάφοροι και δεν είναι συνεργάσιμοι... αισθάνομαι ότι το παιδί αυτό είναι άτυχο..., ότι θα δυσκολευτεί στη ζωή του περισσότερο... με απογοητεύουν τέτοιες

περιπτώσεις... όχι σε προσωπικό επίπεδο... αλλά σε ανθρωπιστικό, κοινωνικό επίπεδο αναφέρομαι...

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: Θα σας πω... είναι κάτι που αν και με στεναχωρεί... όταν πρέπει... μπαίνω στη διαδικασία..., όμως σαν ερώτηση και ενημέρωση, δηλαδή όχι με στάση «ελεείστε το φτωχό»..., αυτό όχι.

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.: Αυτό είναι διαφορετικό... η έννοια της βοήθειας με εθελοντική προσφορά ή εργασία..., από την πλευρά των γονιών είναι πάντα καλοδεχούμενη, ...ειδικά όταν πρόκειται για κοινωνική προσφορά...

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή το σχολείο σας;

Απ.: ...η κοινωνία σήμερα αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα και δεν θα πρέπει να επιβαρύνουμε κι εμείς τους γονείς..., μόνο για κάτι μικρό και πολύ αναγκαίο για τη δουλειά μου..., μόνο σε τέτοια περίπτωση...

3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: Όταν προκύψει κάποια τέτοια ανάγκη... ναι γιατί όχι..., σε βοηθητικό επίπεδο πάντα..., ειδικά για περιπτώσεις παιδιών με κάποιο πρόβλημα ή διάγνωση..., εκεί μάλλον είναι απαραίτητη η συμμετοχή του γονιού...

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε (ενδεικτικά) μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο πραγματοποιήθηκε;
- Τι ώρα έγινε η συνάντησή σας;
- Πως κάθεστε εσείς και πως ο γονέας;
- Πόση ήταν η διάρκεια της συνάντησης;
- Ποιο ήταν το κλίμα της συνάντησης;

Απ.: Μάλιστα..., θα σας πω ένα πρόσφατο περιστατικό... το οποίο συνεχίζουμε να το προσέχουμε... σε συνεργασία με τη μητέρα... Η συνάντηση έγινε στο σχολείο μετά από τηλεφωνική συνεννόηση..., γύρω στις 12.30μμ... στο γραφείο διδασκόντων (δεν υπήρχε άλλος

συνάδελφος)... καθίσαμε δίπλα-δίπλα... η διάρκεια ήταν περίπου 20-25 λεπτά... και τι άλλο; Aaaaa, το κλίμα ήταν ήρεμο και θετικό...

-Μήπως μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για το θέμα που σας απασχόλησε;

Απ.: Ναι βεβαίως... το θέμα συζήτησης ήταν η προσπάθεια βελτίωσης της εικόνας (ως παρουσία στην τάξη) του παιδιού... δεν πρόκειται για θέμα χαρακτήρα αλλά συμμετοχής στο μάθημα... κατά τη διάρκεια του μαθήματος..., το θέμα είναι ότι το παιδί δείχνει πρόθυμο... και όταν συμμετέχει στο μάθημα λέει πράγματα... δηλαδή είναι σε καλό δρόμο, αλλά δεν δείχνει πολύ προσπάθεια... και θέλει ακόμη δουλειά..., για να φτάσουμε εκεί που πρέπει με βάση τις δυνατότητες του παιδιού...

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας σας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Εάν ναι,

4.1.1 Πώς; Με ποιον τρόπο;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Γραπτώς;

- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email, κλπ);

Απ.: Τις περισσότερες φορές η ενημέρωση γίνεται προφορικά κατά τη διάρκεια συναντήσεων και αφορά στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να βοηθήσουν... δηλαδή, να συνεισφέρουν ο καθένας όσο και όπως μπορεί...

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες (κατά την άποψή σας) χρήσιμες πληροφορίες;

Απ.: Οικογενειακά; Μμμμ ναι, όταν για παράδειγμα εντοπίζω κάποια εμφανή προβλήματα στο παιδί... που έχουν να κάνουν με την υγεία ή την αρνητική συμπεριφορά... τέτοια περιστατικά τα προσεγγίζω με διακριτικότητα και προσεχτική συζήτηση... και τις περισσότερες φορές οι γονείς προσπαθούν να εντοπίσουν το θέμα και να το λύσουν... υπάρχει ανταπόκριση.

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

- Ναι ή όχι καταρχήν;

Απ.: Φυσικά ναι...

- Γιατί; Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: *Η ύλη σε ορισμένα μαθήματα απαιτεί πολύ καλή συνεργασία... και προσοχή στον τρόπο που μελετούν τα παιδιά... οι γονείς πρέπει να γνωρίζουν ακριβώς πώς να βοηθήσουν τα παιδιά στο σπίτι... αν λέω άλλα πράγματα εγώ στο σχολείο και ο γονιός άλλα στο σπίτι... τότε προκαλείται σύγχυση στο παιδί... οι γονείς πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένοι για να έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν στο διάβασμα στο σπίτι...*

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: *Ε, δεν έχω να θυμάμαι κάτι τέτοιο... για όποια θέματα προσπάθησα να συζητήσω με τους γονείς..., δεν μπορώ να πω... είδα ανταπόκριση...*

4.4.1 Μπορείτε να αναφέρετε κάποια από αυτά;

Απ.: *Μπορώ να σας πω για θέματα που έχω μιλήσει κατά τη φετινή χρονιά, όπως για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά της 2ας δημοτικού, για την κοινωνικοποίηση των παιδιών... κ.ά. Είπαμε πως μπορούμε να αντιμετωπίσουμε καλύτερα κάποια προβλήματα... Οφείλω να πω ότι όσα προβλήματα έτυχε να συναντήσω..., λύθηκαν σε συνεργασία με τους γονείς.*

4.5 Οι γονείς σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: *Ε, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό γονέων που με ενημερώνει για κάποια πολύ προσωπικά τους θέματα... προβλήματα σχέσεων, επικοινωνίας και κυρίως οικονομικά...*

-Σε ποιες περιπτώσεις;

-Πώς το εξηγείτε;

Απ.: *Συνήθως... για περιπτώσεις με προβλήματα υγείας των ίδιων των παιδιών... γιατί πρέπει να προσέξω ή να βοηθήσω σε κάποια πράγματα... Όσο αφορά σε άλλου είδους θέματα... νομίζω ότι η ενημέρωση γίνεται για να αντιμετωπίσω το παιδί με μεγαλύτερη επιείκεια ή για να δείξω κάποια μεγαλύτερη, ίσως, κατανόηση στο παιδί...*

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: *Όχι, όχι δεν υπάρχει τέτοιο θέμα... οι περισσότεροι γονείς θέλουν να μάθουν πώς μπορούν να βοηθήσουν σωστά το παιδί για τις δραστηριότητες στο σπίτι...*

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: *Τις υποδείξεις, τις συστάσεις και τις εντολές για τον τρόπο με τον οποίο επιλέγω να κάνω τη δουλειά μου...*

4.6.2 Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;

Απ.: *Αν και δεν μου έτυχε κάτι τέτοιο... πιστεύω ότι ένας γονιός θα μπορούσε να κάνει ένα τέτοιο «σφάλμα»... από αδυναμία, λόγω άγχους και λόγω έντονων προβλημάτων με το ίδιο το παιδί... στην προσπάθεια του να βρει λύση στο πρόβλημά του...*

.....

E5. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος της συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

Απ.: *Μάλιστα.*

5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: *Το όφελος από την καλή συνεργασία... εννοώ για το παιδί, είναι πολύ μεγάλο και πρώτο απ όλα τα άλλα... τόσο γιατί η λύση σε κάποια αλλαγή ή κάποιο πρόβλημα του παιδιού στο σχολείο... απαιτεί συνεργασία με τους γονείς... όσο και στην περίπτωση που οι γονείς πρέπει να με ενημερώσουν για κάτι... που πρέπει να προσέξω και να έχω υπόψη μου...*

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι «κερδίζει» το παιδί σε μία τέτοια περίπτωση;

Απ.: *Ε, το κάθε παιδί χαίρεται και παραδειγματίζεται από την καλή συνεργασία... κερδίζει στον τρόπο που υποστηρίζεται... και τελικά στη βελτίωση και την πρόοδό του... όταν για παράδειγμα αντιληφθεί ο γονέας ότι το παιδί δεν κατανόησε μια ενότητα σε ένα μάθημα... μπορεί να με ενημερώσει για το πρόβλημα που εντοπίζει ... είτε για να το βοηθήσω εγώ στο σχολείο ή να δώσω κατάλληλες οδηγίες για στήριξη στο σπίτι...*

5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: *Ναι, φυσικά... όσο πιο γρήγορα και άμεσα γίνεται...*

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε μαζί τους;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;
- Γραπτώς;
- Τηλεφωνικά;
- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονική σελίδα, email, κλπ);

Απ.: Εάν έρχεται ο ένας γονιός στο σχολείο κατά την προσέλευση ή την αποχώρηση τότε... ζητάω να περιμένει για να μιλήσουμε... αλλιώς τηλεφωνικά. Αναλόγως το πρόβλημα πάντα... αν χρειάζεται κλείνουμε κάποιο ραντεβού, επίσης.

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: Αν και δεν είναι εφικτό τις περισσότερες φορές... για σημαντικά προβλήματα, τότε ζητάω την παρουσία και των δύο γονέων...

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: Ναι, ο τρόπος προσέγγισης είναι πάνω κάτω στην ίδια κατεύθυνση...

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό; Κάποιοι παράγοντες που ίσως δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: Ένα πρόβλημα που έχω εντοπίσει είναι τα ωράρια εργασίας των γονιών... συχνά ο φόρτος εργασίας δεν τους επιτρέπει να ανταποκρίνονται με ευκολία.

5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: Βέβαια... η συνεργασία έχει να κάνει με την καλή επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών... τέτοιων που να βοηθήσουν..., ώστε να προσεχθούν και να απαντηθούν κάποια πιθανά ερωτηματικά..., βασικό στοιχείο εδώ είναι η πρόληψη...

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί τους;

Απ.: Πάντα θα έλεγα... ξεκινάω τη συζήτηση με αναφορά στα θετικά σημεία του παιδιού...

5.6 Στην περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: Ναι, βέβαια... και όταν χρειαστεί μάλιστα, το κάνω κατ'επανάληψη...

5.6.1 Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε εσείς;

Απ.: Ναι, βέβαια... οι γονείς πρέπει να γνωρίζουν ποιες ενέργειες γίνονται στο σχολείο... ειδικά σε περιπτώσεις που αφορούν κάποιο πρόβλημα.

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

- Πώς ακριβώς γίνεται;

Απ.: Νομίζω λειτουργεί ανάλογα... με βάση τις προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους, διαμορφώνεται και το είδος της σχέσης μαζί μου... δηλαδή, οι γονείς με μεγάλες προσδοκίες...

επικοινωνούν και ρωτούν τακτικά για να μάθουν για τις επιδόσεις των παιδιών τους... δείχνουν ίσως περισσότερη διάθεση... Σε τέτοια περίπτωση ο γονιός στέκεται περισσότερο, θα έλεγα, δίπλα στο παιδί... αλλά και σε μένα την ίδια. Υπάρχει περισσότερο ενδιαφέρον από μέρους του... τουλάχιστον ως προς τη συνεργασία μας.

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: Βέβαια, ναι...

- Να ενταχθεί κατάλληλα στο σχολικό περιβάλλον...; Με ωραίο τρόπο;

Απ.: Να μπορούν να το συμβουλευτούν σωστά... ώστε να προσέχει τη γενικότερη συμπεριφορά..., το ίδιο το παιδί, αλλά και των άλλων παιδιών απέναντί του...

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: Ε, ναι έχει συμβεί... με προσοχή βέβαια... και διακριτικότητα

-Δηλαδή υπεισερχεστε σε πιο στενά... θέματα της οικογένειας;

Απ.: Ναι, ανάλογα με το πρόβλημα που υπάρχει... και όταν κρίνω ότι είναι αναγκαίο... εστιάζουμε στο πρόβλημα και ψάχνουμε να βρούμε την πιθανή αιτία..., αυτό.

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά τους;

Απ.: Και αυτό, βεβαίως... είναι από τις πιο σημαντικές συμβουλές η παρακίνηση του παιδιού...

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Η ουσιαστική επικοινωνία και η πραγματική διάθεση από μέρους του, να ακούσει τις συμβουλές που του δίνω, ώστε να μάθει πως θα πρέπει να χειριστεί και να εφαρμόσει σωστά μια κατάσταση... επίσης, θα πρέπει να με ενημερώνει για κάτι σημαντικό που θα πέσει στην αντίληψή του... σχετικά με το παιδί..., που θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως ένδειξη, αφορμή άλλου θέματος...

5.10 Στην περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο) επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.: Μιλάτε για ένα παιδί αλλοδαπό..., μιλάω όσο μπορώ και σ αυτή την περίπτωση... αν έχω κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα και είναι τόσο δύσκολο... ζητάω και βοήθεια... αν δεν γνωρίζουν καλά τη γλώσσα για παράδειγμα...

5.10.1 Πώς; Αυτό ήθελα να ρωτήσω στη συνέχεια, ήταν η επόμενη ερώτηση μου... πως επικοινωνείτε με αυτούς τους γονείς;

- Προσωπικά;

- Ζητάτε τη συμβολή αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών;

- Μέσω τρίτου γονέα ο οποίος λειτουργεί ως διερμηνέας;

Απ.: Ναι, μάλιστα... όταν μπορώ να επικοινωνήσω μιλώ προσωπικά... αλλιώς μέσω κάποιου... γονέα ίσως που γνωρίζει τη γλώσσα... και τέλος στην πιο ιδιαίτερη περίπτωση..., μάλλον θα ζητήσω τη συμβολή κάποιου αρμόδιου παράγοντα...

.....

E.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Μ, μάλιστα... καλή ερώτηση... εκτός από τη γνωστική κατάρτιση... πολύ σημαντικό είναι (για τον εκπαιδευτικό) ... να έχει διάθεση..., να ενδιαφέρεται πραγματικά, να αγαπάει τη δουλειά του και γενικά τα παιδιά. Να του αρέσει, δηλαδή, να δίνει...

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς; Σας έχει συμβεί;

Απ.: Ναι και βέβαια μου έχει συμβεί... σε συνεννόηση με τους γονείς να δούμε γιατί υπάρχει το πρόβλημα και να το αντιμετωπίσουμε... από κοινού εννοώ...

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς έχετε συνεργαστεί, με αυτή την έννοια;

Απ.: Ε, είτε για θέματα συμπεριφοράς, είτε μαθησιακοί στόχοι...

6.2.2 Πιο συγκεκριμένα μπορείτε να μας πείτε;

Απ.: Μ, για παράδειγμα να εντοπίσουμε πιθανά αίτια που έχουν αναστατώσει το παιδί και δεν το αφήνουν να συγκεντρωθεί και να διαβάσει..., υπάρχουν τέτοια θέματα.

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Απ.: Κοιτάζτε, κάποιον ναι... κάποιον άλλο όχι. Παίζουν πολλά ρόλο... ο χαρακτήρας, το μορφωτικό επίπεδο, η διάθεση... ο τρόπος που χρησιμοποιεί ο καθένας...

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας στο σχολείο, στο μάθημα; Εάν υπάρχει ανάγκη βέβαια;

Απ.: Θα σας πω... η απάντηση είναι θετική, αλλά... και πάλι δεν ισχύει το ίδιο για όλους... Έχω γονείς (κυρίως μαμάδες) που θα μπορούσαν πολύ άνετα... λόγω χαρακτήρα, το επίπεδο μόρφωσης... Δεν το έχω κάνει μέχρι στιγμής... δεν χρειάστηκε.

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς, ενδεχομένως, για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: Μπορώ να θυμηθώ δυο τρεις περιπτώσεις σε διάφορες επισκέψεις του σχολείου σε Μουσεία... θεατρικές παραστάσεις κ.ά. Είναι γονείς που δηλώνουν πρόθυμοι και έχουν το χρόνο...

- Μια τέτοια επίσκεψη που θυμάστε...; Θα μας πείτε;

Απ.: Θυμάμαι μια επίσκεψη του σχολείου στο NOESIS (πλανητάριο)... ήταν για όλο το σχολείο... και είχα πάρει μαζί μου μία μητέρα...

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη αυτής της συνεργασίας...; αν θέλετε;

Απ.: Έχοντας μαζί μου και τη μαμά... και ότι και αυτή πρόσεχε τα παιδιά... νομίζω ένιωθα πιο ήσυχη, είχα μεγαλύτερη ασφάλεια. Ξέρετε..., όταν έχεις πολλά παιδιά ή παιδιά ζωνρά... η ευθύνη είναι μεγάλη.

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: Δεν είναι όλοι οι γονείς σε θέση, όπως σας είπα...

6.5 Πιστεύετε, νομίζετε ότι, η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: Ε, νομίζω ότι το σχολείο δεν δίνει πολλά ερεθίσματα, το παιδί, όμως, μπορεί να βρει κάτι που του αρέσει... και να αρχίσει να το καλλιεργεί... αλλά όχι μέσα στο σχολείο, αυτό..., το βλέπω δύσκολο...

6.5.1 Πώς νομίζετε ότι θα μπορούσε;

Απ.: Ίσως μέσα από πρόσθετες ομαδικές δράσεις και προγράμματα... παράδειγμα ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα... που έτυχε να συμμετέχουμε ως τμήμα... σίγουρα βοηθάει τα παιδιά στην κατανόηση, εννοώ πρακτικά... και στη συνέχεια δείχνουν ενδιαφέρον σε για κάποια τέχνη ή αντικείμενο εργασίας...

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το σχολείο, το βασικό πρόγραμμα του σχολείου δεν βοηθάει και τόσο;

Απ.: Πιστεύω ότι το κανονικό πρόγραμμα δίνει έμφαση στη στείρα μάθηση... δεν δίνονται πολλά ερεθίσματα...

6.6 Τέλος, να ρωτήσω, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: *Μ, νομίζω πως αυτό δεν μπορεί να γίνει...*

- Πώς το εννοείτε αυτό για να καταλάβω;

Απ.: *Δεν νομίζω ότι μπορούν να με κρίνουν συνολικά... δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις...*

6.6.1 Για τη δουλειά που προσφέρετε ίσως;

Απ.: *Ίσως, θα μπορούσαν να κρίνουν τη δουλειά που γίνεται μέσα στην τάξη... βλέποντας τις ικανότητες που έχουν αποκτήσει (ή δεν έχουν αποκτήσει) τα παιδιά τους... όμως, πάνω στην αξιολόγηση συνολικά είναι πολύ δύσκολο... μόνο πάνω στη δουλειά που γίνεται με τα παιδιά.*

-Πολύ καλά... εδώ τελειώνει η συνέντευξή μας...

Απ.: *Εντάξει λοιπόν...*

-Ευχαριστώ πολύ, πολύ για το χρόνο σας...

Απ.: *Σας ευχαριστώ κι εγώ...*

-Και για την πολύ καλή διάθεση που δείξατε...

Απ.: *Ευχαριστώ και εύχομαι καλή επιτυχία...*

.....
Συνέντευξη #2

Καταρχήν οφείλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και να σας διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα βγει από εδώ θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ όπως ήδη σας είπα. Τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Ναι δέχομαι.*

Ευχαριστώ!

.....
Ε1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από στοιχεία βιογραφικού ενδιαφέροντος.

Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος σπουδών σας; και β) τα έτη εμπειρίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: α) Έχω τελειώσει τη διετή Παιδαγωγική Ακαδημία, έχω κάνει εξομοίωση, μετεκπαίδευση... β) δουλεύω περίπου είκοσι χρόνια στο δημόσιο... ε και τώρα... κάνω μεταπτυχιακό στην εκπαίδευση

-Πολύ καλά. Σε ποιο πανεπιστήμιο κάνετε μεταπτυχιακό;

Απ.: Στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο...

-Ωραία, πολύ ωραία...

-Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: Είμαι 50 ετών. (Δασκάλα)

-Θα μπορούσατε να μου πείτε ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση; και τι σημαίνει για εσάς το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: Είμαι σε διάσταση και έχω δύο μεγάλα (θα έλεγα) παιδιά...

- Να τα χαίρεστε...

Απ.: Είναι πολύ όμορφο να δουλεύεις με παιδιά αυτής της ηλικίας (δημοτικού)... μου αρέσει πολύ το επάγγελμά μου...

-Μάλιστα...

.....
Ε2. Συνεχίζουμε με μία σειρά ερωτήσεων που αφορούν στην αντίληψη και στην επαγγελματική σας στάση σε ό,τι αφορά στη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας...

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για σας, την επιδιώκετε;

Απ.: Ναι βέβαια, είναι αναγκαίο να συνεργάζεσαι...

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: Ναι, ναι την επιδιώκω πάντα...

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή του σχολικού έτους;

Απ.: Ναι φυσικά... αυτό γίνεται σε συνεννόηση με το σχολείο... για την πρώτη συνάντηση...

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας; Πότε επικοινωνούν;

Απ.: Ε, οι γονείς σε βρίσκουν... όταν θέλουν να ενημερωθούν, όταν θέλουν αυτοί... Τους ενημερώνω για τα κενά που έχω... πότε είμαι διαθέσιμη... για να μπορούμε να μιλήσουμε...

2.3.1 Με ποιον τρόπο γίνεται αυτό από την πλευρά τους; Από την εμπειρία σας;

Απ.: Υπάρχουν κάποιοι που έρχονται συχνά... συνήθως ρωτάνε κάποιοι... όταν παίρνουν τα παιδιά στο σχολάσμα ή όταν είναι να ξεκινήσουμε το μάθημα το πρωί... Στο ωράριο που έχω ορίσει έρχονται λίγοι... δεν υπάρχει...

- Τι έχετε να μας πείτε για αυτή την ενημέρωση στο «πόδι»;

Απ.: Δεν υπάρχει... δεν το μπορώ... δηλαδή..., έρχεται ο γονιός την ώρα που είναι να χτυπήσει το κουδούνι και ρωτάει «πως πάμε με το παιδί;»... εγώ δεν έχω το μυαλό μου στο παιδί εκείνη τη στιγμή... δεν θυμάμαι και δεν μπορώ να απαντήσω... συνήθως απαντώ χωρίς να έχω την εικόνα του παιδιού στο μυαλό μου... Ενώ στην ώρα που έχω πει και έχω κενό... βλέπω τις σημειώσεις μου... χωρίς πίεση... μιλάμε καλύτερα για το παιδί... απ' ό,τι όταν έρχονται στο «πόδι»...

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: *Ναι λέμε κάποια πράγματα για τη λειτουργία του σχολείου...*

2.4.1 Πώς ακριβώς;

- Σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;

- Σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό;

- Με email σε κάθε γονιό;

Απ.: *Ε, μόνο σε έντυπη μορφή... δίνουμε κάποιες οδηγίες. Τα αναφέρουμε στην πρώτη συνάντηση αναλυτικά επίσης...*

2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: *Εκτός από το κενό... που συνήθως έρχονται γονείς που δεν θα με πείραζε (αν δεν έρχονταν τόσο συχνά)... γιατί δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα..., όμως δεν έρχονται οι γονείς που θα ήθελα να έρχονται... Τότε λέω στο παιδί να πει στη μαμά ή το μπαμπά να έρθει... και όταν δεν έρχονται, τότε παίρνω εγώ τηλέφωνο...*

2.5.1 Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας; Και γιατί;

Απ.: *Αυτό που σας είπα νωρίτερα... δεν υπάρχει χρόνος δεν μου φτάνει ο χρόνος... ούτε για τη διδασκαλία μας φτάνει ο χρόνος...*

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: *Αν υπάρχει κάποιο θέμα δεν θα αρνηθώ να μιλήσω με τους γονείς... και άλλη στιγμή*

2.6.1 Υπάρχει δηλαδή δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και του χώρου του σχολείου;

Απ.: *Αν θέλει κάποιος γονιός μπορεί να με πάρει τηλέφωνο... φυσικά μπορούν να με πάρουν...*

- Έχετε δώσει το τηλέφωνό σας;

Απ.: Το έχω δώσει προσωπικά σε κάποιους γονείς που αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα...
όχι όμως σε όλους.

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα που προκύπτει στο σχολείο ή για μια ανάγκη για υλικά που δεν υπάρχουν;

Απ.: Ναι, ναι, επικοινωνώ.

2.7.1 Πώς με ποιον τρόπο;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Εγγράφως;

- Τηλεφωνικά;

- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας;

Απ.: Συνήθως γίνεται τηλεφωνικά.

-Προφορικά ή με κάποια συγκέντρωση, υπάρχει τέτοια περίπτωση;

Απ.: Μ, τηλεφωνικά ή προφορικά όταν είναι η ώρα να πάρουν τα παιδιά το μεσημέρι, έτσι μόνο.

.....

E3. Περνάμε στην επόμενη ενότητα ερωτήσεων για τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονιών στη σχολική ζωή.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: Ναι το ζητάω, το ζήτησα κάποιες φορές..

3.1.1 Πώς;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Γραπτώς;

- Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας;

Απ.: Αυτό προφορικά... στις συναντήσεις που κάνουμε με τους γονείς στην τάξη.

- Τους ενημερώνετε και για το πώς θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στο σχολείο γενικότερα;

Απ.: Ναι τους ενημερώνω, πάντα προκύπτουν κάποιες ανάγκες...

-Πάλι επιλέγεται προφορικά; ή με άλλο τρόπο;

Απ.: Προφορικά...

3.2 Έχετε προσωπικές επαφές με γονείς; Το επιλέγετε ναι ή όχι;

Απ.: *Ε, όχι... φιλικές σχέσεις με τους γονείς δεν κάνω...*

3.2.2 Αν είχατε θα υπήρχαν προβλήματα πιστεύετε στη δουλειά σας;

Απ.: *Μπορεί να είχα προβλήματα με τους άλλους γονείς ή τα παιδιά... όχι με τον ίδιο το γονέα... το πιο πιθανό θα νόμιζαν ότι θα ήμουν διαφορετική με το παιδί του γονέα-φίλου... Έχω γίνει φίλη με κάποιους γονείς που είχα τα παιδιά τους, αφού τελείωσε αυτή η σχέση και μετά... Δεν το επιδιώκω.*

3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά που υπάρχει ή απουσιάζει η συνεργασία με τους γονείς;

Απ.: *Όταν ο γονιός είναι δίπλα στο παιδί, νιώθω πολύ καλά... με γεμίζει αυτή περίπτωση... όταν ο γονιός είναι απών αισθάνομαι άσχημα (χάλια)...*

3.3.1 Στη δεύτερη περίπτωση μήπως αισθάνεστε απόρριψη για τη δουλειά σας;

Απ.: *Όχι, όχι... για το ίδιο το παιδί νιώθω άσχημα, δεν είναι για μένα ή τη δουλειά μου...*

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο, παράδειγμα για μια κατασκευή;

Απ.: *Ναι, ρωτάω προφορικά... όταν έχω κάποια μικρή ανάγκη που θα μπορούσε να βοηθήσει κάποιος γονιός...*

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συμβάλλουν με κάποιο χρηματικό ποσό;

Απ.: *Ναι, για άμεση ανάγκη το έχω κάνει...*

3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά και να συνοδέψουν μαθητές σε εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: *Ναι και αυτό το ρωτάω... ρωτάμε σαν σχολείο.*

- Συμβαίνει συχνά ή κάποιες φορές αυτό;

Απ.: *Κάποιες φορές έχω ζητήσει τη βοήθεια τους... να μας βοηθήσουν σαν συνοδοί...*

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο βρεθήκατε; Τι ώρα έγινε η συνάντηση; Πως κάθεστε;

- Πόσο χρόνο κράτησε η συνάντηση; Το κλίμα της συνάντησης;

Απ.: *Ναι, ήρθαν δύο γονείς πρόσφατα καθίσαμε τα είπαμε ήρεμα και ωραία, ήπιαμε καφέ και ανταλλάξαμε απόψεις...*

-Η συνάντηση αυτή έγινε στο σχολείο;

Απ.: *Ναι στο γραφείο των δασκάλων, σε ώρα που είχα κενό και όλα πήγαν πολύ καλά και ευχάριστα...*

.....
Ε4. Ωραία. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Εάν ναι,

4.1.1 Πώς; Με ποιον τρόπο;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Γραπτώς; Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας;

Απ.: *Αυτές οι ενημερώσεις γίνονται προφορικά... είτε κατά τη διάρκεια συναντήσεων τους τμήματος ή όταν οι γονείς ρωτούν για κάτι πιο συγκεκριμένο και ζητούν τη βοήθειά μου...*

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή και άλλου είδους προσωπικές τους πληροφορίες;

Απ.: *Αυτό είναι κάτι που βγαίνει από μόνο του πάνω στην κουβέντα με το γονιό... Τις περισσότερες φορές το λένε οι γονείς από μόνοι τους (το πρόβλημά τους)... δεν χρειάζεται να μπω εγώ σ αυτή τη διαδικασία...*

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που χρησιμοποιείτε στη δουλειά σας; Ναι ή όχι;

Απ.: *Εννοείται ενημερώνω αναλυτικά τους γονείς... έχουν και κάποιες απορίες... και ξέρετε αυτοί που ρωτάνε και θέλουν να μάθουν... είναι οι γονείς των παιδιών που δεν έχουν μαθησιακές δυσκολίες...*

- Πώς έχετε σκεφτεί αυτή την περίπτωση;

Απ.: *Είναι πολύ σωστό να ξέρουν οι γονείς τι κάνουμε... και πως δουλεύουμε στο σχολείο. Οι γονείς πρέπει να ξέρουν πώς δουλεύω στο σχολείο... να μη χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους... να μην μπερδεύουν τα παιδιά στο σπίτι*

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: *Ίσως για κάποια προσωπικά θέματα. Όμως, όχι, δεν υπάρχει τέτοιο θέμα (άρνησης) που ρωτάτε... Αν οι γονείς είναι διαζευγμένοι ή αν το παιδί έχει κάποια θέματα υγείας... αυτά πρέπει να τα ξέρω οπωσδήποτε...*

4.4.1 Θίγεται από την πλευρά σας τέτοια προβλήματα, ειδικά όταν παρατηρείτε κάποια αλλαγή στη συμπεριφορά ενός μαθητή;

Απ.: Όταν ένα παιδί εμφανίζει πρόβλημα και βλέπω ότι κάτι γίνεται... ενημερώνω τους γονείς για να δούμε τι φταίει... και συνήθως κάτι συμβαίνει... Πρέπει να το συζητάμε με τους γονείς... έτσι παίρνει κι ο γονέας τα μέτρα του.

4.5 Οι γονείς εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα σ' εσάς;

Απ.: Τα λένε, ναι, τα λένε από μόνοι τους... προβλήματα που έχουν στο σπίτι τους... και χωρίς να τους ρωτήσω εγώ...

-Σε ποιες περιπτώσεις;

Απ.: Οι περισσότεροι γονείς μου λένε από μόνοι τους... μου βγάζουν κάποια θέματα που έχουν. Δεν εμπιστεύονται όλοι οι γονείς... νομίζω είναι στον άνθρωπο αυτό...

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας; Τι θεωρείτε εσείς παρέμβαση;

Απ.: Οι γονείς περιμένουν να μάθουν πράγματα... και να ενημερωθούν από εμένα για την εξέλιξη του παιδιού... Η παρέμβαση είναι άγνωστη λέξη για μένα προσωπικά...

4.6.2 Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;

Απ.: Ποτέ δεν παρουσιάστηκε θέμα παρέμβασης στη δουλειά μου... ποτέ όμως.

.....
E5. Θέλετε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος της συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

Απ.: Ναι, παρακαλώ...

5.1 Πιστεύετε, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται, αυτό λειτουργεί θετικά; Γιατί;

Απ.: Όταν έρχεται να ρωτήσει ο γονιός στο σχολείο, το παιδί χαίρεται. Εκείνη τη μέρα ειδικά είναι πολύ διαφορετικό... σκέφτεται ότι ενδιαφέρονται να μάθουν για εκείνο...

5.1.1 Το παιδί δηλαδή ωφελείται μας λέτε;

Απ.: Το παιδί έτσι, νιώθει καλά συναισθηματικά, αποκτά αυτοπεποίθηση... και αυτό το βοηθάει στα μαθήματα και στην επίδοσή του... σε όλα...

Και μαζί με το παιδί είναι καλά και οι γονείς και ο εκπαιδευτικός... και όλο αυτό λειτουργεί προς όφελος του ίδιου του παιδιού... μειώνονται τα προβλήματα και οι σχέσεις καλυτερεύουν...

5.2 Σε περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: Ναι. Πρώτιστα.

5.2.1 Πώς επικοινωνείτε μαζί τους;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Γραπτώς; Τηλεφωνικά; Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας;

Απ.: *Τηλεφωνικά και κλείνω μαζί τους κάποιο ραντεβού, να έρθουν στο σχολείο και να το συζητήσουμε εκτενέστερα ...*

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: *Και τους δύο, προτιμώ και τους δύο.*

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: *Σκέφτηκα στις συγκεντρώσεις που κάνουμε να έχω καφέ και γλυκά... Ένα απόγευμα να βρεθούμε και να τα πούμε σε χαλαρό κλίμα. Μέσα από τέτοιες συναντήσεις μπορούν να έρθουν πολλά στην επιφάνεια...*

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό; Παρουσιάζονται διαφωνίες ή τριβές που δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: *Δεν θυμάμαι να είχα τριβές με κάποιους γονείς, όχι. Λέω έτσι και γίνεται έτσι... Με ακούνε... τι να πω... Τους λέω θα κάνετε αυτό... και αυτό κάνουν.*

5.4 Συζητάτε με τους γονείς για το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: *Ναι πάντα.*

5.5 Τονίζετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί;

Απ.: *Ξεκινάμε πάντα από τα θετικά και μετά τα υπόλοιπα...*

5.6 Σε περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, προτείνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιον ειδικό;

Απ.: *Ναι, προτείνω.*

- Δίνετε, δηλαδή στοιχεία σε ποιον να απευθυνθούν;

Απ.: *Συστήνουμε όσον αφορά στους κρατικούς φορείς που μπορούν να επισκεφτούν...*

-Συνεπώς τους δίνετε εσείς στοιχεία...;

Απ.: *Για κέντρα ΚΕΣΥ, εξωτερικά ιατρεία και διαγνωστικά κλπ, ναι δίνω πληροφορίες.*

5.6.1 Δηλώνετε στους γονείς τι σκοπεύετε να κάνετε στην τάξη για να βοηθήσετε το παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε εσείς;

Απ.: *Ό,τι μπορώ και περνάει από το χέρι μου... ναι, φυσικά.*

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

- Πώς ακριβώς το βλέπετε;

Απ.: Όχι, δεν νομίζω σε τέτοια μικρή ηλικία να επηρεάζουν οι προσδοκίες... αλλά δεν είμαι σίγουρη... δεν το σκέφτηκα αυτό να σας πω την αλήθεια...

-Εννοείτε ότι λόγω της μικρής ηλικίας είναι νωρίς να επηρεαστούν τα παιδιά;

Απ.: Είναι μικρά ακόμη τα παιδιά στο δημοτικό... ούτε και στη Στ' τάξη δεν μπορείς να είσαι σίγουρος για το δρόμο που θα ακολουθήσει ένα παιδί... ναι, έτσι πιστεύω...

5.8 Μιλάτε, δίνετε συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξη στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: Ναι, μιλάω με όλους τους γονείς... ένα παραπάνω όταν παρατηρώ κάτι...

- Να ενταχθεί με σωστό τρόπο στο σχολείο...; Αυτό μας λέτε;

Απ.: Ναι ακριβώς... να προσέξουν κάποια πράγματα και να μιλάνε με το παιδί καθημερινά...

5.8.1 Ρωτάτε τους γονείς αν συμβαίνει κάτι στο οικογενειακό περιβάλλον το οποίο μπορεί να προβληματίζει και το παιδί;

Απ.: Ναι, με την έννοια κάτι που να επηρεάζει τη συμπεριφορά του... μια αλλαγή στο παιδί...

- Δηλαδή προσπαθείτε να διερευνήσετε το προσωπικό του περιβάλλον;

Απ.: Ναι, προσπαθώ να δω αν κάτι υπάρχει στο σπίτι και είναι η αιτία... για κάποια συμπεριφορά που δείχνει το παιδί...

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς ότι πρέπει να παρακινούν τα παιδιά τους να παρατηρούν τον κόσμο γύρω τους, ώστε να αποκτούν κίνητρα για μάθηση;

Απ.: Ναι φυσικά... είναι βασικό κομμάτι δουλειάς κυρίως στις μικρές τάξεις... μέχρι την Δ τάξη σίγουρα.

5.9 Ποια είναι για σας τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Είναι αυτός ο γονιός που έρχεται στο σχολείο κι ενδιαφέρεται γενικότερα... ρωτάει και δείχνει ενδιαφέρον, νοιάζεται πραγματικά για το παιδί του.

5.10 Σε περίπτωση που ένα παιδί παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο), μιλάτε με τους γονείς του;

Απ.: Ναι, μιλάω με τους γονείς όταν διαπιστώνω θέματα...

5.10.1 Πώς επικοινωνείτε με αυτούς τους γονείς;

- Προσωπικά; Με τη συμβολή άλλων υπηρεσιών; Μέσω άλλου γονέα;

Απ.: Όταν δεν γνωρίζουν τη γλώσσα, βρίσκεται κάποιος άλλος γονιός ή φίλος που ξέρει τις δύο γλώσσες για να μεταφράζει...

.....

E.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της κουβέντας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές για διεύρυνση της συνεργασίας και προωθούν μια ποιοτική συνεργασία με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού, για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Είναι ζήτημα και των γονιών βέβαια... αλλά και ο δάσκαλος έχει το ρόλο του... να μπορεί και όσο είναι εφικτό να καθίσει με τους γονείς, να δείξει το ενδιαφέρον του να ακούσει το γονιό ό,τι έχει να του πει... Ένα λάθος που το κάνω κι εγώ... να απαντάω στα γρήγορα όταν με ρωτάει κάποιος... «Πως πάει» και απαντάω «Μια χαρά» και φεύγει... όλα καλά... Όχι, ο δάσκαλος πρέπει να έχει συνείδηση και εργάζεται με αίσθημα ευθύνης...

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς; Σας έχει συμβεί;

Απ.: Ε, τι να σας πω...

6.2.1 Για παράδειγμα σε κάποια γιορτή να συμμετέχουν και γονείς; Που συνεργαστήκατε;

Απ.: Αααα, βεβαίως το ζέχασα αυτό. Στη γιορτή που κάναμε στα τελευταία Χριστούγεννα... οι γονείς ανέλαβαν και έφτιαζαν αυτοί τα γλυκά...

6.2.2 Τα παιδιά ένιωσαν διαφορετικά που τα γλυκά τα έφτιαζαν οι γονείς τους;

Απ.: Δεν νομίζω ότι ένιωσαν κάπως ιδιαίτερα... απλώς κάθε παιδί πήρε όποια συνταγή του άρεσε... και έφτιαξε ένα γλυκό στο σπίτι με τους γονείς του. Οι γονείς ασχολήθηκαν με τα παιδιά τους... μετά που μίλησα με γονείς, μου είπαν ότι άρεσε και σε εκείνους αυτό, έστω και αν δεν ήρθαν στη γιορτή... Ήταν πολύ καλό όλο αυτό.

6.2.3 Ποιοι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες να ανταποκριθούν κατάλληλα; Χρειάζονται ειδικές γνώσεις για τέτοιου είδους συνεργασίες;

Απ.: Όσοι γονείς μπορούν και αφιερώνουν χρόνο τα καταφέρνουν... αυτό που χρειάζεται από τους γονείς είναι να ενδιαφερθούν και να είναι κοντά στο παιδί... να μιλάνε με τα παιδιά τους... αυτό χρειάζεται.

6.3 Θα συνεργαζόσασταν με γονείς ως εθελοντές, για βοηθούς σας στο σχολείο, στο μάθημα; Το κάνατε αυτό ποτέ;

Απ.: Μέσω των παιδιών οι γονείς πολλές φορές συμμετέχουν και βοηθούν... σε διάφορες κατασκευές που αναλαμβάνουν τα παιδιά δουλεύουν με τους γονείς... κυρίως στο σπίτι όμως, στο σχολείο δεν μου έτυχε.

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς κατά την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων ή στην ευέλικτη ζώνη;

Απ.: Πάντα υπάρχει συνεργασία με τους γονείς... όπως στην εφημερίδα που κάνουμε στο σχολείο..., άλλος θα φέρει το χαρτί, άλλος μπορεί να στείλει κάποιο άρθρο... αλλά αυτό δεν συμβαίνει από όλους... συμμετέχουν κάποιοι γονείς όχι όλοι.

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη από αυτού του είδους τη συνεργασία...; αν θέλετε;

Απ.: Όταν οι γονείς συμμετέχουν σε δραστηριότητες του σχολείου... τα παιδιά το χαίρονται και νιώθουν περήφανα για αυτό... επίσης έτσι υποστηρίζονται οι δράσεις του σχολείου... σε περιπτώσεις που υπάρχει ανάγκη...

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: Ένας αδιάφορος γονιός που το καταλαβαίνεις αυτό από το παιδί το ίδιο... δεν μπορεί να σε βοηθήσει και να καλύψει κάποιο κενό... με την παρουσία του. Ίσως μόνο με κάποια υλική βοήθεια.

6.5 Πιστεύετε ότι η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα του, ένα χόμπι;

Απ.: Ναι και όχι μαζί... δεν ξέρω πόσο ακριβώς βοηθάει, αλλά μάλλον εξαρτάται και από το κάθε παιδί. Πόσο ψάχνει πράγματα και ρωτάει να μάθει... στο σχολείο όμως δεν νομίζω ότι μπορεί να το καλλιεργήσει, αν έχει ένα χόμπι το παιδί.

6.5.1 Πώς θα μπορούσε;

Απ.: Ανάλογα με τα ενδιαφέροντα του παιδιού πρέπει να υπάρχει ο κατάλληλος άνθρωπος, να ψάξει και να του δώσει κάποιες πληροφορίες και ιδέες... όμως εδώ χρειάζεται το ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού ή του διευθυντή... δεν ανταποκρίνονται όλοι το ίδιο. Το σχολείο το κάνουν και οι άνθρωποι όχι μόνο το πρόγραμμα.

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το βασικό πρόγραμμα του σχολείου δεν βοηθάει;

Απ.: Δεν επενδύει σε δράσεις και σε καινοτόμα προγράμματα στα οποία συμμετέχουν βιωματικά τα παιδιά... αυτό γίνεται μόνο σε πρόσθετες και προαιρετικές δράσεις...

6.6 Να ρωτήσω κάτι τελευταίο, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: Νομίζω ότι εάν δούμε το σχολείο από μία σύγχρονη ματιά... και θέλουμε να έχουμε ένα αποτελεσματικό σχολείο, οι γονείς πρέπει να αξιολογούν τον εκπαιδευτικό για τη δουλειά που κάνει ή δεν κάνει στο παιδί τους... Αλλά αυτό πρέπει να γίνεται με συστηματικό τρόπο και όχι επιφανειακά.

-Μάλιστα. Αυτές ήταν οι ερωτήσεις που είχα να σας κάνω... Ευχαριστώ πολύ...

Απ.: Να είστε καλά.

-Να είστε καλά κι εσείς.

Απ.: *Καλή επιτυχία*

.....
Συνέντευξη #3

Καταρχήν οφείλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και να σας διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ, όπως σας ενημέρωσα. Να σημειωθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε παρακαλώ για τη συγκατάθεσή σας για την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Βεβαίως.*

Ευχαριστώ πολύ!

.....
Ε1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία του βιογραφικού σας. Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος σπουδών σας; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: *α) Οικονομικό Πανεπιστήμιο, Παιδαγωγική Ακαδημία, Σεμινάρια για δυσλεξία και εξομοίωση β) συνολική προϋπηρεσία 13 χρόνια... τα πρώτα 3 χρόνια στον ιδιωτικό τομέα.*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *Ναι, είμαι 45 ετών. (Δασκάλα)*

Τέλος, θα μπορούσατε να μου πείτε ποια είναι α) η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: *α) Είμαι έγγαμη με ένα παιδί.*

β) Λατρεύω το επάγγελμα αυτό... μου αρέσει πολύ να ασχολούμαι με παιδιά και να προσπαθώ να εκπαιδεύω τα παιδιά. Δηλαδή αν έδινά πάλι πανελλήνιες... πρώτη προτίμηση θα είχα να περάσω εκπαιδευτικός.

Ευχαριστώ!

E2. Συνεχίζουμε με μια σειρά ερωτήσεων που αφορούν στην αντίληψη και την επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο σας;

Απ.: *Οπωσδήποτε, είναι κάτι πολύ σημαντικό... αφορά και το ίδιο το παιδί... και την εξέλιξη της πορείας του.*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Από την αρχή... μετά από τις πρώτες 15-20 μέρες και τη γνωριμία με τα παιδιά... καλώ τους γονείς σε συνάντηση για να γνωριστούμε και στη συνέχεια να μπορούμε να συνεργαστούμε... είναι από τα πρώτα πράγματα που επιδιώκω.*

2.2 Η αρχική συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς θεωρείτε ότι είναι απαραίτητη;

Απ.: *Βεβαίως, θα πρέπει να γνωρίσω τους γονείς κάθε παιδιού και να ξέρω ποιο γονιό έχει... και να μπορούμε να επικοινωνούμε καλύτερα στη συνέχεια... γνωρίζοντας ο ένας τον άλλον.*

2.3 Στη διάρκεια του σχολικού έτους οι γονείς μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί σας; Εννοώ σε ατομικό επίπεδο... όχι για τις ομαδικές συναντήσεις.

Απ.: *Ναι, βεβαίως. Ανάλογα με το πρόγραμμα ωρών διδασκαλίας που έχω ορίζω μια μέρα που βολεύει... Οι γονείς είναι ενημερωμένοι... και μπορούν να με απασχολήσουν την ημέρα αυτή. Επίσης, δέχομαι κάποιους γονείς που δεν έχουν χρόνο... το πρωί, κάθε πρωί είμαι στο σχολείο στις 07.30 και μπορούν να με απασχολήσουν όσοι θελήσουν.*

2.3.1 Συνεπώς επιλέγεται την προφορική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: *Ναι, ναι και κυρίως την ημέρα που έχω ορίσει... βέβαια μπορεί να μιλήσω με τους γονείς και οποιαδήποτε άλλη μέρα... αρκεί να έχω κενό ή γυμναστική και να μπορούμε να συζητήσουμε... οι γονείς είναι ενημερωμένοι και προτιμώ την ημέρα που έχουμε ορίσει... αλλά είμαι ελαστική σε αυτό το θέμα... υπάρχουν γονείς που δεν μπορούν...*

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: *Ναι, ναι από την αρχή της χρονιάς.*

2.4.1 Πώς ακριβώς;

- Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;
- Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό; Με email;

Απ.: *Προφορικά, συνήθως προφορικά και κάποιες φορές γραπτά.*

-Όταν λέτε γραπτά, κάποιο έντυπο με οδηγίες;

Απ.: Ναι, σε κάποιο έντυπο... σε χαρτί Α4 που λέει για τους κανόνες για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου.

2.5 Πιστεύετε ότι διευκολύνει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: Ο προγραμματισμός διευκολύνει με την έννοια ότι είμαι καλύτερα προετοιμασμένη... έχω περισσότερο ελεύθερο χρόνο και είμαι πιο χαλαρή την ημέρα αυτή...

-Οι γονείς τηρούν το πρόγραμμα σας;

Απ.: Είμαι χαρούμενη με την επικοινωνία που έχω με τους γονείς... υπάρχει μία σχέση σεβασμού θα έλεγα... οι περισσότεροι φροντίζουν να τηρούν την ημέρα που ορίσαμε... όσοι δεν μπορούν είναι δικαιολογημένοι... λόγω υποχρεώσεων.

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: Ε, απογευματινή ώρα το αποφεύγω είναι η αλήθεια...

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: Θα έλεγα όχι... είναι εκτός δουλειάς και εκτός χρόνου εργασίας. Δεν μου έχει ζητήσει κάποιος γονιός να με απασχολήσει απογευματινή ώρα. Νομίζω ότι καλύπτονται από τις πρωινές ώρες και τις εκάστοτε συναντήσεις που κάνουμε.

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία ανάγκη υλικοτεχνικής φύσεως;

Απ.: Βέβαια, επίσης κάνουμε και ατομικές συναντήσεις και οι γονείς βλέπουν τη δουλειά των παιδιών, την εξέλιξη που έχουν και κάποιες απορίες που υπάρχουν τις συζητάμε...

2.7.1 Η επόμενη ερώτηση ήταν για το πώς ενημερώνετε τους γονείς; Νομίζω σχεδόν μου απαντήσατε...

Απ.: Ναι, εκτός από τις συγκεντρώσεις με τους γονείς που γίνονται τακτικά, επικοινωνούμε και προφορικά όπως είπαμε και πιο σπάνια τηλεφωνικά.

.....

E3. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους που επιδιώκετε τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στη σχολική ζωή;

Απ.: Ναι, ναι και ένα παραπάνω αν υπάρχει προθυμία και το γνωρίζω... υπάρχουν κάποιοι γονείς που από την αρχή δηλώνουν πρόθυμοι και θετικοί να συμμετέχουν όπου χρειαστεί... υπάρχουν και κάποιοι που είναι αδιάφοροι όμως... νομίζει χρειάζεται προσεχτικός χειρισμός για να μην έχουμε παρεξηγήσεις.

- Τους ενημερώνετε και για κάτι που χρειάζεστε εσείς για τη διευκόλυνση της δουλειάς σας;
Παράδειγμα για βάψιμο ή μια κατασκευή;

Απ.: *Ναι, για ένα βάψιμο, να αγοράσουμε κάτι που δεν μπορούμε...*

3.2 Έχετε προσωπικές επαφές με γονείς; Πώς ακριβώς το χειρίζεστε;

Απ.: *Είναι δύσκολη ερώτηση. Από χαρακτήρα θα έλεγα... μιλάω αρκετά και προσπαθώ να διατηρώ πάντα καλές σχέσεις με όλους τους γονείς. Μου έτυχε με κάποιες μητέρες να δεθώ κάπως παραπάνω και να κρατήσω κάποιες φιλικές σχέσεις. Όμως, είμαι πάντα πολύ προσεχτική σε σχέση με τη δουλειά και σε ό,τι αφορά στους υπόλοιπους γονείς.*

3.2.2 Πιστεύετε ότι βοηθάει κάτι τέτοιο ή ότι μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα στη δουλειά σας;

Απ.: *Το πιθανότερο είναι να δημιουργηθεί κάποια διάκριση στη συμπεριφορά μου απέναντι στο παιδί της μαμάς-φίλης... δηλαδή να φαίνεται μια καλύτερη διάθεση ή και περισσότερη υπομονή προς αυτό το παιδί... Δεν είναι σωστό να συμπεριφέρεσαι στα παιδιά με διαφορεικό τρόπο... στο τέλος αυτό χαλάει τις ισορροπίες και δημιουργείται πρόβλημα...*

3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά, τόσο από την ύπαρξη, όσο και την απουσία συνεργασίας με τους γονείς;

Απ.: *Θα απαντήσω μόνο στο πρώτο σκέλος γιατί αυτό και έχω βιώσει... νιώθω πολύ χαρούμενη και ικανοποιημένη από τη δουλειά μου... νιώθω ότι έχω πετύχει το στόχο μου.*

3.3.1 Πως αισθάνεστε, λοιπόν, μέσα από την καλή συνεργασία με τους γονείς;

Απ.: *Όταν οι γονείς δείχνουν τον καλό τους εαυτό, καταλαβαίνουν ότι τα παιδιά τους προχωρούν και είναι σε καλό δρόμο... τότε κι εγώ αισθάνομαι ότι έχω προσφέρει με τον καλύτερο τρόπο τις υπηρεσίες μου...*

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: *Ναι, ναι όταν γνωρίζω ότι κάποιος θα μπορούσε λόγω επαγγέλματος ή και γνωριμιών να βοηθήσει... το κάνω ναι παίρνω την πρωτοβουλία και ρωτάω...*

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.: *Ε... ναι, όταν αυτό που μας χρειάζεται είναι κάποια βοήθεια ή συμμετοχή... ρωτάω τους γονείς.*

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή ακόμη και το σχολείο;

Απ.: Ναι πάντα για οτιδήποτε ρωτάω αν θέλουν... για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε παρακάτω, ακόμη και οικονομική βοήθεια...

3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: Εξαρτάται από τη φύση της εκδρομής...

-Θα το ζητήσετε να συνοδέψουν κάποιοι εθελοντικά τα παιδιά;

Απ.: Κάποιοι εθελοντικά όταν μπορούν και δεν εργάζονται... ναι.

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο πραγματοποιήθηκε; Τι ώρα έγινε; Πως κάθεστε;

- Πόση ώρα κράτησε η συνάντηση; Ποιο ήταν το κλίμα της συνάντησης;

Απ.: Με μία μητέρα που ήρθε να ρωτήσει πώς πάει το παιδί... γιατί είχαμε εντοπίσει κάποια θέματα στην αναγνωστική του ευχέρεια (συλλάβιζε σε ένα βαθμό) και στην ορθογραφία... και με το χρόνο και τη δουλειά που έγινε το παιδί πάει πολύ καλύτερα και ήθελε να ενημερωθεί για το θέμα αυτό... Το κλίμα ήταν πολύ ήρεμο και θετικό...

-Μήπως μπορείτε να μου πείτε που έγινε η συνάντηση και πόσο κράτησε;

Απ.: Η συνάντηση έγινε στα πλαίσια του διαλλείματος (εκτός προγραμματισμένης μέρας)... οπότε στο γραφείο των δασκάλων δεν μπορούσαμε να συζητήσουμε. Οπότε συναντηθήκαμε έξω από το γραφείο του διευθυντή που υπάρχει κάποιος χώρος και η συνάντηση κράτησε περίπου πέντε λεπτά.

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Πώς; Με ποιον τρόπο;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;

- Γραπτώς; Με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας;

Απ.: Η ενημέρωση γίνεται είτε μαζικά (προφορικά) στις προγραμματισμένες συναντήσεις, είτε ατομικά με κάθε γονιό και ίσως πιο συγκεκριμένα θέματα... συνήθως προφορικά...

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες κάπως ιδιαίτερες πληροφορίες;

Απ.: Βεβαίως, όταν υπάρχει λόγος... αν για παράδειγμα μετά από κάποιο χρονικό διάστημα διαπιστώσω πρόβλημα συμπεριφοράς ή το παιδί είναι αφηρημένο ή δεν συμμετέχει ή υπάρχει πρόβλημα προσαρμογής... όλα αυτά με προβληματίζουν και ζητώ να μάθω από τους γονείς τι πρόβλημα μπορεί να υπάρχει... αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα στο σπίτι... και ο γονιός είναι υποχρεωμένος να μου πει τι μπορεί να συμβαίνει... αν το πρόβλημα προέρχεται από το σπίτι.

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

Απ.: Από την πρώτη κιόλας συνάντηση με τους γονείς... τους ενημερώνω αναλυτικά για τη μεθοδολογία διδασκαλίας που θα ακολουθήσω... επιπλέον ενημερώνω τους γονείς και με ενημερωτικά φυλλάδια που βγάζω προσωπικά... και επισημαίνω τα κυριότερα σημεία...

- Γιατί; Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: Δίνω μεγάλη βαρύτητα και διαθέτω πολύ χρόνο για την ενημέρωση των γονιών πάνω στον τρόπο που θα διδάξω τα μαθήματα, όλα τα μαθήματα... ένα παραπάνω φέτος που έχω την Α' δημοτικού... οι γονείς πρέπει να γνωρίζουν πολύ καλά και να υπάρχει συνεργασία στον τρόπο μάθησης... ώστε να μπορούν να βοηθήσουν στο σπίτι και να μην μπερδεύονται τα παιδιά. Όπου υπάρχουν απορίες, το συζητάμε με διάλογο στη συνέχεια με κάθε γονιό και λύνουμε τα προβλήματα.

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: Πιστεύω ότι έχω καλή επικοινωνία με τους γονείς... Δεν μου έτυχε κάποιο θέμα να μην μπορώ να το συζητήσω με γονείς. Η οικειότητα που αναπτύσσεται από πλευράς μου και η φιλική διάθεσή μου απέναντί στους γονείς... νομίζω βοηθάει και στη δική τους ανταπόκριση.

4.5 Οι γονείς σας εμπιστεύονται προσωπικά ή και οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: Βεβαίως. Πιστεύω... επειδή ακριβώς κρατάω το απόρρητο, όπως οφείλουμε να το κάνουμε αυτό εμείς οι δάσκαλοι, οπωσδήποτε. Για παράδειγμα έχουν χωρίσει οι γονείς ενός παιδιού και αυτό δεν θέλουν να γίνει γνωστό... Θα το ξέρω μόνο εγώ ή και κάποιος άλλος συνάδελφος που συνεργάζεται μαζί μου και τα συγκεκριμένα παιδιά. Πρέπει να γνωρίζουμε το κάποιο ιδιαίτερο προσωπικό θέμα, για να παρατηρούμε καλύτερα τα παιδιά... Αυτό εγώ το κάνω με απόλυτο σεβασμό.

-Σε ποιες άλλες περιπτώσεις συμβαίνει αυτό;

Απ.: Είτε για κάτι το ανεπιθύμητο ή για ένα πρόβλημα υγείας ή ένα σοβαρό οικογενειακό ζήτημα... για διάφορα ιδιαίτερα θέματα.

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: *Παρέμβαση δεν το λες αυτό, δεν μου κάνουν υποδείξεις... οι γονείς ενδιαφέρονται και ρωτούν για την πρόοδο και την πορεία των παιδιών στο σχολείο... μέχρι εκεί.*

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: *Είναι άλλο πράγμα... παρέμβαση είναι να κάνεις κριτική εκεί που δεν είναι η δουλειά σου, που δεν γνωρίζεις τι γίνεται ακριβώς.*

4.6.2 Άλλες περιπτώσεις που πιστεύετε ότι οι γονείς ανακατεύονται;

Απ.: *Εκτός από τα θέματα επιδόσεων των παιδιών, σε προβλήματα συμπεριφοράς, επικοινωνίας των παιδιών μέσα στην τάξη, εάν δημιουργούνται προβλήματα σε εμένα την ίδια... Άρα, σε θέματα επιδόσεων και συμπεριφοράς των παιδιών.*

.....

E5. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

Απ.: *Ναι.*

5.1 Πιστεύετε ότι όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: *Αυτό εννοείται. Το παιδί είναι που βγαίνει «κερδισμένο» πρώτα από όλα και όλους... για συναισθηματικούς, ανθρωπιστικούς, ακαδημαϊκούς και κοινωνικούς λόγους.*

5.1.1 Γενικά, θεωρείτε ωφέλιμη τη συνεργασία σας με τους γονείς; Γιατί;

Απ.: *Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη... κυρίως γιατί συμβάλλει στο να αποφεύγονται τα κενά στο μαθητή που θα του δημιουργήσουν πρόβλημα στην πορεία του μελλοντικά. Δηλαδή, όταν υπάρχουν απορίες ή κενά για ένα μάθημα, μέσα από τη συνεργασία θα ενημερωθώ και θα προσπαθήσω να αντιμετωπίσω διακριτικά το πρόβλημα μέσα στην τάξη. Επίσης, θα δώσω σαφείς κατευθύνσεις και οδηγίες στους γονείς για να βοηθήσουν το παιδί στο σπίτι... Η απουσία συνεργασίας φαίνεται στη συνέχεια και όσον αφορά στην πρόοδο του παιδιού.*

5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: *Ναι, θα έρθει η στιγμή που θα συζητηθεί... πρώτα θα αξιολογηθεί και μετά θα συζητηθεί... για να επιλεγεί η καλύτερη λύση του προβλήματος.*

5.2.1 Με ποιον τρόπο έρχεστε σε επαφή μαζί τους; Προφορικά; Τηλεφωνικά;

Απ.: Προφορικά.

- Γραπτώς; ή με ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας;

Απ.: Τέτοιου είδους συζητήσεις γίνονται προφορικά.

-Δηλαδή, προφορικά πότε, πώς, όταν έρχονται οι γονείς στο σχολείο;

Απ.: Όταν έρθουν εκείνοι ή αλλιώς θα τον καλέσω να έρθει... κάποιες φορές οι γονείς είναι, αντιλαμβάνονται πράγματα και σου κάνουν οι ίδιοι την ερώτηση. Οπότε, με την ευκαιρία τον καλείς στο σχολείο, κλείνεις ένα ραντεβού για αναλυτική συζήτηση.

5.2.2 Σε περίπτωση προβλήματος με ένα παιδί φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: Καταρχήν με το γονιό που έχουμε επαφή και το βλέπουμε περισσότερο... ανάλογα με το βαθμό του προβλήματος... στη συνέχεια αν χρειαστεί καλούμε και τους δυο γονείς...

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: Ναι, αλλά υπάρχουν προβλήματα και προβλήματα... δεν έχουν όλα την ίδια βαρύτητα.

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό; Υπάρχουν παράγοντες που δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: Η συνεργασία με κάθε οικογένεια είναι διαφορετική... Κάποιοι γονείς νιώθουν ενοχές, άλλοι δεν θέλουν να αποκαλύψουν τι συμβαίνει μέσα στο σπίτι, άλλοτε παρουσιάζονται λόγοι δύσκολοι οικονομικοί ή ψυχολογικοί λόγοι και διάφορα άλλα θέματα. Η συνεργασία με το γονιό θα πρέπει να υπάρχει... και να είναι δεκτικοί να αντιμετωπίσουν το όποιο πρόβλημα. Δεν είναι πάντα το ίδιο εύκολο ή δύσκολο.

5.4 Συζητάτε με τους γονείς για το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί;

Απ.: Ναι φυσικά. Συζητάμε και λέω αυτό που έχω παρατηρήσει και με προβληματίζει...

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί;

Απ.: Εννοείται. Ναι. Επίσης, εκθέτεις την κατάσταση περιγραφικά και χωρίς επιθετικούς προσδιορισμούς... χρησιμοποιείς ρήματα. Περιγραφή της κατάστασης και όχι επίθετα.

5.6 Στην περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιον ειδικό;

Απ.: Ναι.

- Δηλαδή, όταν υποψιάζεστε ότι το παιδί παρουσιάζει μαθησιακά προβλήματα;

Απ.: Ναι, έτσι ακριβώς.

-Μάλιστα. Δηλαδή, δίνετε συγκεκριμένα στοιχεία που μπορούν να απευθυνθούν;

Απ.: Όχι, αυτό είναι δική τους επιλογή. Μπορεί να θεωρηθεί ότι προωθούμε και υποστηρίζουμε κάποιους... Προσωπικά δεν συστήνω κάποιον, υπάρχουν πολλοί και καλοί επαγγελματίες...

- Αν κατάλαβα καλά υποδεικνύετε μόνο κάποια κέντρα που μπορούν να απευθύνονται; Και εκείνοι το ψάχνουν ειδικότερα;

Απ.: Ε, όταν χρειάζεται, προτείνω τους δημόσιους φορείς Νοσοκομεία, τα κέντρα ΚΕΣΥ... αυτά όλα τα ιατροπαιδαγωγικά κέντρα που υπάρχουν... όχι για λογοθεραπευτές και εργοθεραπευτές... που είναι ιδιωτικά...

5.6.1 Μάλιστα, κατανοητό. Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε στην τάξη;

Απ.: Ναι, μιλάμε για κάποια... κάποιους τρόπους αντιμετώπισης που μπορούν να βοηθήσουν το παιδί και παράλληλα λέμε αντίστοιχα πως θα συμπεριφερθούν οι γονείς στο σπίτι...

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας; Ποιοι παράγοντες επιδρούν θετικά;

Απ.: Δεν νομίζω ότι οι προσδοκίες έχουν κάποιο ρόλο εδώ... Το πιο σημαντικό είναι ο τρόπος και η συμπεριφορά από το δάσκαλο στο γονιό... Αν είσαι προσεχτικός στον τρόπο, μιλάς με σταθερό και κατανοητό τρόπο... δείχνεις να καταλαβαίνεις την πλευρά του γονιού... τότε αυτός ανταποκρίνεται και συνεργάζεται καλά. Οι περισσότεροι γονείς θέλουν τη συνεργασία την αποζητούν... είναι στο χέρι του εκπαιδευτικού καθαρά.

5.8 Ωραία, συνεχίζουμε. Δίνετε ιδέες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμογής, δηλαδή, πώς να βοηθήσουν όταν δεν μπορεί να προσαρμοστεί;

Απ.: Ναι.

- Να το βοηθήσουν να ενταχθεί με ομαλό τρόπο;

Απ.: Ναι, να το προσέχουν και να το συμβουλεύουν μέχρι να προσαρμοστεί κάπως...

5.8.1 Ρωτάτε τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία μπορεί να προβληματίζουν το παιδί;

Απ.: Ναι, αλλά με προσοχή..., κάποιες φορές μπορεί να σου πουν κάτι και να εξηγήσεις μια κατάσταση, αλλά δεν είσαι σίγουρος.

-Μπορεί να αποφύγετε να ρωτήσετε, δηλαδή, κάποιες φορές;

Απ.: Μπορεί να συμβεί κι αυτό... εξαρτάται πως κρίνω αυτόν που έχω απέναντί μου, πως τον αντιλαμβάνομαι σαν χαρακτήρα ανθρώπου.

5.8.2 Ωραία. Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης, ότι πρέπει να παρατηρούν και να αναρωτιούνται για τον κόσμο, ώστε να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά τους;

Απ.: Ναι βεβαίως. Το αναφέρω συνέχεια, ειδικά τώρα που έχω Α τάξη.

5.9 Μάλιστα. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Ο συνεργάσιμος γονιός... νοιάζεται, ενδιαφέρεται για το παιδί του, έρχεται και ρωτάει τακτικά για την πρόοδο και την εξέλιξη του παιδιού... μέσα από το παιδί μπορείς να καταλάβεις αν ο γονιός ενδιαφέρεται, δηλαδή αν μπορείς να συνεργαστείς μαζί του.

5.10 Σε περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο) μιλάτε με τους γονείς του;

Απ.: Ε, βέβαια. Ό,τι ακριβώς κάνω σε κάθε περίπτωση παιδιού.

5.10.1 Πώς; Πώς επικοινωνείτε με αυτούς τους γονείς;

- Προσωπικά; ή ζητάτε τη συμβολή τρίτου γονέα ο οποίος λειτουργεί ως διερμηνέας;

Απ.: Κυρίως προσωπικά. Αν δεν ξέρει τη γλώσσα..., αν μιλάει Αγγλικά, τότε μπορούμε να επικοινωνήσουμε σε ένα βαθμό στα Αγγλικά... Αλλιώς θα βρούμε σίγουρα κάποιο τρίτο πρόσωπο που να μας βοηθήσει με τη γλώσσα...

.....
Ε.6 Εεεε, περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τη διεύρυνση της συνεργασίας και προωθούν μια ποιοτική συνεργασία με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Ο δάσκαλος πρέπει να αγαπάει τη δουλειά που κάνει, πρέπει να βελτιώνεται και να έχει ζήλο και όρεξη για να κάνει σωστά τη δουλειά του... Επικοινωνιακός, διερευνητικός, να αφογκράζεται και να ασχολείται πραγματικά με τα παιδιά και τους γονείς τους..., όχι να κάνει ότι ασχολείται... Υπάρχουν συνάδερφοι που δεν το χουν αυτό, δεν τους βγαίνει.

6.2 Επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς; Σας έχει συμβεί;

Απ.: Φυσικά... κυρίως για να αντιμετωπίσουμε από κοινού διάφορα προβλήματα.

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς έχετε συνεργαστεί; Μπορείτε να μας πείτε συγκεκριμένα;

Απ.: Εεεε, έχω δύο πρόσφατες περιπτώσεις... έναν μαθητή που έχει γλωσσικό πρόβλημα, με γνωμάτευση... και μία μαθήτριά από τη Γεωργία. Τα παιδιά αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα,

αλλά σε συνεργασία και επικοινωνία με τους γονείς και με τη συνάδελφο της ειδικής αγωγής... έχουμε περιορίσει, μπορώ να πω τα προβλήματα. Έχουμε κάνει μια πολύ καλή προσπάθεια, είμαι διαθέσιμη για τους γονείς σε κάθε περίπτωση ανάγκης, μπορούν να χρησιμοποιήσουν το κινητό μου όταν υπάρχει κάποιος σοβαρός λόγος. Έχω μιλήσει και με την ψυχολόγο που παρακολουθεί το κάθε παιδί...

6.2.3 Μάλιστα. Ωραία. Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε τέτοιες κυρίως συνεργασίες;

Απ.: Ο γονιός ενδιαφέρεται συνήθως για το αποτέλεσμα... εφόσον ακούνε τις συμβουλές των ειδικών και κάνουν αυτό που τους λένε... είναι αρκετό. Δεν χρειάζονται ιδιαίτερες δυνατότητες για να είναι συνεργάσιμοι...

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας στο σχολείο, στο μάθημα; Εάν υπάρχει ανάγκη;

Απ.: Αν εννοείτε μέσα στην τάξη και κατά τη διαδικασία του μαθήματος... όχι, δεν θα ήθελα κάποιον γονιό μέσα στην τάξη. Θέλω να τα κατευθύνω εγώ τα παιδιά, όσο μπορώ.

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς, ενδεχομένως, για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: Ναι, παλιότερα που είχα μεγαλύτερη τάξη και συμμετείχαμε σε κάποιες πολιτιστικές εκδηλώσεις... κάποιιοι γονείς με βοήθησαν πάρα πολύ. Όπως και σε κάποιες εκπαιδευτικές εκδρομές επίσης.

-Μπορείτε να μας πείτε κάτι περισσότερο για τη συμμετοχή στις εκδηλώσεις αυτές; Ήταν στα πλαίσια προαιρετικού προγράμματος;

Απ.: Ναι ήταν προαιρετικού, στα πλαίσια κάποιων εκδηλώσεων του Δήμου. Σε μία θεατρική συμμετοχή μας... η προσπάθεια ήταν τόσο καλά οργανωμένη και βοήθησαν πολύ μια ομάδα από μαμάδες... κυρίως στα σκηνικά και στην προετοιμασία των παιδιών... και παρουσιάσαμε μια πραγματικά αξιόλογη δουλειά.

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη αυτής της συνεργασίας...;

Απ.: Το μεγαλύτερο «κέρδος», εκτός από την καλή παρουσίαση για το σχολείο και την τάξη... το εισέπραξαν τα ίδια τα παιδιά. Ήταν πολύ χαρούμενα τόσο κατά τη διαδικασία όσο και μετά. Ένιωσαν την υποστήριξη και τη βοήθεια από τις μαμάδες, εννοώ οι μαμάδες έβλεπαν όλα τα παιδιά το ίδιο, βοηθούσαν και υποστήριζαν την προσπάθεια... τα παιδιά ένιωσαν πολύ όμορφα και αισθάνθηκαν να προσφέρουν...

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: Όταν δεν έχουν κατάλληλο τρόπο, όταν συμπεριφέρονται νευρικά και επιθετικά... δεν θα επεδίωκα μια τέτοια συνεργασία...

6.5 Πιστεύετε ότι το σχολείο σήμερα βοηθάει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: Όταν και ο δάσκαλος ασχολείται πραγματικά, πιστεύω ότι δίνονται κάποια εφόδια και ερεθίσματα από το σχολείο. Αν ο δάσκαλος είναι πρόθυμος να δουλέψει διάφορα πράγματα και έχει κάποια βοήθεια..., γιατί η διδακτέα ύλη είναι πιεστική και δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος, σχεδόν καθόλου.

6.5.1 Πώς νομίζετε ότι θα μπορούσε αυτό από το σχολείο καλύτερα;

Απ.: Νομίζω μια καλή ιδέα είναι στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης. Όλες οι τάξεις έχουν κάποιες ώρες. Αν ενδιαφερθεί ο δάσκαλος και αφιερώσει χρόνο και δουλέψει... έτσι μπορείς να κάνεις κάτι καλύτερο.

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το βασικό πρόγραμμα του σχολείου δεν βοηθάει;

Απ.: Υπάρχει η διδακτέα ύλη που έχει προτεραιότητα και λόγω του πιεστικού προγράμματος δεν έχεις πολύ χρόνο για άλλα ενδιαφέροντα.

6.6 Να ρωτήσω κάτι τελευταίο, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: Ε, κοιτάζτε, δεν πιστεύω ότι οι γονείς μπορούν να κρίνουν έναν συνάδελφο για το πώς εργάζεται. Δεν νομίζω ότι είναι οι καταλληλότεροι άνθρωποι για αξιολογητές. Έχουμε ανώτερους και ιεραρχικές δομές που μπορούν και πρέπει να μας κρίνουν.

6.6.1 Για τη δουλειά που προσφέρετε θα μπορούσαν να σας αξιολογήσουν;

Απ.: Ίσως, αλλά αυτό δεν είναι αξιολόγηση κατά τη γνώμη μου. Είναι πρόσθετη κρίση κάποιων ανθρώπων που σε γνωρίζουν μέσα από τον τρόπο που εργάζεσαι. Θα μπορούσαν να τοποθετηθούν με μια επιστολή ή ένα έγγραφο... αλλά αυτό είναι στην κρίση του διευθυντή σε ποιο βαθμό και εάν θα ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση.

-Εδώ ολοκληρώνεται η συνέντευξή μας...

Απ.: Εύχομαι να βοήθησα. Εύχομαι το καλύτερο.

-Ευχαριστώ πάρα πολύ...

Απ.: Εύχομαι ολόψυχα καλή επιτυχία. Νομίζω κάνετε πολύ καλή προσπάθεια.

-Ευχαριστώ θερμά!

.....

Συνέντευξη #4

Καταρχήν να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την τη συνέντευξης και επιπλέον να σας διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ, όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Ναι*

Ευχαριστώ πολύ!

.....

E1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε με τα στοιχεία βιογραφικού ενδιαφέροντος.

Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος σπουδών σας; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: α) *Απόφοιτος Διευτούς Παιδαγωγικής Ακαδημίας και έχω κάνει Εξομοίωση β) προϋπηρεσία 9 στα 10 χρόνια.*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *Είμαι 36 ετών. (Δάσκαλος)*

Τέλος, θα μου πείτε ποια είναι α) η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: α) *Άγαμος.* β) *Εκπαιδευτικός για μένα σημαίνει πάρα πολλά πράγματα, γιατί παίρνω κάθε φορά πολλά πράγματα από τα ίδια τα παιδιά. Ελπίζω, μακάρι να τους δίνω όσα παίρνω.*

Πολύ καλά!

.....

E2. Συνεχίζουμε με μια σειρά ερωτήσεων που αφορούν στην αντίληψη και την επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Πείτε μου, η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: *Ναι. Αυτό είναι ξεκάθαρος στόχος θα έλεγα.*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Ναι γιατί διαφορετικά δεν μπορείς να δουλέψεις ολοκληρωμένα με τα παιδιά.*

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: *Ναι φυσικά. Είναι η απαραίτητη συνάντηση για τη γνωριμία μας.*

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας;

Απ.: *Σε ομαδικό επίπεδο φροντίζω να γίνονται τουλάχιστον τρεις συναντήσεις με τους γονείς της τάξης κάθε χρόνο. Σε ατομικό επίπεδο, έρχονται και με βρίσκουν στο σχολείο..., σχεδόν καθημερινά γίνεται αυτό.*

2.3.1 Δηλαδή η επικοινωνία σας γίνεται προσωπικά τις περισσότερες φορές;

Απ.: *Οι γονείς έρχονται στο σχολείο, μάλιστα κάποιιοι ρωτάνε πιο συχνά και έχουμε περισσότερες επαφές. Ε, οι γονείς που τα παιδιά τους έχουν κάποιο πρόβλημα έρχονται πιο συχνά και συνεργαζόμαστε περισσότερο λόγω της ανάγκης που υπάρχει.*

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: *Ναι, βέβαια, εννοείται... Είναι το ευαγγέλιο της τάξης.*

2.4.1 Πώς ακριβώς; Αναρτάτε κάποιο έντυπο σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;

- Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό;

- Τα αποστέλλετε με email σε κάθε γονιό;

Απ.: *Το μοιράζουμε στους γονείς συνήθως κατά την πρώτη συνάντηση. Αλλιώς, το δίνουμε αργότερα όταν μας ζητηθεί από κάποιο γονιό...*

2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: *Ναι, ορίζω μία μέρα της εβδομάδας ανάλογα με το πρόγραμμα ωρών διδασκαλίας και τους ενημερώνω.*

2.5.1 Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας; Και γιατί;

Απ.: *Συγκεκριμένα φέτος έχω ορίσει κάθε Τετάρτη από 11.15 έως 13.00. Οι γονείς που έχουν χρόνο ή θέλουν να συζητήσουμε πιο ουσιαστικά και αναλυτικά..., μπορούν να με βρουν διαθέσιμο αυτή τη μέρα. Πρέπει να ξέρουν πότε έχω το χρόνο κι εγώ.*

- Το πρόγραμμα τηρείται από τους γονείς;

Απ.: *Κάποιοι συγκεκριμένοι το εφαρμόζουν, όχι όλοι ... όσοι έχουν χρόνο. Αρκετοί ρωτούν το πρωί ή στο σχόλασμα (κυρίως το πρωί). Αυτό δεν είναι όμως επικοινωνία είναι μία γρήγορη ερώτηση και εξίσου γρήγορη απάντηση.*

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς γίνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: Σε κανονική βάση έτσι θα έπρεπε να γίνεται. Όμως, έχει τύχει να μιλήσουμε και εκτός σχολείου, τυχαία βέβαια... με ρωτούν όπου με συναντήσουν τυχαία, στο Super Market, στην καφετέρια, στο δρόμο... τους μιλάω έστω και κάπως περιορισμένα. Δεν μπορούμε να μπούμε σε πολλές λεπτομέρειες.

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: Μόνο σε κάποιες περιπτώσεις ανάγκης. Εκεί δίνω και το τηλέφωνό μου. Αλλά όπως σας είπα όταν μου μιλήσουν στο δρόμο το απόγευμα δεν θα πω είναι απόγευμα δεν σας ξέρω... καταλαβαίνετε.

2.7 Μάλιστα. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη (π.χ. έλλειψη υλικών);

Απ.: Ναι, ενημερώνω τους γονείς, βέβαια.

2.7.1 Πώς ακριβώς τους ενημερώνετε; Με επιστολή; Τηλεφωνικά; Με email;

Απ.: Εξαρτάται. Αν το πρόβλημα είναι ατομικό, συνήθως, αρχικά... με τηλεφωνική ενημέρωση και αν είναι κάτι σοβαρό τους καλώ στο σχολείο. Αν είναι κάτι που αφορά όλους...

-Όταν προκύψει μια ανάγκη;

Απ.: Τότε ατομικό σημείωμα με πρόσκληση για συνάντηση στο σχολείο...

-Με συγκέντρωση γονέων στη δεύτερη περίπτωση δηλαδή;

Απ.: Ναι, γιατί στη συγκέντρωση δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα. Είναι κάτι πιο σοβαρό.

.....

E3. Μάλιστα. Περνάμε τώρα στην ενότητα σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους που επιδιώκετε τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: Ναι, αν η βοήθεια των γονιών είναι αναγκαία για κάποιο λόγο.

3.1.1 Πώς το ζητάτε αυτό πάλι; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: Προφορικά, κυρίως προφορικά.

-Όταν τους δείτε στο σχολείο; Το πρωί για παράδειγμα;

Απ.: Ναι. Κατά την προσέλευση ή στο σχόλασμα...

3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;

3.2.1 Και γιατί, να μας πείτε επίσης;

Απ.: Μμ, όχι. Στα πλαίσια του σχολείου φιλικές ή κάτι παραπάνω να πούμε... όχι.

3.2.2 Από επιλογή ή δεν σας έτυχε;

Απ.: Ε, κοιτάζτε, δεν ήθελα από επιλογή να έχω μαθητές, παιδιά φίλων (όταν ήταν στο σχολείο) γιατί τα παιδιά αυτά με γνώριζαν και ίσως να περίμεναν από μένα μια ιδιαίτερη συμπεριφορά. Δεν ξέρω αν θα μπορούσα να το χειριστώ καλά αυτό... έχει κάποια σημεία που θέλουν την προσοχή τους.

-Πιστεύετε ότι οι φιλικές σχέσεις με γονείς θα βοηθούσαν ή θα δυσκόλευαν τη δουλειά σας;

Απ.: Δεν είμαι και τόσο βέβαιος για αυτό. Δεν ξέρω, μάλλον εξαρτάται από τη σχέση κάθε φορά. Εγώ, μάλλον, θα ένιωθα περίεργα... θα προβληματιζόμουν.

3.3 Πείτε μου λίγο, ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή τυχόν απουσία συνεργασίας σας με τους γονείς;

Απ.: Η συνεργασία βοηθάει πάντα και ιδιαίτερα το ίδιο το παιδί. Αν βλέπεις ένα παιδί να ανταποκρίνεται και είναι όλα καλά... δεν σε πειράζει αν δεν υπάρχει πολύ συνεργασία... σημαίνει ότι ο γονιός λειτουργεί χωρίς να σε χρειάζεται. Μ, όταν το παιδί έχει προβλήματα και οι γονείς δεν ανταποκρίνονται στο κάλεσμα... εκεί αισθάνεσαι ένα «κρίμα» για το παιδί... για την πορεία του, για την πρόοδό του. Ικανοποίηση στη μία περίπτωση και στεναχώρια για το παιδί στην άλλη.

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς αν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: Ναι, όταν χρειάζεται κάτι και δεν υπάρχει ρωτάω τους γονείς.

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.: Ναι, οι γονείς όταν μπορούν βοηθούν για το καλό των παιδιών τους.

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή το σχολείο;

Απ.: Όχι. Υπάρχει αδυναμία και θα τους έφερνα σε δύσκολη θέση.

3.4.3 Τους ρωτάτε αν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: Ναι. Υπάρχουν γονείς που έχουν τη δυνατότητα και θα μπορούσα να τους εμπιστευτώ για συνοδούς.

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε μια πρόσφατη συνάντηση με έναν γονιό;

Τι ώρα έγινε; Πόση ήταν η διάρκεια; Ποιο ήταν το κλίμα;

Απ.: *Ναι, έχω ένα περιστατικό, φέτος, έχω Α δημοτικού και ένα παιδάκι δεν μιλάει και δεν συμμετέχει στο μάθημα, από αντίδραση ή από κάποια αιτία... Στο σχολείο μόνο. Συνεργαζόμαστε με τη μαμά του... Ήρθε πρόσφατα σε ένα διάλλειμα, μιλήσαμε για 10 λεπτά, για αυτό το θέμα... Ήρθε εκτάκτως να μου πει κάποια πράγματα που συνέστησε ο ψυχοθεραπευτής. Να μην το πιέζω και να μην αναφέρω καθόλου το θέμα, να κάνω ότι δεν υπάρχει πρόβλημα... Έχουμε πολύ ουσιαστική συνεργασία και η μαμά είναι πολύ συνεργάσιμη. Η συνεργασία μας είναι πολύ καλή και νομίζω έτσι ότι όλα θα ξεπεραστούν...*

-Που έγινε η συνάντησή σας αυτή;

Απ.: *Με βρήκε στο χώρο της αυλής στο διάλλειμα και καθίσαμε σε ένα κιόσκι και μιλήσαμε χωρίς κανένα πρόβλημα.*

.....

E4. Ωραία. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Πώς; Με ποιον τρόπο;

- Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: *Ναι, τους ενημερώνω συνήθως προφορικά, πως μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους καλύτερα... να τα υποστηρίξουν.*

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες ιδιαίτερες χρήσιμες πληροφορίες;

Απ.: *Ε, ναι, όταν παρατηρώ κάποιο θέμα στο παιδί που δεν μπορώ να το εξηγήσω, καλώ τους γονείς και προσπαθώ με ερωτήσεις να καταλάβω κάποια πιο προσωπικά θέματα και να εντοπίσω το λόγο... τότε το κάνω με προσοχή.*

- Οι γονείς σας εμπιστεύονται προσωπικά θέματα;

Απ.: *Όχι όλοι. Κάποιοι διστάζουν, άλλοι νιώθουν αμήχανα, ίσως αισθάνονται ντροπή... Δεν ανοίγονται όλοι το ίδιο.*

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

Απ.: *Οι γονείς ενημερώνονται αναλυτικά, από την αρχή στην πρώτη συνάντηση, για το τι κάνουμε και πως το κάνουμε στην τάξη. Ουσιαστικά στις συναντήσεις λέμε πως δουλεύουμε, τι δεν πρέπει να κάνουν και πως μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά στο σπίτι.*

- Πιστεύετε ότι πρέπει να ακολουθείτε κοινή πορεία; Αυτός είναι ο λόγος;

Απ.: Δεν έχω πρόβλημα με κανέναν γονιό στον τρόπο που δουλεύουμε. Ακούνε αυτά που έχουμε πει γενικά για τις μεθόδους που χρησιμοποιούμε. Δουλεύουμε με τον ίδιο τρόπο για να καταλαβαίνουν τι λέμε τα παιδιά...

4.4 Υπάρχουν θέματα που θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: Ένα θέμα που ενώ θα ήθελα, αποφεύγω να το συζητήσω με τους γονείς... γιατί νομίζω ότι θα το έπαιρναν στραβά, είναι η αυθάδεια και το θράσος ορισμένων παιδιών. Δεν το συζητάω ποτέ όπως πρέπει με τους γονείς... είναι λεπτό θέμα και μπορεί εύκολα να παρερμηνευτεί.

4.4.1 Το έχετε διαπιστώσει αυτό ή έτσι το αντιλαμβάνεστε εσείς;

Απ.: Στα προηγούμενα χρόνια μου έτυχαν κάποια περιστατικά και προσπάθησα να ενημερώσω τους γονείς των παιδιών. Μιλώ για παιδιά που έδειχναν την εικόνα «τα ξέρω όλα... προσβάλλοντας άλλα παιδιά ...». Είναι θέμα συμπεριφοράς, σεβασμού στο συνάνθρωπο... είναι δύσκολο να το πεις και να το καταλάβει ένας γονιός πως το λες... γιατί ο ίδιος μπορεί να είναι η αιτία της έπαρσης αυτής που δείχνει το παιδί του... Δεν καταλαβαίνει αυτό που θέλεις να πεις...

4.5 Οι γονείς, σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: Όχι όλοι. Κάποιοι συζητάνε κάποια προσωπικά θέματα όταν προσπαθούν να βρουν κάτι που συμβαίνει στο παιδί... σπάνια θα μπουν σε πολύ εσωτερικά και προσωπικά προβλήματα...

-Σε ποιες περιπτώσεις γίνεται αυτό;

Απ.: Για παράδειγμα μιλάνε κυρίως για θέματα υγείας... «αρρώστησε ο παππούς μήπως επηρεάστηκε από αυτό;». Τέτοιου είδους θέματα τα συζητάμε για να προσέξουμε τη στάση του παιδιού.

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: Δεν μου έχει τύχει μέχρι στιγμής να δεχτώ υποδείξεις στον τρόπο που διδάσκω. Εκείνο που μου έτυχε σε μεγαλύτερη τάξη βέβαια, είναι κριτική στο βαθμό που έβαλα σε παιδιά, ότι «έκρινα αυστηρά το παιδί»...

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: Να υποδεικνύω για κάτι και να επιμένω σε κάτι, το οποίο δεν είναι αρμοδιότητά μου.

4.6.2 Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;

Απ.: Μάλλον όταν νιώθουν να αδικούνται τα παιδιά τους από το δάσκαλο... Είναι μεγάλη κουβέντα.

.....

Ε5. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος της συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

Απ.: *Να περάσουμε.*

5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: *Είναι καλό για το παιδί. Όταν ένα παιδί καταλαβαίνει ότι ο δάσκαλος... που είναι για αυτά κάτι πολύ σημαντικό... μιλάει και έχει καλή σχέση και συνεργάζεται ευχάριστα με τους γονείς του... τότε νιώθει πολύ καλά το παιδί.*

5.2 Σε περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: *Ναι το συζητάω για να το προσέξουν και οι ίδιοι.*

5.2.1 Με ποιον τρόπο τους ενημερώνετε;

- Προφορικά; Γραπτώς; Τηλεφωνικά;

Απ.: *Αν συναντιόμαστε με το γονιό στο σχολείο, προφορικά. Αν δεν βλέπω το γονιό πρώτα θα ενημερώσω με τηλέφωνο και βλέπουμε στη συνέχεια ανάλογα με το πρόβλημα και την εξέλιξή του...*

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: *Αρχικά το συζητάω με τον ένα γονιό. Εάν είναι κάτι σοβαρό που επιμένει... στη συνέχεια καλώ και τους δύο γονείς.*

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: *Από πλευράς μου ναι, αλλά η συνεργασία εξαρτάται και από τους γονείς. Κάποιοι είναι πιο διστακτικοί και κάποιοι άλλοι περισσότερο ανοιχτοί και συζητήσιμοι. Δεν είναι το ίδιο με όλους... αν βλέπεις συχνά το γονιό τότε συνεργάζεσαι πιο άνετα μαζί του, είναι διαφορετικά.*

5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: *Όταν υπάρχει ενδιαφέρον από το γονιό και έρχεται στο σχολείο, τότε σίγουρα μεταφέρω όποιο προβληματισμό υπάρχει... αυτό γίνεται όταν ο γονιός έρθει στο σχολείο για ατομική κουβέντα.*

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί τους;

Απ.: *Ναι. Η ενημέρωση γίνεται με τρόπο και κατάλληλη προσέγγιση.*

5.6 Σε περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: Ναι, μετά από την ενημέρωση, όποιος ρωτάει κάτι παραπάνω... τον ενημερώνουμε για τα δημόσια κέντρα και καταστήματα που μπορούν να απευθυνθούν, ανάλογα με το θέμα που αντιμετωπίζουν.

5.6.1 Ωραία. Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε εσείς;

Απ.: Ναι. Οι γονείς ενημερώνονται για τον τρόπο και τη βοήθεια που θα παρέχω στο παιδί και τις ενέργειες που ήδη έχουν γίνει μέχρι εκείνη τη στιγμή... για να γνωρίζουν τις προσπάθειες που έγιναν.

5.7 Ε, πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους, επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

Απ.: Οι προσδοκίες των γονιών πιστεύω, ότι επηρεάζουν και αγχώνουν τα παιδιά. Εμένα προσωπικά δεν με επηρεάζουν και ούτε παίζουν κάποιο ρόλο στη σχέση και τη συνεργασία που έχω μαζί τους.

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμογής, λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας;

Απ.: Μ, ναι, συμβουλεύω όσο μπορώ τους γονείς.

- Ωστε να ενταχθεί με σωστό τρόπο στο σχολικό περιβάλλον...;

Απ.: Ναι για καλύτερη και ευκολότερη προσαρμογή του παιδιού.

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον που τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: Ναι, ενδεχομένως για οικονομικά θέματα ή κοινωνικού ενδιαφέροντος.

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς ότι πρέπει να παρακινούν τα παιδιά τους και να δημιουργούν κίνητρα μάθησης παρατηρώντας τον κόσμο γύρω τους;

Απ.: Ναι, ναι. Προσωπικά πιστεύω πολύ στην παρακίνηση και στην πρωτοβουλία που εκδηλώνουν τα παιδιά.

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Συνεργάσιμος είναι για μένα ο γονέας που ενημερώνεται και με ενημερώνει, αντίστοιχα (όταν κάτι τρέχει) για το παιδί. Δεν μιλάμε για κάθε μέρα να ρωτάει για το παιδί, εκείνο το επιφανειακό κάθε πρωί «πως πάμε όλα καλά»... Θέλω να έρθει και να μου πει. Να με εμπιστευτεί ο γονιός και να μου πει ότι δυσκολεύεται δεν μπορούσε να κάνει την εργασία στο

σπίτι... ή όταν την κάνει ο γονιός χωρίς να πει κάτι. Για μένα έτσι θα με βοηθούσε πολύ και θα είχαμε μια καλή συνεργασία.

5.10 Στην περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας μιλάτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.: Ναι φυσικά, αυτά τα παιδιά και οι γονείς τους, έχουν συνήθως πολύ μεγαλύτερες ανάγκες.

5.10.1 Πώς; Πως επικοινωνείτε με αυτούς τους γονείς;

- Προσωπικά; Μέσω τρίτου ως διερμηνέα;

Απ.: Αν χρειαστεί κοιτάζω να βρω και μεταφραστή... έχει συμβεί αυτό, το έχω κάνει κάποιες φορές που δεν μιλούσαν καθόλου τη γλώσσα... Τις περισσότερες φορές μιλάνε έστω σπαστά τα ελληνικά και καταλαβαίνουν αυτό που τους λες.

.....

E.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές καλής συνεργασίας και προωθούν μια ποιοτική συνεργασία με τους γονείς.

6.1 Ποιες είναι οι βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα, για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι ομιλητικός, ευγενικός, να αγαπάει τη δουλειά του και να ενδιαφέρεται για την πρόοδο όλων των παιδιών. Πρέπει να έχει επικοινωνιακό χαρακτήρα, να διαθέτει υπομονή, να είναι ειλικρινής και να συναισθάνεται το ρόλο του... τον κοινωνικό ρόλο που έχει.

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς;

Απ.: Μόνο έτσι μπορείς να έχεις θετικά αποτελέσματα. Σε όλες τις συγκεντρώσεις με τους γονείς αναφέρω για την ανάγκη να υπάρχει προγραμματισμός και να βάζουμε στόχους. Δεν μπορούμε να πάμε κατευθείαν στο τελικό στάδιο... από το άλφα, στο βήτα και μετά πιο πέρα... Με κοινούς στόχους δουλεύουμε.

6.2.1 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε κοινές συνεργασίες;

Απ.: Ε, οι γονείς σπάνια έως καθόλου θα έλεγα... δηλαδή δεν προτείνουν στόχους. Τους στόχους τους προτείνω εγώ και τους κατευθύνω σε ένα βαθμό. Οι γονείς συνήθως είναι δεκτικοί δεν φέρνουν αντίρρηση. Τώρα οι δυνατότητες είναι διαφορετικές από γονιό σε γονιό. Όμως ρωτούν και ανταποκρίνονται τις περισσότερες φορές.

6.3 Μάλιστα. Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές, για βοηθούς σας στο σχολείο ή στο μάθημα;

Απ.: *Ναι, αν μπορούσα μέσα σε κάποιο πλαίσιο, όμως, ώστε να προσδιορίζεται ο τρόπος της επιλογής κάθε φορά... να μην έχουμε προβλήματα με τους υπόλοιπους... Ίσως, όχι στα μαθήματα που χρειάζονται πιο ειδικές γνώσεις, αλλά να οργανώσουμε μια επίσκεψη κάπου, παράδειγμα να το συνδέσουμε με τα επαγγέλματα και να οργανώσουμε μια επίσκεψη σε ένα χώρο, να μιλήσουμε για το επάγγελμα που κάνει ο συγκεκριμένος γονιός... κάτι τέτοιο θα ήταν πολύ καλό και για τα παιδιά.*

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς για την υλοποίηση κάποιων προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: *Ναι σε ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα για τη χρήση του φυσικού πόρου του νερού, την αποφυγή μόλυνσης των υδάτινων πόρων και πρακτικές πάνω σε αυτό το θέμα. Οι γονείς μπήκαν στη διαδικασία να παρακολουθήσουν την κατανάλωση νερού στα σπίτια τους και να συνεργαστούν με τα παιδιά... κάποιοι γονείς έψαζαν για υλικό που αφορούσε την ανακύκλωση και είχαμε κάποιους γονείς συνοδούς σε εκπαιδευτικές εξορμήσεις όπως τον υδροβιότοπο Αξιού-Αλιάκμονα. Πολύ σημαντική συνεισφορά κάποιων γονέων...*

- Άλλη επίσκεψη που θυμάστε... στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού;

Απ.: *Ναι, μια εκπαιδευτική εκδρομή στη Λίμνη Κερκίνη με παρατήρηση πουλιών κλπ και είχαμε μαζί μας δύο γονείς που μας βοήθησαν λόγω ειδικότητας (γεωλόγος και δασολόγος)...*

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη από τέτοιες συνεργασίες... με γονείς;

Απ.: *Χαίρονται όλοι και ένα παραπάνω τα ίδια τα παιδιά. Τα παιδιά αποκτούν εμπειρίες από τους γονείς και τα παιδιά των γονιών που συμμετέχουν καμαρώνουν για τους γονείς τους. Ο δάσκαλος χαίρεται γιατί τα παιδιά βλέπουν στην πράξη αυτά που λέει στο μάθημα και γίνονται πιο κατανοητά. Οι γονείς χαίρονται γιατί προσφέρουν με τον τρόπο αυτό στο σχολείο και στη μάθηση των παιδιών... Όλοι μένουν ευχαριστημένοι και ικανοποιημένοι θα έλεγα*

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: *Μόνο στην περίπτωση που δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν εκπαιδευτικοί στόχοι ή όταν ένας γονιός δεν μου εμπνέει εμπιστοσύνη με τον τρόπο του.*

6.5 Πιστεύετε ότι, η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: *Δεν νομίζω ότι βοηθάει. Τα πράγματα είναι περιορισμένα, τα παιδιά δεν έχουν καθόλου χρόνο και δεν προλαβαίνει να αναπτυχθεί κάτι. Είναι δύσκολο.*

6.5.1 Πώς νομίζετε ότι θα μπορούσε;

Απ.: Μόνο μέσα από προαιρετικά προγράμματα και τις ώρες στην Ευέλικτη Ζώνη. Εκεί θα μπορούσαν να αναλυθούν κάποια παραπάνω πράγματα για να γνωρίσουν τα παιδιά και να δοθούν ερεθίσματα...

6.6 Να ρωτήσω, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: Αααα, αυτή η διαδικασία αξιολόγησης είναι κάτι τελείως διαφορετικό, από το να σε αξιολογήσει ένας γονιός επειδή έτυχε να συνεργαστεί μαζί του. Αυτό που θα γινόταν σε τέτοια περίπτωση είναι, οι γονείς με παιδιά καλούς μαθητές..., να αξιολογήσουν τον εκπαιδευτικό με άριστα και αντίθετα οι γονείς των παιδιών που υστερούν να φορτώσουν στον εκπαιδευτικό όλα τα κακώς κείμενα... Όχι, η απάντησή μου είναι αρνητική, γιατί η αξιολόγηση είναι ένα σύνολο πραγμάτων και δεν πρέπει να έχει να κάνει με τον άριστο ή τον κακό μαθητή.

- Δηλαδή πιστεύετε ότι οι γονείς δεν θα ήταν αντικειμενικοί;

Απ.: Δεν πιστεύω ότι δάσκαλος μπορεί να κάνει έναν μαθητή άριστο, εάν ο μαθητής δεν θέλει και δεν προσπαθεί. Αυτό είναι κάτι που δεν θα πρέπει να συνδεθεί με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού.

6.6.1 Η δουλειά που προσφέρετε μπορεί να αξιολογηθεί;

Απ.: Ίσως, με ένα ευχαριστώ και μια θετική αναφορά για τις υπηρεσίες και τον τρόπο που παρείχε τις υπηρεσίες του ο κάθε δάσκαλος. Η αξιολόγηση σημαίνει ότι κρίνεσαι από τον ιεραρχικά ανώτερο και πιο έμπειρο κατά βάση.

-Ωραία. ... αυτές ήταν οι ερωτήσεις μας...

Απ.: Τι, τελειώσαμε;

-Ευχαριστώ πολύ.

Απ.: Κι εγώ ευχαριστώ...

-Να είστε καλά...

Απ.: Καλή συνέχεια...

Συνέντευξη #5

Καταρχήν οφείλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης για τη συνέντευξη και επιπλέον να σας πω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί

αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση της συνομιλίας μας...

Απ.: *Ναι, ναι.*

Ευχαριστώ πολύ!

.....

E1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία βιογραφικού ενδιαφέροντος.

Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος των σπουδών σας; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: *α) Έχω τελειώσει Παιδαγωγική Ακαδημία Διετούς φοίτησης και έκανα Εξομοίωση Πτυχίου (1,5 χρόνο στο Καποδιστριακό)... β) εργάζομαι 20 χρόνια ως δάσκαλος.*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *50 ετών. (Δάσκαλος)*

Τέλος, θα μπορούσατε να μου πείτε ποια είναι α) η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: *α) Παντρεμένος με δύο παιδιά.*

β) Είναι ένα δύσκολο και απαιτητικό επάγγελμα που σε κρατάει σε διαρκή εγρήγορση. Πρέπει να μπορείς να δίνεις συνεχώς.

Ωραία!

.....

E2. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στην αντίληψη και την επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: *Πρώτιστο μέλημα μπορώ να σας πω.*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Επιδιώκω να έχουμε την καλύτερη συνεννόηση και κατανόηση μεταξύ μας και έτσι να πετυχαίνουμε το καλύτερο για τα παιδιά.*

2.2 Μάλιστα! Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: Βεβαίως, είναι κανόνας η συνάντηση γνωριμίας.

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας (εφόσον θελήσουν);

Απ.: Μπορούν να με βρουν όποτε θελήσουν καθημερινά τις ώρες του σχολείου.

2.3.1 Με ποιον ακριβώς τρόπο;

Απ.: Έρχονται και με βρίσκουν το πρωί ή το μεσημέρι στο πέρας του σχολείου. Κάποιοι επικοινωνούν και τηλεφωνικά την ημέρα που έχουμε ορίσει.

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: Ναι. Δίνουμε σχετικές οδηγίες για τη λειτουργία του σχολείου, το σχολικό προγραμματισμό... ενημερώνουμε για το ωράριο.

2.4.1 Πώς ακριβώς; Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό; Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα; Με email;

Απ.: Σε έντυπο όπου αναφέρεται ο προγραμματισμός και οι στόχοι της χρονιάς.

- Με email έτυχε να ενημερώσετε κάποιους γονείς;

Απ.: Ναι, γονείς που δεν έρχονται για κάποιο λόγο στην πρώτη συνάντηση... μου έχουν ζητήσει να τους ενημερώσω με mail και το έκανα.

2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: Έχω ορίσει μία ημέρα της εβδομάδας... και οι γονείς είναι ενήμεροι και έρχονται κάποιοι αυτή την προγραμματισμένη ώρα.

2.5.1 Οι γονείς πως ανταποκρίνονται στο χρόνο που έχετε ορίσει;

Απ.: Ανάλογα. Οι γονείς ενός μαθητή που τα καταφέρνει και δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, έρχονται συνήθως μόνο στις ομαδικές συγκεντρώσεις για να ενημερωθούν. Όταν όμως υπάρχει κάποιο πρόβλημα, οι γονείς που ενδιαφέρονται έρχονται κάθε βδομάδα στο χρόνο που έχουμε ορίσει. Κάποιοι άλλοι ρωτούν τυχαία λίγα πράγματα το πρωί συνήθως που φέρνουν τα παιδιά.

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: Ως επί το πλείστον ναι.

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: Όχι. Δεν το επιθυμώ αυτό και δεν έχω ελεύθερο χρόνο τα απογεύματα... Κάποιοι που με συναντούν τυχαία με ρωτούν κάποια πράγματα, αλλά αποφεύγω να μπω στην ουσία. Δεν μπορεί να μιλάς για την πρόοδο ενός παιδιού στο δρόμο, χωρίς να έχεις τις σημειώσεις σου...

- Αν παρόλα ταύτα οι γονείς σας δουν έξω τυχαία και ρωτήσουν;

Απ.: *Ναι γίνεται αυτό. Με ρωτούν... και εγώ το αποφεύγω κάπως και τους ζητώ να έρθουν στο σχολείο να καθίσουμε χωρίς άγχος, να πιούμε και έναν καφέ ενδεχομένως να τα πούμε με προσοχή...*

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή...;

Απ.: *Εννοείται .*

-... για μια ανάγκη που παρουσιάζεται παράδειγμα σε υλικά;

Απ.: *Βέβαια, βέβαια.*

2.7.1 Πώς το κάνετε αυτό; Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους; Τηλεφωνικά; ή οργανώνεται συγκέντρωση γονέων;

Απ.: *Ε, κοιτάζτε οι τακτικές συγκεντρώσεις γονέων γίνονται ανά τρίμηνο και έρχονται να μάθουν για τα παιδιά τους. Για κάτι που προκύπτει έκτακτα, ανάλογα, είτε προφορικά είτε τηλεφωνικά ενημερώνουμε το γονιό και κλείνουμε και κάποιο ραντεβού αν χρειαστεί. Προφορικά πάντως ενημερώνουμε τους γονείς...*

Ε3. Μάλιστα. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: *Ναι ζητάω τη συμμετοχή τους*

3.1.1 Πώς; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: *Προφορικά σχεδόν πάντα.*

- Τους ενημερώνετε και για το πώς θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στη σχολική ζωή;

Απ.: *Ναι, αν χρειάζομαστε κάτι συγκεκριμένο το αναφέρω...*

- Πως;

Απ.: *Όπως και πριν, προφορικά πάλι.*

3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς; Γιατί;

Απ.: *Φέτος όχι. Παλιότερα υπήρξαν κάποιες φιλικές σχέσεις.*

3.2.1 Υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος που σας παρακίνησε αρνητικά, φέτος;

Απ.: *Όχι απλά έτυχε, δεν είναι θέμα επιλογής δικής μου.*

3.3 Ωραία. Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή τυχόν την απουσία συνεργασίας σας με τους γονείς;

Απ.: Υπάρχουν παιδιά που δεν προσπαθούν καθόλου και οι γονείς δεν εμφανίζονται. Θα μπορούσαν να ενδιαφερθούν και να έχουμε συνεργασία και να βοηθήσουμε το παιδί... Αυτό για μένα είναι αδιαφορία και σίγουρα με στεναχωρεί... Όταν πάλι ένας γονιός έρχεται συχνά (όσο μπορεί) στο σχολείο και ρωτάει για το παιδί του..., αυτό με ευχαριστεί κι εμένα γιατί δείχνει ότι ενδιαφέρεται πραγματικά.

3.3.1 Πώς αισθάνεστε στη μία και στην άλλη περίπτωση;

Απ.: Απογοήτευση και λύπη για το παιδί, από τη μία... και... στην άλλη περίπτωση χαρά, νιώθεις να προσφέρεις περισσότερα πράγματα..., αισθάνεσαι ικανοποίηση όταν υπάρχει συνεργασία.

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν να συνεισφέρουν στο σχολείο;

Απ.: Ναι, ναι.

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν σε μια ανάγκη υλικοτεχνικής φύσεως στο σχολείο;

Απ.: Ναι, ρωτάω αν μπορούν να βοηθήσουν.

-Παράδειγμα για μια επισκευή ή για μια κατασκευή, ζητάτε τη βοήθεια τους;

Απ.: Ναι, ένα παραπάνω εάν είναι και του επαγγέλματος και το γνωρίζω.

3.4.2 Ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή το σχολείο;

Απ.: Αυτό το αποφεύγουμε. Το αποφεύγουμε. Αν θέλει κάποιος να βοηθήσει εμπράκτως και εθελοντικά, τότε ναι.

-Μμ,

Απ.: Έχουμε και σύλλογο με εκπροσώπους... οι οποίοι σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς μιλούν και στους υπόλοιπους γονείς να βοηθήσουν για εκδηλώσεις για γιορτές. Όλοι είναι ενημερωμένοι για αυτά...

-Μάλιστα.

3.4.3 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: Αυτό μετά χαράς, ναι. Γιατί υπάρχουν περιπτώσεις που δεν τα βγάζουμε πέρα μόνοι μας και θέλουμε τέτοιου είδους βοήθεια.

3.5 Μπορείτε να μου πείτε για μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο; Πως κάθεστε; Πόση ήταν η διάρκεια της συνάντησης;

Απ.: *Το ζήτημα είναι ότι στο σχολείο δεν υπάρχει κάποια αίθουσα υποδοχής των γονιών και όταν υπάρχουν άλλοι δάσκαλοι στο γραφείο των δασκάλων, τότε αναγκαστικά η συζήτηση γίνεται στο διάδρομο (να μην ακουγόμαστε και να μην ενοχλούμε)...*

-Θεωρείτε ότι θα ήταν καλύτερα να υπήρχε χώρος υποδοχής των γονέων;

Απ.: *Σαφέστατα θα ήταν καλύτερα. Ποια είναι η σοβαρότητα και η εικόνα του σχολείου απέναντι στο γονιό, όταν τον υποδέχεσαι όρθιο και συζητάς μαζί του στο διάδρομο;*

-Θεωρείτε ότι ο χώρος θα βοηθούσε στην καλύτερη συνεργασία με τους γονείς;

Απ.: *Ναι. Καταρχήν θα αισθανόταν καλύτερα... από το να συζητάει για την πρόοδο του παιδιού του όρθιος στο διάδρομο. Όσο πιο άνετα και σωστά υποδέχεται το σχολείο το γονιό, τόσο και ο γονιός ανταποκρίνεται καλύτερα και πιο σωστά. Αυτό πιστεύω.*

-Πόσο χρόνο διαρκεί μια συζήτηση;

Απ.: *Αναλόγως...*

-Δηλαδή, στο περίπου;

Απ.: *Δηλαδή για ένα θέμα απλής ενημέρωσης προόδου είναι αρκετά τα 10 λεπτά. Αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα και το παρακολουθούμε... σίγουρα χρειάζεται περισσότερος χρόνος.*

.....

E4. Ωραία. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας σας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για τη δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες;

Απ.: *Βεβαίως. Οι γονείς ενημερώνονται για το σωστό τρόπο που μπορούν να βοηθήσουν και για πράγματα που θα πρέπει να αποφεύγουν.*

4.1.1 Με ποιον τρόπο; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: *Προφορικά. Οι γονείς ενημερώνονται αναλυτικά στις συναντήσεις του τμήματος... κάθε ιδιαίτερη ανάγκη που προκύπτει το συζητάμε πάλι προφορικά.*

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες ιδιαίτερες χρήσιμες πληροφορίες;

Απ.: Όχι και τόσο εύκολα. Αυτά είναι ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα και προσέχω. Κάποιοι γονείς μπορεί να πουν κάποια πράγματα από μόνοι τους... κυρίως όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα

4.3 Δίνετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

Απ.: Βέβαια. Γιατί αλλιώς πως θα έχουμε καλή συνεργασία. Για να μην μπερδεύουμε τα παιδιά αντί να τα βοηθάμε.

- Γιατί; Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: Οι γονείς πρέπει να γνωρίζουν τον τρόπο που δουλεύω κάποια κρίσιμα θέματα της ύλης... για να βοηθήσουν όσο μπορούν πιο σωστά τα παιδιά στο σπίτι.

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: Τα θέματα που συζητάω με τους γονείς αφορούν στην παρουσία, στην πρόοδο και στη συμπεριφορά των παιδιών στο σχολείο. Βέβαια συζητάω με όποιον είναι συνεργάσιμος και ενδιαφέρεται. Αλλιώς δεν υπάρχει καμία συνεργασία.

4.5 Οι γονείς, σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: Μ, από την πλευρά τους, κάποιοι γονείς το κάνουν ναι, στην προσπάθεια να βρούμε τι φταίει... για ένα πρόβλημα που έχει το παιδί. Παράδειγμα, κάποια οικογενειακά ζητήματα επηρεάζουν τη ψυχολογία και τις επιδόσεις των παιδιών. Σε αυτό το πλαίσιο και ανάλογα με το πρόβλημα και το χαρακτήρα του γονιού, συζητάμε εμπιστευτικά πάντα κάποια πράγματα.

-Για τι είδους θέματα, πολύ προσωπικά; Πώς το εξηγείτε;

Απ.: Θέματα σχέσεων, υγείας, εργασίας, οικονομικής φύσεως... όλα τα θέματα που μπορεί να αντιμετωπίζει μια οικογένεια και να επηρεάζουν με έναν τρόπο το παιδί τη ψυχολογία του πρωτίστως.

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: Υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις, ναι. Για παράδειγμα κάποιοι γονείς μου ζητούν και ξαναζητούν να βάζω περισσότερες εργασίες για το σπίτι... και μπαίνουν στη λογική ότι κάποια άλλα σχολεία είναι πιο μπροστά στην ύλη... και εμείς είμαστε πίσω.

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: Να λέω στον άλλο πώς πρέπει να κάνει τη δουλειά του... πώς είναι καλύτερα να κάνει τη δουλειά του.

.....

Ε5. Ωραία. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

Απ.: *Ναι, μάλιστα.*

5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: *Πιστεύω ότι, ένα παιδί αισθάνεται καλά όταν το προσέχουν και ασχολούνται μαζί του. Όταν υπάρχει καλή σχέση του γονιού με το δάσκαλο το παιδί είναι πιο ισορροπημένο και αισθάνεται ότι το αγαπούν και ενδιαφέρονται για αυτό. Είναι θετικό και βοηθάει το παιδί...*

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι «κερδίζει» το παιδί σε αυτή την περίπτωση;

Απ.: *Το παιδί δέχεται την καλύτερη υποστήριξη και αυτό που είναι να μάθει το μαθαίνει πιο εύκολα και πιο καλά. Έχει την καλύτερη βοήθεια από τους πιο σημαντικούς ανθρώπους της ζωής του.*

5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: *Ναι, εννοείται. Επικοινωνώ το συντομότερο μαζί τους.*

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε; Προφορικά; Γραπτώς; Τηλεφωνικά;

Απ.: *Τηλεφωνικά (αν δεν βλέπουμε με τους γονείς)... όταν έρχεται στο σχολείο κάποιο άλλο συγγενικό πρόσωπο... τότε τηλεφωνική ενημέρωση. Εάν έρθει ένας από τους γονείς στο σχολείο... θα του ζητήσω να μείνει στο τέλος και να μιλήσουμε ή να κλείσουμε κάποιο ραντεβού να μπορέσουμε να μιλήσουμε αναλυτικά.*

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: *Σπάνια θα έρθουν και οι δύο γονείς. Αρχικά με τον έναν από τους δύο. Αν είναι κάποιο πολύ σοβαρό πρόβλημα, ζητάω και επόμενη συνάντηση με τους δύο γονείς.*

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: *Όχι βέβαια. Με τους γονείς που δεν έρχονται καθόλου στο σχολείο (ακόμα και όταν τους καλείς)... πώς να συνεργαστείς μαζί τους;*

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό;

Απ.: *Ένα στοιχείο που δυσκολεύει τη συνεργασία είναι η αδιαφορία από κάποιους γονείς.*

-Κάποιοι άλλοι παράγοντες που ίσως δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: Είναι τα ωράρια εργασίας, πολύ γονείς εργάζονται πολλές ώρες και δεν έχουν την ευχέρεια να πάρουν άδεια για να έρθουν στο σχολείο. Πολλοί είναι οι γονείς που δεν αντιλαμβάνονται ή δεν αποδέχονται το πρόβλημα και αρνούνται να συνεργαστούν. Από την άλλη νομίζω ότι είναι και θέμα που αφορά τον κάθε εκπαιδευτικό. Πώς χειρίζεσαι και πώς προσεγγίζεις την κατάσταση κάθε φορά και τη όρια βάζεις.

5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί;

Απ.: Ναι. Όταν παρακολουθούμε ένα περιστατικό ένα πρόβλημα... αν δούμε μια αλλαγή στη συμπεριφορά, κάτι περίεργο, κάποια εξέλιξη... το βλέπουμε πως εξελίσσεται σε ένα χρονικό διάστημα... εξετάζουμε κάποια πιθανή αλλαγή παράδειγμα επιθετικότητα και το συζητάμε άμεσα με τους γονείς.

5.5 Τονίζετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί;

Απ.: Βεβαίως. Έτσι ενδείκνυται. Η προσέγγιση του γονιού έτσι ξεκινάει.

5.6 Σε περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: Ναι, αφού πρώτα περάσει ένα διάστημα για να έχουμε μια σαφή εικόνα για το πρόβλημα...

-Τους δίνετε εσείς στοιχεία, για το που μπορούν να απευθυνθούν;

Απ.: Ανάλογα με το πρόβλημα... μπορεί να είναι γλωσσικό ή κάποιο άλλο μαθησιακό ή κινητικό... Συνήθως παραπέμπουμε σε δημόσια κέντρα. Ιατροπαιδαγωγικά...

-Δηλαδή, κατευθύνετε εσείς τους γονείς;

Απ.: Σε ότι αφορά δημόσια διαγνωστικά κέντρα, ναι.

5.6.1 Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί; Τι ενέργειες θα κάνετε εσείς;

Απ.: Ναι, τους ενημερώνω για τις ενέργειες που κάνω εγώ στο σχολείο.

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους, επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας; Πώς ακριβώς γίνεται;

Απ.: Πιστεύω ναι. Γιατί όταν για παράδειγμα έχουν περισσότερες προσδοκίες, επιδιώκουν να συνεργάζονται με τον καλύτερο τρόπο με το δάσκαλο, γιατί αυτό θα βοηθήσει τα παιδιά τους να έχουν επιτυχή εξέλιξη. Όταν έχουν μικρές προσδοκίες, τότε αδιαφορούν για το σχολείο και δεν συνεργάζονται καλά με το δάσκαλο.

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να το βοηθήσουν για να ενταχθεί στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: Χμμ, μμμμ, ναι.

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: Εεεε, με επιφυλακτική περισσότερη στάση... εάν παρατηρήσουμε κάτι μια αλλαγή... τότε αναλύουμε, περιγράφουμε τη διαφορετική συμπεριφορά... και ρωτάμε το γονιό να μας πει εκείνος πρώτα κάτι.

-Ωραία. Δηλαδή υπεισέρχεται σε πιο στενά...; θέματα της οικογένειας;

Απ.: Ναι, με προσοχή και μέχρι το σημείο που θελήσει ο γονιός να πει... και να κάνουμε κάποια σενάρια, ώστε να προσεγγίσουμε το παιδί καλύτερα και να το βοηθήσουμε...

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών, να αναρωτιούνται για τον κόσμο, με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά;

Απ.: Ναι, βεβαίως. Είναι απολύτως εκπαιδευτική τακτική.

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Αααα, θα σας πω... είναι πολύ σημαντικό, κατά τη γνώμη μου, ο γονιός να αποδέχεται αυτό που του λες, δηλαδή ένα πρόβλημα που αφορά στο παιδί του. Έπειτα, η αλληλοϋποστήριξη, η αλληλοκατανόηση, η προσπάθεια, η καλή πρόθεση και το ουσιαστικό ενδιαφέρον από πλευράς του.

- Πείτε μου λίγο, πώς μπορούν άραγε να δημιουργηθούν (όταν δεν υπάρχουν) και να καλλιεργηθούν τα χαρακτηριστικά που αναφέρετε;

Απ.: Ε, αυτό γίνεται με τη θέληση που υπάρχει από το γονιό, με το χρόνο που διαθέτει για συζήτηση και επαφή με το σχολείο... για το ρόλο που έχει το σχολείο. Κυρίως, όταν υπάρχει πρόβλημα ο γονιός πρέπει να δίνει προτεραιότητα σ αυτό και να είναι παρόν και να έχει μια στενή επαφή και συνεργασία... αλλιώς δεν γίνεται.

5.10 Στην περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο) μιλάτε, δίνετε συμβουλές στους γονείς;

Απ.: Ναι βεβαίως, το επιδιώκω τουλάχιστον.

5.10.1 Πώς επικοινωνείτε; Προσωπικά; ή Μέσω κάποιου που ξέρει τη γλώσσα αν δεν μιλούν ελληνικά;

Απ.: Αν γονιός μιλάει τη γλώσσα μας και μπορούμε να επικοινωνήσουμε, τότε με τον ίδιο το γονέα. Αν ο γονιός δεν ξέρει τη γλώσσα, με κάποιον που μπορεί να μας βοηθήσει.

.....

E.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Νομίζω ότι τα χαρακτηριστικά της ειλικρίνειας και της σωστής συμπεριφοράς είναι σημαντικά. Ο εκπαιδευτικός δεν θα πρέπει να προσβάλλει, ούτε να στεναχωρεί το γονιό... με μια στάση ανωτερότητας ή του ειδικού από απόσταση... Πρέπει να αισθάνεται και να αντιλαμβάνεται τα πράγματα από τη θέση του γονιού σαν είναι ο ίδιος στη θέση του. Και σίγουρα να ενδιαφέρεται να αντιμετωπίσει τα προβλήματα... να αγαπάει αυτό που κάνει και να το κάνει σαν να ήταν ο ίδιος στη θέση του γονιού, του κάθε γονιού.

6.2 Επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς;

Απ.: Ναι. Νομίζω ότι είναι προφανές. Κοινοί στόχοι είναι κάθε προσπάθεια συνεργασίας και αντιμετώπισης προβλημάτων. Συνεργαζόμαστε με τρόπο... να φέρουμε το ίδιο αποτέλεσμα..., δηλαδή τη μάθηση του παιδιού και την επίλυση προβλημάτων που ενδεχομένως υπάρχουν.

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς, έχετε συνεργαστεί εσείς ο ίδιος;

Απ.: Συνέχεια το κάνουμε αυτό... λέμε στο γονιό πρέπει να κάνετε αυτό το πράγμα στο σπίτι, με αυτό τον τρόπο και να βοηθήσετε με αυτές τις ενέργειες το παιδί για να καταλάβει για παράδειγμα ένα συντακτικό φαινόμενο... ή και κάποια θέματα συμπεριφοράς που τα δουλεύουμε από κοινού με στόχο να περιοριστούν.

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Απ.: Δεν είμαστε όλοι ίδιοι, ούτε οι γονείς είναι όλοι ίδιοι... κάποιοι ανταποκρίνονται πολύ σωστά και έχουμε πολύ καλά αποτελέσματα... άλλοι όμως δεν είναι σε θέση ούτε που να αντιληφθούν το πρόβλημα που υπάρχει.

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας στο σχολείο, στο μάθημα ή γενικότερα;

Απ.: Έχω συνεργαστεί σε περιπτώσεις προετοιμασίας θεατρικών παραστάσεων και σε εκδηλώσεις του σχολείου που μας βοήθησαν γονείς... ήταν πολύ σημαντική θα έλεγα η βοήθειά τους.

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς, ενδεχομένως, για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: *Ναι πάλι σε εξωτερική συνεργασία σε επισκέψεις εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια προαιρετικών προγραμμάτων και της Ευέλικτης Ζώνης. Μας βοήθησαν ως συνοδοί και με υλικό που φρόντισαν να βρουν για το θέμα που ασχολούμασταν.*

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη αυτής της συνεργασίας...; αν θέλετε;

Απ.: *Σε όλες τις τάξεις βέβαια, αλλά μέχρι την Δ' τάξη... πιστεύω ότι τα παιδιά δείχνουν πιο έντονα τη χαρά, την περηφάνια και το καμαρώνουν όλο αυτό... οι γονείς δείχνουν την εκτίμησή που έχουν στο σχολείο και ένα παραπάνω το παιδί καταλαβαίνει ότι για να έρχεται η μαμά ή ο μπαμπάς και να βοηθάει... σημαίνει ότι πρέπει να βοηθάμε και να αγαπάμε το σχολείο...*

- Πιστεύετε ότι η συμμετοχή και ο εθελοντισμός των γονιών βοηθάει στην απόδοση και συμπεριφορά του παιδιού; Πώς;

Απ.: *Κοιτάζτε, οι γονείς όταν συμμετέχουν και βοηθούν στο σχολείο δείχνουν μια θετική στάση και ένα παράδειγμα συμπεριφοράς τους. Από κει και πέρα νομίζω ότι έχει να κάνει με το παιδί το ίδιο.*

-Δηλαδή επηρεάζει την πρόοδο και την απόδοση του παιδιού; ή όχι;

Απ.: *(χαμόγελο)... αναλόγως το παιδί και ένα βαθμό που δεν γίνεται αμέσως φανερό. Ένα αδιάφορο παιδί μπορεί να επηρεαστεί λιγότερο ή μακροπρόθεσμα... από ένα άλλο παιδί που δίνει περισσότερη σημασία στα πράγματα γύρω του.*

6.4.2 Ωραία. Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με κάποιο γονιό;

Απ.: *Όταν δεν θα ήθελε ο ίδιος δηλαδή με το ζόρι... ή όταν η παρουσία του και η συμπεριφορά του δεν συνάδει με τη δουλειά που θέλουμε να κάνουμε.*

6.5 Νομίζετε ότι, το σχολείο σήμερα μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: *Γενικότερα, πιστεύω σε πολύ μικρό βαθμό το σχολείο. Όμως, ο παράγοντας που παίζει το σημαντικότερο ρόλο είναι ο εκπαιδευτικός, που έχει το παιδί κάθε φορά... δηλαδή αν δίνονται διάφορα ερεθίσματα από τον εκπαιδευτικό, αν παρακινεί το παιδί, αν έχει τον τρόπο να το εμπνέει και αν ο μαθητής τον αντιλαμβάνεται και πόσο επικοινωνούν ως χαρακτήρες...*

6.5.1 Τι άλλο νομίζετε θα μπορούσε βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί;

Απ.: *Εκτός από την προσωπικότητα του εκπαιδευτικού, τα προαιρετικά προγράμματα, οι εκπαιδευτικές εκδρομές, η γνωριμία με τεχνολογίες και μεθοδολογίες άλλων σχολείων ή και από άλλες χώρες, η ομαδική εργασία. Νομίζω έτσι δίνονται πολλά ερεθίσματα*

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το σχολείο, το βασικό πρόγραμμα του σχολείου δεν βοηθάει και τόσο;

Απ.: Είναι ένα αυστηρά διδακτικό πρόγραμμα με πολύ ύλη και πιεστικά φορτισμένο...

6.6 Τέλος, να ρωτήσω, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: Οι γονείς είναι συνεργάτες των εκπαιδευτικών σε ό,τι αφορά στα παιδιά και την πρόοδό τους. Αυτός είναι ο ρόλος τους και πρέπει να συνεργαζόμαστε μαζί τους. Δεν νομίζω ότι έχουν ρόλο στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού.

6.6.1 Για τη δουλειά που προσφέρετε ίσως;

Απ.: Εκεί ο γονιός μπορεί να έχει άποψη... δηλαδή αν το παιδί του μαθαίνει από αυτόν, αν το αγγίζει και το παιδί μιλάει με καλά λόγια για το δάσκαλο...

-Ωραία... εδώ τελειώνει η συνομιλία μας...

Απ.: Να είστε καλά...

-Ευχαριστώ για το χρόνο και για τη διάθεσή σας...

Απ.: Σας ευχαριστώ κι εγώ...

-Να είστε καλά...

Απ.: Με το καλό και καλή επιτυχία...

.....

Συνέντευξη #6

Καταρχήν θέλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και επιπλέον να διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ, όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας, αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: Ναι.

Ευχαριστώ πολύ!

.....

E1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία βιογραφικού ενδιαφέροντος.

Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος των σπουδών σας; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: α) Έχω από την Παιδαγωγική Ακαδημία και έχω κάνει Εξομοίωση... β) ως δάσκαλος εργάζομαι 14 χρόνια.

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: Είμαι 46 ετών. (Δάσκαλος)

Μπορείτε να μου πείτε: α) την οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: α) Παντρεμένος με δύο παιδιά.

β) Είναι ένα επάγγελμα που σε κρατάει νέο γιατί δουλεύεις με νέους. Είναι ένα επάγγελμα που δουλεύεις αυτόνομα σε μεγάλο βαθμό. Είναι ένα επάγγελμα που προσωπικά μου ταιριάζει αφάνταστα όμως. Θεωρώ ότι για είναι κάποιος πετυχημένος σε αυτό το επάγγελμα, πρέπει να καταφέρει να είναι το παράδειγμα για τους γύρω του

Πολύ ωραία!

.....

E2. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στην αντίληψη και στην επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: Ναι είναι σίγουρα από πλευράς μου.

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: Πάντα.

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: Ναι, κάθε χρονιά απαρέγκλιτα.

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας (εάν το επιθυμούν);

Απ.: Φυσικά. Έχω ορίσει μία φορά την εβδομάδα που είμαι στο σχολείο και υπάρχει χρόνος, για να επικοινωνώ με τους γονείς.

2.3.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε συνήθως με τους γονείς;

Απ.: Συνήθως, έρχονται στο σχολείο την προκαθορισμένη μέρα και ώρα ή τηλεφωνικά.

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: Μάλιστα. Αυτό στην πρώτη στην αρχική μας συνάντηση.

2.4.1 Πώς ακριβώς; Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα σε πίνακα στην τάξη; Σε έντυπη μορφή; Με email;

Απ.: Αναφέρομαι και εξηγώ αναλυτικά στην πρώτη συγκέντρωση με τους γονείς του τμήματος και επιπλέον αναρτώ το έντυπο σε εμφανές σημείο στην τάξη.

2.5 Εφαρμόζετε το συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς ή είστε ελαστικός σε αυτό;

Απ.: Όπως είπαμε έχω δώσει τις ώρες που μπορούν να με βρουν ελεύθερο στο σχολείο. Επίσης έχω δώσει τα τηλέφωνα μου σταθερό και κινητό και μπορούν ανά πάσα στιγμή αν θελήσουν στιδήποτε.

2.5.1 Σας ενοχλούν στα προσωπικά σας τηλέφωνα;

Απ.: Επειδή καταλαβαίνω και ξέρω... είναι δύσκολο να μπορούν οι γονείς στο ωρολόγιο πρόγραμμα, προσπαθώ η συνεργασία μας να γίνεται με όποιον τρόπο, ακόμα και αν με συναντήσουν κάπου τυχαία..., δεν είναι ενόχληση αυτό, δεν συμβαίνει καθημερινά να σε παίρνουν οι γονείς τηλέφωνο και να σε ψάχνουν...

2.6 Η συνεργασία σας δηλαδή με τους γονείς επιτυγχάνεται και εκτός ωραρίου εργασίας;

Απ.: Ο σκοπός είναι να υπάρχει συνεργασία και λέω επειδή ο καθένας έχει τις υποχρεώσεις του... και προσπαθώ... θέλω την ουσιαστική επικοινωνία, δίνω κάθε περιθώριο και είμαι διαθέσιμος όποτε μπορούν... και θέλουν αυτοί.

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα που πιθανόν προκύπτει στο σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη (π.χ. έλλειψη υλικών);

Απ.: Ε, στο σχολείο υπάρχει και Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων...

-Μμμμμ, μάλιστα...

Απ.: ... για τέτοια προβλήματα που έχουν να κάνουν με τη λειτουργία του σχολείου ενημερώνω πρωτίστως το Σύλλογο Γονέων... και αν υπάρξει ανάγκη μπορούμε να προχωρήσουμε σε έκτακτες συναντήσεις με τους γονείς.

-Είναι το ενδιαμέσο όργανο με τους γονείς μας λέτε;

Απ.: Ναι, νομίζω ότι έτσι είναι πολύ πιο απλά και οργανωμένα τα πράγματα... δεν ενημερώνουμε όλους τους γονείς έναν, έναν αν έχουμε ένα πρόβλημα για μια βλάβη ή οτιδήποτε χρειαστούμε... ο σύλλογος έχει αυτό το ρόλο.

.....

E3. Μάλιστα. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή-εμπλοκή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: Μμμ... αναλόγως το θέμα βέβαια... τη δική τους βοήθεια..., σε περιπτώσεις που είχα πραγματική ανάγκη... ναι, έχει συμβεί (κάποιες φορές).

3.1.1 Πώς επικοινωνείτε, πως γίνεται η επικοινωνία με το σύλλογο;

-Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: Αρχικά ενημερώνεται προφορικά ένα μέλος ή ο πρόεδρος του συλλόγου και κανονίζουμε μια συνάντηση στο γραφείο για συζήτηση.

-Μάλιστα. Όταν οργανώνετε συναντήσεις με τους γονείς για θέματα που αφορούν στα παιδιά ή στη δουλειά σας;

Απ.: Συναντήσεις με τους γονείς, σε ομαδικό επίπεδο λέω τώρα, γίνονται τρεις με τέσσερις φορές σε όλη τη χρονιά μετά το πέρας κάθε τριμήνου και η αρχική φυσικά. Από κει και μετά γίνονται οι ατομικές συναντήσεις με γονείς... που μπορεί να τους καλέσουμε εμείς για κάποιο λόγο ή με το ενδιαφέρον του κάθε γονιού. Ααα, για κάτι έκτακτο όμως γίνονται συναντήσεις που δεν είναι στο πρόγραμμα και μπορεί να αφορούν κάποιο πρόβλημα με το παιδί ή θέμα υγείας ή κάτι απρόσμενο σε κάθε περίπτωση.

3.2 Ωραία. Πείτε μου, αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;

3.2.1 Γιατί;

Απ.: Νομίζω με όλους τους γονείς έχω πολύ καλές σχέσεις (να πω για φέτος)... βέβαια επειδή τυχαίνει να μένω στον ίδιο Δήμο που είναι το σχολείο και εκ των πραγμάτων πολλούς γονείς τους συναντώ σε διάφορες εξόδους ή είναι γείτονες κλπ... με κάποιους έχω και προσωπικές και φιλικές σχέσεις.

3.2.2 Πιστεύετε ότι εξυπηρετεί ή βοηθάει η προσωπική σχέση με έναν γονιό στη δουλειά σας; Πως ακριβώς;

Απ.: Μια πιο προσωπική σχέση μπορεί να βοηθήσει ώστε ο δάσκαλος να γνωρίζει κάποια πράγματα καλύτερα... όχι απαραίτητα πολύ προσωπικά, αλλά πληροφορίες που μπορεί να επηρεάζουν τη διάθεση ή τη στάση του μαθητή. Αν ο δάσκαλος γνωρίζει για παράδειγμα την οικογένεια του μαθητή, την οικονομική κατάσταση ή αν δουλεύουν και οι δύο γονείς ή κάτι σοβαρό που συνέβη στην οικογένεια... μπορεί να βοηθήσει το παιδί ή να το προσέξει

περισσότερο και να φροντίσει όσο μπορεί να το κάνει να νιώσει καλύτερα... κλπ. Με αυτή την έννοια βοηθάει η προσωπική σχέση και λειτουργεί θετικά στο παιδί και στον τρόπο που δουλεύεις μαζί του.

3.3 Μάλιστα. Μήπως μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά, από την ύπαρξη ή την απουσία συνεργασίας με τους γονείς;

Απ.: Πιστεύω είναι σίγουρο..., ότι κάθε εκπαιδευτικός χαίρεται όταν υπάρχει ανταπόκριση και συνεργασία... και από την άλλη νιώθει άβολα και άσχημα όταν έχει να κάνει με αδιάφορους γονείς που δεν συνεργάζονται... όμως αυτό έχει σημασία είναι τι σημαίνει όλο αυτό για τα ίδια τα παιδιά. Η συνεργασία πρέπει να υπάρχει πρώτα από τους γονείς των πιο αδύναμων παιδιών για να μπορέσουν να βοηθηθούν... όμως αυτό δεν συμβαίνει... και αυτό είναι πιο άσχημο.

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: Ναι και όπως είπα παραπάνω μέσα από το Σύλλογο Γονέων...

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.: Ναι. Αυτό βέβαια είναι κάτι που το ρωτάω από την αρχή στην αρχική συνάντηση... ζητάω από τους γονείς να δηλώσουν ποιοι είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν με τον άλφα ή βήτα τρόπο... ποιος θα μπορούσε να βοηθήσει κάπου βάσει επαγγέλματος ή ποιος έχει χρόνο... ή μπορεί να προσφέρει κάποια βοήθεια... ανάλογα με την αρχική δήλωση τους μπορεί να ρωτηθούν όταν προκύψει αργότερα μια συγκεκριμένη ανάγκη.

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή στο σχολείο σας;

Απ.: Όχι, αυτό μπορεί να το φροντίσει όσο γίνεται ο Σύλλογος Γονέων... ενημερώνουμε το Σύλλογο.

3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: Ναι με βάση την αρχική δήλωση διαθεσιμότητας και ενδιαφέροντος.

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε μια πρόσφατη συνάντησή με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο έγινε; Τι ώρα; Πώς κάθεστε; Η διάρκεια; Το κλίμα;

Απ.: Θα ήθελα να πω κάτι γενικότερα για τις συναντήσεις των γονιών με το δάσκαλο... Φέτος είπαμε έχω παιδιά που είναι 12 ετών στη ΣΤ' τάξη... Οι γονείς των παιδιών αυτών γνωρίζουν αυτή τη διαδικασία έχουν εμπειρία από τις μικρότερες τάξεις... ακόμη επειδή ξέρουν τα παιδιά

τους, ξέρουν πώς είναι τα ίδια και πως συμπεριφέρονται ...έρχονται στο σχολείο να μιλήσουν με το δάσκαλο και είναι σε ένα βαθμό προετοιμασμένοι για αυτό που θα ακούσουν... Θέλω να πω οι γονείς ξέρουν ήδη πως είναι ο χαρακτήρας του παιδιού και πως λειτουργεί... δεν μπορεί να είναι αλλιώς στο σπίτι και αλλιώς στο σχολείο. Υπάρχουν γονείς, που όταν τους ενημερώνεις για το παιδί και λες είναι έτσι και κάνει αυτό... γυρίζουν και απαντούν στο δάσκαλο... αυτό γίνεται μόνο στο σχολείο, στο σπίτι είναι άλλος άνθρωπος. Ε, αυτό σημαίνει ότι ή δεν λέει την αλήθεια ή δεν γνωρίζει το παιδί του και πρέπει να το μάθει καλύτερα... Οι γονείς, δηλαδή, πρέπει να καταλάβουν, ότι ο δάσκαλος λέει αυτό που είδε και έχει προσέξει. Λέει στους γονείς τους προβληματισμούς του... και αυτό το μεταφέρει στο γονιό για το καλό του μαθητή στο μέλλον... για να το προσέξει και ο γονιός... Αυτή είναι η δουλειά του εκπαιδευτικού. Λέει αυτό που βλέπει για να βοηθήσει για το μέλλον του παιδιού...

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας σας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες;

Απ.: *Ναι, από την πρώτη συνάντηση ενημερώνονται αναλυτικά για τον τρόπο που διδάσκω στην τάξη και πώς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά στο σπίτι, να τα στηρίζουν όσο μπορούν καλύτερα.*

4.1.1 Πώς; Με ποιον τρόπο; Προφορικά; Γραπτώς; Με mail;

Απ.: *Προφορικά. Αυτό γίνεται είτε σε ατομική συνάντηση με τον γονέα ή σε τηλεφωνική.*

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες ιδιαίτερες χρήσιμες πληροφορίες;

Απ.: *Τα πολύ προσωπικά θέματα προστατεύονται ως προσωπικά δεδομένα. Ο γονιός είναι αυτός που αποφασίζει ποια προσωπικά ζητήματα και μέχρι ποιο σημείο θα συζητήσει με το δάσκαλο... Συνήθως, όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα τότε συζητούνται κάποια προσωπικά θέματα με πρωτοβουλία του γονιού... ο σκοπός είναι να μπορέσει ο δάσκαλος να βοηθήσει, όταν χρειάζεται, γνωρίζοντας κάποια βασικά πράγματα που μπορεί να έχουν επηρεάσει τη ψυχοσύνθεση του μαθητή και δημιουργούν το πρόβλημα.*

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

- Ναι ή όχι καταρχήν;

Απ.: Είναι απαραίτητο πιστεύω...

- Γιατί; Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: Συχνά, υπάρχει ανάγκη οι γονείς να υποστηρίξουν και να βοηθήσουν τα παιδιά στο σπίτι... ο χρόνος και η ύλη των μαθημάτων το απαιτούν αυτό πολλές φορές... όσο καλύτερα γνωρίζουν οι γονείς τον τρόπο που ακολουθεί ο δάσκαλος στο σχολείο, τόσο πιο εύκολα και κατάλληλα θα βοηθήσουν το παιδί στο διάβασμα ή σε ασκήσεις που έχει να λύσει στο σπίτι. Η επιτυχία που έχουν τα παιδιά στις επιδόσεις τους, είναι συνδεδεμένη εκτός από το δάσκαλο και από τη βοήθεια των γονιών.

4.4 Μάλιστα. Πείτε μου λιγάκι, υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: Μμμμ, νομίζω ότι, οι σημερινοί (να πω) γονείς... στη μεγάλη πλειοψηφία τους δεν ασχολούνται και δεν συζητούν πολύ, πολύ, τα σοβαρά θέματα και τα θέματα ουσίας... που σίγουρα είναι και τα δυσκολότερα. Αυτό το καταλαβαίνεις από τη στάση τους... γιατί δεν μπαίνουν σε δύσκολα κομμάτια να αναζητήσουν την αιτία ή τι έφταιξε. Να το πω καλύτερα, υπάρχει η τάση από την ίδια την κοινωνία να ασχολούμαστε και προάγουμε το εύκολο και το γρήγορο... και να μην αγριζούμε τα πιο σοβαρά και δύσκολα ζητήματα που μας απασχολούν...

4.4.1 Μπορείτε να μας αναφέρετε κάποια από αυτά;

Απ.: Μπορώ να σας πω για τα γνωστά θέματα όπως της ανεργίας ή των ναρκωτικών... πολλοί γονείς το βλέπουν το θέμα από απόσταση, το γνωρίζουν το συζητούν σε θεωρητικό επίπεδο, όμως με τη στάση τους δεν βοηθούν τα παιδιά... Θεωρούν ότι όλα αυτά τα υποκινούν κάποιιο άλλοι και εμείς δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι άλλο... δεν μπορούμε να το αλλάξουμε, ούτε να αντισταθούμε σε όλο αυτό. Είναι μία λάθος νοοτροπία πιστεύω κάποιων... Το πρόβλημα το συζητάς, το επεξεργάζεσαι και προσπαθείς να το λύσεις. Μμμμ, υπάρχει δυσκολία αυτό είναι σίγουρο, αλλά το παλεύεις, έτσι πιστεύω... και αυτό δείχνεις στα παιδιά. Να προσπαθούν και να διεκδικούν στα δύσκολα..

4.5 Οι γονείς, σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: Κοιτάζτε, δεν συμπεριφέρονται όλοι με τον ίδιο τρόπο... νομίζω ότι αυτό έχει να κάνει με τη σχέση που διαμορφώνει ο δάσκαλος με τους γονείς κάθε φορά. Θα μπορούσα να πω από τη δική μου εμπειρία ότι... όσο περισσότερο φιλικές και ειλικρινείς είναι οι σχέσεις που υπάρχουν... τόσο οι γονείς λένε ιδιαίτερα και προσωπικά πράγματα στο δάσκαλο και μιλάνε σαν να μιλάνε με έναν φίλο... Μμμ, πρέπει όμως πρώτα οι γονείς να ενδιαφέρονται και να

έρχονται στο σχολείο και ... ακόμη πρέπει ο δάσκαλος με τη στάση του και με τον τρόπο του να καλλιεργήσει την εμπιστοσύνη για το πρόσωπό του... και να μπορέσει να πείσει τους γονείς ότι μπορούν να του εμπιστευθούν κάποια ευαίσθητα οικογενειακά θέματα ή θέματα υγείας... του παιδιού ή άλλων μελών της οικογένειας. Οι γονείς που μιλάνε με το δάσκαλο και του λένε προσωπικά και οικογενειακά προβλήματα, είναι οι γονείς που εκτιμούν το δάσκαλο σαν άνθρωπο πρώτα απ όλα και το κάνουν γιατί πιστεύουν ότι θα φροντίσει να βοηθήσει το παιδί... και να το προσέξει περισσότερο, να το στηρίζει...

-Πιστεύετε ότι αυτό λειτουργεί θετικά για το παιδί, πάντα;

Απ.: Τις περισσότερες φορές έχει νόημα και πιστεύω λειτουργεί υπέρ του παιδιού... αλλά πάλι έχει να κάνει με τις ενέργειες, τον τρόπο και το ενδιαφέρον που θα δείξει ο δάσκαλος... Η ουσιαστική σχέση με τους γονείς... προλαμβάνει αρνητικές συνέπειες για το παιδί... όταν γνωρίζει κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί σε πιο προσωπικά πλαίσια... χωρίς να δείξει ότι γνωρίζει κάτι... έχει στο νου του οι ενέργειες και η συμπεριφορά του απέναντι στο παιδί να είναι προσεκτικές, να στηρίζουν το παιδί και να βοηθήσει περισσότερο σε ψυχολογικό επίπεδο... και σε επίπεδο κατανόησης.

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας; Σας έχει συμβεί αυτό;

Απ.: Η απάντησή μου είναι αρνητική. Όχι. Άλλο πράγμα είναι προβληματίζομαι για το παιδί και μεταφέρω τον προβληματισμό μου στο δάσκαλο... και σε κάποιες περιπτώσεις όχι με τον πιο σωστό τρόπο... και άλλο πράγμα είναι η παρέμβαση στον τρόπο που δουλεύεις και κάνεις το μάθημά σου. Στη δική μου τάξη δεν παρεμβαίνουν ή μπορεί με το δικό μου τρόπο να μην τους επιτρέπω να παρέμβουν.

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: Να έρθει ο γονιός και να μου πει δεν πρέπει να το κάνετε με αυτό τον τρόπο το μάθημα, αλλά με τον άλλο... ή δεν να μου πει να κάνω το μάθημα με τον τρόπο που το κάνει κάποιος άλλος... να μου πει, δηλαδή, πώς πρέπει να δουλέψω.

4.6.2 Πότε πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν σε κάποιο βαθμό οι γονείς;

Απ.: Νομίζω ότι οι γονείς συχνά κάνουν το λάθος να συγκρίνουν πρόσωπα και καταστάσεις... μιλάνε με άλλους γονείς, με άλλους εκπαιδευτικούς... ακούνε διάφορα πράγματα και... μετά ο προβληματισμός τους μπορεί να φανεί σαν έμμεση παρέμβαση στο δάσκαλο.. Υπάρχουν κάποιοι γονείς, ευτυχώς λίγοι, που αντί να μιλήσουν με το δάσκαλο... να επικοινωνήσουν μαζί του για να μάθουν κάτι που θέλουν για το παιδί τους... επιλέγουν να μιλάνε έμμεσα για το δάσκαλο σε άλλους γονείς και ή συναδέλφους που γνωρίζουν... και να λένε εκεί τις απόψεις και διαφωνίες

τους. Αα, αυτοί είναι συνήθως οι γονείς που δεν αναλαμβάνουν τις δικές τους ευθύνες και προσπαθούν να τις «φορτώσουν» αλλού, χωρίς να καταλαβαίνουν το λάθος που κάνουν.

.....
Ε5. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος συνεργασίας που επιλέγετε και στο πώς ενεργείτε και συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών;

Απ.: *Ναι.*

5.1 Πιστεύετε ότι, αν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: *Η καλή συνεργασία που έχει ο δάσκαλος με τους γονείς θα σημαίνει ότι δάσκαλος γνωρίζει κάποια πράγματα για το περιβάλλον και το χαρακτήρα του παιδιού... Αυτό έχει αποτέλεσμα ο δάσκαλος να μπορεί να κατανοεί το μαθητή και να χειρίζεται καλύτερα..., να προσεγγίζει το παιδί με τρόπο που να το αγγίζει ή ακόμη να προσέχει κάποιες αδυναμίες του... Δηλαδή, γίνεται καλύτερη δουλειά με το παιδί και υπάρχει καλύτερη επικοινωνία και συνεργασία μαζί του. Αν οι δύο πλευρές έχουν κοινή στάση και αντιμετωπίζουν τα διάφορα θέματα προς την ίδια κατεύθυνση... δίνουν τις ίδιες κατευθύνσεις στο παιδί και το παιδί δεν προβληματίζεται και διαμορφώνει πιο εύκολα τη δική του άποψη χωρίς να μπερδεύεται. Υπάρχουν ουσιαστικά οφέλη, πιστεύω, για το παιδί και κυρίως για την μετέπειτα πορεία στη ζωή.*

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι ουσιαστικά «κερδίζει» το παιδί σε μία τέτοια περίπτωση;

Απ.: *Όπως είπα το παιδί καταλαβαίνει ότι όλοι οι άνθρωποι γύρω του θέλουν το καλό του και το αυτό που λένε είναι για το καλό του... Μαθαίνει και το ίδιο τι σημαίνει καλή συνεργασία και... όλο αυτό γίνεται βίωμα και συνήθεια για το παιδί... μαθαίνει τι θα πει να συνεργάζονται οι άνθρωποι και αυτό το αφομοιώνει στο δικό του τρόπο συμπεριφοράς.*

5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: *Ναι.*

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε μαζί τους; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: *Σχεδόν πάντα προφορικά... είτε προσωπικά στο σχολείο, είτε τηλεφωνικά.*

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: *Συνήθως μιλάω πρώτα με το γονιό που γνωρίζω ή που έρχεται. Αν είναι κάτι σοβαρό που συνεχίζεται καλώ και τους δύο γονείς.*

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς; Με την ίδια ευκολία;

Απ.: *Καταρχήν, κατά τη διάρκεια μιας σχολικής χρονιάς υπάρχουν γονείς με τους οποίους αν και προσπαθώ, με όλους προσπαθώ να αναπτύξω καλή συνεργασία..., όμως δεν καταφέρνω να συνεργαστώ σχεδόν καθόλου. Δεν ανταποκρίνονται.*

5.3.1 Ποιοι παράγοντες πιστεύετε δυσκολεύουν ή δεν επιτρέπουν τη συνεργασία με τους γονείς;

Απ.: *Συνήθως παρατηρούμε ότι οι γονείς που έρχονται στο σχολείο και δεν είναι συνεργάσιμοι... είναι οι γονείς των παιδιών που δεν είναι καλοί μαθητές ή παιδιών με δύσκολη συμπεριφορά. Αυτό το λέω από την εμπειρία μου συνολικά. Πιστεύω ότι επηρεάζει πάντα ο χαρακτήρας του γονιού..., αν θέλει να μάθει, να ακούσει κάποια πράγματα για το παιδί του, αν ενδιαφέρεται πραγματικά να βοηθήσει το παιδί του, αν έχει την παιδεία να το αντιληφθεί αυτό... και νομίζω παίζουν ρόλο οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει γενικότερα ο κάθε γονιός στη ζωή του... όσο πιο δύσκολα διαβιεί τόσο λιγότερο συνεργάζεται με το δάσκαλο και το σχολείο.*

5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: *Επιδιώκω πάντα την ενημέρωση και τη συνεργασία από πλευράς μου και ενημερώνω ή ζητάω από τους γονείς να έρθουν στο σχολείο να τους ενημερώσω για κάτι που με απασχολεί με το παιδί τους.*

5.5 Τονίζεται τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί;

Απ.: *Στην αρχή ξεκινάω με τα θετικά... βέβαια.*

5.6 Στην περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: *Ναι, αλλά με πολύ προσοχή και διακριτικό τρόπο... πολύ μαλακά μπορώ να πω.*

5.6.1 Ενημερώνετε τους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε εσείς;

Απ.: *Ναι, εφόσον ανταποκριθούν και συζητήσουμε το θέμα που έχω παρατηρήσει... τους ενημερώνω ότι θα προσέξω στη συνέχεια κάποια πράγματα για να εξαντλήσω κάθε περιθώριο... και βοήθεια από μέρους μου, ώστε να τους προβληματίσω και τους ίδιους και να προσέξουν και αυτοί αντίστοιχα στο σπίτι...*

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους, επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

- Πώς ακριβώς;

Απ.: Νομίζω ότι λειτουργεί ανάλογα... δηλαδή όταν ο γονιός προσδοκά από το παιδί του και θέλει να είναι επιμελής μαθητής... να καταφέρει αύριο μεθαύριο να κάνει κάποια πράγματα στη ζωή του, ίσως περισσότερα από όσα έκανε ο ίδιος... τότε όλο αυτό έχει αντίκτυπο για το γονιό να ενδιαφέρεται και να επιδιώκει τη στενή και συχνή συνεργασία με το δάσκαλο... και αντίθετα.

5.8 Παρέχετε ιδέες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: Πάντα.

- Να ενταχθεί με ωραίο τρόπο μέσα στο περιβάλλον...;

Απ.: Να το παρατηρούν, να του δώσουν ένα περιθώριο χρόνου..., να το συμβουλεύουν πώς να αντιμετωπίζει κάποιες δυσκολίες στις σχέσεις του με τα άλλα παιδιά... και να του δείχνουν ότι το αγαπούν και ότι είναι δίπλα του για οτιδήποτε χρειαστεί.

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον, τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: Μμμμ, αυτό είναι το τελευταίο στάδιο της προσπάθειας και αν τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα... μόνο τότε, μπορεί να κάνω κάποιες τέτοιες προσπάθειες... και πάντα με διακριτικό και ερευνητικό καθαρά πνεύμα... στην προσπάθεια... να καταλάβουμε την αιτία του προβλήματος. Μόνο κάπως έτσι γίνονται κάποιες κουβέντες.

5.8.2 Τους ενημερώνετε για πρακτικές παρακίνησης με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά;

Απ.: Ναι, αυτό γίνεται στο πλαίσιο ανάπτυξης της κρίσης και της παρατηρητικότητας του παιδιού... όπως γίνεται και από την πλευρά μου στο σχολείο.

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Ο συνεργάσιμος γονέας είναι αυτός που δείχνει με τις πράξεις και την παρουσία του ότι ενδιαφέρεται πραγματικά για το παιδί του... Θα τηλεφωνήσει στο δάσκαλο να μάθει για το παιδί του, έρχεται στο σχολείο, συμμετέχει σε διαδικασίες και δραστηριότητες του σχολείου, παρέχει τη βοήθειά του όταν μπορεί, κ.ά.

5.10 Στην περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο) επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.: Δεν μου έχει τύχει κάτι τέτοιο... η προσαρμογή αυτών των παιδιών νομίζω ότι γίνεται πιο εύκολα και από τα ελληνόπουλα... και τις περισσότερες φορές τα παιδιά βοηθούν και τους γονείς τους...

5.10.1 Πώς; Αν έρθετε σε επαφή μαζί τους, πώς επικοινωνείτε με αυτούς τους γονείς αν χρειαστεί και δεν μιλούν τη γλώσσα;

- Προσωπικά; Μέσω άλλου γονέα;

Απ.: Αν δεν μιλούν τη γλώσσα, μέσω κάποιου που γνωρίζει τις δύο γλώσσες.

.....

E.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Ο εκπαιδευτικός πρώτα από όλα πρέπει να είναι δεκτικός και συνεργάσιμος σε κάθε περίπτωση γονέα... θα πρέπει να δείχνει με τον τρόπο του ότι η συνεργασία με τους γονείς είναι αναγκαία για την πρόοδο και την αντιμετώπιση των δυσκολιών που θα αντιμετωπίσουν τα παιδιά. Πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη, να δείχνει καλοσύνη και ενδιαφέρον για τα παιδιά και να παρακινεί τους γονείς με τη συμπεριφορά του. Η ειλικρίνεια και το πάθος και ο επαγγελματισμός του εκπαιδευτικού παρακινεί τους γονείς να ενδιαφέρονται για το σχολείο και την πρόοδο των παιδιών τους.

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς; Σας έχει συμβεί;

Απ.: Βεβαίως. Δίνω όλα τα περιθώρια συνεργασίας με τους γονείς για την παρακολούθηση της εξέλιξης των παιδιών τόσο στα μαθήματα όσο και ως προς τα θέματα συμπεριφοράς που μπορεί να υπάρχουν. Η προσπάθεια γίνεται πάντα από κοινού και σε συνεργασία με τους γονείς...

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς έχετε συνεργαστεί με αυτή την έννοια;

Απ.: Κυρίως, για την ομαλή προσαρμογή παιδιών στο σχολείο και σε θέματα επιθετικής συμπεριφοράς

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Απ.: Όταν ο γονιός θέλει και ενδιαφέρεται πραγματικά... καταφέρνει να συνεργαστεί τις περισσότερες φορές... ακόμη και κάτι που δεν το ξέρει σαν πρακτική... με την καλή διάθεση και

την επαφή με το δάσκαλο, μπορεί να το μάθει... είναι ζήτημα προτεραιοτήτων που θέτει ο γονιός.

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας στο σχολείο, στο μάθημα;

Απ.: Ναι, έχω πολύ θετική εμπειρία από περιπτώσεις συνεργασίας μου με γονείς... και συνεργάζομαι κάθε φορά που προκύπτει ενδιαφέρον από πλευράς τους.

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς, ενδεχομένως, για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: Ναι, σε κάποιες εκπαιδευτικές εκδρομές λόγω επαγγελματικής ιδιότητας των γονέων και σε κάποια πιο πρακτικά θέματα... δηλαδή οργάνωση εκδηλώσεων (κατασκευή κουστουμιών και σκηνικών).

- Μια τέτοια επίσκεψη που θυμάστε...; θα μας πείτε;

Απ.: Ναι θυμάμαι μια εκδρομή στο μουσείο ύδρευσης Θεσσαλονίκης και στο βιολογικό καθαρισμό στην περιοχή της Σίνδου. Οι γονείς μας βοήθησαν σαν συνοδοί και με την ενημέρωση που μας παρείχαν με εξειδικευμένο υλικό και πληροφορίες για τους χώρους αυτούς και τη δουλειά που προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο.

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη αυτής της συνεργασίας... αν θέλετε;

Απ.: Οι γονείς έχοντας εξειδικευμένες επαγγελματικές γνώσεις... παρείχαν στους μαθητές αναλυτικές εξηγήσεις και παραδείγματα για τη λειτουργία του κάθε χώρου... τον τρόπο λειτουργίας και τη γενικότερη διασύνδεση επιμέρους λειτουργιών... οι μαθητές κατανόησαν στην πράξη όσα είχαν διδαχθεί και το μπορώ να πω ότι έμειναν ενθουσιασμένοι από όσα είδαν και έμαθαν.

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: Ο γονιός ο οποίος θέλει να συμμετέχει σε λειτουργίες και δραστηριότητες του σχολείου... και βοηθήσει όταν υπάρχει κάποια ανάγκη σε έναν τομέα που γνωρίζει, είναι πάντα ευπρόσδεκτος.

6.5 Πιστεύετε ότι το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: Νομίζω ότι τα τελευταία χρόνια το ελληνικό σχολείο έχει κάνει βήματα προόδου... και δείχνει ενδιαφέρον στη γενικότερη παιδεία του μαθητή, στην εμπειρία που αποκτά μέσα από διάφορες δραστηριότητες και προγράμματα... ώστε ο μαθητής εκτός από τις διδακτικές και ακαδημαϊκές γνώσεις... να αποκτά εμπειρίες και να γνωρίζει πράγματα... που τον βοηθούν

γενικότερα να λαμβάνει ερεθίσματα από διάφορες εκφάνσεις της ζωής και για χώρους με ποικίλα ενδιαφέροντα... Όλο αυτό δίνει μηνύματα και βοηθάει το μαθητή να καταλάβει και άλλα πράγματα... και να ασχοληθεί περισσότερο με κάτι που το ενδιαφέρει και στη συνέχεια εκτός σχολείου.

6.6 Μάλιστα. Τέλος, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: Θα σας πω... θα μπορούσε, τουλάχιστον, σε ένα μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης να περιλαμβάνεται και η κρίση του γονέα για το εκπαιδευτικό έργο και τον τρόπο που κάνει τη δουλειά του, τη μεταδοτικότητα, την επικοινωνιακή εικόνα του δασκάλου, τον τρόπο που εργάζεται και τα αποτελέσματα που φέρει στα παιδιά... με τον τρόπο που επιλέγει να δουλεύει... Αυτό, όμως, ως ένα μέρος της διαδικασίας..., γιατί η αξιολόγηση είναι θέμα αρμοδίων παραγόντων... του διευθυντή, του συμβούλου... είναι οι ανώτεροι παράγοντες που σχεδιάζουν ένα πρόγραμμα, θέτουν στόχους για την κάθε σχολική χρονιά και είναι οι καθ' ύλην αρμόδιοι για να αξιολογήσουν τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού. Έτσι πιστεύω ότι πρέπει να γίνεται.

6.6.1 Δηλαδή λέτε, για τη δουλειά που προσφέρετε, ίσως να πρέπει να συμμετέχουν οι γονείς;

Απ.: Ναι, ίσως έχει βάση να προβλεφθεί ένα μικρό ποσοστό συμμετοχής των γονέων, που να μιλούν για τη μεταδοτικότητα και προσφορά του δασκάλου στη διαδικασία ανταπόκρισης και μάθησης των παιδιών... αλλά ως ένα μικρό ποσοστό.

-Πολύ καλά... εδώ τελειώνουμε τη συνομιλία μας...

Απ.: Μάλιστα.

-Ευχαριστώ πάρα πολύ για τις απαντήσεις σας

Απ.: Κι εγώ σας ευχαριστώ...

-Να είστε καλά.

Απ.: Καλή συνέχεια.

.....

Συνέντευξη #7

Καταρχήν οφείλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και επιπλέον να διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας

διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Μάλιστα, ναι.*

Ευχαριστώ πολύ!

.....

E1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία του βιογραφικού σας. Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος σπουδών σας; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: *α) Έχω τελειώσει Παιδαγωγική Ακαδημία συν Εξομοίωση... β) δουλεύω 15 χρόνια.*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *Ναι, είμαι 39 ετών. (Δάσκαλος)*

Θα μπορούσατε να μου πείτε ποια είναι α) η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: *α) Είμαι έγγαμος... με ένα παιδί.*

β) Ο Εκπαιδευτικός είναι λειτουργήμα και όχι επάγγελμα. Ασχολείται με τον κοινωνικό και γνωστικό παράγοντα των παιδιών..., δίνεις κίνητρα και κοινωνικοποιείς τα παιδιά. Αυτό σημαίνει...

Μάλιστα.

.....

E2. Συνεχίζουμε με μία σειρά ερωτήσεων που αφορούν στην αντίληψη και στην επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: *Για μένα η συνεργασία είναι ο παράγοντας που κάνει τη διαφορά...*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Φυσικά επιδιώκω τη συνεργασία... δεν μπορεί να δουλέψεις (σωστά) αν δεν συνεργαστείς με τους γονείς.*

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: Κατά την έναρξη κάθε σχολικού έτους ορίζω απαραίτητως μια ομαδική συνάντηση γνωριμίας, που γίνεται η ενημέρωση και παρέχονται οι οδηγίες για τον τρόπο που θα εργαστούμε σε όλη τη διάρκεια του έτους. Ίσως η πιο σημαντική συνάντηση της χρονιάς...

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας;

Απ.: Επειδή όπως ανέφερα ήδη, η επικοινωνία είναι σημαντικό πράγμα... δεν θέτω κανένα περιορισμό στους γονείς. Για τυπικούς λόγους ορίζω μία ώρα ή και δύο... ανάλογα, την εβδομάδα που μπορούν να ρωτήσουν για τα παιδιά. Όποιος θέλει, όμως, μπορεί να έρθει στο σχολείο ή να με πάρει τηλέφωνο ανά πάσα στιγμή και ώρα... είμαι διαθέσιμος.

2.3.1 Και με κάθε τρόπο επικοινωνίας;

Απ.: Η επικοινωνία με τους γονείς γίνεται συνήθως είτε προσωπικά στο σχολείο ή τηλεφωνικά.

2.4 Μάλιστα. Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα του τμήματος;

Απ.: Το πρόγραμμα και η λειτουργία του σχολείου δίνονται στους γονείς στην αρχική συνάντηση με όλους στο τμήμα.

2.4.1 Με ποιο τρόπο ακριβώς;

- Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;
- Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό;
- Τα αποστέλλετε με email σε κάθε γονιό;

Απ.: Η ενημέρωση γίνεται προφορικά ως επί το πλείστον... και αν κάποιος το ζητήσει και σε έντυπη μορφή ή mail.

-Άρα, καταλαβαίνω κυρίως με προφορική ενημέρωση;

Απ.: Ναι... και υπάρχει από την αρχή το έντυπο αναρτημένο στον πίνακα ανακοινώσεων

2.5 Εφαρμόζεται το πρόγραμμα επαφών με τους γονείς; Διευκολύνει τη συνεργασία ο καθορισμός μιας ημέρας και ώρας;

Απ.: Ο προγραμματισμός διευκολύνει για να υπάρχει μία τάξη πραγμάτων και να μην ενοχλούμε ο ένας τον άλλο και δημιουργούμε αναστάτωση. Πιστεύω διευκολύνει. Όποιος έχει χρόνο και ενδιαφέρεται έρχεται εκείνη την προκαθορισμένη ώρα... κάποιοι ελάχιστοι έρχονται όταν μπορούν... είναι κατανοητό. Οι περισσότεροι πάντως τα καταφέρνουν.

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: Συνήθως ναι. Εκτός από τις ομαδικές συναντήσεις που ορίζονται απογευματινές ώρες, ή κάτι έκτακτο εν πάση περιπτώσει.

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: Κοιτάζετε... επειδή προσωπικά αναλαμβάνω τις μεγάλες τάξεις (φέτος Ε' τάξη) η προσέλευση των γονιών μειώνεται κατά πολύ... δεν έχουν το άγχος που είχαν τα προηγούμενα χρόνια. Όποιος θέλει να με βρει για κάποιο θέμα, με βρίσκει στο σχολείο όποια στιγμή θέλει. Εκτός ωραρίου όχι, δεν υπάρχει η ανάγκη πρώτα από όλα.

- Δίνετε το τηλέφωνό σας στους γονείς;

Απ.: Όχι, δεν δίνω το τηλέφωνό μου στους γονείς. Το τηλέφωνο του σχολείου είναι διαθέσιμο φυσικά.

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα στο σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη υλικοτεχνικής φύσεως;

Απ.: Οι γονείς ενημερώνονται πάντοτε για τις ανάγκες που προκύπτουν στο σχολείο.

2.7.1 Πώς ακριβώς; Προφορικά; Εγγράφως; Τηλεφωνικά; Με email;

Απ.: Οι ενημερώσεις αυτές γίνονται προφορικά... στις ομαδικές προγραμματισμένες συναντήσεις ή γίνονται και έκτακτες.

.....

E3. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: Ναι βεβαίως. Υπάρχουν περιπτώσεις που χωρίς τη βοήθεια των γονέων δεν μπορούν να γίνουν κάποια πράγματα...

3.1.1 Πώς γίνεται αυτό; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: Συνήθως σε ομαδικές συναντήσεις... στις τακτικές ή έκτακτες συγκεντρώσεις κάποιες φορές.

-Τους ενημερώνετε και για κάτι που χρειάζεστε εσείς για τη διευκόλυνση της δουλειάς σας;

Απ.: Ναι, όταν προκύπτει ανάγκη και δεν μπορεί να καλυφθεί με άλλο τρόπο.

3.2 Έχετε προσωπικές επαφές με γονείς;

3.2.1 Αν όχι, γιατί;

Απ.: Δεν έχω προσωπικές επαφές με γονείς. Όλα τα χρόνια δουλεύω σε άλλη περιοχή από τον τόπο κατοικίας μου... αυτός είναι και ο λόγος, ίσως, που δεν έχουν προκύψει κάποιες φιλίες...

3.2.2 Κατάλαβα. Πιστεύετε ότι αν υπήρχαν σχέσεις με γονείς, θα βοηθούσε αυτό στη δουλειά σας ή θα τη δυσκόλευε;

Απ.: Δεν είμαι πολύ σίγουρος... νομίζω θα μπορούσε να λειτουργήσει θετικά, αλλά από την άλλη θα μπορούσαν να λειτουργήσουν μεροληπτικά και δεν θα ήταν ότι καλύτερο...

3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή την απουσία συνεργασίας σας με τους γονείς;

Απ.: Η συνεργασία με τους γονείς έχει θετικά αποτελέσματα για το παιδί... που σημαίνει ότι ο στόχος επιτυγχάνεται και αυτό σου δίνει χαρά και αισιοδοξία να προσπαθείς γιατί βλέπεις αποτέλεσμα. Η άρνηση συνεργασίας και η μη ανταπόκριση του γονέα σε λυπεί και σε στεναχωρεί πάντα γιατί δεν μπορεί να δοθεί λύση ή να βελτιωθεί κάτι.

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: Ναι είναι κάτι που το κάνω στα πλαίσια της συνεργασίας... όταν προκύπτει μια ανάγκη για παράδειγμα... και ξέρω ότι ο γονιός ασχολείται με αυτό... θα ρωτήσω φυσικά...

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος ή σε project στο σχολείο;

Απ.: Ναι βέβαια. Σε διάφορα προαιρετικά ή καινοτόμα προγράμματα προκύπτουν ανάγκες για αναζήτηση υλικού ή εξειδικευμένες πληροφορίες..., ζητάμε τη βοήθεια των γονέων πολλές φορές έχει συμβεί αυτό.

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή στο σχολείο σας;

Απ.: Για χρηματική βοήθεια τα πράγματα είναι πιο δύσκολα. Όταν βλέπεις ότι υπάρχουν οικονομικά προβλήματα και στενότητα... δεν είναι εύκολο. Τα τελευταία χρόνια με την οικονομική κρίση δεν ζητάω χρήματα, όχι.

3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές ή άλλου είδους βοήθεια; Είχατε βοήθεια από γονείς;

Απ.: Ναι, κατά την υλοποίηση διάφορων προγραμμάτων έχω μιλήσει και συμμετείχαν γονείς... συμμετείχαν σε κατασκευές, στην οργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών, ως συνοδοί, με τις γνώσεις που μας παρείχαν...

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε (ενδεικτικά) μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο; Τι ώρα; Πως κάθεστε; Πόση ήταν η διάρκεια της συνάντησης;

Ποιο ήταν το κλίμα;

Απ.: Ναι... Η συνάντηση έγινε στο σχολείο κατά την προγραμματισμένη εβδομαδιαία ώρα..., στο γραφείο των καθηγητών και είχε διάρκεια περίπου 10 λεπτά. Επειδή ήρθε ο γονιός να μάθει κάποια πράγματα, πρώτα ρωτάει για αυτό που έχει στο μυαλό του και ανησυχεί για το παιδί... ο γονιός ξέρει τις περισσότερες φορές όταν το παιδί δεν πάει καλά σε έναν τομέα... και έρχεται στο σχολείο. Μμμ, Ενημερώθηκε για αυτά που είχα να πω για το παιδί και αφού διαπιστώθηκε ότι είχαμε κοινές ανησυχίες... θέσαμε ένα «σχέδιο» δράσης με σκοπό να παρακολουθήσουμε το παιδί και ορίσαμε νέα συνάντηση μετά από 20 μέρες.

-Μήπως μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για το θέμα που σας απασχόλησε;

Απ.: Ναι, βεβαίως. Το παιδί είχε χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα από την αρχή τις χρονιάς και ο γονιός ήρθε να ενημερωθεί από μένα και να του πω που βασίζεται το πρόβλημα... εξήγησα όπως ακριβώς τα βλέπω τα πράγματα... χωρίς να κρύψω κάτι... θέλοντας να δώσω όσες περισσότερες πληροφορίες από την πλευρά μου.. Ε, ζήτησε ο ένας από τον άλλο να έχουμε στενή συνεργασία και να προσεγγίσουμε με προσοχή το παιδί και με κατάλληλες και παρόμοιες συμβουλές... και ορίσαμε νέα συνάντηση. Αυτό.

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Εάν ναι,

4.1.1 Πώς; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: Φυσικά. Ο τρόπος που μπορούν καλύτερα να βοηθήσουν το παιδί επεξηγείται αναλυτικά στην πρώτη συνάντηση... και μάλιστα προφορικά σε συζήτηση με όλους τους γονείς. Για κάθε θέμα που μπορεί να προκύψει, οι γονείς ρωτούν και λαμβάνουν πάντοτε ενημέρωση και συμβουλές... συνήθως γίνεται τηλεφωνικά ή με ατομική συνάντηση.

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες ευαίσθητες πληροφορίες;

Απ.: Όταν υπάρχουν κάποια προβλήματα με ένα παιδί και οι γονείς έρχονται στο σχολείο και προσπαθούν να συνεργαστούν μαζί μου για την αντιμετώπιση τους... μιλάμε για προσωπικές καταστάσεις... εκεί ρωτάω με έναν τρόπο καθαρά διερευνητικό... να μου πουν αν δείχνουν παραδείγματα στο παιδί, αν έχουν χρόνο και ασχολούνται μαζί του, αν μιλούν μαζί του και επισημαίνουν την αξία του σχολείου... Το θέμα έχει κοινωνικό περιεχόμενο όμως... και

συνήθως δεν επιδιώκω να έρθουν σε δύσκολη θέση οι γονείς. Μέχρι εκεί μιλάμε..., μέχρι εκεί που θέλουν και αισθάνονται άνετα.

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους και τις πρακτικές που χρησιμοποιείτε στην τάξη;

Απ.: Όπως είπαμε, νομίζω, όλα αυτά συζητούνται σε πρώτο επίπεδο στην αρχική συγκέντρωση... οι γονείς ενημερώνονται όταν χρειάζεται κάτι παραπάνω. Μόνο έτσι μπορούν να βοηθήσουν το παιδί στο σπίτι... αλλιώς δεν θα ξέρουν τον τρόπο να γίνουν κατανοητοί.

- Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: Οι γονείς τις περισσότερες φορές θα βοηθήσουν το παιδί που δεν θα μπορεί να κάνει μόνο του μία εργασία στο σπίτι. Αν ο γονιός δεν είναι ενημερωμένος από μένα... τότε το πιθανότερο είναι η εργασία να γίνει από τους γονείς... χωρίς να εξηγήσουν στο παιδί να καταλάβει. Η βοήθεια όμως δεν είναι αυτή... να πάμε γραμμένη την εργασία στο σχολείο, αλλά να καταλάβουμε και να μάθουμε με ποιο τρόπο δουλεύουμε... Οι γονείς εξηγούν στα παιδιά για να τα βοηθήσουν και για να εξηγήσουν πρέπει να ξέρουν πως...

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: Το σημείο που δυσκολεύει πολλούς γονείς είναι όταν έχουν υποχρεώσεις, προβλήματα και δυσκολίες..., που δεν επιτρέπουν να είναι δίπλα στα παιδιά τους και να αφιερώσουν το χρόνο που χρειάζεται... έχω αισθανθεί από γονείς να νιώθουν ενοχές και να βάζουν τα κλάματα κάποιες φορές.

4.4.1 Ποια είναι τα πιο συχνά τέτοιου είδους θέματα που έχετε συναντήσει;

Απ.: Οι γονείς που αντιμετωπίζουν προβλήματα... τις περισσότερες φορές έχουν δύσκολα ωράρια εργασίας, οικονομικά προβλήματα, είναι περιπτώσεις χωρισμένων γονιών... και βέβαια υπάρχουν περιπτώσεις με σοβαρά προβλήματα υγείας σε κάποιο μέλος της οικογένειας. Τα προβλήματα αυτά τα αναφέρουν χωρίς να θέλουν να τα αναλύσουν σε μεγάλο βαθμό.

4.5 Υπάρχουν ωστόσο κάποιοι γονείς που σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: Οι γονείς που δεν θέλουν να μιλήσουν καθόλου στο δάσκαλο... δεν έρχονται στο σχολείο. Από τους γονείς που έρχονται στο σχολείο... όσοι καταλαβαίνουν και θέλουν να συνεργαστούν με το δάσκαλο πραγματικά, όχι επιφανειακά, λένε περισσότερα πράγματα... γιατί πιστεύουν στη βοήθεια του σχολείου και στη συνεργασία με το δάσκαλο. Είναι ένα αρκετά μικρό ποσοστό αυτοί... που μπαίνουν σε αναλυτικές περιγραφές (υπάρχει αίσθημα ντροπής, νομίζω)...

4.6 Μάλιστα. Υπάρχουν γονείς από την άλλη, που παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: Κοιτάζετε, από τους γονείς που έχουν παρουσία στο σχολείο και συμμετέχουν και ρωτούν διάφορα πράγματα... μπορεί να δεχτείς κάποιες κριτικές για την ύλη ή για τη δυσκολία σε ασκήσεις ή εργασίες που δίνεις στα παιδιά... Υπάρχουν γονείς που λένε την άποψή τους και διαφωνούν κάποιες φορές... εκεί εξαρτάται από τον τρόπο και την επιθετικότητα που δείχνουν. Περισσότερο θα το έλεγα αντίδραση όχι παρέμβαση στο έργο μου.

4.6.1 Εσείς, τι θεωρείτε ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: Είναι οι υποδείξεις και η επιθετική κριτική. Όταν, με λίγα λόγια, θέλουν να σου πουν ότι δεν ξέρεις τη δουλειά σου και σου λένε εκείνοι πώς πρέπει να δουλεύεις.

4.6.2 Ποιες είναι οι περιπτώσεις που παρεμβαίνουν οι γονείς, πιστεύετε;

Απ.: Έχω την άποψη ότι πολλές φορές, οι γονείς βλέπουν τα παιδιά τους να δυσκολεύονται στα μαθήματα... τότε κάνουν κάποιες παρατηρήσεις και προσπαθούν να σε πείσουν ότι πρέπει να αλλάξεις τον τρόπο που χρησιμοποιείς ή να τους εξηγήεις περισσότερα πράγματα... που μοιάζει ένα είδος παρέμβασης... Υπάρχουν και οι γονείς που μπορεί να σε κριτικάρουν πίσω από την πλάτη σου... να σε κατηγορήσουν κάποιες φορές... σε άλλους γονείς ή συναδέλφους. Γενικά όμως, μπορεί ένας γονιός να ζητήσει τη βοήθεια του συμβούλου ή του διευθυντή... εάν δεν μπορεί να συνεννοηθεί με έναν δάσκαλο... και αυτό μπορεί να θεωρηθεί παρέμβαση...

.....
Ε5. Ωραία, να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος της συνεργασίας που επιλέγετε, στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών;

Απ.: Να περάσουμε.

5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: Ε, για το παιδί που βιώνει ένα περιβάλλον συνεργασίας και καλών σχέσεων... είναι σίγουρα θετικό, γιατί καταρχήν μαθαίνει την αξία της συνεργασίας ως παραδειγματική συμπεριφορά για το δικό του μέλλον... και τον τρόπο που πρέπει να κινείται άριο μεθάρριο στη δική του ζωή. Καταλαβαίνει ακόμη ότι για να συμφωνεί η μαμά και ο μπαμπάς με το δάσκαλο... αυτό είναι το σωστό και είναι για το καλό μου. Τα παιδιά δεν προβληματίζονται και δεν έχουν αμφιβολίες. Γίνονται ισορροπημένα παιδιά, νιώθουν μεγαλύτερη σιγουριά για αυτό που ακούνε και για τον εαυτό τους στη συνέχεια.

5.1.1 Τι άλλο μπορεί να «κερδίζει» το παιδί σε μία τέτοια περίπτωση;

Απ.: Εκτός από τα παραπάνω το παιδί ζει και μεγαλώνει σε υποδειγματικό περιβάλλον και γνωρίζει από πρότυπα σχέσεων στη ζωή από μικρή ηλικία που τα κάνει κτήμα του. Αναπτύσσεται σε ένα υγιή περίγυρο που διαμορφώνει αντίστοιχα την αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθησή του.

5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: Σίγουρα, σίγουρα.

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε μαζί τους;

- Προφορικά; Γραπτώς; Τηλεφωνικά;

Απ.: Επικοινωνώ με τους γονείς και τους ενημερώνω... αυτό το κάνω τηλεφωνικά και αν απαιτείται ζητώ από τους γονείς να έρθουν από το σχολείο... προφορικά σε κάθε περίπτωση γίνεται η συζήτηση.

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: Τις περισσότερες περιπτώσεις έρχεται ο ένας γονιός. Οπότε αρχικά μιλάω με τον έναν. Αν το πρόβλημα είναι έντονο και επιμένει... καλούμε και τους δύο γονείς.

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: Κατά κάποιο τρόπο θα έλεγα ναι... το πλαίσιο στο οποίο καλούμαστε να συνεργαστούμε δεν διαφοροποιείται πολύ... εκτός, ίσως, από κάποιες λεπτομέρειες και επεξηγήσεις που μπορεί να χρειαστούν. Εκεί κινούμαστε ανάλογα.

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό; Κάποιοι παράγοντες που ίσως δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: Μμ, είπαμε ότι συνεργασία υπάρχει όταν οι γονείς έρχονται στο σχολείο είτε από μόνοι τους, είτε ανταποκρίνονται όταν τους καλείς. Ένα συνηθισμένο πρόβλημα είναι ο διαθέσιμος χρόνος των γονιών με βάση τα ωράρια του σχολείου. Από κει και πέρα το ζήτημα εναπόκειται στη διάθεση που υπάρχει από τη μία και την άλλη πλευρά... διάθεση για ουσιαστική και αποτελεσματική εννοώ συνεργασία.

5.4 Μάλιστα. Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: Εννοείται. Η ενημέρωση από πλευράς μου περιλαμβάνει κάποια πράγματα που έχω παρατηρήσει και τα οποία είναι που με ανησυχούν στο παιδί. Η ανταλλαγή πληροφοριών είναι σημαντικό κομμάτι για την καλή συνεργασία μας.

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί;

Απ.: Πάντα, πάντα. Είναι ζήτημα τακτικής προσέγγισης του γονέα... ειδικά στην αρχή της γνωριμίας μας. Μόνο με τέτοιο τρόπο μπορεί να αποκτήσεις την εμπιστοσύνη του γονιού... για να συνεργαστείς στη συνέχεια μαζί του...

5.6 Στην περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: Ναι. Αν έχω σιγουρευτεί για αυτό μετά από ένα διάστημα, ναι, συμβουλεύω τους γονείς να επισκεφτούν κάποιο ειδικό για την περίπτωσή τους.

5.6.1 Ενημερώνετε τους γονείς για το πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε εσείς;

Απ.: Ναι. Αφού σκεφτώ τι θα ήταν καλύτερο για το συγκεκριμένο παιδί... ενημερώνω τους γονείς αντίστοιχα... για να υπάρχει ανάλογη προσπάθεια και στο σπίτι... και να συνεργαστούμε σε μια κοινή κατεύθυνση.

5.7 Ωραία. Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας; Πώς γίνεται αυτό;

Απ.: Όχι. Η σχέση μου με τους γονείς... επηρεάζεται από την άποψη που τα θέλουν να γίνουν πιο καλοί μαθητές και να μαθαίνουν όσο γίνεται περισσότερα πράγματα στο σχολείο... γιατί οι εποχές έχουν αλλάξει και τα παιδιά στο δημοτικό πρέπει να μαθαίνουν πολλά περισσότερα από όσα παλαιότερα...

5.8 Δίνετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: Ναι, φυσικά... Λέω όσα πράγματα γνωρίζω... από την εμπειρία μου στα σχολεία και από προσωπικές εμπειρίες.

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: Είναι από τα πράγματα που αναφέρομαι κάθε φορά που προσπαθούμε με έναν γονιό να αντιμετωπίσουμε κάποια τέτοια δυσκολία (να πω)...

-Δηλαδή υπεισέρχεται σε πιο στενά...; θέματα της οικογένειας;

Απ.: Ναι... στην προσπάθεια να τους βοηθήσω να ψαχτούν για τα αίτια... που μπορεί να προέρχονται από το στενό του περιβάλλον.

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών, ώστε να μάθουν να παρατηρούν και να αναρωτιούνται για τον κόσμο με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά;

Απ.: Βεβαίως... βεβαίως.

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Είναι ο γονέας που βλέπει και παραδέχεται τα πράγματα όπως έχουν... και όχι όπως θα ήθελε να είναι. Ε, ο γονέας που είναι δίπλα στο παιδί του και ενδιαφέρεται και προσπαθεί να έρχεται σε επαφή με το δάσκαλο... ώστε να πάρει πληροφορίες για τον τρόπο που μπορεί να σταθεί δίπλα στο παιδί του και να το βοηθήσει... όσο είναι καιρός.

5.10 Σε περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (ένα προσφυγόπουλο), επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.: Κανονικά... σαν κάθε ανάλογη περίπτωση προβλήματος δύσκολης προσαρμογής.

5.10.1 Πώς; Πώς επικοινωνείτε με αυτούς τους γονείς αν δεν ξέρουν τη γλώσσα;

- Προσωπικά; Ζητάτε τη συμβολή αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών;

- Μέσω τρίτου γονέα ως μεταφραστή;

Απ.: Αν δεν μπορούμε να μιλήσουμε ούτε στα Αγγλικά σε ένα καλό επίπεδο..., θα ζητήσω τη συνδρομή κάποιου τρίτου προσώπου που να μιλάει τη γλώσσα... για να καταφέρουμε να μιλήσουμε.

.....

E.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα, για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Μάλιστα... νομίζω ότι ο εκπαιδευτικός δίνει την κατεύθυνση και είναι αυτός που καθορίζει με τον τρόπο του... το επίπεδο συνεργασίας κάθε φορά. Πρέπει να διαθέτει υπομονετικό και ειλικρινή χαρακτήρα, να είναι καλός στην επικοινωνία και να εμπνέει σοβαρότητα και εμπιστοσύνη... Όταν ο εκπαιδευτικός ασχολείται με την ουσία της δουλειάς του... στέκεται δίπλα στα παιδιά και το αποδεικνύει με έργα και καλή διάθεση... μπορεί να κάνει τον γονιό να νιώθει ασφάλεια και να ανταποκρίνεται στο κάλεσμα του...

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς; Σας έχει συμβεί;

Απ.: Η συνεργασία με τους γονείς είναι ο πρώτος στόχος που θέτω... και εννοώ ότι προσπαθώ να πείσω τους γονείς ότι πρέπει να έρχονται στο σχολείο και να μιλάνε μαζί μου σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς... να παρακολουθούν την εξέλιξη των παιδιών. Οι από κοινού στόχοι είναι το επόμενο στάδιο και αφορούν περισσότερο περιπτώσεις που πρέπει να δουλέψουμε μαζί για να αντιμετωπίσουμε τυχόν προβλήματα που παρουσιάζει το παιδί.

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς έχετε συνεργαστεί με αυτή την έννοια;

Απ.: Ναι, βέβαια... συνεργάστηκα με γονείς για προβλήματα άρνησης στη μάθηση... και θέματα επιθετικής και ανάρμοστης συμπεριφοράς παιδιών... Επίσης, παρότρυνα σε αρκετές περιπτώσεις τους γονείς να πηγαίνουν τα παιδιά σε θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, επισκέψεις σε μουσεία.

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα;

Απ.: Υπάρχουν γονείς που καταλαβαίνουν και θέλουν να ακούσουν πράγματα και ανταποκρίνονται αντίστοιχα. Άλλοι, ενώ είναι συνεργάσιμοι... δεν έχουν τις οικονομικές δυνατότητες ή το χρόνο λόγω υποχρεώσεων... Υπάρχουν και οι γονείς που δεν ενδιαφέρονται να ακούσουν συμβουλές από το δάσκαλο... Εξαρτάται από τον κάθε γονιό... οι άνθρωποι διαφέρουν... και ως γονείς είναι διαφορετικοί...

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας στο σχολείο, στο μάθημα;

Απ.: Ναι έχω συνεργαστεί με γονείς εθελοντές... κυρίως κατά την προετοιμασία θεατρικών παραστάσεων... και άλλων εκδηλώσεων στο σχολείο και στα πλαίσια προγραμμάτων του οικείου Δήμου. Μόνο θετικά έχω να αναφέρω για αυτές τις συνεργασίες με γονείς.

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη από τέτοιου είδους συνεργασίας, κατά τη γνώμη σας;

Απ.: Ε, με αυτό τον τρόπο γνωρίστηκα καλύτερα με τους συγκεκριμένους γονείς και η σχέση μεταξύ μας αναπτύχθηκε περισσότερο... σε επίπεδο κατανόησης και εμπιστοσύνης. Στη συνέχεια..., όλο αυτό είχε αντίκτυπο στον τρόπο επικοινωνίας μας και εννοώ ότι η σχέση έγινε πιο ουσιαστική και μιλούσαμε με μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και για πιο ευαίσθητα προσωπικά και οικογενειακά θέματα μπορώ να σας πω... ήταν σαν να είχαμε γίνει φίλοι.

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: Όταν ένας γονιός δεν μου εμπνέει την απαιτούμενη εμπιστοσύνη... θα αποφύγω να τον επιλέξω να συνεργαστεί μαζί μου. Υπάρχουν κάποια *minimum* στοιχεία που πρέπει να έχει ο γονιός... ευχάριστη προσωπικότητα, θέληση, διάθεση, πνεύμα συνεργασίας...

6.5 Πιστεύετε ότι η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: *Το κατά πόσο μπορεί να βοηθήσει το σχολείο... εξαρτάται από τη στάση του σχολείου απέναντι στην εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων, στην παραγωγική χρήση των ωρών της ευέλικτης ζώνης, σε διάφορα projects που μπορεί να αναλάβει ο δάσκαλος με τους μαθητές της τάξης... Όλα αυτά σίγουρα μπορούν να βοηθήσουν ώστε να παρακινηθεί ο μαθητής και να ασχοληθεί περισσότερο με κάτι που θα γνωρίσει και καταλαβαίνει ότι του αρέσει. Από την άλλη είναι και θέμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος και χαρακτήρα του κάθε παιδιού..., πιστεύω.*

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το σχολείο, το βασικό πρόγραμμα του σχολείου δεν βοηθάει και τόσο;

Απ.: *Δεν αναπτύσσει το ενδιαφέρον των παιδιών. Ο μεγάλος όγκος ύλης σε συνδυασμό με τον περιορισμένο σχολικό χρόνο... δεν αφήνουν πολλά περιθώρια.*

6.6 Τέλος, να ρωτήσω, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: *Είναι δίκαιο μαχαίρι να απαντήσεις με ένα ναι ή ένα όχι...*

- Πώς το εννοείτε αυτό για να καταλάβω;

Απ.: *Στη βάση που η μέθοδος αξιολόγησης... θα μπορούσε να δίνει το βήμα στο γονιό να αξιολογήσει, ίσως, τη μεταδοτικότητα και την ικανότητα του εκπαιδευτικού να παρακινεί και να εμπνέει τα ίδια τα παιδιά... τότε ναι θα μπορούσα να το δεχτώ αυτό σε ένα βαθμό... και πάλι βέβαια, θα πρέπει να μπορούμε να αποφύγουμε καταστάσεις υποκειμενικής γνώμης (προσωπικής συμπάθειας ή αντιπάθειας)... Ωστόσο, το κύριο μέρος της αξιολόγησης θα πρέπει να απευθύνεται στους αρμόδιους ιεραρχικά παράγοντες.*

6.6.1 Δηλαδή, ίσως, μόνο για το μέρος της δουλειάς που προσφέρετε;

Απ.: *Ναι, μία παράγραφος που να αναφέρεται στην αξιολόγηση του γονέα και μόνο για τα σημεία της συμπεριφοράς του δασκάλου στην τάξη (αν προσβάλει τα παιδιά)... και τη δυνατότητα του, να μαθαίνουν και να ανταποκρίνονται τα παιδιά στις σχολικές υποχρεώσεις (να μη συνδέεται αυτό με τη βαθμολογία που έλαβαν τα παιδιά από το δάσκαλο).*

-Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας...

-Απ.: *Να 'στε καλά...*

-Και τη διάθεσή να απαντήσετε στις ερωτήσεις...

Απ.: *Σας ευχαριστώ κι εγώ...*

.....

Συνέντευξη #8

Αρχικά οφείλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και επιπλέον να διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχθεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ, όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Δέχομαι.*

Ευχαριστώ πολύ!

.....

E1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία του βιογραφικού σας. Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος των σπουδών; και β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: α) *Απόφοιτος Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Δασκάλα Ειδικής Αγωγής, β) εργάζομαι εδώ και 9 χρόνια (ως αναπληρώτρια).*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *Είμαι 34 ετών. (Δασκάλα)*

Τέλος, θα μπορούσατε να μου πείτε: α) ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: α) *Είμαι έγγαμη με ένα παιδί και έγκυος στο δεύτερο.*

-Να σας ζήσουν και με το καλό να φέρετε στον κόσμο το δεύτερο παιδάκι σας...

Απ.: *Ευχαριστώ πολύ να 'στε καλά κι εσείς.*

β) *Το να είσαι εκπαιδευτικός δεν είναι απλώς ένα επάγγελμα, αλλά λειτούργημα.*

-Πόσο μάλλον για τα παιδιά εκείνα που παρουσιάζουν κάποιες ιδιαιτερότητες;

Απ.: *Υπάρχει, θα έλεγα, μια επιπλέον δυσκολία και απαίτηση στην ειδική αγωγή...*

Πολύ καλά έως εδώ!

.....

E2. Συνεχίζουμε με μία σειρά ερωτήσεων που αφορούν στην αντίληψη και στην επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: *Ναι, είναι καλό να υπάρχει αυτή η σχέση... βοηθάει πολύ.*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Ναι, όταν αυτό είναι εφικτό.*

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: *Φυσικά. Είναι κύριο μέλημα κάθε εκπαιδευτικού και δικό μου.*

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας;

Απ.: *Ναι, βεβαίως. Είμαι στη διάθεση των γονιών για οτιδήποτε προκύψει.*

2.3.1 Με ποιον ακριβώς τρόπο;

Απ.: *Συνήθως επικοινωνούμε τηλεφωνικά, αλλά και με κατ'ιδίαν συναντήσεις.*

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: *Ναι. Αυτό το κάνω στην πρώτη μας ομαδική συνάντηση... και διευκρινίζω όλα τα σημαντικά σημεία με κάθε λεπτομέρεια.*

2.4.1 Πώς ακριβώς;

- Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;

- Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό;

- Τα αποστέλλετε με email σε κάθε γονιό;

Απ.: *Με ανάρτηση εντύπου σε εμφανή σημείο της τάξης και με αντίστοιχο έντυπο οδηγιών σε κάθε γονιό.*

2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: *Ναι, ορίζονται ώρες και μέρες συνάντησης για να υπάρχει ένας προγραμματισμός για όλους και κατάλληλη προετοιμασία.*

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: *Μάλιστα. Οι γονείς μπορούν να με βρουν στο σχολείο και εκτάκτως... σε ένα διάλειμμα ή σε ένα κενό.*

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: *Όχι.*

- Έχετε δώσει το τηλέφωνό σας στους γονείς;

Απ.: Όχι. Τηλέφωνο επικοινωνίας μας είναι το τηλέφωνο του σχολείου, αυτό έχω δώσει.

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη;

Απ.: Ναι. Όποτε χρειαστεί ανάγκη.

2.7.1 Πώς ακριβώς;

- Προφορικά; Εγγράφως; Τηλεφωνικά; Με email;

Απ.: Με διάφορους τρόπους... κυρίως όμως προφορικά (διαπροσωπικά ή τηλεφωνικά)... και υπάρχουν λίγες περιπτώσεις που χρειάστηκε να στείλω και έγγραφη ενημέρωση.

.....

E3. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: Όχι, δεν έχει χρειαστεί κάτι τέτοιο όσα χρόνια δουλεύω.

- Τους ενημερώνετε και για κάτι που χρειάζεστε εσείς για τη διευκόλυνση της δουλειάς σας;

Απ.: Είναι πολύ ειδικές οι ανάγκες που προκύπτουν και χρειάζεται ειδική υποστήριξη, που δεν μπορούν να σου προσφέρουν οι γονείς τις περισσότερες φορές... Δεν θυμάμαι κάτι τέτοιο.

3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;

3.2.1 Αν όχι, γιατί;

Απ.: Όχι, δεν έχει τύχει... Δεν το αποκλείω όμως να συμβεί στο μέλλον.

3.2.2 Πιστεύετε ότι εξυπηρετεί ή θα βοηθούσε κάτι τέτοιο στη δουλειά σας; Πως ακριβώς;

Απ.: Δεν πιστεύω ότι θα βοηθούσαν οι προσωπικές σχέσεις στον τομέα της δουλειάς μου... δεν θα άλλαζαν κάτι. Η δουλειά που πρέπει να γίνει, πρέπει να γίνεται χωρίς διακρίσεις και αμερόληπτα.

3.3 Μπορείτε να μου πείτε τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή την απουσία συνεργασίας με τους γονείς;

Απ.: Η ύπαρξη συνεργασίας διευκολύνει οπωσδήποτε τη δουλειά μου..., ενώ η απουσία της, σίγουρα τη δυσχεραίνει...

3.3.1 Πώς αισθάνεστε στη μία ή στην άλλη περίπτωση;

Απ.: Είμαι ικανοποιημένη όταν συνεργάζομαι με τους γονείς και στην αντίθετη περίπτωση, δεν είμαι ικανοποιημένη από τον τρόπο που δουλεύω, νιώθω ότι δεν έχει αντίκτυπο η προσπάθεια που κάνω.

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: Όχι, δεν έχει τύχει.

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.: Ούτε αυτό έχει χρειαστεί να το κάνω...

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή στο σχολείο σας;

Απ.: Όχι. Ζητάμε απευθείας το υλικό που μπορεί να χρειαζόμαστε... όχι ένα ποσό χρημάτων δηλαδή...

3.4.3 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά και να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: Εάν χρειαστεί κάτι τέτοιο, ναι... επιλέγουμε κυρίως την οικειοθελή προσφορά.

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε (ενδεικτικά) μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο; Τι ώρα έγινε η συνάντησή σας; Πως κάθεστε;

- Πόση ήταν η διάρκεια της συνάντησης; Ποιο ήταν το κλίμα;

Απ.: Η συνάντηση έγινε στην τάξη κατά την ορισμένη ώρα ενημέρωσης των γονέων. Καθόμαστε αντικριστά σε καρέκλες... και διήρκησε περίπου μισή ώρα. Στη συγκεκριμένη συνάντηση, λόγω του περιεχομένου της συζήτησης, το κλίμα ήταν φορτισμένο.

-Μήπως μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για το θέμα που σας απασχόλησε;

Απ.: Εάν δεν σας πειράζει... επειδή με έχει ενοχλήσει το θέμα αυτό... δεν θα ήθελα να αναφερθώ καθόλου.

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας σας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες;

Απ.: Δεν έχει χρειαστεί για κάτι ειδικό... μόνο γενικά για τον τρόπο συμπεριφοράς και τη βοήθεια που μπορεί να προσφέρουν στο σπίτι.

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες (κατά την άποψή σας) χρήσιμες πληροφορίες;

Απ.: Ναι. Γιατί η συνεργασία για να έχει ουσιαστική εφαρμογή, ο δάσκαλος πρέπει να γνωρίζει κάποιες πληροφορίες για τη ζωή και τη συμπεριφορά του παιδιού στο σπίτι...

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

- Ναι ή όχι καταρχήν;

Απ.: Ναι, βεβαίως. Οι γονείς πρέπει να γνωρίζουν, από την πλευρά του δασκάλου, πώς δουλεύουμε και με ποιο τρόπο εργαζόμαστε στο σχολείο...

- Γιατί; Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: Είναι νομίζω απαραίτητο να ακολουθούμε παρόμοιες μεθόδους και τρόπους που δείχνουμε κάποια πράγματα στα παιδιά... έτσι οι γονείς θα είναι σε θέση να συνεχίζουν τη δουλειά που γίνεται στο σχολείο... και στο σπίτι... χωρίς να μπερδεύουμε και να προβληματίζουμε τα παιδιά... Κερδίζουμε την καλύτερη κατανόηση και βοήθεια στο παιδί.

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: Ναι. Μου έχει τύχει αρκετές φορές να αντιμετωπίζω θέμα επικοινωνίας με γονείς... Τους μιλάω για κάποιο θέμα και δεν με καταλαβαίνουν... δεν μπορούν να καταλάβουν αυτό που τους λέω... και δεν μπορούν να με βοηθήσουν... ώστε να αντιμετωπίσουμε κάποιο ζήτημα.

4.4.1 Μπορείτε να αναφέρετε κάποια από αυτά;

Απ.: Ε, αυτά τα θέματα που λέμε τώρα... μπορεί να αφορούν σε διάφορους τομείς... κυρίως έχουν να κάνουν με τον κατάλληλο τρόπο που πρέπει να προσεγγίζουν οι γονείς το παιδί... είτε σε μαθησιακά θέματα, είτε σε θέματα αγωγής στη συμπεριφορά τους.

4.5 Οι γονείς, σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: Υπάρχουν ορισμένοι γονείς που νιώθουν την ανάγκη να με ενημερώσουν για κάποια σοβαρά οικογενειακά ή προσωπικά ζητήματα που έχουν... Δεν είναι πολλοί, είναι μερικοί.

-Σε ποιες περιπτώσεις;

-Πώς το εξηγείτε;

Απ.: Είναι γονείς οι οποίοι λόγω χαρακτήρα δεν ντρέπονται να πουν κάτι που τους απασχολεί... με σκοπό να μπορέσουν να βοηθηθούν από μένα το κάνουν. Οι πιο εξωστρεφείς χαρακτήρες είναι ευκολότερο να ανοιχτούν.

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: Ναι. Πολλοί συνηθίζουν να δίνουν οδηγίες και συστάσεις... να κάνετε το ένα, να κάνετε το άλλο, να μιλάτε με αυτό ή τον άλλο τρόπο... μόνο έτσι θα μπορέσετε...

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: Οδηγίες και κατευθύνσεις για τον τρόπο που θα αντιμετωπίσω το παιδί... τον τρόπο που θα του μιλήσω ή θα του δώσω να καταλάβει... και να προσέξει κάποια πράγματα... Μπορώ να το δικαιολογήσω σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω των ιδιαιτεροτήτων που έχουν τα παιδιά... αλλά όχι σε όλες τις περιπτώσεις.

4.6.2 Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;

Απ.: Όταν έχουν, ίσως, οι ίδιοι κάποια προβλήματα, όταν είναι ανασφαλείς, όταν είναι αγχώδεις χαρακτήρες... και επειδή δεν γνωρίζουν και δεν έχουν εμπιστοσύνη σε παιδαγωγικές μεθόδους ή δεν έχουν εμπιστοσύνη στο δάσκαλο... όταν δεν έχουν γνωριστεί καλά και δεν έχουν μιλήσει αρκετά. Οι περιπτώσεις ποικίλουν...

.....
Ε5. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

Απ.: Ναι.

5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: Φυσικά. Το παιδί χαίρεται όταν αντιλαμβάνεται μια υγιή και καλή σχέση και καταλαβαίνει ότι οι άνθρωποι γύρω του το αγαπούν και θέλουν το καλό του. Δεν υπάρχει αμφισβήτηση για αυτό που πρέπει να κάνει και... το παιδί γίνεται ισορροπημένο.

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι «κερδίζει» κυρίως, το παιδί;

Απ.: Από τη στιγμή που έχει την ίδια αντιμετώπιση και λαμβάνει τις ίδιες συμβουλές και από τα δύο πλαίσια, το παιδί δεν μπερδεύεται και αυτό λειτουργεί με τη σιγουριά που νιώθει... και στην καλύτερη δυνατή προσπάθεια που καταβάλλει, στις επιδόσεις και στον υγιή τρόπο που μεγαλώνει και αναπτύσσεται.

5.2 Σε περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: Ναι. Συνηθίζω να το συζητώ πρώτα με μία συνάδελφο και καλή μου φίλη... με την οποία ανταλλάσσουμε εμπειρίες και στη συνέχεια ενημερώνω το διευθυντή και μετά τους γονείς του παιδιού...

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε μαζί τους;

- Προφορικά; Γραπτώς; Τηλεφωνικά; Με email;

Απ.: Τις περισσότερες φορές προφορικά... σε κάποιες περιπτώσεις επικοινωνώ τηλεφωνικά και πιο σπάνια με γραπτή επιστολή. Ανάλογα την περίπτωση και το περιστατικό.

5.2.2 Φροντίζετε ώστε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: Αυτό δεν το ορίζω εγώ. Συνήθως μιλάμε με τον γονιό που έρχεται και στις ενημερωτικές συναντήσεις... αλλά είναι επιλογή των ίδιων αν θέλουν να έρθουν και οι δύο γονείς.

5.3 Μάλιστα... Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: Όχι. Αυτό εξαρτάται από τον κάθε γονιό... εννοώ ανάλογα με τη δυνατότητα του να καταλαβαίνει κάποια σημαντικά θέματα, το μορφωτικό επίπεδο και το ενδιαφέρον που δείχνει (πόσο συχνά επιδιώκει τη συνεργασία).

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό; Κάποιοι παράγοντες που ίσως δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: Όχι βέβαια... τα χαρακτηριστικά του κάθε γονιού είναι διαφορετικά και το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν δεν είναι το ίδιο.

5.4 Συζητάτε με τους γονείς για ό,τι αφορά, το τι σας προβληματίζει, σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: Ναι. Προσπαθώ να τους επιστήσω την προσοχή σε κάποιες δικές μου παρατηρήσεις ή διαπιστώσεις... με στόχο να καταλάβουμε αν αυτό γίνεται και το απόγευμα στο σπίτι ή αν συμβαίνει κάτι διαφορετικό.

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί τους;

Απ.: Συνήθως το κάνω... ακόμα και στην περίπτωση που δεν υπάρχουν έντονα θετικά στοιχεία στο παιδί... προσπαθώ να προσελκύσω το ενδιαφέρον τους σταδιακά... και θέλω με αυτό τον τρόπο να μην τους απογοητεύω από την αρχή... για να έχω την προσοχή και τη συνεργασία τους... στα πιο δύσκολα σημεία.

5.6 Σε περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: Για μας τους δασκάλους ειδικής αγωγής είναι κάτι ... το οποίο έχει ήδη γίνει ... όλοι οι μαθητές μου έχουν μαθησιακά προβλήματα... και υπάρχουν γνωματεύσεις που το πιστοποιούν αυτό.

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους, επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

Απ.: Νομίζω ότι οι περιπτώσεις παιδιών με ειδικές μαθησιακές ή άλλες ανάγκες... διαφοροποιούνται από τους άλλους μαθητές... οι γονείς πολλές φορές δεν μπορούν να καταλάβουν ότι υπάρχει πρόβλημα, το οποίο δυσκολεύει το παιδί... δεν θέλουν να το πιστέψουν και συχνά δεν το αναγνωρίζουν σαν πρόβλημα... Συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις... υπάρχει επίδραση στη σχέση που διαμορφώνεται μεταξύ μας.

- Πείτε μας, αν θέλετε, λίγο πιο συγκεκριμένα;

Απ.: Μμ να σας πω, εννοώ ότι, όταν οι γονείς νομίζουν κάτι, χωρίς να ξέρουν και να καταλαβαίνουν και οι προσδοκίες τους... είναι πάνω από τις δυνατότητες των παιδιών τους... τότε είναι φυσικό να δημιουργούνται προβλήματα στη μεταξύ μας σχέση.

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς του παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: Εάν χρειαστεί κάτι τέτοιο και ο γονιός είναι συνεργάσιμος και συζητήσιμος... τότε Ναι, το κάνω.

- Να ενταχθεί κατάλληλα στο σχολικό περιβάλλον...; Με ωραίο τρόπο;

Απ.: Να μιλάνε με το παιδί... να το προσεγγίζουν με προσοχή και διακριτικότητα... να χρησιμοποιούν τεχνικές επικοινωνίας...

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: Δεν έχει τύχει να το κάνω μέχρι σήμερα... πιστεύω ότι είναι και θέμα χαρακτήρα γονέα... να σου δίνει το ερέθισμα και το περιθώριο για μια τέτοια συζήτηση

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά τους;

Απ.: Εάν χρειαστεί και ο γονιός θέλει να μάθει και να ενημερωθεί... τότε ναι.

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: Καταρχήν να είναι συνειδητοποιημένος και δεκτικός σαν χαρακτήρας... να καταλαβαίνει πως έχουν τα πράγματα και να μην θεωρεί ότι ξέρει και γνωρίζει τα πάντα... να είναι ανοιχτός προς συζήτηση και να μην αμφισβητεί όσα ο δάσκαλος αναφέρει για το καλό του παιδιού του. Να εμπιστεύεται το δάσκαλο.

5.10 Στην περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο), επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.: Δεν μου έτυχε τέτοια περίπτωση μέχρι στιγμής... αλλά θα λειτουργούσα όπως σε κάθε περίπτωση παιδιού.

-Ωραία.

.....

E.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα, για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: Η διάθεση για συνεργασία, η κατανόηση, η ενσυναίσθηση, να είναι ειλικρινείς και να εμπνέει εμπιστοσύνη με τη συμπεριφορά και τις πράξεις του.

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς; Σας έχει συμβεί;

Απ.: Ναι. Είναι το αποτελεσματικότερο εργαλείο για να μπορέσεις να αντιμετωπίσεις ένα πρόβλημα... ή να προλάβεις χειρότερες εξελίξεις στο μέλλον.

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς έχετε συνεργαστεί με γονείς;

Απ.: Όχι δεν έχω κάτι ιδιαίτερο να σας πω.

6.2.2 Κάτι περισσότερο για το θέμα αυτό μπορείτε να μας πείτε;

Απ.: Οι στόχοι ορίζονται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες του κάθε μαθητή. Αυτό προϋποθέτει κοινή αντίληψη μεταξύ των δύο πλαισίων. Η εμπιστοσύνη, η επικοινωνία και η αλληλοκατανόηση... είναι σημαντικοί παράγοντες για να τεθούν από κοινού στόχοι.

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Απ.: Η διάθεση και το πραγματικό ενδιαφέρον του γονιού είναι πιστεύω αρκετά... οι γονείς δεν γνωρίζουν κάποια εξειδικευμένα πράγματα... τα οποία μαθαίνουν από το δάσκαλο εφόσον το θέλουν...

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας στο σχολείο;

Απ.: *Όχι δεν έχω συνεργαστεί μέχρι στιγμής και δεν νομίζω ότι θα επέλεγα να το κάνω εύκολα και στο μέλλον.*

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς, ενδεχομένως, για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: *Όχι δεν χρειάστηκε μέχρι στιγμής.*

-Γιατί αυτό;

Απ.: *Δεν έχει τύχει να εκπονήσω προσωπικά κάποιο πρόγραμμα.*

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη που πιστεύετε ότι θα είχε μία τέτοια συνεργασία;

Απ.: *Θα μπορούσα να σκεφτώ την περίπτωση γονείς να είναι συνοδοί σε μία εκπαιδευτική εκδρομή ή να συμμετέχουν στην οργάνωση και προετοιμασία εκδηλώσεων ή παραστάσεων...*

Μμ, τα παιδιά καμαρώνουν και χαίρονται για τους γονείς τους... και οι δάσκαλοι νιώθουν περισσότερη ασφάλεια και σιγουριά για την έγκαιρη διεκπεραίωση των εργασιών που πρέπει να γίνουν.

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: *Στην περίπτωση που έκρινα ότι αυτοί οι γονείς... δεν είναι άτομα εμπιστοσύνης ή στην περίπτωση που οι γονείς έδειχναν να είναι αδιάφοροι ή και άτομα με ιδιότροπη-περίεργη συμπεριφορά... χρειάζονται κάποιες ικανότητες για να εμπιστευθείς σε γονείς κάποιες βοηθητικές, έστω, εργασίες.*

6.5 Πιστεύετε ότι η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: *Δεν ξέρω σε ποιο βαθμό ακριβώς... αλλά θεωρώ ότι μπορεί να συμβάλλει στην επιλογή κάποιων δραστηριοτήτων και αγαπημένων ενασχολήσεων των παιδιών... το να καλλιεργηθούν από κει και πέρα κάποια ενδιαφέροντα... πιστεύω είναι ζήτημα των ίδιων των παιδιών και των οικογενειών τους.*

6.5.1 Πώς γίνεται αυτό;

Απ.: *Μέσα από τα διαφορετικά διδακτικά αντικείμενα, διαφόρων ειδικοτήτων και μέσα από την ανάπτυξη διαφόρων πρόσθετων προγραμμάτων... τα οποία θα μπορούσαν να κινήσουν το ενδιαφέρον των παιδιών, μέσα από την παρατήρηση και την πραγματική ενασχόληση.*

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το σχολείο, το βασικό πρόγραμμα του σχολείου, δεν βοηθάει και τόσο;

Απ.: Το βασικό πρόγραμμα δίνει έμφαση στην ακαδημαϊκή γνώση και την εφαρμογή στην πράξη μέσα από ένα ιδιαίτερα γεμάτο πρόγραμμα και πιεστικούς χρόνους... που δεν αφήνουν τα περιθώρια που χρειάζεται το κάθε παιδί.

6.6 Τέλος, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: Θα απαντούσα όχι.

- Πώς το εξηγείτε αυτό για να καταλάβω;

Απ.: Γιατί η άποψη των γονέων δεν είναι πάντα αντικειμενική και η εικόνα που προλαβαίνουν να σχηματίσουν για το δάσκαλο δεν είναι ολοκληρωμένη. Ο γονιός επηρεάζεται από την ανταπόκριση και την επίδοση του παιδιού του... και αυτό μπορεί να λειτουργήσει μεροληπτικά αναφορικά με την αξιολόγηση προς το δάσκαλο.

6.6.1 Για τη δουλειά που προσφέρετε ίσως;

Απ.: Νομίζω ότι δεν είναι δουλειά των γονέων να κρίνουν τη δουλειά του δασκάλου... δεν έχουν ούτε τη γνώση ούτε τη θέση για να αξιολογήσουν. Η αξιολόγηση αφορά πάντα τον ιεραρχικά ανώτερο παράγοντα του δασκάλου...

-Ωραία... αυτές ήταν οι ερωτήσεις μας...

Απ.: Ευχαριστώ πολύ!

-Εγώ ευχαριστώ...

Απ.: Καλή επιτυχία! Καλή συνέχεια!

-Ευχαριστώ πάρα πολύ!

.....

Συνέντευξη #9

Αρχικά, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και επιπλέον να σας διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Βέβαια.*

Ευχαριστώ πολύ!

.....
Ε1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία του βιογραφικού σας.

Μπορείτε να μου πείτε: α) το είδος των σπουδών σας; β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: *α) Απόφοιτος Παιδαγωγικής Ακαδημίας, Εξομοίωση β) 23 χρόνια.*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *Είμαι 51 ετών. (Δασκάλα)*

Τέλος, μπορείτε να μου πείτε: α) την οικογενειακή σας κατάσταση; β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: *α) Έγγαμη με δύο παιδιά.*

β) Μου αρέσει πολύ η δουλειά μου, το όνειρό μου από παιδί.

Ωραία!

.....
Ε2. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στην αντίληψη και στην επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: *Απαραίτητη προϋπόθεση θα σας έλεγα.*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Ναι, εννοείται.*

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: *Οπωσδήποτε, κάθε νέα σχολική χρονιά.*

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας (εφόσον το επιθυμούν);

Απ.: *Μία φορά το μήνα σε σχετική ενημέρωση που γίνεται στο σχολείο.*

2.3.1 Με ποιον ακριβώς τρόπο;

Απ.: *Εκτός από την ενημέρωση δια ζώσης, υπάρχει και η δυνατότητα τηλεφωνικής επικοινωνίας.*

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: *Βεβαίως και το κουβεντιάζουμε στην πρώτη συγκέντρωση με όλους τους γονείς.*

2.4.1 Πώς ακριβώς;

- Αναρτάτε τα σχετικά έντυπα σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη;
- Τα χορηγείτε σε έντυπη μορφή σε κάθε γονιό;
- Τα αποστέλλετε με email;

Απ.: Κυρίως σε έντυπη μορφή και επιπλέον φροντίζω να υπάρχει ανάρτηση σε εμφανή θέση στο τμήμα.

-Σε περίπτωση που ζητηθεί στέλνεται τα κείμενα με email;

Απ.: Ναι, υπάρχει δυνατότητα.

2.5 Εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: Ναι, μία φορά το μήνα.

2.5.1 Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας; Και γιατί;

Απ.: Ναι. Το πρόγραμμα επικοινωνίας δίνεται στην αρχή του σχολικού έτους... στην πρώτη συγκέντρωση με όλους τους γονείς.

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: Κυρίως, Ναι.

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: Πολύ σπάνια εκτός ωραρίου... θα υπάρχει κάποια σοβαρή ανάγκη.

- Έχετε δώσει, δηλαδή, το τηλέφωνό σας στους γονείς;

Απ.: Το προσωπικό μου τηλέφωνο όχι ... μόνο σε πολύ ιδιαίτερη περίπτωση. Το τηλέφωνο του σχολείου δίνουμε στους γονείς.

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη (π.χ. έλλειψη υλικών);

Απ.: Ναι, βεβαίως.

2.7.1 Πώς ακριβώς;

- Προφορικά κατά την προσέλευση ή την αποχώρησή τους από το σχολείο;
- Εγγράφως; Τηλεφωνικά; Με email;

Απ.: Κυρίως τηλεφωνικά, μπορεί όμως και εγγράφως και προφορικά κατά την προσέλευση.

.....
Ε3. Μάλιστα. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: *Κάποιες φορές.*

3.1.1 Πώς; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: *Κυρίως προφορικά.*

- Τους ενημερώνετε και για κάτι που χρειάζεστε εσείς για τη διευκόλυνση της δουλειάς σας;

Απ.: *Ναι αν χρειαστεί κάτι σχετικά με εργασίες των παιδιών.*

3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;

3.2.1 Αν όχι, γιατί;

Απ.: *Όχι ιδιαίτερα. Προτιμώ να έχω μια καλή τυπική σχέση με τους γονείς (χωρίς παρεξηγήσεις).*

3.2.2 Πιστεύετε ότι εξυπηρετεί ή θα βοηθούσε κάτι τέτοιο στη δουλειά σας;

Απ.: *Μέχρι τώρα, τηρώντας αυτή τη στάση (που σας είπα), δεν έχω αντιμετωπίσει ιδιαίτερα προβλήματα. Με βοηθάει, νομίζω, η καλή τυπική σχέση.*

3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά από την ύπαρξη ή την απουσία συνεργασίας με τους γονείς;

Απ.: *Νιώθω ικανοποίηση όταν οι γονείς συνεργάζονται μαζί μου. Στην αντίθετη περίπτωση νιώθω ότι οι γονείς απαξιώνουν τη δουλειά μου.*

3.3.1 Πως αισθάνεστε στη μία ή στην άλλη περίπτωση;

Απ.: *Στη μία περίπτωση αισθάνομαι χαρούμενη και ότι η προσπάθειά μου βρίσκει ανταπόκριση (νιώθω πλήρης)... στην άλλη, αισθάνομαι ότι δεν παράγω και απογοητεύομαι σε ένα βαθμό.*

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: *Σπάνια. Δεν είναι στα πλαίσια του ρόλου του εκπαιδευτικού... μέσω του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων έχω απευθύνει στο παρελθόν κάποιες ερωτήσεις αυτού του είδους.*

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.: *Λίγες φορές έχει χρειαστεί να το κάνω αυτό.*

3.4.2 Τους ρωτάτε εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή στο σχολείο;

Απ.: *Ποτέ. Όταν χρειάστηκε να ζητήσουμε οικονομική βοήθεια (στο παρελθόν) το κάναμε στο Σύλλογο Γονέων.*

3.4.3 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: *Κάποιες φορές, σπάνια. Ορισμένοι γονείς δηλώνουν πρόθυμοι εξ αρχής και όταν παραστεί ανάγκη απευθυνόμαστε σε αυτούς.*

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε (ενδεικτικά) μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο; Τι ώρα; Πως κάθεστε; Πόση ήταν η διάρκεια; Ποιο ήταν το κλίμα;

Απ.: *Οι συναντήσεις πραγματοποιούνται πάντα στο σχολείο, μετά το διδακτικό ωράριο. Δεν διαρκούν πάνω από 10-15 λεπτά, εκτός αν υπάρχει κάποιο σοβαρό πρόβλημα... Προσπαθώ πάντα να γίνονται σε θετικό, ήπιο κλίμα.*

-Μήπως μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για το θέμα που σας απασχόλησε;

Απ.: *Ναι, η συγκεκριμένη μαμά ήθελε να ενημερωθεί για την εξέλιξη της παρουσίας του παιδιού στην τάξη... αν συμμετέχει στο μάθημα, αν είμαι ικανοποιημένη από την επίδοση του παιδιού, αν αντιμετωπίζω κάποιο πρόβλημα... και γενικά να ενημερωθεί για το παιδί χωρίς να έχει συμβεί κάποιο γεγονός (ενημερωτικά).*

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας σας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Εάν ναι,

4.1.1 Πώς; Με ποιον τρόπο; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: *Κατά κύριο λόγο προφορικά, κατά τη διάρκεια των συναντήσεων και κάποιες φορές τηλεφωνικά.*

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες (κατά την άποψή σας) χρήσιμες πληροφορίες;

Απ.: *Η ενημέρωση αυτή... σχετίζεται με την κατανόηση του περιβάλλοντος που μεγαλώνει το παιδί... Τα περισσότερα τα λένε τα ίδια τα παιδιά... οπότε συνήθως, μπορεί να χρειαστεί να ρωτήσω λίγα πράγματα και μάλιστα... κάτι το οποίο μπορεί ενδεχομένως να αφορά στο παιδί.*

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

- Ναι ή όχι καταρχήν;

Απ.: *Όχι ιδιαίτερα αναλυτικές.*

- Γιατί; Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: *Θέλω να αποφεύγω τα πολλά σχόλια από τους γονείς για τη δουλειά μου. Τους ενημερώνω για βασικές μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιήσουν στη συνέχεια στο σπίτι... με γνώμονα να κινούμαστε στην ίδια κατεύθυνση... ως προς την κατανόηση και μάθηση των παιδιών. Αυτό και μόνο αυτό.*

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: *Κάποιες φορές, ναι.*

4.4.1 Μπορείτε να μας πείτε πιο συγκεκριμένα;

Απ.: *Έχω παρατηρήσει ότι, κυρίως, οι γονείς δείχνουν αρνητική στάση... όταν το παιδί τους παρουσιάζει προβληματική συμπεριφορά... στην προσπάθεια να τους πω ότι έχουμε κάποια προβλήματα με το παιδί. Δεν είναι όλοι οι γονείς το ίδιο. Αυτό έχει να κάνει με το χαρακτήρα του γονέα, αν θέλει να καταλάβει... αν θέλει να ασχοληθεί με το παιδί... αν θέλει πραγματικά να ασχοληθεί και να βοηθήσει το παιδί του. Είναι ζήτημα αντίληψης του γονέα πιστεύω.*

4.5 Οι γονείς, σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: *Κάποιες φορές, ναι.*

-Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι το κάνουν;

Απ.: *Πιστεύω, ότι, καταρχήν είναι θέμα προσωπικότητας του γονέα... αν νιώθει ντροπή, αν νιώθει άσχημα και δεν αισθάνεται καλά μιλήσει για ευαίσθητα θέματα. Ίσως, εξαρτάται κάθε φορά και από την εμπιστοσύνη που νιώθει προς το δάσκαλο... Μμ, όταν ο γονιός θέλει να συνεργαστεί με το δάσκαλο και καταλαβαίνει ότι για να έχουν καλύτερη συνεργασία... και να συμβουλέψει σωστά ο δάσκαλος... πρέπει να γνωρίζει κάποιες δύσκολες και ιδιαίτερες παραμέτρους που βιώνει το παιδί.*

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: *Όχι ιδιαίτερα, δεν θα το έλεγα.*

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: *Διάφορες υποδείξεις από την πλευρά του γονιού... είτε ως προς τα μαθήματα, είτε ως προς την αντιμετώπιση διαφόρων καταστάσεων μεταξύ μαθητών.*

4.6.2 Πότε πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;

Απ.: *Κυρίως όταν υπάρχουν διαφωνίες-διαμάχες μεταξύ των παιδιών. Πολλές φορές όμως... όταν κάνουν υποδείξεις στο δάσκαλο για τον τρόπο και τις επιλογές του σχετικά με το διδακτικό έργο.*

.....
Ε5. Μάλιστα. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος της συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών;

Απ.: *Ναι.*

5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: *Σίγουρα λειτουργεί θετικά και για πολλούς λόγους.*

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι «κερδίζει» το παιδί σε μία τέτοια περίπτωση;

Απ.: *Όλα τα πράγματα στη ζωή μας αντιμετωπίζονται με καλή συνεργασία... και μόνο με αυτό τον τρόπο μπορεί να δοθούν λύσεις σε προβλήματα... Το παιδί κερδίζει από άποψη ασφάλειας, νιώθει πιο σίγουρο και λαμβάνει συμβουλές που του λένε ουσιαστικά το ίδιο πράγμα... Καταλαβαίνει ότι αυτό που του λένε είναι το σωστό και αυτό που πρέπει να κάνει... βελτιώνεται η απόδοσή του... και αντιμετωπίζονται πολύ πιο εύκολα προβλήματα συμπεριφοράς και προσαρμογής.*

5.2 Σε περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: *Φυσικά, οπωσδήποτε.*

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε μαζί τους;

- Προφορικά; Γραπτώς; Τηλεφωνικά; Με email;

Απ.: *Ε, προφορικά και τηλεφωνικά.*

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: *Συνήθως στον ένα... χωρίς να αποκλείω και τη συνάντηση με τους δύο.*

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: *Ναι, όσον αφορά στο δικό μου τρόπο προσέγγισης... Από την πλευρά των γονιών υπάρχουν διαφορετικές, κάθε φορά, προθέσεις, διαθέσεις και προσεγγίσεις.*

5.3.1 Συνεργάζεστε με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό; Κάποιοι παράγοντες που ίσως δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: *Όχι βέβαια. Υπάρχουν γονείς που δεν είναι ιδιαίτερα δεκτικοί... όταν τους αναφέρεις κάποιο πρόβλημα... και παρουσιάζονται δυσκολίες στη συνεργασία μας.*

5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: *Ναι, Βέβαια.*

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί;

Απ.: *Πάντα, οπωσδήποτε. Ποτέ δεν επισημαίνω μόνο τα αρνητικά στοιχεία του παιδιού.*

5.6 Σε περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: *Ναι... όταν έχω σχηματίσει τέτοια άποψη και αφού παρατηρήσω κάποιες ενδείξεις.*

5.6.1 Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε εσείς;

Απ.: *Ναι... οι ενέργειες ήδη γίνονται από μέρους μου μέχρι να διαπιστώσω το πρόβλημα... και ενημερώνω τους γονείς με κάθε λεπτομέρεια... ώστε να είμαστε σε σύμπνοια χειρισμών και ίσως μεγαλύτερης προσοχής στον τρόπο που λειτουργεί και κινείται το παιδί.*

5.7 Πιστεύετε ότι οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

- Πώς ακριβώς το αντιλαμβάνεστε αυτό το σημείο;

Απ.: *Ε, θα σας πω... όταν τα παιδιά ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των γονιών τότε και ο δάσκαλος θεωρείται «καλός» απ' αυτούς... Όταν όμως δεν ανταποκρίνονται, συνήθως φταίει και ευθύνεται γι' αυτούς τους γονείς ο δάσκαλος.*

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: *Φυσικά, όσο μπορώ.*

- Ωστε να ενταχθεί κατάλληλα στο σχολικό περιβάλλον...; Με ωραίο τρόπο;

Απ.: *Να είναι περισσότερο δίπλα στο παιδί, να συζητούν μαζί του, να το στηρίζουν με το ενδιαφέρον και τις συμβουλές τους... ώστε να ξεπεραστούν οι πρώτες δυσκολίες...*

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: *Ε, όσο γίνεται πιο διακριτικά. Κυρίως τους αναφέρω ότι πρέπει να κάνουν αυτό ή το άλλο, εάν έχουν κάποια οικογενειακά θέματα... ώστε το παιδί να μην επηρεάζεται... δηλαδή, ξεκινάω με υποθετική αναφορά... και ανάλογα, αν αναφερθούν κάποια συγκεκριμένα θέματα από το γονιό, τα συζητάμε.*

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών, να παρατηρούν πράγματα, με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά τους;

Απ.: *Κάποιες φορές ναι. Υπάρχουν γονείς που είναι δεκτικοί και επιθυμούν να μάθουν και να ακούσουν τις συμβουλές του δασκάλου. Και άλλοι όχι.*

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: *Αυτός που δεν παρεμβαίνει στο εκπαιδευτικό μου έργο, δέχεται τυχόν αδυναμίες του παιδιού και δεν με επικρίνει (είτε ευθέως, είτε πίσω από την πλάτη μου).*

5.10 Σε περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο) επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.: *Δεν μου έχει τύχει τέτοια περίπτωση παιδιού.*

5.10.1 Πώς; Πώς θα επικοινωνούσατε εάν είχατε μια τέτοια περίπτωση παιδιού;

- Προσωπικά; Μέσω τρίτου γονέα ο οποίος θα κάνει το διερμηνέα;

Απ.: *Θα επικοινωνούσα προσωπικά και αν δεν υπήρχε η δυνατότητα λόγω της γλώσσας, τότε με τη συμβολή τρίτου ατόμου, είτε άλλου γονέα, είτε άλλου οποιουδήποτε προσώπου.*

.....

Ε.6 Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: *Είναι ωραία ερώτηση... να είναι επικοινωνιακός, να εκπέμπει εμπιστοσύνη, να είναι σταθερός στις απόψεις του, να ασχολείται ουσιαστικά με τα παιδιά, να είναι υποστηρικτικός... και να ενδιαφέρεται (να ασχολείται), να μπαίνει στη θέση του γονέα και να λειτουργεί... όπως θα ήθελε ο ίδιος, αν ήταν ο γονιός.*

6.2 Επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς; Σας έχει συμβεί;

Απ.: *Κάποιες φορές όταν το επιτρέπουν οι συνθήκες.*

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς έχετε συνεργαστεί, με αυτή την έννοια;

Απ.: *Κυρίως στο γνωστικό τομέα και στο συμπεριφορικό.*

6.2.2 Πιο συγκεκριμένα μπορείτε να μας πείτε;

Απ.: Εννοώ τη συνεργασία από κοινού με γονείς... ώστε να αντιμετωπίσουμε τέτοια θέμα... να κάνουμε παράλληλη προσπάθεια στο σχολείο και στο σπίτι... ώστε το παιδί να προσέχει και να διορθώνει τα λάθη που γίνονται.

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Απ.: Οι περισσότεροι γονείς πιστεύω ναι.

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς σας στο σχολείο; Εάν υπάρχει ανάγκη βέβαια;

Απ.: Λίγες φορές μπορώ να σας πω... έτυχε να συνεργαστώ με εθελοντές γονείς.

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς, ενδεχομένως, για την υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: Όχι.

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς; Γιατί;

Απ.: Θέλω να αποφύγω κάθε παρέμβαση στο εκπαιδευτικό μου έργο.

6.5 Πιστεύετε ότι, η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα του ή τα χόμπι του;

Απ.: Όχι ιδιαίτερα.

6.5.1 Θα μπορούσε;

Απ.: Εφόσον υπήρχε περισσότερος χρόνος με βάση τις απαιτήσεις της ύλης... και μέσα από διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα που θα έδιναν στα παιδιά περισσότερα μηνύματα... και πρακτικές... να ασχοληθούν με κάτι που τους ενδιαφέρει πέρα από τα μαθήματα και την ακαδημαϊκή γνώση.

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το σχολείο, το βασικό πρόγραμμα του σχολείου, δεν βοηθάει και τόσο;

Απ.: Λείπει ο απαραίτητος εξοπλισμός και δεν υπάρχει η κατάλληλη υποδομή.

6.6 Τέλος, να ρωτήσω, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: Όχι.

6.6.1 Γιατί αυτό; Για τη δουλειά που προσφέρετε ίσως;

Απ.: Η αξιολόγησή τους δε θα είναι αντικειμενική και θα μεροληπτούν σε πολλές περιπτώσεις. Για τη δουλειά που προσφέρει ο κάθε δάσκαλος εισπράττει την αγάπη και την ανταπόκριση από τους μαθητές του... Οι γονείς βλέπουν τα πράγματα από έξω και με διαφορετικό μάτι.

-Μάλιστα... τελειώσαμε με τις ερωτήσεις που είχα να σας κάνω... Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο που διαθέσατε.

Απ.: *Εγώ ευχαριστώ πάρα πολύ!*

-Να είστε καλά.

Απ.: *Καλή συνέχεια!*

.....

Συνέντευξη #10

Αρχικά θα ήθελα να σας ευχαριστήσω θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησης και την παραχώρηση της συνέντευξης και επιπλέον να σας διαβεβαιώσω ότι το υλικό που θα συλλεχτεί θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την επεξεργασία των ευρημάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, την οποία εκπονώ στα πλαίσια του ΠΜΣ με τίτλο ΔΟΕΜ, όπως ήδη σας ενημέρωσα. Να επισημανθεί ότι τα δεδομένα της συνέντευξης διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της εμπιστευτικότητας. Πριν προχωρήσουμε θα παρακαλούσα για τη συγκατάθεσή σας αναφορικά με την ηχογράφηση αυτής της συνομιλίας...

Απ.: *Ναι, δέχομαι.*

Ευχαριστώ πολύ!

.....

E1. Εάν δεν σας πειράζει, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τα στοιχεία βιογραφικού ενδιαφέροντος.

Μπορείτε να μου πείτε α) το είδος σπουδών σας; β) τα έτη προϋπηρεσίας σας στη δημόσια εκπαίδευση;

Απ.: *α) Είμαι απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΑΠΘ), β) εργάζομαι 21 χρόνια.*

Αν θέλετε μου λέτε την ηλικία σας;

Απ.: *Είμαι 48 ετών. (Δασκάλα)*

Τέλος, θα μπορούσατε να μου πείτε ποια είναι α) η οικογενειακή σας κατάσταση; και β) τι σημαίνει για σας το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Απ.: *α) Είμαι παντρεμένη και έχω δύο παιδιά (αγόρια).*

- Να τα χαιρέσετε!

β) Ευχαριστώ πολύ! *Μμ, το να είμαι δασκάλα είναι ευτυχία, είναι ένα υπέροχο επάγγελμα γεμάτο εκπλήξεις από τα παιδιά.*

Ωραία!

.....

E2. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στην αντίληψη και στην επαγγελματική στάση σας σχετικά με τη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών σας.

2.1 Η συνεργασία με τους γονείς είναι ζητούμενο για εσάς;

Απ.: *Πολύ σημαντικό ζητούμενο μπορώ να σας πω!*

2.1.1 Την επιδιώκετε;

Απ.: *Ναι, αρκετά.*

2.2 Ορίζετε συνάντηση γνωριμίας με τους γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους;

Απ.: *Ναι γίνεται αυτό... Και στην αρχή του έτους, αλλά και κατά τη διάρκειά του.*

2.3 Στη συνέχεια του σχολικού έτους οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μαζί σας (εφόσον το επιθυμούν);

Απ.: *Φυσικά, όποτε το θελήσουν.*

2.3.1 Με ποιον ακριβώς τρόπο;

Απ.: *Τους δίνω τα τηλέφωνα μου -ακόμη και το κινητό- από την αρχή της σχολικής χρονιάς.*

2.4 Ενημερώνετε τους γονείς για τον Κανονισμό Λειτουργίας του Σχολείου και το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης;

Απ.: *Πάντα! Στην αρχή της χρονιάς τα παιδιά παίρνουν σε έντυπη μορφή τον Κανονισμό Λειτουργίας... και στην πρώτη συνάντηση με τους γονείς μιλούμε διεξοδικά (θα έλεγα) για το Αναλυτικό Πρόγραμμα.*

2.5 Στη συνέχεια, εφαρμόζετε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαφών με τους γονείς;

Απ.: *Ναι, μία φορά το μήνα. Έχει οριστεί την πρώτη Δευτέρα του μήνα ο δάσκαλος να μένει μετά της 13.15μμ και να δέχεται για συζήτηση τους γονείς της τάξης του.*

2.5.1 Έχετε ορίσει συγκεκριμένες ημέρες και ώρες επικοινωνίας; Γιατί;

Απ.: *Ναι, για να μην μπεινοβγαίνουν οι γονείς όποτε θέλουν στο σχολείο και αναστατώνεται η λειτουργία και θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των παιδιών.*

2.6 Η συνεργασία με τους γονείς επιτυγχάνεται αυστηρά και μόνο στο ωράριο εργασίας;

Απ.: *Κατά κύριο λόγο, Ναι.*

2.6.1 Υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας εκτός ωραρίου εργασίας και σχολικού χώρου;

Απ.: *Μάλλον, δύσκολα.*

2.7 Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ενημερώνετε τους γονείς για ένα πρόβλημα με το σχολείο ή για μία έκτακτη ανάγκη (π.χ. έλλειψη υλικών);

Απ.: *Ναι και μάλιστα άμεσα.*

2.7.1 Πώς ακριβώς;

- Προφορικά; Εγγράφως; Τηλεφωνικά; Με email;

Απ.: *Τις περισσότερες φορές τηλεφωνικά και κατόπιν προσωπικά (αν χρειαστεί).*

.....

E3. Περνάμε στην ενότητα ερωτήσεων σχετικά με τη μορφή της συνεργασίας που επιλέγετε και τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκετε τη συμμετοχή των γονιών στη ζωή του σχολείου.

3.1 Απευθύνεστε στους γονείς ζητώντας τους να συμμετέχουν και να παρέχουν τη βοήθειά τους στο σχολείο;

Απ.: *Όποτε χρειαστεί, Ναι.*

3.1.1 Πώς;

- Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: *Κατά συνήθεια πριν ή μετά το σχολείο.*

-Τους ενημερώνετε και για κάτι που χρειάζεστε εσείς για τη διευκόλυνση της δουλειάς σας;

Απ.: *Κάποιες φορές το έχω κάνει.*

3.2 Αναπτύσσετε προσωπικές επαφές με γονείς;

Απ.: *Όχι πολύ προσωπικές, τυπικές θα έλεγα περισσότερο.*

3.2.1 Γιατί αυτό;

Απ.: *Νομίζω ότι χρειάζεται προσοχή... δεν πρέπει να μπλέκουν τα προσωπικά με τα επαγγελματικά... (δημιουργούνται προβλήματα και παρεξηγήσεις).*

3.2.2 Πιστεύετε ότι θα βοηθούσε κάτι τέτοιο στη δουλειά σας; Πως ακριβώς;

Απ.: *Μέχρι στιγμής με έχει βοηθήσει το να κρατώ καλές τυπικές σχέσεις με τους γονείς. Όταν χρειάζεται να συνεργαστούμε κάπως περισσότερο... συνεργαζόμαστε χωρίς προβλήματα.*

3.3 Μπορείτε να μου πείτε ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθετε κάθε φορά, από την ύπαρξη ή την απουσία συνεργασίας σας με τους γονείς;

Απ.: *Ναι, από την ύπαρξη συνεργασίας νιώθεις πληρότητα πρώτα απ όλα. Από την απουσία της δυνατότητας αυτής, νιώθεις απογοήτευση για το παιδί... για το μαθητή σου.*

3.3.1 Πως αισθάνεστε στη μία ή στην άλλη περίπτωση;

Απ.: Προσωπικά όταν συνεργάζομαι καλά με τους γονείς... αισθάνομαι χαρά, δημιουργικότητα και πληρότητα. Στη δεύτερη περίπτωση αισθάνομαι λύπη και απογοήτευση όπως σας είπα.

3.4 Μπαίνετε στη διαδικασία να ρωτήσετε τους γονείς εάν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι ίδιοι, για ανάγκες που παρουσιάζονται στο σχολείο;

Απ.: Ναι, κάποιες φορές το κάνω.

3.4.1 Ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν οι ίδιοι π.χ. σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή σε μια χειρονακτική εργασία στο σχολείο;

Απ.: Όχι.

3.4.2 Τους ρωτάτε μήπως, εάν είναι σε θέση να συνεισφέρουν οικονομικά για κάποιες αγορές υλικών που αφορούν στην τάξη ή στο σχολείο σας;

Απ.: Όχι.

3.4.3 Τους ρωτάτε εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν εθελοντικά για να συνοδέψουν μαθητές σε προγραμματισμένες εκπαιδευτικές εκδρομές;

Απ.: Ε... ναι, κάποιες φορές αν υπάρχει ανάγκη.

3.5 Μπορείτε να μου περιγράψετε μια πρόσφατη συνάντησή σας με έναν γονιό;

- Σε ποιο χώρο πραγματοποιήθηκε; Τι ώρα έγινε η συνάντησή σας; Πως κάθεστε;

Πόση ήταν η διάρκεια; Ποιο ήταν το κλίμα της συνάντησης;

Απ.: Πραγματοποιήθηκε έξω από το σχολείο, έγινε μεσημέρι στο σχόλασμα, μιλήσαμε ισότιμα για πέντε-δέκα λεπτά..., και εκφράσαμε τις απόψεις μας σε κλίμα ανθρώπινο και ήρεμο.

-Μήπως μπορείτε να μου πείτε δυο λόγια για το θέμα που σας απασχόλησε;

Απ.: Ρωτήθηκα για την πορεία και την επίδοση του παιδιού... καθαρά μια ενημέρωση για την παρουσία και την εικόνα του μαθητή στην τάξη, χωρίς να έχει δημιουργηθεί κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό.

.....

E4. Συνεχίζουμε με ερωτήσεις που αφορούν στο περιεχόμενο της συνεργασίας σας και τους τρόπους που χρησιμοποιείτε για να ενημερώσετε τους γονείς για πιθανή δυνατότητα συμβολής τους στις σχολικές δραστηριότητες.

4.1 Ενημερώνετε τους γονείς για τον επιθυμητό τρόπο συνεισφοράς τους σε σχολικές δραστηριότητες; Εάν ναι,

4.1.1 Πώς; Με ποιον τρόπο; Προφορικά; Γραπτώς; Με email;

Απ.: Ναι συζητάμε με τους γονείς όταν χρειάζεται... Κυρίως προφορικά.

4.2 Ζητάτε πληροφορίες από τους γονείς για το οικογενειακό τους περιβάλλον ή άλλες ιδιαίτερες και χρήσιμες για σας πληροφορίες;

Απ.: *Κοιτάζτε αυτό γίνεται μόνο αν κρίνεται απαραίτητο (λόγω της συμπεριφοράς που εμφανίζει το παιδί)... και σίγουρα το αναφέρω στην αρχή της χρονιάς, ώστε οι γονείς στη συνέχεια (και κατ'ιδίαν)... να που αν υπάρχει κάποιο θέμα... το οποίο θα πρέπει να προσέξω.*

4.3 Παρέχετε αναλυτικές πληροφορίες στους γονείς σχετικά με τις μεθόδους ή τις πρακτικές που εφαρμόζετε στην τάξη;

- Ναι ή όχι καταρχήν;

Απ.: *Ναι, και θα έλεγα αρκετά αναλυτικές πληροφορίες.*

- Γιατί; Πώς το έχετε σκεφτεί;

Απ.: *Πιστεύω, ότι οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν καλύτερα στο σπίτι όταν γνωρίζουν τον τρόπο που λειτουργούμε στο σχολείο... έπειτα, είναι ένας τρόπος να μειώσεις το άγχος που αισθάνονται οι γονείς... και να κερδίσεις στη συνέχεια την εμπιστοσύνη τους απέναντί σου.*

4.4 Υπάρχουν θέματα τα οποία θα θέλατε να συζητήσετε με γονείς και έχετε διαπιστώσει αρνητική στάση ή συμπεριφορά από μέρους τους;

Απ.: *Φυσικά και υπάρχουν...*

4.4.1 Μπορείτε να αναφέρετε κάποια από αυτά;

Απ.: *Κατά κύριο λόγο όταν το παιδί παρουσιάζει μαθησιακές δυσκολίες ή και συμπεριφορικά προβλήματα.*

4.5 Οι γονείς, σας εμπιστεύονται προσωπικά ή οικογενειακά τους προβλήματα;

Απ.: *Ναι, αρκετά και σε πολλές περιπτώσεις (θα έλεγα).*

-Σε ποιες περιπτώσεις, έχετε παρατηρήσει κάτι;

-Πώς το εξηγείτε;

Απ.: *Πολλές φορές μου έχουν εμπιστευθεί... διάφορα και σοβαρά προβλήματα και μου ζήτησαν τη γνώμη μου σε σχέση με το παιδί τους. Αυτή είναι και η εξήγησή μου: δηλαδή ότι μου έχουν εμπιστοσύνη και εκτιμούν τη γνώμη μου... Σε αυτό νομίζω ότι συμβάλλει η ενημέρωση που γίνεται μεταξύ γονέων (από στόμα σε στόμα)... δεδομένου ότι είμαι πάνω από 12 χρόνια στο ίδιο σχολείο.*

4.6 Οι γονείς παρεμβαίνουν στο έργο σας;

Απ.: *Λίγες φορές... συμβαίνει όμως.*

4.6.1 Τι θεωρείτε εσείς ότι είναι παρέμβαση;

Απ.: Παρέμβαση στο σχολείο μπορεί να είναι διάφορα πράγματα... το πώς θα διαχειριστώ την τάξη μου, το πώς θα κάνω το μάθημα, το αν θα δώσω πολλά ή λίγα μαθήματα για το σπίτι...

4.6.2 Σε ποιες περιπτώσεις πιστεύετε ότι παρεμβαίνουν οι γονείς;

Απ.: Νομίζω ότι, κατά κύριο λόγο επεμβαίνουν για να «προστατέψουν» το παιδί... για το καλό του παιδιού τους... (του φέρονται σαν να είναι μοναδικό).

.....

E5. Θα θέλατε να περάσουμε σε ερωτήσεις που αφορούν στο είδος της συνεργασίας που επιλέγετε, δηλαδή στο πώς ενεργείτε και πώς συνεργάζεστε με τους γονείς όταν αντιμετωπίζετε μαθησιακά, συμπεριφορικά ή και προβλήματα προσαρμογής των παιδιών τους;

Απ.: Ναι, φυσικά.

5.1 Πιστεύετε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύο τόσο σημαντικά «πρόσωπα» στη ζωή του να συνεργάζονται αρμονικά, αυτό λειτουργεί θετικά για το ίδιο;

Απ.: Πολύ θετικά μπορώ να πω... πιστεύω ότι κάνει το παιδί πιο δυνατό.

5.1.1 Τι πιστεύετε ότι «κερδίζει» το παιδί σε μία τέτοια περίπτωση;

Απ.: Το παιδί ζει καταρχήν σε ένα υγιές περιβάλλον που του δίνει σταθερά μηνύματα... και του μαθαίνει από μικρή ηλικία πως είναι να συνεργάζεσαι αρμονικά... γίνεται ωριμότερο, δυνατότερο, έχει περισσότερη αυτοεκτίμηση και νιώθει σίγουρο για αυτό που πρέπει να κάνει.

5.2 Στην περίπτωση που αντιμετωπίζετε ένα πρόβλημα με ένα παιδί, το συζητάτε με τους γονείς του;

Απ.: Ναι, πάντα!

5.2.1 Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε; Προφορικά; Γραπτώς; Τηλεφωνικά;

- Με email;

Απ.: Αρχικά με τηλεφωνική ενημέρωση και στη συνέχεια προσωπικά στο σχολείο.

5.2.2 Σε τέτοια περίπτωση φροντίζετε να μιλήσετε στον ένα ή και στους δύο γονείς;

Απ.: Κοιτάζτε, αρχικά τουλάχιστον στον έναν. Αν το θέμα είναι σοβαρό και στους δύο.

5.3 Η συνεργασία σας αναφορικά με ένα πρόβλημα γίνεται με τον ίδιο τρόπο με όλους τους γονείς;

Απ.: Ναι, ο τρόπος συνεργασίας είναι σε γενικές γραμμές, κοινός.

5.3.1 Συνεργάζεστε ωστόσο και με την ίδια ευκολία με κάθε γονιό; Κάποιοι παράγοντες που ίσως δυσκολεύουν τη συνεργασία;

Απ.: Θα έλεγα ναι, κατά γενική ομολογία, αν και εξαρτάται από τη δεκτικότητα του άλλου (κάθε φορά).

5.4 Συζητάτε με τους γονείς αναφορικά με το τι σας προβληματίζει, σε σχέση με το παιδί τους;

Απ.: Ναι, βεβαίως.

5.5 Επισημαίνετε αρχικά τα θετικά στοιχεία που παρουσιάζει το παιδί τους;

Απ.: Φυσικά, γίνεται αυτό.

5.6 Στην περίπτωση που κρίνετε ότι ένα παιδί αντιμετωπίζει πιθανά μαθησιακά προβλήματα, συστήνετε στους γονείς να απευθυνθούν σε κάποιο ειδικό;

Απ.: Ναι, ναι. Είναι το αμέσως επόμενο βήμα.

5.6.1 Δηλώνετε στους γονείς πώς σκοπεύετε να ενεργήσετε για να παρέχετε πρόσθετη βοήθεια στο παιδί τους; Τι ενέργειες θα κάνετε;

Απ.: Φυσικά. Και εννοείται ότι κάποιες ενέργειες ήδη θα έχουν γίνει, ώστε να διαπιστώσω ότι υπάρχει πρόβλημα.

5.7 Οι προσδοκίες των γονιών για τα παιδιά τους επιδρούν στο είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί σας;

- Πώς ακριβώς πιστεύετε ότι γίνεται;

Απ.: Ναι, έτσι πιστεύω. Όλοι οι γονείς πιστεύουν ότι τα δικά τους παιδιά είναι τα πιο τέλεια και προσδοκούν εξίσου πολλά και από το σχολείο.

5.8 Παρέχετε πληροφορίες και συμβουλές στους γονείς ενός παιδιού με προβλήματα προσαρμοστικότητας, σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθήσουν για την ομαλή ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον;

Απ.: Ναι.

- Να ενταχθεί κατάλληλα στο σχολικό περιβάλλον...; Με ωραίο τρόπο;

Απ.: Να είναι δίπλα στο παιδί τους και να το συμβουλεύουν να προσέχει... να το κάνουν να μην φοβάται και να μην αγχώνεται.

5.8.1 Συζητάτε με τους γονείς για το ενδεχόμενο να υπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον τα οποία τυχόν το προβληματίζουν;

Απ.: Ναι, εννοείται.

5.8.2 Ενημερώνετε τους γονείς για πρακτικές παρακίνησης των παιδιών, να παρατηρούν τον κόσμο γύρω τους, με στόχο να δημιουργούν κίνητρα μάθησης στα παιδιά τους;

Απ.: Κάποιες φορές, αν μου το ζητήσουν.

5.9 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά του συνεργάσιμου γονέα;

Απ.: *Μμ, ευγενικός, δεκτικός, θετικός, ακομπλεξάριστος, βοηθητικός... να ξέρει να ακούει αυτά που του λες.*

5.10 Στην περίπτωση παιδιού που παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής λόγω πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (π.χ. προσφυγόπουλο) επικοινωνείτε και παρέχετε συμβουλές στους γονείς του;

Απ.: *Δεν μου έτυχε τέτοια περίπτωση, αλλά πιστεύω πως ναι.*

5.10.1 Πώς; Πως θα επικοινωνούσατε με αυτούς τους γονείς;

- Προσωπικά; Θα ζητούσατε τη συμβολή αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών;

- Μέσω τρίτου γονέα ο οποίος λειτουργεί ως διερμηνέας;

Απ.: *Αν δεν μπορούσα προσωπικά με τους γονείς... μέσω τρίτου γονέα ή με βοήθεια από τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες.*

.....

E.6 Ωραία. Περνάμε στο τελευταίο μέρος της συνομιλίας μας που αφορά στα στοιχεία συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού που εξυπηρετούν τις προοπτικές διεύρυνσης συνεργασίας και αποβλέπουν στην προώθηση μιας ποιοτικής συνεργασίας με τους γονείς.

6.1 Ποιες θεωρείτε βασικές δεξιότητες που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη στάση του εκπαιδευτικού σήμερα για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς;

Απ.: *Ο εκπαιδευτικός σήμερα πρέπει να έχει πολλές ικανότητες και δεξιότητες πιστεύω... πρώτα απ' όλα διαχείρισης της τάξης, σπουδαίο γνωστικό υπόβαθρο, να είναι ενημερωμένος για τις τρέχουσες εκπαιδευτικές εξελίξεις, να έχει γνώσεις ψυχολογίας, γνώσεις διοίκησης και νομικές γνώσεις.*

6.2 Εσείς επιλέγετε να θέτετε από κοινού στόχους με τους γονείς;

Απ.: *Όχι, ιδιαίτερα.*

6.2.1 Σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς έχετε συνεργαστεί με αυτή την έννοια;

Απ.: *Όχι κάτι συγκεκριμένο... εκτός αν μπορούμε να πούμε για τη συνεργασία με τους γονείς για αντιμετώπιση μαθησιακών θεμάτων ή προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών.*

6.2.2 Πιο συγκεκριμένα μπορείτε να μας πείτε;

Απ.: *Ίσως στους μαθησιακούς στόχους που θα καταφέρουμε να πετύχουμε στο τέλος της χρονιάς, αναφορικά με τα παιδιά τους.*

6.2.3 Πιστεύετε ότι οι γονείς διαθέτουν τις δυνατότητες για να ανταποκριθούν κατάλληλα; Σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Απ.: *Και ναι και όχι. Ανάλογα με τη συμπεριφορά και την αντίληψη του κάθε γονέα.*

6.3 Έχετε συνεργαστεί ή θα συνεργαζόσασταν στο μέλλον με γονείς-εθελοντές για βοηθούς στο σχολείο; Εάν υπάρχει ανάγκη βέβαια;

Απ.: *Κάποιες φορές, ναι.*

6.4 Έτυχε να συνεργαστείτε με γονείς, ενδεχομένως, στην υλοποίηση προαιρετικών προγραμμάτων;

Απ.: *Ναι.*

6.4.1 Πείτε μας δυο λόγια για τα οφέλη αυτής της συνεργασίας... αν θέλετε;

Απ.: *Πολύ καλή συνεργασία γιατί η συγκεκριμένη μαμά αποδείχτηκε καλή στη δουλειά της (ήταν κοινωνιολόγος) και καλή επίσης ως άνθρωπος. Τα παιδιά ενημερώθηκαν και έλαβαν με πολύ ενδιαφέρον (μπορώ να πω) κάποιες πληροφορίες και εξειδικευμένο υλικό... του επαγγέλματος της μαμάς αυτής. Ήταν μια πολύ καλή συνεργασία που έδωσε πολλά θετικά μηνύματα στα παιδιά... που εγώ ίσως δεν θα μπορούσα.*

6.4.2 Σε ποια περίπτωση δεν θα συνεργαζόσασταν με γονείς;

Απ.: *Όταν ήταν αδιάφορος και δεν είχε το χρόνο να ασχοληθεί.*

6.5 Πιστεύετε, νομίζετε ότι, η μορφή που έχει το σχολείο σήμερα, μπορεί να βοηθήσει πραγματικά ένα παιδί για να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του;

Απ.: *Όχι, το σχολείο είναι ισοπεδωτικό.*

6.5.1 Πώς νομίζετε ότι θα μπορούσε;

Απ.: *Με τελείως διαφορετικό προσανατολισμό... που να προάγει τη συμμετοχή, την παρατήρηση... με εργαστήρια και κατάλληλο εξοπλισμό.*

6.5.2 Γιατί πιστεύετε ότι το σχολείο, το βασικό πρόγραμμα του σχολείου δεν βοηθάει και τόσο;

Απ.: *Γιατί το σχολείο λειτουργεί με συγκεκριμένα βιβλία, συγκεκριμένα αναλυτικά προγράμματα, συγκεκριμένη ύλη... κι ο δάσκαλος «τρέχει» για να προλάβει να την τελειώσει... χωρίς να υπάρχει ο χρόνος που χρειάζεται, για να μπορέσει να παρουσιάσει το παιδί τις κλίσεις και το ενδιαφέρον του σε κάποιο τομέα.*

6.6 Μάλιστα, τέλος, να σας ρωτήσω, πιστεύετε ότι οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών; (Ναι ή όχι);

Απ.: *Όχι.*

- Πώς το βλέπετε αυτό για να καταλάβω;

Απ.: Οι γονείς επηρεάζονται από τις επιδόσεις των παιδιών τους... και δεν θα μπορούσαν εύκολα να κρίνουν σωστά.

6.6.1 Γιατί; Πείτε λίγο πιο αναλυτικά τη γνώμη σας;

Απ.: Γιατί αν δεν βιώνεις τη ζωή μέσα στο χώρο του σχολείου..., από έξω μπορείς να πεις χίλιες δυο γνώμες που δε θα έχουν σχέση με την πραγματικότητα. Μόνο αν βιώσουν οι γονείς ένα σεβαστό χρονικό διάστημα μέσα στη ζωή του σχολείου, τότε ας αποκτήσουν άποψη.

-Ωραία... αυτές ήταν οι ερωτήσεις που είχα να σας κάνω...

Απ.: Ευχαριστώ για τη συνεργασία...

-Ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο που διαθέσατε και τις απαντήσεις που δώσατε.

Απ.: Να είστε καλά

-Ευχαριστώ για τη διάθεση σας!

Απ.: Εύχομαι καλή επιτυχία!

.....

Βιβλιογραφική αναφορά

Ελληνική

Αγγελίδης, Π. & Θεοφάνους, Λ. (2003). Η συμμετοχή των γονιών στη σχολική διαδικασία, στο *Νέα Παιδεία*, τευχ.106, σσ.126-143.

Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (1999). Ο εκπαιδευτικός οργανισμός και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, στο Αθανασούλα-Ρέππα, Α., Κουτούζης, Μ., Χατζηευστρατίου, Ι., *Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων-Κοινωνική και Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαιδευτικής Διοίκησης*. Πάτρα: ΕΑΠ, σσ.45-48.

Αλευριάδου, Α., Βρυνιώτη, Κ., Κυρίδης, Αρ., Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου, Ειρ., Χρυσαφίδης, Κ. (2008). *Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ, Αθήνα: Πατάκης.

Αποστολοπούλου, Όλ. & Κορδιστού, Μ. (1998). Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, στο *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τευχ.47, σσ.22-24.

Ασλανίδου, Μ. & Τοσπά, Χ. (2008). *Οι σχέσεις του εκπαιδευτικού με την οικογένεια του μαθητή. Απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συμβολή των σχέσεων αυτών στο ψυχολογικό κλίμα της τάξης*. Πτυχιακή Εργασία. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη.

Βαβουρανάκης, Χ. (1986). *Στοιχεία πειραματικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα, Αυτοέκδοση.

Γεωργίου, Στ. (1996). *Γονεϊκή συμπεριφορά και σχολική επίδοση*, στο Παιδαγωγική Επιθεώρηση, τευχ.23, σσ.131-155.

Γεωργίου, Στ. (2000). *Σχέση σχολείου-οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*. Αθήνα: εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Γεωργίου, Στ. (2005). *Ψυχολογία των οικογενειακών συστημάτων*. Αθήνα: εκδ. Ατραπός.

Γιοβαζολιάς, Θ. (2011). *Σχολές γονέων: Συνεργασία εκπαιδευτικών-οικογένειας*. Αθήνα: Multimedia.

Γώγου, Λ. (2010). *Κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Κοινωνικές αναπαραστάσεις. Τι λένε οι δάσκαλοι για τους γονείς; Μια ποιοτική προσέγγιση στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Πορεία.

Γώγου-Κρητικού, Λ. (1994). *Κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, κοινωνικές αναπαραστάσεις*. Τι λένε οι δάσκαλοι για τους γονείς; Αθήνα, εκδ. Πορεία.

Δασκαλάκη, Ν., Δρόσος, Β. & Κυρίδης, Α. (2002). Συνεργασία σχολείου και οικογένειας: Θεωρητικές προσεγγίσεις, ερευνητικά δεδομένα και προτάσεις. Στο Γ. Καψάλης & Α. Κατσίκης (Επιμ.), *Πανελλήνιο Συνέδριο για τη Σχολική γνώση και διδασκαλία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αναλυτικό πρόγραμμα και εκπαιδευτική πραγματικότητα* (σς.205-215). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

De Quieroz, J.M. (2000). *Το σχολείο και οι κοινωνιολογίες του*. Αθήνα, εκδ. Gutenberg.

Δοδοντσάκης, Γ. (2001). *Κοινή πορεία στην εκπαίδευση: Μια άλλη στρατηγική*. Θεωρητική ανάλυση και εμπειρική διερεύνηση. Αθήνα: εκδ. Δαρδανός.

Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ, 2005. 28, σ.138.

E.U. (1997). Αξιολόγηση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης. Οδηγός των σχεδίων αξιολόγησης της ποιότητας τα οποία εφαρμόζονται σε 97 σχολεία της Ευρώπης και συντάχθηκε από τους Macbeth, J., Meuret, D. & Schratz, M..

Ζαβλανός, Μ. (2003). *Η Ολική Ποιότητα στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: εκδ. Σταμούλης.

Fischer, L. (2007). *Κοινωνιολογία του σχολείου*. Αθήνα: εκδ. Μεταίχμιο, σ.219.

Goldenberg, I. & Goldenberg, H. (2005). *Οικογενειακή Θεραπεία, μια επισκόπηση*. Αθήνα: ΕΛΛΗΝ.

Howard, K. & Sharp, J., A. (1994). *Η επιστημονική μελέτη. Οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών*. Νταλάκου, Π. (μτφ). Σοφούλη, Κ. Μ. (πρόλογος-επιμέλεια). Αθήνα: εκδ. Gutenberg.

Ιωσηφίδης, Θ. (2003): *Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων Στις Κοινωνικές Επιστήμες*: Αθήνα, εκδ. Κριτική Α.Ε.

Καλογρίδη, Σ. (2006). Συνεργασία σχολείου-οικογένειας - Αντιλήψεις εκπαιδευτικών, στο *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τευχ.146, σσ.68-90.

Κόκκος, Α. (1998β). Στοιχεία επικοινωνίας. Στο Κόκκος, Α., Λιοναράκης, Α. & Ματραλής, Χ., (επιμ.). *Ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Σχέσεις διδασκόντων-διδασκομένων* (Τόμος Β). Πάτρα: ΕΑΠ, σσ.53-102.

Κοντοπούλου, Μ. & Τζιβνίκου, Σ. (2004). Κριτική θεώρηση ενός «νέου» θεσμού στο χώρο της Ειδικής Αγωγής: *Η οπτική των γονιών*. Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 38, σσ.110-126.

Κύρδη, Π. & Σιούτης, Α. (1994). Φτιάχνοντας παλιά παιχνίδια με τους γονείς, στο *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τευχ.26, σσ.30-33.

Mialaret, G. (1997). *Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής* (μετ.: Ζακοπούλου, Γ.). Αθήνα: Τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδανός.

Μακρή-Μπότσαρη, Ε. (2001). *Αυτοαντίληψη και Αυτοεκτίμηση: μοντέλα, ανάπτυξη, λειτουργικός ρόλος και αξιολόγηση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μάλλιαρης, Π. και Τσόγκας Μ. (1999). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ*, Πάτρα: ΕΑΠ, σσ.86-90.

Ματθαίου, Δ. (2005). «Οι προκλήσεις της ύστερης νεωτερικότητας και ο μετασχηματισμός των εκπαιδευτικών αξιών», στο Τριλιανός, Α. (επιμ.), *Μάθηση και ιδεολογία την κοινωνία της γνώσης*. Πρακτικά Συνεδρίου 26-28/11/2004, Αθήνα, ΚΕΕΠΕΚ.

Ματσαγγούρας, Η., Βέρδης, Α. (2003). *Γονείς, Εταίροι στην εκπαίδευση: Απόψεις Ελλήνων γονέων υπό τη σύγχρονη προβληματική*, Επιστημονικό Βήμα (ΠΙΕΜ-ΔΟΕ), 2, σσ.5-23.

Ματσαγγούρας, Η. (2008). Σχέσεις σχολείου και οικογένειας: Εναλλακτικές θεωρήσεις του περιεχομένου και του πλαισίου των σχέσεων. Στο Α. Μπρούζος, Π. Μισαηλίδη, Α. Εμβαλωτής, & Α. Ευκλείδη (Επιμ.), *Σχολείο και Οικογένεια* (Τόμος 6, σσ.35-68). Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρίας Βορείου Ελλάδος. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μουδατσάκη, Δ. (1995). *Οικογένεια και παιδί*, Ηράκλειο, σσ.12-15.

Μπόνια, Α., Μπούζος, Α. & Κοσσυβάκη, Φ. (2008). *Αντιλήψεις και στάση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους παράγοντες που δυσχεραίνουν τη γονεϊκή εμπλοκή στο σχολείο*. Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος, 6, σσ.69-95.

Μπούζος, Αν. (1998). *Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού: Μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα: εκδ. Λύχνος.

Μπούζος, Αν. (2002). *Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας: Προβλήματα και δυνατότητες ανάπτυξης της*. Επιστημονική Επετηρίδα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 15, σσ.97-135.

Μπούζος, Αν. (2003). *Συνεργασία σχολείου-γονέων από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών, στο Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τευχ.64-65, σσ.68-86.

Μπούζος, Αν. (2009). *Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός συμβουλευτικής: μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg.

Μυλωνάκου-Κεκέ, Η. (2009). *Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ.

Πανταζής, Π. (2004). *Από τα Υποκείμενα στο Υποκείμενο*. Αθήνα: εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Παντελιάδου, Σ. & Μπότσα, Γ. (2007). *Μαθησιακές Δυσκολίες: Βασικές Έννοιες και Χαρακτηριστικά*. Βόλος: εκδ. Γράφημα.

Παπαδιώτη-Αθανασίου, Β. (2000). *Συστημική προσέγγιση*. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα, σ.33.

Παπούλια-Τζελέπη, Π. (2001). *Γραμματισμός, οικογένεια και σχολείο: Η εμπλοκή των γονέων και των δασκάλων στην εργασία στο σπίτι για το γλωσσικό μάθημα*, στο Γλώσσα, τευχ.53, σσ.71-91.

Πασιαρδή, Γ. (2001). *Το σχολικό κλίμα*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Πασιαρδής, Π. & Πασιαρδή, Γ. (2000). *Αποτελεσματικά σχολεία: Πραγματικότητα ή ουτοπία*; Αθήνα: Τυπωθήτω.

Πνευματικός, Δ., Παπακανάκης, Π. & Γάκη, Ε. (2008). *Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: Διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων*. Στο Μπρούζος, Α., Μισαηλίδη, Π., Εμβάλωτης, Α. & Ευκλείδη, Α., *Σχολείο και Οικογένεια*, τόμος 6, σσ.193-216. Αθήνα: Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος.

Πούλου, Μ. & Ματσαγγούρας, Η. (2008). Αντιλήψεις υποψηφίων και εν ενεργεία εκπαιδευτικών για τη σχέση σχολείου-οικογένειας. *Σύγχρονη Κοινωνία, Εκπαίδευση και Ψυχική Υγεία*, 1, σσ.23-53.

Στογιαννίδου, Α. (2006). Σύνδεση μαθητών και γονέων με το σχολείο. Στο Ι. Μπίμπου-Νάκου & Α. Στογιαννίδου (επιμ), *Πλαίσια συνεργασίας Ψυχολόγων και εκπαιδευτικών για την οικογένεια και το σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθύτω Γ. Δαρδανός, σσ.52-94.

Στυλιανίδης, Μ. και Πασιαρδής, Π. (2006). Το μελλοντικό Κυπριακό σχολείο μέχρι το έτος 2020, Λευκωσία, Κύπρος: Προς ένα μοντέλο στρατηγικής πρόβλεψης και σχεδιασμού στην εκπαίδευση. Παρουσίαση στο 9^ο συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου.

Συγκιρίδου, Ε. (2010). Συνεργασία σχολείου – οικογένειας. Απόψεις εκπαιδευτικών που εργάζονται σε διαπολιτισμικά σχολεία. Διπλωματική εργασία, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Συμεού, Λ. (2003). *Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: Έννοιες, μορφές και εκπαιδευτικές συνεπαγωγές*. Παιδαγωγική επιθεώρηση, 36, σσ.101-115.

Τσαμπαρλή, Α. (2004). *Η ψυχαναλυτική προσέγγιση της οικογένειας*. Αθήνα: Ατραπός.

Τσιότρας, Γ. (2002). *Βελτίωση Ποιότητας*, Β' Έκδοση, Μπένος.

Χουρδάκη, Μ. (2001). Οι αναντικατάστατοι παιδαγωγοί - Η εκπαίδευση της οικογένειας -Σχολές Γονέων, στο *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τευχ.118, σσ.33-39.

Ξενόγλωσση

Attanucci, J. (2004). Questioning honor: a parent-teacher conflict over excellence and diversity in a USA urban high school. *Journal of Moral Education*, 33 (1), pp.57-69.

Austin, E. J., Saklofske, D. H. & Egan, V. (2005): “Personality, well-being and health correlates of trait emotional intelligence”, *Personality and Individual Differences*, 38, pp.547-558.

Ball, S. (2003). *Crisis and Hope: The educational Hopscotch of Latin America*, Routledge.

Bell, J. (1997). *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg. Ελληνική απόδοση: Ρήγα, Α. Β.

Blackbill, Y., White, M., Wilson, M., Kitch, D. (1990). *Family dynamics as predictors of infant disposition*. *Infant Health Journal*, 11, pp.113-124.

Brackett, M. & Katulak, N. A. (2006): “Emotional intelligence in the classroom: skill-based training for teachers and students”. En J. Ciarrochi & J. D. Mayer (Eds.), *Applying emotional intelligence: A practitioner’s guide*: 1–27. New York: Psychol. Press/Taylor & Francis.

Case, J. M. & Light, G. (2011). Emerging methodologies in engineering education research. *Journal of Engineering Education*, 100 (1), 186-210.doi: 10.1002/j.2168- 9830.2011.tb00008.x.

Christenson, S.L. (2000). Consultation and the parent-educator partnership: A perspective. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 1, pp.219-241.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education* (6th ed.). London: Routledge.

Diamond, J.B. & Gomez, K. (2004). African American parents’ educational orientations. The importance of social class and parents’ perceptions of schools. *Education and Urban Society*, 36 (4), pp.383-427.

Eccles, J.L. & Harold, R. (1996). Family involvement in children’s and adolescent’s schooling. In A. Booth & J. Dunn (Eds.), *Family-school links: How do they affect educational outcomes* (pp.3-34). Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum Associates.

Epstein, J.L. (1992). School and family partnerships. In M. Alkin (Ed.), *Encyclopedia of educational research* (6th ed., pp. 1139-1512). New York: MacMillan.

Epstein, J.L. (1995). School-family-community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76 (9), pp.701-712.

Epstein, J.L., Salinas, K.C. & Jackson, V.E. (1995). *TIPS: Teachers Involve Parents in Schoolwork, Language arts and science health: Interactive homework in the middle grades*. Manual for teachers (Rev. ed.), Baltimore: Johns Hopkins University, Center on Families, Communities, Schools and Children's Learning.

Epstein, J.L. (1996). Perspectives and previews on research and policy for school, family and community partnerships. In A. Booth & J. Dunn (eds), *Familyschool Links: How do they Affect Educational Outcomes?*, (pp.209-246). Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum.

Epstein, J.L. (2001). *School, family and community partnership*. Boulder, CO: Westview.

Eisner, W. E. (1991). *The enlightened eye, qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. New York: Macmillan.

Everard, K. B., Morris, G. & Wilson, I. (2004). *Effective School Management, 4th ed.*, London: Chapman Pu.

Fero, G. J. & Bush, B. J. (1994). *Beginning teacher perceptions of parent role in education setting*. Paper presented at the Annual meeting of the Association of Teacher Educators, Atlanta, GA, February.

Franzosi, R. (2004). Content Analysis. Στο M. Hardy, & A. Bryman (επιμ.), *The Handbook of Data Analysis* (pp.547-565). London: Sage.

Friedman, I. A. & Kass, E. (2002): "Teacher self-efficacy: a classroom-organization conceptualization", *Teaching and Teacher Education*, 18: pp.675-686.

Geertz, C. (2003). *Ritual and social change: a Javanese example*. In the interpretation of cultures. Gedisa, Buenos Aires. pp.131-151.

Gignac, G. (2009). Psychometrics and the Measurement of Emotional Intelligence. *In Assessing Emotional Intelligence, The Springer Series on Human Exceptionality* (pp.9-40). Springer Science+Business Media.

Green, D. (1994). *What is Quality in Higher Education?*. SRHE and Open University Press.

Green, C.L., Walker, K.V., Hoover-Dempsey, K.V. & Sandler, H.M. (2007). Parent's motivation for involvement in children's education: An empirical test of a theoretical model of parent involvement. *Journal of Educational Psychology*, 99, pp.531-544.

Greenwood, G.E. & Hickman, C.W. (1991). Research and practice in parent involvement: Implications for teacher education. *The Elementary School Journal*, 19 (3), pp.281-287.

Harvey, L., and Green, D. (1993). "Defining Quality" in *Assessment and Evaluation in Higher Education*, Vol.18, No.1.

Ho, E. (1995). Parental involvement: A comparison of different definitions and explanations. *Chinese University Education Journal*, 23(1), pp.39-68.

Hoover-Dempsey, K. & Sandler, H. (1995). Parental involvement in children's education: Why does it make a difference? *Teachers College Record*, 97 (2), pp.310-331.

Hoover-Dempsey, K., Walker, J., Jones, K. & Reed, R. (2002). Teachers involving parents (TIP): Results of an in-service teacher education program for enhancing parental involvement. *Teaching and Teacher Education*, 18 (7), pp.1-25.

Imai, M. (1986). *Kaizen: The key to Japan's Competitive Success*. New York, Random House.

Jeynes, W.H. (2003). A meta-analysis: The effects of parental involvement on minority children's achievement. *Education and Urban Society*, 35, pp.202-223.

Jones, I., White, S., Aeby, V. & Benson, B. (1997). Attitudes of early childhood teachers toward family and community involvement. *Early Education & Development*, 8(2), pp.153-168.

Jonson, K.F. (1999). Parents as partners: Building positive home-school relationships. *The Educational Forum*, 63 (2), pp.121-126.

Kvale, S. (1996). *Interviews, an introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Katz, L.G. (1984). Contemporary perspectives on the roles of mothers and teachers. In *More Talks with Teachers* (pp.1-26). Champaign, IL: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education. (ERIC Document Reproduction Service No. ED250099).

Kowalski, T. & Reitzug, U. (1993). *Contemporary School Administration*. New York: Longman.

Lumby, J., «14-16 year olds in further education colleges: lessons for learning and leadership», *Journal of Vocational Education and Training*, Vol. 59, 1, (2007), pp.1-18.

Martin, J., Ranson, S. & Tall, G. (1997). Parents as partners in assuring the quality of schools. *Scottish Education Review*, 29 (1), pp.39-55.

Miller, I.W., Ryan, C.E., Keitner, G.I., Bishop, D.S. & Epstein, N.B. (2000). The McMaster Approach to Families: theory, assessment, treatment and research. *Journal of Family Therapy*, 22(2), pp.168-189. doi: 10.1111/1467-6427.00145.

Morris, V. G. & Taylor, S. I. (1998). Alleviating barriers to family involvement in education: The role of teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 14 (2), pp.219-231.

Otterbourg, S. (1998). *Using Technology to Strengthen Employee and Family Involvement in Education (Research Report)*. USA: U.S. Department of Education, The Conference Board.

Patrikakou, E. & Weissberg, R. (1998). The seven P's of School – Family Partnerships. *The School-Family Partnership Project*. Mid-Atlantic Laboratory for Student Success at Temple University.

Patrikakou, E. N. & Weissberg, R. P. (2000). Parent's perceptions of teacher outreach and parent involvement in children's education. *Journal of Prevention and Intervention in the Community*, 20, pp.103-199.

Polit, D. & Tatano Beck, C. (2006). The Content Validity Index: Are You Sure You Know What's Being Reported? Critique and Recommendations. *Research in Nursing & Health* 26, pp.489- 497.

Rentzou, K. (2011). Parent - caregiver relationship dyad in Greek day care centers. *International Journal of Early Years Education*, 19(2), pp.163-177.

Riessman, C. K. (1993). *Narrative analysis, Qualitative research methods, series 30*. Newbury Park: CA:SAGE.

Roffey, S. (2007): "Transformation and emotional literacy: The role of school leaders in developing a caring community", *Leading & Managing*, 13(1), pp.16-30.

Roueche, J.E. & Baker, G.A. (1986). *Profiling Excellence in America's Schools*. Virginia: The American Association of Schools Administrators.

Rubin, J. H. & Rubin, S. I. (1995). *Qualitative interviewing, the art of hearing data*. London: SAGE publications.

Sallis, E. & Hingley, R. (1991). *College Quality Assurance Systems*. Bristol, The staff college, Mendia Paper 20.

Sallis, E. (1994). *A Framework for quality management*, Bristol. The staff college, Mendia Papper 070.

Sattes, B.D. (1985). *Parent Involvement: A review of the literature* (Occasional Paper No.21). Charleston, WV: Appalachia Educational Laboratory.

Strauss, A. & Corbin, J. (1998a). *Basics of Qualitative Research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* (2η εκδ.). London: Sage.

Schein, E.H. (1992). *Organizational Culture and Leadership*. 2nd edition. San Francisco: Jossey-Bass.

Schein, E.H. (1999). *The Corporate Culture*. San Francisco: Jossey-Bass.

Stoner, J. (1989). *Management*. NY: Free Press.

Tsiakkiros, A. & Pashiardis, P. (2002). Strategic planning and education: the case of Cyprus. *The International Journal of Educational Management*, Vol.16, No.1, pp.6-17.

Weber, R. P. (1990). *Basic Content Analysis*. London: Sage Publications, p.9.

West-Burnham, J. (1997). *Managing Quality in Schools: Effective Strategies for Quality-based School Improvement*. Financial Times, Prentice Hall.

Ιστοσελίδες

Carnevale, A.P., Gainer, L.I. & Meltzer, A. S. (1990). *Workplace Basics: The Essential Skills Employers Want*. San Francisco: Jossey Bass Publishers. Retrieved [24/03/2019] from: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED319979.pdf>

Ζερβουδάκη, Ε. (2011). Η εμπλοκή των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία και η επίδρασή της στις επιδόσεις μαθητών δημοτικού σχολείου. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα. Ημερομηνία πρόσβασης [20/03/2019] από <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/28170#page/1/mode/2up>

Θάνου, Θ., «Εισήγηση: Οικογένεια, Σχολείο και Παραβατικότητα» στην Επιστημονική Ημερίδα με θέμα “Σχολείο και Οικογένεια” που οργάνωσε το 3^ο Γρ. Π.Ε. Ν. Ηρακλείου στο Κόζυβα, Χ. (2009). *Στάσεις και απόψεις γονέων σχετικά με την επικοινωνία σχολείου οικογένειας και την επίδρασή της στην επίδοση των παιδιών*. Πτυχιακή Μελέτη. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Ημερομηνία πρόσβασης [28/03/2019] από <http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/897/1/kozyva.pdf>

Καραβίδα, Β. (2009). *Στοιχεία Δεοντολογίας Επαγγέλματος*. Σημειώσεις Δ’ Εξάμηνο. Ιωάννινα: Τ.Ε.Ι. Ηπείρου. «Καστέλι Ηρακλείου, στις 17 Μαΐου 2008», www.seperet.gr/el/news.php?n=152

Λιοντάκη, Α. (1998-99). *Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: (Σχολείο και οικογένεια: δύο συμβατοί χώροι;)*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο. Ημερομηνία πρόσβασης [23/03/2019] από

http://elocus.lib.uoc.gr/php/pdf_pager.php?filename=/var/www/dlib-portal/dlib/2/d/2/attached-metadata-dlib-1999liontaki/1999liontaki.pdf&pageno=1&width=600&height=700&pagestart=1&maxpage=298&lang=el

Μανώλη, Π. (2010). *Ο γονέας ως δάσκαλος: Σε ποιούς άξονες διδακτικής πράξης και σε τι βαθμό η ιδιότητα του γονέα φαίνεται να επηρεάζει το επαγγελματικό προφίλ του δασκάλου*. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα. Ημερομηνία πρόσβασης [21/03/2019] από http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/1080/1/Manoli_Pelagia.pdf

Μπόνια, Α. (2010). Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονεϊκή εμπλοκή στο δημοτικό σχολείο. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα. Ημερομηνία πρόσβασης [26/03/2019] από <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/30031#page/1/mode/2up>

Νόβα-Καλτσούνη, Χρ. (2010). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα. Εκδ. Guetenberg, σ.253. Νόμος 1566/30-09-85, Φ.Ε.Κ. Α' «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας και άλλες διατάξεις». Ημερομηνία πρόσβασης [24/03/2019] από http://dipe.kav.sch.gr/wp-content/uploads/2014/12/N_1566_1985.pdf

Πεντέρη, Ε. & Πετρογιάννης, Κ. (2013). Σύνδεση σχολείου-οικογένειας και το ζήτημα της μεταξύ τους συνεργασίας: Κριτική παρουσίαση βασικών θεωρητικών μοντέλων, *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, Εργαστήριο Παιδαγωγικής Έρευνας και Εκπαιδευτικών Πολιτικών Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, τμ. 1, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Ημερομηνία πρόσβασης [29/03/2019] από <http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre/article/view/8790/9011>

Σαμαρά, Α. (2010). *Στάσεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το ρόλο του διευθυντή της σχολικής μονάδας στη δημιουργία αγωγικής συνεργασίας σχολείου-οικογένειας: Η περίπτωση των νομών Καρδίτσας και Τρικάλων*. Διπλωματική Εργασία. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Ημερομηνία πρόσβασης [21/03/2019] από http://195.251.30.202:8080/dspace/bitstream/123456789/1113/1/Samara_Aika_terini.pdf

Σπυροπούλου, Δ., Βαβουράκη, Α., Κούτρα, Χ., Λουκά, Ε. & Μπούρας, Σ. (2007). Καινοτόμα προγράμματα στην εκπαίδευση. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων, τεύχος 13*. Ημερομηνία πρόσβασης [05/03/2019] από <http://www.pischools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos13/069-083.pdf>

Χριστοφοράκη, Σ. (2011). *Αντιλήψεις γονέων και εκπαιδευτικών για τις σχέσεις σχολείου οικογένειας*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο. Ημερομηνία πρόσβασης [27/03/2019] από http://elocus.lib.uoc.gr/php/pdf_pager.php?filename=/var/www/dlib-portal//dlib/8/0/6/attached-metadata-dlib-57f78da99163a31139903f2b453fcc7e_1304413408/20110303_Christoforaki_Stavroula_Mc.pdf&lang=el&pageno=1&pagestart=1&width=595&height=842&maxpage=151